

ЧАС

за углед

Зборник припрема
за угледне часове
разредне и предметне
наставе у основној и средњој школи

8

eduka

ЧАС ЗА УГЛЕД 8

Зборник припрема за угледне часове
разредне и предметне наставе у основној и средњој школи

Главни уредник

Др Бошко Влаховић

Одговорна уредница

Др Наташа Филиповић

Уреднице

Наташа Ковжан Кун

Ивана Милошевић

Др Снежана Лакета

Др Моња Јовић

Др Јелена Журић

Лектура и коректура

Споменка Трипковић

Дизајн

Иван Танић

Издавач

Издавачко предузеће Едука д.о.о. Београд

Ул. Змаја од Ноћаја бр. 10/1

Тел./факс: 011 3287 277, 3286 443, 2629 903

Сајт: www.eduka.rs; имејл: eduka@eduka.rs

За издавача

Др Бошко Влаховић

Београд, 2022.

Поштоване колеџинице и колеџе,

Зборник ЧАС ЗА УГЛЕД 8 настао је као плод наше сарадње са наставницима из Србије и из региона.

И овогодишњи конкурс уродио је мноштвом приспелих припрема, а приложима, фотодокументима, презентацијама и бојатим и разноликим примерима електронски подржане наставе. Задаћак за комисије и рецензенте био је тежак као и сваки други досад, али задовољство је све веће јер, број наставника који се укључују расте, а квалитет прилога такође. Креативност, промишљање и систематичност видљиви су и у овим припремама. Ове године су се још израженије издвојили примери тематској припадности, предметне наставе, пројекатског рада, проблемске наставе, унутарпредметних и међупредметних корелација. Укључивање модерних технологија у великој мери је сигуран основ за наше савремене наставне праксе, а велики број испитаних припрема показује како њихова примена може бити вишеструко функционална и иновативна. У години обележеној пандемијом, још нарочито дошло до изражаја: уочљиви су високи домаћи диџиталних компетенција, као и спремношћу за креативну и функционалну онлајн наставу.

Зборник ЧАС ЗА УГЛЕД 8 садржи и прилоге који обухватају већину наставних предмета, разнолике припадности, облике рада, разноврсне наставне методе, припреме за различита одређења и прилоге за рад којима се прати пошредом појединачних ученика диференцирани припадности, припремање прилога за ученике са ИОП).

Ово издање зборника припрема за уредне часове сабира добре примере искуства креативних идеја у разредној и предметној настави, у основној и средњој школи. Такође, укључује многе нове сараднике, поред колеџиница и колеџа који на конкурс успешно учествују од самог почетка. Едука је поносна на свакој од вас јер у вама препознаје ствараоце нових и најбољих, истовремено, истрајне практичаре посвећене послу и посебно својим ђацима.

Хвала свима на дивној сарадњи! До скорог виђења у следећем зборнику!

Срдачно,
уреднички тим Едуке

РАЗРЕДНА НАСТАВА

ПРВИ РАЗРЕД

Снежана Савић, „Животиње изучи, басне научи”	11
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Марина Ристов, „Јежева кућица, Бранко Ђопић”	17
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Милица Антић, „Мерење дужине”	26
 Прилог за преузимање уз Зборник	

ДРУГИ РАЗРЕД

Бојана Пурић, „Болесник на три спрата”	33
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Сава Ковачевић, „Сабирање са прелазом преко моста”	39
Јасмина Шајкић, „Дељење збира и разлике бројева”	44
 Прилози за преузимање уз Зборник	

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Татјана Попов, „Од хлеба до нећа” (проектна настава)	51
 Прилози за преузимање уз Зборник	

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Ђурђица Стојковић, „Посета музеју Трајковићеве прошлости”	59
---	----

ПРЕДМЕТНА НАСТАВА

ОСНОВНА ШКОЛА

Интегративна настава

Снежана Богићевић, Јелена Муцић, Татјана Хацић Јововић, Весна Костић, „Детективска прича”	69
Бојана Апелић, Ана Божовић, „Дељивост”	74
 Прилог за преузимање уз Зборник	
Иван Цветковић, Душан Ђорђевић, „Географске регије Европе. Јединство грађе и функције као основе живота”	85
 Прилог за преузимање уз Зборник	

Љиљана Ивановић Јованчевић, Љиљана Глођовић Пантић и Дејан Симић, „Приче о биљкама”	90
--	----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Сања Симић де Граф, Александра Деспотовић, Мирјана Милићевић, Кристина Рондовић, Жељка Марковић, Мирјана Милићевић, Мирјана Марковић, Добро Андрић, Иван Негић и Катарина Павлица, „Светски дан науке”	94
---	----

Вукосава Доби, Здравка Мајкић, „Урбанизација на енглеским говорним подручјима – УК, САД”	99
---	----

Сандра Рудњанин и Весна Милачић, „Бројеви/Прости и сложени бројеви”	102
--	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Биологија

Јелка Филиповић, „Рефлекси и рефлексни лук”	107
--	-----

Марина Бабић, „Наследни материјал”	112
---	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Сања Парезановић, „Излучивање”	115
---	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Географија

Савица Ђурђевић, „Пљосковитост и географски простор”	120
---	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Математика

Марина Јовановић, „Баљак, појам и елементи”	124
--	-----

Пројектна настава

Данијела Драгићанин Денић, „Пирамиде – вечита мистерија”	130
---	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Српски језик и књижевност

Оливера Крупеш, „Историјат, намена и садржај књижевних, верских и еколошких календара” (интегративно-корелативни приступ)	147
--	-----

Бојана Анђелић, „Душан Ковачевић, <i>Свемирски змај</i>”,	155
--	-----

Весна Андрејевић и Јелена Ћетковић, „Јуџуџунска јухахаха, Јован Јовановић Змај”	164
--	-----

Јасминка Олић Илчешин , „Народне бајке и дела заснована на бајкама”	168
Катарина Иванишевић Голубичић , „Буре, Исидора Секулић”	171
 Прилог за преузимање уз Зборник	
Маја Живић , „Мали Принц, Антоан де Сент Егзипери”	174
Марија Ристивојевић , Час српског језика и књижевности: „Деца, Иво Андрић” и час одељењског старешине: „Буди истеривач насиља”	180
Марија Ристивојевић , „Међународни дан матерњег језика”	185
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Данијела Петрић и Наташа Митровић , „Марко Краљ виђ у псми и причи”	189
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Наташа Митровић , „Придеви и коришћење речника српског језика”	199
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Mili Hilmo Selimotiћ , „Aska i vuk, Ivo Andrić (čvočas) Šta će reći svijet?” (problemska nastava)	206
 Прилог за преузимање уз Зборник	
Немачки језик	
Катарина Минчић , „Perfekt”	212
Физика	
Ксенија Драгаш , „Плуга”	216
 Прилози за преузимање уз Зборник	
Хемија	
Маријана Милутин , „Хомогене смеше у природи – вода”	219
 Прилози за преузимање уз Зборник	

СРЕДЊА ШКОЛА

Интегративна настава

Биљана Марковић, Драгана Богдановић, „Рационални алгебарски изрази. Примена ИКТ-а”	225
---	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Драгана Богдановић и Драгана Милосављевић, „Извод функције (испитивање тока функције и цртање графика применом извода). Извештаји”	229
---	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Математика

Слађана Трајковић, „Тригонометријске функције”	233
---	-----

Психологија

Катарина Петровић, „Механизми одбране”	236
---	-----

Српски језик и књижевност

Марија Јеверичић, професорка, српског језика и мр Александра Гордић, професорка ликовне културе, „Поезија француских песника модерне” (пројектна настава)	239
--	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Марија Јеверичић, „Дијалекти српског језика” (пројектна настава)	244
---	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Сања Перованчевић, „Песници романтизма у српској књижевности” (пројектна настава)	249
--	-----

Ана Павловић, „Димитро Киш, Славно је за оцаџдину мреју”	258
---	-----

Јелица Гведарџица и Јелена Орбовић, „Исидора Секулић – биографија”	265
---	-----

 [Прилози за преузимање уз Зборник](#)

Александра Секулић, „Јован Стерија Поповић, Тврдица”	269
---	-----

 [Прилог за преузимање уз Зборник](#)

Eduka portal

ПРВИ РАЗРЕД

Edukā portāls

Eduka portal

„Животиње изучи, басне научи”,

интегративна настава

ОШ „Црњански”, Јагодина

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ					
Тема:	Животиње изучи, басне научи				
Циљ:	Упознавање са основним карактеристикама басне и њихова анализа кроз самостални рад, утврђивање бројева до 10, утврђивање знања о животињама и развијање дигиталних способности ученика.				
Наставни предмет:	Наставна тема:	Наставна јединица:	Тип часа:	Операционализовани исходи Ученик ће бити у стању да:	Наставна средства и помагала:
Српски језик	Језик и култура	Басне	Утврђивање	• анализира басне и одређује главне догађаје, време и место дешавања; • препознаје основне карактеристике басне; • учествује у вођеном разговору; • износи своје мишљење о тексту; • самостално открива особине ликова; • наведе примере поређења из текстова и свакодневног живота; • усмено препричава басну; • обогати свој вокабулар; • објашњава значење пословица и поуке коју уочава у басни; • поштује и примењује основна правописна правила.	Ауторски сајт Weebly у функцији самосталног и вођеног рада ученика, интерпретације басни, упознавања са баснописцима и њиховим биографијама, тумачења и анализе басни. Ауторска табла Linoit у функцији записа на табли и анализе и тумачења басни, препознавања и записивања поука басни.

Ликовна култура	Споразумевање	Математика	Бројеви	Бројеви прве стотине	• броји унапред и уназад са прескоком; • чита и пише бројеве; • користи редне бројеве; • разликује парне и непарне бројеве; • одређује највећи и најмањи број, претходник и следбеник броја; • уочава правило и одређује следећи члан у низу.	Полупрограмирани материјал
					• идентификује животиње и биљке из непосредног окружења на основу спољашњег изгледа; • уочава разноврсност животиња и биљака на основу спољашњег изгледа; • препознаје делове тела животиња и делове биљака; • повезује делове тела животиња са њиховим улогама; • разврстава животиње и биљке из окружења на основу станишта.	Ауторски Есеје Room израђен у <i>Think Ink</i> -у у функцији утврђивања стечених знања
					• користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; • преведе појмове и информације у ликовни рад; • одабере самостално начин спајања два материјала; • разликује станишта животиња; • распоређује животиње по направљеном простору; • представља свој ликовни рад.	Модели станишта животиња и класификација животиња према станишту.

Ваннаставне активности	Дигитални свет	Дигитално друштво	Учење у дигиталном свету	вежбање	• упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; • упознаје програм <i>Linoit</i> и начин обogaћивања табле сликама и текстом. • конструише и програмира кретање лего робота.	Ауторска табла <i>Linoit</i> у функцији записа занимљивости о животињама и додавања слика. Наочаре <i>VR box</i> у функцији упознавања различитих станишта. Сетови за конструисање <i>Lego Education WeDo 2.0</i>, програм <i>WeDo 2.0</i> у циљу програмирања робота.
------------------------	----------------	-------------------	--------------------------	---------	--	--

Облици рада:	фронтални, рад у пару, групни, индивидуални облик рада
Наставне методе:	дијалoшкa, демонстрaтивнa, метода практичних радова, метода писаних радова, метода рада на тексту
Коришћена литература:	• Јовичић, З. (2019), <i>Иницијативна настава 1 – љиручник за учитеље</i>, Београд: Едука.

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
• креирање сајта <i>Weebly</i> и анализу ре-ализације наставе српског језика; • осмишљавање и креирање <i>Escape Room</i>-а; • осмишљавање и израда радних материјала за ученике; • праћење рада ученика.	• читање садржаја са сајта и анализа басни; • праћење инструкција наставника за рад; • рад на дигиталним практичним задацима; • кооперација са осталим ученицима; • изношење мишљења и запажања.

АРТИКУЛАЦИЈА РАДА

Српски језик

Ученици су у оквиру домаћег задатка за рад код куће добили папир са инструкцијама и QR кодовима ради лакшег налажења сајта ([Инструкције за самостални рад](#)). Дobili су усмене инструкције да је њихов задатак да се подсети основних карактеристика басни и да ће читањем садржаја са сајта упознати најпознатије баснописце ([Животиње изучи, басне научи](#)). На крају странице је опција ПИТАЈ УЧИТЕЉИЦУ уколико неко од ученика има додатна питања.

Свако од ученика добио је задатак да прочита по две басне изабраног баснописца. То су басне Езопа, Ла Фонтена, Доситеја Обрадовића.

Линк ка сајтовима:

[Езоп](#)

[ЛаФонтен](#)

[Доситеј Обрадовић](#)

На часу ученици учествују у разговору и износе своја запажања. Водимо разговор о прочитаном и подсећамо се најважнијих чињеница из живота баснописца. Акценат је стављен на начин писања – проза или стих.

Анализа басни је урађена путем табле *Linoit* ([Животњаци, басне научи – табла](#)). Час је реализован у кабинету за информатику где су ученици у реалном времену радили различите задатке. На почетку су упознати са принципом рада на табли *Linoit*: на који начин могу да унесу своје реченице. Свако од ученика проналази стикер са насловом своје басне и анализира је. У току рада наставник прати рад ученика и пружа индивидуалну помоћ.

У другом делу часа ученици представљају свој рад осталим ученицима. Свако од ученика усмено препричава басну и анализира је кроз интеракцију са осталим ученицима.

Линк до табле се налази у оквиру сајта *Weekly*, на крају странице са баснама.

Розе стикери су предвиђени за анализу мисли о баснама и животињама.

Математика

Час математике је организован са циљем утврђивања бројева до 100 уз инкорпорирање садржаја наставе Света око нас. Ученици су решавањем задатака на три нивоа сложености поновили бројеве до 100, одређивали парне и непарне бројеве, одређивали претходник и следбеник броја, настављали низ према отвореном правилу. Задаци су поређани по нивоима, од лакших до тежих. Након индивидуалног рада на материјалу ([Материјал за рад](#)), ученици фронтално проверавају своја решења.

Свет око нас

За потребе организације *Escape Room* коришћени су *LearningApps*, *Thinklink*, *Google* презентације и *Youtube*. Сама соба направљена је у програму *Thinklink*, док су остали програми служили за прављење материјала унутар „собе”. Час је реализован у кабинету за информатику, где је свако од ученика имао свој рачунар и индивидуално решавао задатке. Током самосталног рада наставник прати рад ученика и пружа додатну помоћ.

За потребе организације *Escape Room* коришћени су *LearningApps*, *Thinklink*, *Google* презентације и *Youtube*. Сама соба направljena je у програму *ThinkLink*, док су остали програми служили за прављење материјала унутар „собе“. Час је реализован у кабинету за информатику, где је свако од ученика имао свој рачунар и индивидуално решавао задатке. Током самосталног рада наставник прати рад ученика и пружа додатну помоћ.

На почетку часа упознајемо ученике са идејном скицом *Escape Room*-а. Ученици је добијају и на папиру ([Бележница](#)), на који ће касније уписивати потребне податке. *Escape Room* ([Escape Room](#)) садржи четири кода, тј. четири задатка чијим решавањем ученици добијају по један део лозинке. Задаци се односе на пређене садржаје о биљкама и животињама у нашем окружењу. Уз сваки задатак се налази додатна информација чији је циљ проширивање и обogaћивање знања ученика. Први задатак се односи на препознавање домаћих животиња на основу датог описа. Други задатак се односи на стицање додатних знања о домаћим животињама. Трећи задатак се односи на препознавање култивисаних станишта најчешће биљака. Ученици након урађеног задатка добијају брзу повратну информацију и проверавају тачност урађеног задатка. Додатни задатак се односи на препознавање делова биљака. Трећи задатак се односи на класификацију животиња према начину исхране. Проширивање знања након трећег задатка односи се на класификацију животиња према начину исхране. Четврти задатак се односи на препознавање биљака из окружења и повезивање са одговарајућим називом. Додатни задатак је постављен ради проширивања знања ученика о дековитости слоје вера.

Након успешно урађених свих задатака ученици одлазе на *Google* упитник где уносе добијене координате. Успешним уношењем свих бројева и ознака ученици добијају коначну лозинку за проналазак чувара и тиме су успешно изашли из простора.

Ликовна култура

У оквиру часа Ликовне културе ученици су имали задатак да направе три различита станишта за дивље животиње – водену животну заједницу, шуму и ливаду. Ученици облажу кутије припремљеним материјалом и праве позадину за свако станиште. У даљем раду ученици добијају парче стиропора и радом у пару боје га темперама да би приказали одређено станиште. Вођеним разговором ученици се опредељују за плаву и зелену боју.

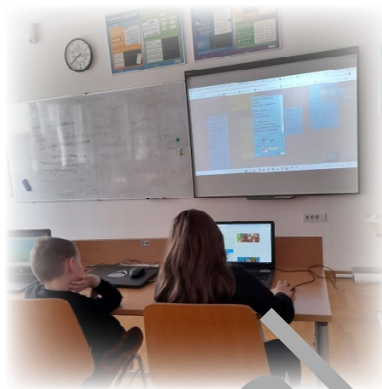

Након што су направили станишта, ученици прелазе на други део задатка – израда животиња од папира. Ученици секу животиње и стављају их на дрвени штапић.

У завршном делу часа остварујемо корелацију са наставом Српског језика и Света око нас. Ученици класификују животиње према станишту и препознају животиње које се најчешће појављују у баснама.

Дигитални свет

У оквиру часа Дигиталног света ученици су се детаљније упознали са таблом *Linoit*. Фронталним обликом рада ученицима објашњавамо поступак додавања стикера за писање и слика на табли. Ученици затим самостално на својим рачунарима праве нове стикере и уносе занимљивости о животињама које су се помињале у баснама. За проналажење занимљивих информација ученици користе *Google* претраживач. Претраживач користе и за одабир слика.

Пратимо рад ученика и пружамо додатну помоћ уколико је потребна.

У завршном делу часа ученици користе наочаре *VR box* у функцији посете различитим природним стаништима и упознавања и препознавања животиња.

Линк ка сајту за коришћење наочара *VR box*: <https://vrtourguys.com/vr-education-services/natural-environments/>

Линк ка табли: [Животиње изучи, басне на табли – табла](#)

Ваннаставне активности

Час ваннаставних активности направљен је на прављење робота уз помоћ сетова за конструисање *Lego Education WeDo 2.0* и покретање робота кроз програмирање у програму *WeDo 2.0*.

На почетку часа ученици су упознати са начином рада и задатком. Циљ часа јесте конструисање и покретање робота. За овај час изабран је модел пса по узору на басну „Пас и његова сенка”.

Ученици су пратили кораке у прављењу. Поступак прављења можете наћи и на видео-снимку: [ВИДЕО-СНИМАК](#).

Након што су успешно направили робота, ученицима се даје предлог за програмирање. Поред понуђених блокова могу унети још неке по слободном избору. Као на пример, звук које ће пас и када производити, колико ће се кретати напред, којом брзином.

Линк ка материјалима и фотографијама са реализованих активности: <https://drive.google.com/drive/folders/1qMvj2Tt4X7mazfLLTeo0Mx4RyUwXpYte?usp=sharing>.

„Јежева кућица”, Бранко Ћопић

ОШ „Станислав Бинички”, Јасика

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна тема:	КЊИЖЕВНОСТ
Редни број:	165, 166, 167, 168.
Наставна јединица:	Бранко Ћопић, <i>Јежева кућица</i>
Дан и датум:	7. 6. 2022.
Место реализације:	учионица
Тип часа:	обрада и утврђивање
Облици рада:	фронтални, индивидуални
Методе рада:	дијалогска метода, метод запажања и показивања, текстовна метода, монологска метода, илустративна метода
Наставна средства:	– презентација ППТ https://docs.google.com/presentation/d/1R_Ijqi4Z0025d7mQeL6_wEppUR2Oih8/edit?usp=sharing&ouid=109413615344187627116&rtpof=true&sd=true – квалитет https://wordwall.net/resource/32994871 https://wordwall.net/resource/32995322 https://wordwall.net/resource/32995925 https://wordwall.net/resource/32996156 https://wordwall.net/resource/32996749 https://wordwall.net/resource/32997280 https://wordwall.net/resource/32997417 https://wordwall.net/resource/32997628 https://wordwall.net/resource/32997899 https://wordwall.net/resource/32998222 https://wordwall.net/resource/32998436 https://wordwall.net/resource/32998934 https://wordwall.net/resource/3299924 https://wordwall.net/resource/33165114 – наставни листови https://drive.google.com/file/d/1vgiNZtEa_a_HxXpekpi_LAUuzlv55kr0/view?usp=sharing

Наставна средства:	Дигитална читанка https://www.mozaweb.com/mblite.php?cmd=open&bid=RS-EDK-CIT01-3214&page=75 – садржаји на платформи <i>Thinglink</i> https://www.thinglink.com/scene/1585641494717399043 https://www.thinglink.com/scene/1585325800331149314 https://www.thinglink.com/scene/1585321769433038850 https://www.thinglink.com/scene/1585316268322324482 – туторијали за цртање животиња https://youtu.be/oPm27Wq9nQk https://youtu.be/YBuhShCWA-8 https://youtu.be/l3Q_OgF8ORs https://youtu.be/4k-QDTXvYI8 https://youtu.be/Afu4Cw7vKtY – анимирани филм https://youtu.be/zx54n... – игрица „Јежурка Јежић у лавиринту” програму <i>Scratch</i> https://drive.google.com/file/d/1dAD8ijOUIUIgdOlbGwcA9thv.../view?usp=sharing
Циљеви часа:	Ученици одређују главне догађаје, ликове, време и место дешавања радње у песми, развијање способности код ученика да уочавају разлике међу догађаја и карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова и њихове међусобне односе у песми. Подстицање и негововање ученичких способности сликања, усменог изражавања, анализе и синтезе, упоређивања и доказивања. Вежбање читања са разумевањем и богаћење речника. Развијање љубави према својој речи. Увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког, изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног и истраживачког).
Образовни стандарди	Основни ниво 1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста; 1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. певушења или скандирања. Средњи ниво 1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној); 1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања; 1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју; 1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни. Напредни ниво 1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене; 1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став.

Општи исход	По завршетку часа ученик ће бити у стању да: – влада основном техником читања и писања ћириличног текста; – разуме оно што прочита; – активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; – гласно чита, правилно и са разумевањем; – тихо чита (у себи) са разумевањем прочитаног; – слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања.
Операционализовани исходи	– одређује главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом; – уочава ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина; – изражава своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу; – учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; – проналази информације експлицитно изнете у тексту; – правилно изговара гласове у току читања; – правилно пише научен слог и речи; – поштује договорена правила комуникације на часу; – познаје шта је стих и строфа у песми; – издваја песничке слике и формулише их.
Кључни појмови:	песма, стих, строфа, књижевно дело, важност сопственог догађаја, читање у наставцима
Међупредметна повезаност	Ликовна култура: илустрација Јежуркове куће. Свет око нас: жива природа. Човек и друштво: жива природа. Дигитални свет: онлајн квизови и игрица „Јежева кућица”.
Литература за наставника	– Милош Беуковић, Зоран Поповић, <i>Ловство</i>, Универзитет у Новом Саду, Пољопривреди факултет, Нови Сад, 2014. – Вук Милатовић, <i>Методика наставе ћириличног читања и писања</i>, ТОРУ, Београд, 2005. – Жак Деларош, <i>Енциклопедија ћиричница 8–12. Животиње</i>, Evro giunti, 2012. – Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992. – <i>Приручник за српски језик за први разред основне школе</i>, Београд, Едука, 2018.
Литература за ученика	– Моња Јовић, <i>Чишанка за први разред основне школе</i>, Едука.

ТОК АКТИВНОСТИ

Емоционално-интелектуална припрема	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Како изгледа ваш дом? Зашто се каже: „Своја кућица, своја слободица“? Како се понашате када идете у госте, а како кад вам гости долазе? Какав треба да буде домаћин, а какав гост? https://docs.google.com/presentation/d/1Nyq3WZKombcyLTDeKRNRbK1TpPD-W-yC/edit?usp=sharing&ouid=108721224303119836966&rtpof=true&sd=true Загонетке и откривање главних јунака. Како се зове место које је дом овим животињама? АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Ученици одговарају на наставникова питања. Решавају загонетке у стиху у презентацији. Понављају научено о шуми и њеним становницима.
Истицање наставне јединице	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Откривање асоцијација из презентације као најважна наставне јединице. Спајањем коначних решења ове асоцијације добија се наслов књижевног дела нашег писца и децу Бранка Ћопића. Најава наставне јединице. Записивање наслова на табли и у свескама. АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Ученици слушају шта им наставник саопштава, решавају асоцијације и записују наслове у свеске.
Разговор о писцу	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Наставник најпре поставља питања везана за књижевне појмове које смо досада учили, која прекривају загонетну слику. Затим пита ученике да ли знају ко је на слици, да ли су чули за Бранка Ћопића и да ли су читали неко његово дело. Наставник укратко говори о писцу. АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Откривају загонетну слику одговарањем на питања везана за књижевне појмове које смо досада помињали. Слушају информације о писцу које наставник саопштава. Уколико знају нешто о Бранку Ћопићу, ученици то саопштавају одељењу.
Интерпретативно читање	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Пре почетка читања најавити да ћемо први пут читати у наставцима, као што гледамо серије на телевизији. Поделити смо песму на целине, као што је серија подељена на епизоде. Прво погледати како изгледа цела песма у Читанци. Питати ученике из колико мањих песама се састоји. Наставник саопштава ученицима да затворе своје Читанке и свеске, исправе се и пажљиво слушају песму. Треба да покушају да замисле оно што чују. Пушта презентацију дела по дела песме, коју прати звучни запис и слика, кликом на слику отвара се звучни запис.

Интерпретативно читање	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Ученици слушају наставникова упутства. Говоре на колико целина је подељена песма у Читанци. Слушају како наставник чита песме и запажају детаље.
Разговор о доживљају и анализа сваког дела песме	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА После кратке психолошке паузе, наставник прво пита и, уколико је потребно, пушта део песме још једном. Наставник мотивише ученике да изнесу своје утиске, доживљаје и запажања о сваком делу песме. Наставник поставља питања у виду квиза водећи анализу песме део по део. После сваког дела пита да ли је било непознатих речи и усмено их разјашњава. https://wordwall.net/resource/32994871 https://wordwall.net/resource/32995322 https://wordwall.net/resource/32995925 https://wordwall.net/resource/32996156 https://wordwall.net/resource/32996749 https://wordwall.net/resource/32997209 https://wordwall.net/resource/32997407 https://wordwall.net/resource/32997628 https://wordwall.net/resource/32997809 https://wordwall.net/resource/32998222 https://wordwall.net/resource/32998436 https://wordwall.net/resource/32998934 https://wordwall.net/resource/32999924 АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Ученици изражавају своје утиске, запажања и расположења, одговарајући на наставникова питања: <i>Шта с'ће замислили док с'ће слушали овај део ђесме? Описи с'ће како с'ће замислили описане ђределе, ликове и дођађаје. Шта ј' у овом делу ђесме ђпредс'ављено?</i> Ученици анализирају песму, пратећи наставникова питања. Проопштавају које су им речи непознате. Ученици се јављају ако знају да објасне непознате речи.
Тумачење непознатих речи и израза и богађење речника	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Наставник ће са ученицима разговарати о непознатим речима. Ученици ће прво бити упућени да из контекста закључе шта нека непозната реч значи. Затим добијају квиз у коме ће повезати непознате речи са њиховим значењем. https://wordwall.net/resource/33165114 АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Ученици слушају упутства наставника за тумачење непознатих речи. Слушају објашњења непознатих речи.

Језик и стил	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Наставник ће са ученицима разговарати о језику и стилу прочитаног дела. АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Ученици разговарају са наставником и доносе закључке о језику и стилу дела. У томе им помажу наставникова питања: <i>По чему знамо да је овај уметнички њекси њесма? Колико стихова има њрва, а колико друџа њесма, колико њеџа? Одређују речи које се римују у појединим деловима песме. Какав њон њреовлађује на њочетку и на крају њесме, а какав кад њадне ноћ? Да ли ова њесма има сличности са басном? Какве?</i>
	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Наставник ученицима поставља питања. Објашњавамо да би се свако од нас желео свима с њидети. Окружени смо људима са којима учимо, радимо, играмо се, па се морају појавити разлике у мишљењу, понашању, у вези с циљевима, идејама, понашањем, интересима, на њим решавања задатака. Због тих разлика долази до сукоба. Упознаје ученике са две врсте сукоба: – Сукоб због садржаја из спољашњег света (због књиге, гледаног филма, оцене у школи...) – Сукоб због односа међу људима (ко ће водити главну реч приликом решавања неког задатка, ко одређује правила...) Како решавати сукобе: – треба се одупрети потреби да стално нешто критикујемо (изглед, понашање, оцене...) јер ће се то завршити сукобима; – похвала и показивање разумевања, пријатељских жеља, увек ће резултирати бољом сарадњом и смиривањем сукоба; – поштовањем и охрабривањем код другара развијамо позитивна мишљења и тако спречавамо настанак сукоба. Позитивни сукоби. Такви сукоби нас терају на размишљање о новим идејама и решењима, па тако утичу на успешније проналажење решења (када ученици раде у групи или у пару). Тада развијају сарадничке односе, а не непријатељство. У позитивним сукобима ученици боље упознају себе и другаре, па тако поправљају међусобне односе. Добри међуљудски односи не доводе до сукоба. АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Ланчано одговарање на питања: – Љубомора је кад... – Где ти осећаш љубомору? – Ко је у овој песми био љубоморан? – Како можемо то да превазиђемо? – Због чега се најчешће сукобљавате са другарима? – Како мирним путем можемо решити сукобе? – Зашто је у овом тексту дошло до сукоба?

Поређење ситуација у песми са стварним животом	- Упознају врсте сукоба. - Ученици траже примере. Покушавају сами да одреде врсту сукоба. Питамо их која се осећања јављају у сукобима (љутовања). - Ученици покушавају пронаћи решења за негативне сукобе. <i>Да ли су животиње могле да реше сукоб мирнијим њујем? Шта је требало да ураде?</i> - Ученици слушају објашњења како решавати сукобе. - Ученици се упознају са позитивним сукобима. - Ученици смишљају примере за то када се десе позитивни сукоби.
Проширујемо знање	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Наставник пушта описе животиња из песме у стварном животу на платформи <i>Thinglink</i> и где могу сазнати више о њиховом начину живота, изгледу, исхрани, оглашавању итд. и опис јежа из Дигиталне читанке. https://www.thinglink.com/scene/158561149417799043 https://www.thinglink.com/scene/158325800331149314 https://www.thinglink.com/scene/1583221769433038850 https://www.thinglink.com/scene/1585311268322324482 https://www.mozaweb.com/mb/te.php?cmd=open&bid=RS-EDK-CIT01-3214&page=75 АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Ученици са наставником гледају описе животиња из песме у стварном животу на платформи <i>Thinglink</i> и из Дигиталне читанке и коментаришу.
Синтеза	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Наставник саопштава да ће посматрати песму у целини и да ће покушати да донесу закључке. Како сад разумеш изреку „Своја кућица, своја слободица“? Записујемо називе целина, место радње, ликове и особине ликова и поруке. АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Ученици доносе закључке о песми и записују: Називи целина: Славни ловац, Лијино писмо, Код лијине куће, Ноћ, Потјера, Вук, Медо, Дивља свиња, Пред јежевом кућом, Три галамције, Жежев одговор, Крај Место радње: шума Ликови: Јежурка Јежић – вредан, поштен, скроман, искрен, способан, поштован; Лисица – мудра, стрпљива, похлепна, радознала, културна; Вук – уображен, груб, жељан пљачке; Медвед – стално гладан, незасит; Дивља свиња – прљава, лења, поспана, стално машта о храни.

Синтеза	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Поруке: Свуда пођи, својој кући дођи. Скромност краси мудрост. Дом је светиња и брани се животом.
Провера усвојености садржаја	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА
	Наставник дели наставне листиће (Прилог) и саопштава ученицима упутства за рад. Прати док они раде, помаже, усмерава.
Самостални стваралачки рад	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Ученици решавају наставне листиће да видимо колико су разумели и запамтили од песме.
	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА
	Наставник задаје ученицима да илуструју како они замишљају кућу у којој живи Жежурка Жежић. Топли им да искористе своју машту и нацртају што више детаља. Док они цртају, наставник прегледа наставне листиће и даје ученицима повратну информацију.
Занимљивост	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Цртају како замишљају Жежурку купцу.
	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА
	Наставник пушта анимирани филм. https://youtu.be/zx54mU...blU
Домаћи задатак	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Гледају анимирани филм о Жежурки Жежићу.
	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА
	Ученици добијају игрицу на <i>Google classroom</i> „Жежурка Жежић у лавиринту“ у програму <i>Scratch</i> . Да би је играли, морају да је скачују у свом рачунару и да имају инсталиран програм. Трба да му помогну да нађе пут до куће. https://drive.google.com/file/d/1dAD8ijOUIUIgdOlBGw-A9thymN-VMvG/view?usp=sharing
	Такође им на <i>Google classroom</i> шаљем туторијале за цртање животиња за оне који желе на тај начин да науче да цртају. https://youtu.be/oPm27Wq9nQk https://youtu.be/YBuhShCWA-8 https://youtu.be/l3Q_OgF8ORs https://youtu.be/4k-QDTXvYI8 https://youtu.be/Afu4Cw7vKtY
	Опишите шуму из песме у пет реченица.
	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Ученици описују шуму што богатијим реченицама. Уколико желе, цртају животиње. Играју игрицу, решавајући лавиринте који се смењују и помажу Жежурки да нађе пут до куће.

Праћење на- предовања и активности ученика	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА Формативно Активност на часу (усмени одговори, самостално јављање, повезивање садржаја учења са примерима из непосредног окружења) Рад на часу (рад у групи, самосталан рад на причању, представљању речи цртицама) Тачност рада (број тачних задатака, примена кључних садржаја учења у одговорима на одређена питања, графомоторичке способности, тачно написана слова, речи и реченица)
	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА Сумативно Тачност рада на наставним листићима („Твоје учење је одлично!”, „Лепо примењујеш научено!” или „Потруди се! Можеш ти много више!”)
	Читају текст од научених слова уз објашњење шта су прочитали, правилно изговарају гласове у току читања, правилно пишу научена слова у речи, правилно читају дело и анализирају га, одређују главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом, уочавају ликове и праве разлику између њихових позитивних и негативних особина, изражавају своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу, поштују договорена правила комуникације на часу, иставајају поруке дела и формулишу их.
Провера остварено- сти исхода	
Евалуација	Наставник Изношењем мишљења и запажања о реализованом часу, активности ученика, ангажовању. Изношењем мишљења и запажања о реализованом часу, активности ученика, ангажовању. Ученик Ученици добијају три папирића: црвени, зелени и плави. На плавом пише: „Потребно ми је да ми још једном објасните оно што смо данас учили.” На зеленом пише: „Потпуно сам разумео/разумела градиво и могу самостално да решавам задатке из уџбеника.” На црвеном пише: „Мени ништа није јасно. Молим Вас да ми поново све објасните.” Подизањем једног од ових папирића ученици шаљу наставнику повратну информацију да би могао планира следећи час.
Запажања наставника о реализа- цији часа	

Мерење дужине

ОШ „Бранко Ћопић”, Београд

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна тема	Мерење и мере
Наставна јединица	Мерење дужине (нестандардним мерним јединицама)
Тип часа	обрада
Циљ часа	Стицање знања о нестандартним мерним јединицама, стицање знања о појмовима мерни број и мерна јединица и њиховом међусобном односу; оспособљавање ученика за спровођење поступка мерења дужине коришћењем нестандартних мерних јединица у свакодневном животу, дигиталном алату.
Исход	Ученик ће бити у стању да: – измери дужину задатог објекта нестандартном јединицом мере.
Операционализовани исходи учења	Ученик ће бити у стању да: – разликује мерни број и мерну јединицу и уочи њихов међусобни однос, – уочи да мерни број зависи од мерне јединице, – мери нестандартном мерном јединицом, – разуми значај мерења у свакодневном животу, – користи дигитални алат за стицање знања.
Образовни стандарди	ИМА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица.
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Наставне методе	монолошка, дијалошка, демонстративна
Међупредметна повезаност	Српски језик, Дигитални свет, Грађанско васпитање
Наставна средства	пет таблета, компјутер и пројектор, дигитални алат, презентација, наставни листић, интернет
Литература и коришћени извори	Дејић, М. и Егерић, М. <i>Методика наставе математики</i> . Београд: Учитељски факултет, 2010. <i>Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања</i> (2017). Службени гласник Републике Србије – Просветни гласник, бр. 10/2017.

Литература и коришћени извори	Интернет страница дигиталног алата <i>Matholia</i>. За израду квиза је коришћен <i>Wordwall</i>. За претрагу фотографија је коришћен <i>Google images</i>.
ТОК ЧАСА	
Обнављање градива	Приказати ученицима презентацију. На приказаним илустрацијама предмета ученици треба да уоче дужину као особину и да процене дужину приказаних предмета (1. и 2. слајд).
Стварање контекста (мотива) за вежбање	Кроз разговор са ученицима најавити наставну јединицу – <i>На данашњем часу ћемо научити да меримо дужину предмета. За то ћемо користити дигиталне уређаје и алате.</i>
Обрада новог градива	Разговарати о свакодневној потреби да се одреди дужина предмета или објекта (3. и 4. слајд). Упознати ученике са нестандартним мерним јединицама – педаљ, палац, лакат, стопа, корак (5. слајд). Приказати поступак мерења стопом подједном уз истицање правила којих се морамо придржавати приликом спровођења поступка мерења: почињемо од почетка предмета чију дужину желимо измерити и поступак спроводимо све до краја предмета, користимо мерне јединице исте дужине које надовезујемо редом, без остављања празног простора и преклапања (слајдови 6–9). Приликом скалмирања резултата мерења инсистирати на навођењу и мерења броја и мерне јединице. Указати ученицима на већ појмове и објаснити да мерни број представља број надовезаних мерних јединица, али да уз њега увек мора стајати и мерна јединица коју смо користили, у супротном, добијени одговор није потпун (Слајд 10). Након тога истаћи да различити предмети могу послужити као мерне јединице (Слајд 11). Приказати ученицима поступак мерења истог предмета различитим мерним јединицама и продискутовати о решењима. Доћи до закључка да од величине мерне јединице зависи мерни број (Слајд 12).
Групни рад уз колективну проверу	Ученици добијају кратко упутство о начину коришћења дигиталног алата – у доњем пољу су слике предмета чију дужину треба измерити, у горњем десном углу су мерне јединице. Кликом на одабрани предмет или мерну јединицу они ће се појавити у прозору намењеном за рад. Предмет/мерна јединица могу се ротирали, обрисати, а мерне јединице се кликом и померањем плаве тачкице могу аутоматски надовезивати.

Групни рад уз колективну проверу	Ученици су пре почетка часа подељени у пет група и свака група има по један таблет за рад. Заједно решавају задатке са наставног листића и проверавају једни друге (Прилог 1). Резултате мерења записују сви чланови групе у своје свеске. Након завршетка рада на задацима, проверавамо добијена решења. Линк ка дигиталном алату: https://matholia.com/grades/year-1-fe4e54/tools/5f867df6d9d52704602b3b84
Систематизација	Ученици решавају квиз. https://wordwall.net/resource/33961711
Домаћи задатак	Ученици добијају задатак за домаћи – <i>Опреди те њеи љредмети и измерије њихове дужине мерном јединицом њо сојсйвенон избору корисйећи исдигитални алати са часа. Уколико неко жели, може да ради више љримера.</i>

Прилог 1 – наставни листић за групе

1. Измерите дужину плавог аутића користећи црвене дугмиће.
Плави аутић је дугачак _____.

2. Измерите дужину жуте оловке користећи розе дугмиће.
О: Оловка је дугачка _____.

3. Измерите дужину наставног сунца користећи кључ као мерну јединицу.
О: _____

4. а) Измерите дужину црне хефталице користећи спајалице.
О: Хефталица је дугачка _____.

б) Измерите дужину црне хефталице користећи дугмиће.
О: Хефталица је дугачка _____.

Шта уочавате? _____

5. Измерите дужину предмета по свом избору користећи жељену мерну јединицу и напишите добијени резултат.

Образложење одабира дигиталног алата

Matholia је сајт за учење намењен ученицима, наставницима и родитељима и нуди садржаје који су усклађени са сингапурским наставним планом и програмом. Одабран је као средство за учење из следећих разлога – бесплатан је за коришћење, лако му се приступа, не захтева претходну пријаву или отварање налога, интерфејс је једноставног изгледа, без сувишних шумова, лак је за коришћење и не захтева знање страног језика, прилагођен је постављеним исходима нашег Плана наставе и учења за 1. разред, нуди доста примера које ученици могу користити за стицање, као и утврђивање знања – спровођење поступка мерења.

Запажене предности и недостаци оваквог начина обраде графика

Предности: Коришћење дигиталних уређаја и алата доприноси већој ангажованости ученика и долази до формирања трајних знања. Ученицима је потребан само телефон/таблет од којих сваки подржава формат у којем је дигитални алат израђен. Код ученика се развија самосталност, савлађивању наставног садржаја и у коришћењу ИКТ. Остварена је интеракција међу ученицима кроз рад на задацима током групног рада.

Недостаци: Могућност прекида интернет сигнала

Фотографије реализације

Eduka portal

ДРУГИ РАЗРЕД

Edukā portāls

Eduka portal

„Болесник на три спрата”, интегративна настава

ОШ „Црњански”, Јагодина

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Тема	„Болесник на три спрата”
Циљ	Упознавање ученика са песмом и разумевање књижевног дела, мотивисање ученика за доживљавање и интерпретацију песме „Болесник на три спрата”, подуђивање истраживачког духа и оспособљавање ученика за самостално и сарадничко учење, оспособљавање ученика за употребу веб-алата и коришћење интернета и ИКТ у образовне сврхе, развијање моћи запажања, анализе и синтезе, доказивања и логичког закључивања.
Наставни предмет	СРПСКИ ЈЕЗИК
Исходи учења	Ученик ће бити у стању да: – одговори на питања о животу и раду књижевника Бранка Ћопића; – повеже обрађене термине и појмове са новим књижевним делом; – разликује основне одлике строфе и стиха; – смислено користи информационе технологије и употребљава нове веб-алате; – анализира темејни слој књижевног дела; – истражује, користећи различите изворе информација; – обогати свој речник; – правилно употреби велико слово; – разликује врсте речи.
Наставна средства и техничке помагала	Виртуелна посета Београдској тврђави у функцији мотивационе и психолошке припреме за рад ученика, доступна на линку https://beogradskatvrđjava.co.rs/virtual-tour/ ; лапбук у функцији самосталног рада ученика на задацима, видео-материјал о доручку са жирафама, доступан на линку https://www.youtube.com/watch?v=5O3PuhVUeHg .
Наставни предмет	МАТЕМАТИКА
Наставна тема	Множење
Исходи учења	Ученик ће бити у стању да: – усмено и писмено множи једноцифрене бројеве; – запише израз на основу текста; – користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац и количник;

Исходи учења	– примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; – израчуна вредност бројевног израза са највише две операције.
Наставна средства и тех. помагала	полупрограмирани материјал са задацима; образовни робот Блу-бот ТТС; мапа за роботе
Наставни предмет	Свет око нас
Наставна тема	Живи свет
Исходи учења	Ученик ће бити у стању да: – идентификује заједничке особине свих живих бића на конкретним примерима; – повеже делове тела живих бића са њиховим функцијама; – разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; – наведе примере који показују значај животиња за човека.
Наставна средства и техничка помагала	дигитални алат <i>Learning Apps</i> , <i>WR</i> наставне карте, виртуелна посета зоо врту доступна на линку https://www.youtube.com/watch?v=J-iM3KSy_40 докторски сет
Наставни предмет	Лична култура
Наставна тема	Природа у очима уметника
Исходи учења	Ученик ће бити у стању да: – користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; – одабрати материјалом и техникама изрази своју машту и емоције; – употреби свој труд и туђ естетски доживљај простора и техничких дела; – разматра где научена знања може да примени.
Наставна средства и техничка помагала	дигитални различитих величина, темпере, украсни папири и траке, папири у боји, маказе, лепак, пластелин
Наставни предмет	Лего роботика
Наставна тема	Лего истраживачи
Исходи учења	Ученик ће бити у стању да: – схвати логику функционисања <i>Lego Wedo</i> програма и робота, изради робота и управља њиме путем рачунара, истражи појам сензора.
Наставна средства и техничка помагала	Лего сет <i>Wedo 2.0</i> .

Активности наставника	Активности ученика
- праћење индивидуалног и групног напретка ученика; - постављање питања; - мотивише ученике, даје упутства и објашњава начин рада; - дели ученике у групе, дели задужења и истраживачке задатке; - поставља циљеве и задатке одабране теме; - подстиче ученике на размишљање, анализирање и стваралачко истраживање; - прати активност ученика и оствареност исхода.	- слушају, бележе, прате упутства наставника; - истражују, прикупљају информације, анализирају и повезују садржаје; - размењују идеје, раде у оквиру групе и сарађују са другим групама; - износе запажања и закључке до којих долазе током рада; - процењују свој рад и рад свих ученика у активности.

Међупредметне компетенције	- компетенција за целоживотно учење; - комуникација; - рад с подацима и информацијама; - решавање проблема; - сарадња; - естетичка компетенција.
Литература	Радмила Жежељ (2020), <i>Чланак за групу разред основне школе</i>. Зоран Б. Гаврић / Д. Ђиловановић (2020), <i>Свети око нас, учбеник за групу разред</i>, Клет, Београд.

ТОП АКТИВНОСТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК

На самом почетку часа, а уједно и интегративног дана, ученици у циљу емоционално-интелектуалне припреме за час играју игрицу у дигиталном алату *Learning Apps*, а задатак ученика је да разврстају животиње на домаће и дивље. Игрлица је доступна на следећем линку https://learningapps.org/display?v=prv_mnmn2n22

Након разговора о станишту неких од дивљих животиња, ученици долазе до закључка да се велики број појединих врста животиња може видети у зоолошком врту. Како су поједини ученици већ посетили београдски зоо парк, знали су да се он налази у Београду, на месту које представља најзначајнији културно-историјски део града, као и да је изнад ушћа Саве у Дунав и да носи назив Калемегдан.

Следећи корак у реализацији била је виртуелна посета Калемегдану уз коришћење WR наочара. Виртуелна посета Калемегдану је на следећем линку: <https://beogradskatvrdrjava.co.rs/virtual-tour/>

Кроз хеуристички разговор ученици дају објашњење и образложење проблема односа човека према животињама у зоолошким вртovima и начина на који се оне лече. Уз ову дискусију објашњавам да ће се упознати са једном жирафом из зоолошког врта. У наставку часа је уследила интерпретација песме, а затим и анализа садржаја, дискусија и стваралачки рад ученика кроз интерактивни материјал, лапбук (Прилог 1, радни лист из српског), а затим су путем језика жирафе, нечујно, применом индивидуалног облика рада, показали шта знају о граматички (Прилог 2, Жиравиним језиком кроз граматичку).

Наредни корак је драматизација песме у којој су ученици показали своју глумачку способност и изразили креативност.

МАТЕМАТИКА

У циљу подстицања дивергентног и логичког мишљења, на почетку часа задатак ученика је да, уз програмирање робо-Blue Boot, споје одређене животиње са њиховим отиском стопала. Ако тачно споје картице, испод отиска је следећи задатак у форми пазлици, загонетки и анаграма чијим решавањем налазе задатке кријене у учионици. Игра је завршена када правилно програмирају робота да животиња, крећући се по мапи, дође до одговарајућег отиска.

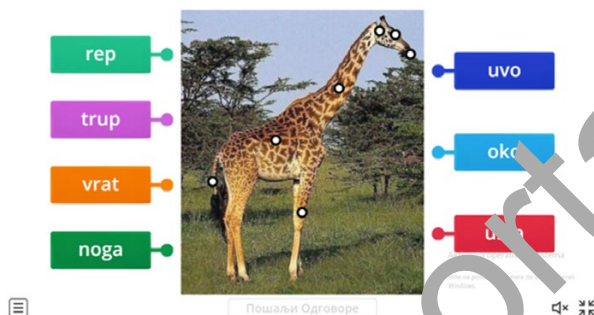
У следећој фази активности ученици индивидуално решавају задатке пронађене у претходној игри. Задаци су у вези са множењем бројева, у форми интерактивног материјала, лапбука, и диференцирани су према три нивоа сложености. Решавају задатке почев од најједноставнијих ка најсложенијим, а самим фронталним обликом рада проверавамо исправност решења и стиче се увид у степен успешности рада ученика (Прилог 3, Траговама жирафе).

СВЕТ ОКО НАС

На почетку ове етапе часа, ученици гледају едукативни видео-снимак о томе како изгледа један доручак са жирафама. Линк ка видео-материјалу је следећи: <https://www.youtube.com/watch?v=5O3PuhVUeHg>

Како бих наставила њихово логичко размишљање, задатак је био да нахране модел жирафе у учионици, а затим и покажу на које све начине могу излечити жирафу. У даљем разговору са ученицима, направљен је осврт на отисак стопала ове животиње, као и на делове тела жирафе. Делове тела су обновили користећи дигитални алат *Word Wall* (Прилог 4, Делови тела жирафе).

ЛИКОВНА КУЛТУРА

У оквиру часа Ликовне културе задатак ученика је био да употребом различитог материјала направе зоо-врт у којем ће, између осталих животиња, уврстити и жирафу. Моделе животиња су ученици правили од пластелина, а док су креирали природно окружење за животиње, користили су: колаж-папир, папир у боји, маказе и вату.

ЛЕГО РОБОТИКА

Активности наставе лево роботике биле су усмерене на програмирање употребом сетова *Lego Education WEDO 2.0*. Ученици су од лево коцкица конструисали жирафу, а затим програмирали кретање конструисаних лево производа да завршавају одређене задатке. Завршна етапа у оквиру овог часа била је да ученици осмисле примену овог модела у направљеном зоо-врту.

На крају интегративног дана сумају се резултати рада, демонстрирају решења, односно реализује се евалуација свих активности.

Прилог 1: радни лист

<https://docs.google.com/document/d/1oFNlO0ylVuxYPPAs6RUIP7MiuzDKx79A/edit?usp=sharing&ouid=113235065830829096255&rtpof=true&sd=true>

Прилог 2: Жирафиним језиком кроз граматiku

<https://docs.google.com/document/d/1Dadiy67bHrf1ImEIQ0lbG5trfaTfW--/edit>

Прилог 3: Траговима жирафе

https://docs.google.com/document/d/14P75227K4*HpGomDvOQK_pkjC024FDya/edit?usp=sharing&ouid=113235065830829096255&rtpof=true&sd=true

Прилог 4: Делови тела жирафе

<https://wordwall.net/sr/resource/2/172103/%d0%b4%d0%b5%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%b8-%d1%82%d0%b5%d0%bb%d0%b0-%d0%b6%d0%b8%d1%80%d0%b0%d1%84%d0%b1>

Сабирање са прелазом преко 10

ОШ „Октоих”, Подгорица

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ДИО ЧАСА	
Наставни предмет:	Математика
Наставна јединица:	Сабирање са прелазом преко 10
Наставна тема:	Природни бројеви до 100 и 0
Тип часа:	Проширивање знања
Облици рада:	индивидуални, рад у пару
Методе рада и учења:	– дивергентно (стваралачко) учење – конвергентно (логичко) учење – рјешавање проблема – кооперативно учење У-У; У-Н; учење по моделу
Наставни системи:	проблемска настава
Образовно-васпитни исходи:	На крају учења ученик/ученица ће моћи да: броји, записује бројеве, сабира и одузима и користи стандардне математичке називе.
Исходи учења кључних компетенција:	Дигитална компетенција: 1.4.2. Разликује намену различитих дигиталних уређаја и апликација повезујући њихову повезаност и принципе рада. 1.4.3. Води рачуна о правилној употреби дигиталних и комуникацијских технологија у односу на понашање у дигиталном окружењу, заштиту података и уређаја.
Материјал и средства за рад:	► мобилни телефони ► презентација ► QR кодови – материјали ► онлајн апликације (квиз, видео-лекција, загонеталица, презентација)
Технички уређаји:	пројектор, лаптоп, ЦД плејер
Извори знања:	ЗА УЧЕНИКА: (сав материјал је постављен на платформи Мудл и сајту и сви ученици имају приступ активностима) Сајт – Ђаци радозналци → https://sveznalice.jimdofree.com/ → https://radoznalci.gnomio.com/

Извори знања:	→ Игра: Недостајући https://wordwall.net/resource/30368485) → Видео-лекција – Сабирање (https://www.youtube.com/watch?v=_T_rIH92U-E) → Квиз (https://create.kahoot.it/share/10/ba9594bb-50ba-4ee9-99f7-6e77d2ad55af) → Презентација – Мобилни телефон https://www.mentimeter.com/s/52e6ce3b406865f62b76df20a6a766bf/0c5114b0142e → Загонеталица (домаћи задатак) https://forms.gle/t6D6mBAEhqdmW7519 https://sveznalice.jimdofree.com/djeca-djeci/zagonetalica/ ЗА НАСТАВНИКА: Приручник за наставнике <i>Математика за децу 1. разред основне школе</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Подгорица. Уџбеник из математике за други разред. Црногорски – српски, босански, хрватски језик и књижевност – <i>*Разумије и савлада краће умјетничке текстове</i> Ликовна култура – <i>Користи мијешање разних шечности и боја</i> Музичка култура – <i>Развијају интересовање за класичну инструменталну музику и примјењују је у конкретним пријемама</i>
Корелација:	

АКТИВАЦИЈА ЧАСА		
Трајање	АКТИВНОСТ	НЕДОСТАЈУЋИ
		Обнављање сабирања до 10.
7	Ученици/ученице:	Ученици у групама излазе испред „паметне” табле и рјешавају игру <i>Недостајући</i> . Док остале групе раде, ученици праве парове бројева како би сабирајући добили број 10.
	Учитеља:	Подстиче ученике/ученице уливајући им самопоуздање. Поставља питања након одгледане представе: <i>Који бројеви чине парове да би добили број 10?</i> Најава наставног циља: Како смо научили да сабирамо до 10, данас настављамо учење преко 10.
	ОБЛИЦИ РАДА НАСТАВНА СРЕДСТВА	фронтално, групно, рјешавање игре Апликација worldwall

	ПОЈМОВИ – САДРЖАЈ	Бројеви код сабирања
	КОРЕЛАЦИЈА	Црногорски – српски, босански, хрватски језик и књижевност Музичка култура
Трајање	АКТИВНОСТ	САБИРАМО ПРЕКО Усвајање технике сабирања преко десетице
10	АКТИВНОСТИ	
	Ученика/ученице:	Гледају видео-лекцију. Коментаришу и сваки појединачни задатак рјешавамо уз образложење.
	Учитеља:	Мотивише ученике/ученице и усмјерава их на праћење видео-лекције. Објашњава тему користећи линију сабирања.
	ОБЛИЦИ РАДА	фронтални
	НАСТАВНА СРЕДСТВА	
	ПОЈМОВИ – САДРЖАЈ	Сабирање преко десетице
	КОРЕЛАЦИЈА	Ликовна култура
Трајање	АКТИВНОСТ	КВИЗ – ЗНАЈ И СВО!
5	АКТИВНОСТИ	
	Ученика/ученице:	Ученици формирају парове у клупама. Сваки пар ученика има мобилни телефон који користе за израду задатака. Прво ученици уписују своје име због вредновања, а након тога рјешавају задатке који се презентују. На крају квиза се прогласе побједници.
	Учитеља:	Прати активност и листа задатке. Награђује парове и подстиче их на рад. Усмјерава и прати процес.
	ОБЛИЦИ РАДА	рад у паровима и на мобилним телефонима
	НАСТАВНА СРЕДСТВА	 Апликација <i>kahoot</i>
	ПОЈМОВИ – САДРЖАЈ	Сабирање преко десетице
Трајање	АКТИВНОСТ	КАКО КОРИСТИМО МОБИЛНЕ ТЕЛЕФОНЕ
10	АКТИВНОСТИ	
	Ученика/ученице:	Учествују у истраживању и одговарају на питања. Коментаришу резултате истраживања.

10	Ученика/ученице:	Одговарају на постављена питања и доносе закључке о правилном коришћењу мобилних телефона и техничких средстава. Учествују слушајући и коментаришући. Реагују на коментаре наставника.
	Учитеља:	Презентује питања и подстиче ученике и ученице. Поставља питања: Које су предности, а који недостаци коришћења мобилних телефона?
	ОБЛИЦИ РАДА	фронтални облик рада
	НАСТАВНА СРЕДСТВА	 Апликација <i>mentimeter</i>
	ПОЈМОВИ – САДРЖАЈ КОРЕЛАЦИЈА	Коришћење мобилних телефона и техничких средстава Црногорски – српски, босански, хрватски језик и књижевност
Трајање	АКТИВНОСТ	ЗАГОНЕТАЛИЦА (истраживачка соба)
3	АКТИВНОСТИ	
	Ученика/ученице:	Учествују у разговору и објашњењу домаћег задатка. Правила: 1. Задатак се изводи самостално. 2. Наставље донијети у школу. 3. Поставити резултат на платформи <i>Тимс</i> . Читају домаћи задатак. Објашњају шта је за домаћи задатак.
	Учитеља:	Провјерава са ученицима/ученицама шта смо учили. Говори да се знање на часу не завршава већ се наставља код куће кроз домаћи задатак. Дијели екран и објашњава израду домаћег задатка са сакривеним резултатима. Провјерава јасност домаћег задатка.
	ОБЛИЦИ РАДА	рад у паровима и на мобилним телефонима
	НАСТАВНА СРЕДСТВА	 <i>Google.dok</i>
	ПОЈМОВИ – САДРЖАЈ	Сабирање са прелазом преко 10

1 Игра: Недостајући

WORLD WALL

https://wordwall.net/resource/30368485_

2 Сабирамо преко 10

VIDEO-LEKCIJA

https://www.youtube.com/watch?v=_T_rlH92U-E

3 Квиз КАНООТ

<https://create.kahoot.it/share/10/ba9594bb-501a-4ee9-99f7-6e77d2ad55af>

4 Како користимо мобилне телефоне

Prezentacija – mentimeter

<https://www.mentimeter.com/s/sZe6ce3b406865f62b76df20a6a766bf/0c5114b0142e>

5 ЗАГОНЕТАЛИЦА

– домаћи задатак (ESCAPE ROOM)

<https://forms.gle/t6D6mBAEhqdmW7519> <https://sveznalice.jimdofree.com/djeca-djeci/zagonetalica/>

Дељење збира и разлике бројем

ОШ „Милић Ракић Мирко”, Прокупље

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставни предмет:	Математика
Назив наставне теме:	Бројеви
Назив наставне јединице:	Дељење збира и разлике бројем
Тип наставног часа:	Понављање с циљем утврђивања
Циљ часа:	Утврђивање знања о дељењу збира и разлике бројем и примена правила у решавању задатака различите тежине.
Исходи часа:	По завршетку часа ученик ће моћи да: • препозна и разликује изразе у којима су примењене различите рачунске операције (сабирање, одузимање, множење и дељење); • именује чланове рачунских операција; • решавати изразе примењујући правило дељења збира и разлике бројем; • употребљује вредности израза; • записује израз на основу текстуалног задатка; • решава текстуалне задатке и примењује знање у конкретним примерима.
Кључни појмови:	дељење, разлика, збир, рачунске операције
Облици рада:	фронтални, индивидуални, рад у пару
Наставне методе:	монолошка, дијалогска, метода демонстрације, метода писаних радова
Наставна средства:	презентација ППТ, игра у Wordwall-у, писмо, листићи са задацима и QR кодовима, телефон за читавање QR кодова, презентација Google Slides, наставни листови са свим задацима, табла за друштвену игру, фигурице, коцкице, листићи са изразима за друштвену игру, домаћи задатак у веб-алату Learningapps
Наставни објекат:	учионица

Корелација:	Српски језик, Физичко васпитање, Дигитални свет
Коришћена литература:	- Поповић Б., Вуловић Н., Анокић П., Кандић М. (2019). <i>Математика 2 – уџбеник за дружи разред основне школе</i>. Београд: Klett. - Матијевић Б. (2020). <i>Радни листови 2 – математика за дружи разред основне школе</i>. Београд: Klett. - Јухас И. (2021). <i>Математика 2б – уџбеник за дружи разред основне школе</i>. Београд: Едука.
СТРУКТУРА ЧАСА СА ВРЕМЕНСКОМ АРТИКУЛАЦИЈОМ	
Уводни део часа:	Ученици играју игру у веб-алату <i>Wordwall</i> , а затим именују чланове рачунских операција.
Главни део часа:	Ученици проналазе своје задатке пратећи загонетке и QR кодове, након чега их решавају.
Завршни део часа:	Ученици играју друштвену игру „Чаробни замак”.
ТОК ЧАСА	
Уводни део часа:	У уводном делу часа ученици мотивације и понављања садржаја о множењу и делењу ученици играју игру у веб-алату <i>Wordwall</i> (Прилог 1). Након тога на презентацији показујем четири једнакости у којима су коришћене различите рачунске операције, а задатак ученика јесте да именују чланове тих рачунских операција. Најављујем наставну јединицу, записујем наслов на табли, а ученици у својим свескама.
Главни део часа:	Освећтавам ученике да је за њих пристигло једно писмо (Прилог 2). Њихов задатак је да прочитају писмо и прате упутства која ће добијати како би пронашли задатке које ће решавати на часу, а који су скривени на различитим местима у учионици. У писму које су добијали налази се порука и QR код који је потребно да прочитају. Када мобилним телефоном читају QR код, у програму <i>Google Slides</i> отвара се нова порука у виду загонетке (Прилог 3). Загонетка ће им помоћи да у учионици пронађу свој први скривени задатак. Када пронађу листић са задатком, потребно је да прочитају код који се налази поред задатка како би добили наредно упутство, односно загонетку чијим ће решавањем доћи до свог наредног задатка (Прилог 4). Након што ученици пронађу све задатке у учионици, делим наставне листове на којима се налазе сви задаци које су пронашли. Ученици најпре неколико минута задатке решавају индивидуално, а затим радимо фронтално и проверавамо решења задатака.

Завршни део часа:

У завршном делу часа ученици у пару играју друштвену игру „Чаробни замак”. Игра се реализује на тепиху у учионици. Сваки пар добија таблу за играње друштвене игре (Прилог 5), две фигурице, две коцкице, као и листиће са изразима (Прилог 5). Ученици у исто време крећу са бацањем коцкице. Крећу од старта и померају фигурицу за онолики број корака колико су добили бацањем коцкице. Након тога на листићу са изразима проналазе редни број израза који је исти као и број поља на којем се налази њихова фигурица. Потребно је да реше израз и затим настављају са бацањем коцкице. Ученик који први стигне до циља и тачно реши све изразе које је добио победник је ове игре.

Домаћи задатак:

Ученици за домаћи задатак добијају листић са онлајн задацима које ће решавати у веб-алату *Learningapps* (Прилог 6).

Прилог 1

<https://wordwall.net/resource/33970011>

Прилог 2

Здраво, ја сам Зеленко! Данас ћу вам помоћи да пронађете своје задатке. Биће веома занимљиво. Све што је потребно јесте да мало мућнете главом и ваши задаци ће бити ту. За почетак прочитајте кбд који се налази у доњем десном углу.

Прилог 3

<https://docs.google.com/presentation/d/1vNH42nK7JoAEWVgiYZnzQqN8noKE7hG-pmynhOBBo8k/edit#slide=id.p> – поруке (загонетке) које ће се отворати приликом читавања QR кодова који се налазе на листићима са задацима

1. Упореди вредност израза, па у упиши $<$, $>$ или $=$.

а) $(56 - 16) : 8$ 7

б) $(21 + 49) : 7$ $5 * 2$

в) $(18 - 6) : 6$ $16 : 4$

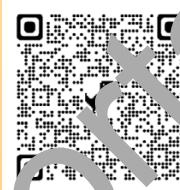
г) $(54 + 27) : 9$ 8

2. Када испод бројева запишеш одговарајућа слова, добићеш име града у Србији.

А	$= (80 - 32) : 8$	$(27 + 63) : 9 =$	Н
В	$= (72 + 27) : 9$	$(50 - 30) : 5 =$	О
Д	$= (36 + 42) : 6$	$(20 - 12) : 4 =$	С
И	$= (42 - 21) : 7$		

10	4	11	3	2	6	13

3. Запиши изразе и израчунај:

а) дељеник је разлика бројева 18 и 12, делилац је најмањи паран број:

б) дељеник је збир највећег не парног броја шесте десетице и броја 14, а делилац је број 7;

в) делилац је највећи једноцифрени број, а дељеник је разлика највећег двоцифреног броја и најмањег броја девете десетице.

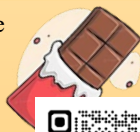
4. Ана има 45 чоколадних и 25 воћних бомбона.

Распоређила их је у пет кутија тако да је у свакој кутији био исти број бомбона. Колико бомбона је у свакој кутији?

Одговор: _____

5. Анастасија је добила кутију у којој су биле 32 чоколадице. Она је појела четири чоколадице, а остатак је поделила мами, тати, сестри и брату. Колико чоколадица је добио сваки члан њене породице?

Одговор: _____

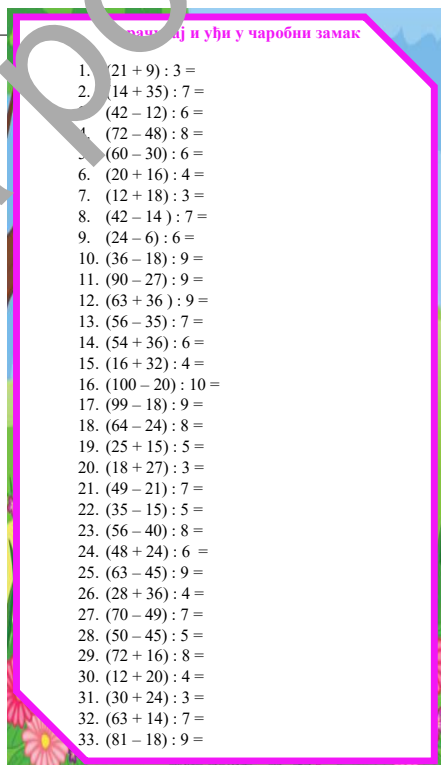

6. Никола је са два друга сакупио сличице за албум. Сакупили су 27 сличица фудбалера и 12 сличица голмана. Колико сличица је сакупио свако од њих ако су сакупили по једнак број сличица?

Одговор: _____

Прилог 5

Прилог 6

<https://learningapps.org/watch?v=pw3v8zt6j22>

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Eduka portal

Eduka portal

Од хлеба до неба (пројектна настава)

ОШ „Доситеј Обрадовић”, Опово,

ИО „Олга Петров”, Баранда

Циљ пројекта	Ученици треба да упознају пут стварања хлеба од њиве до трпезе и да много људи треба да ради за сваки хлеб, да уоче да је хлеб основна животна намирница јер може да значи ситост, да схвате значај свог завичаја, родоине и Баната, као житнице; да стекну знање и о различитим врстама обредних хлебова за разне животне ситуације, да схвате шта значи да је „хлеб моли за уместу”, и пут зрна пшенице „од земље преко хлеба до неба”, да има и небеску димензију: <i>Оченаш</i> – молитва господња, да је хлеб храна за тело и душу; да је хлеб симбол живота, и због тога честа тема у песмама и пословицама.
Исходи	Ученици би на крају пројекта требало да знају пут стварања хлеба; знају да хлеб носи ситост, да је основна животна намирница; знају да хлеб у себи садржи зрна жита, воду со, време и љубав; повезују различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живе; имају позитиван однос према културној и природној баштини свога краја као и других заједница; умеју да искажу своје доживљаје песме; умеју да самостално и у сарадњи са другима пронађу нова решења у продужавању стива песме, симболичком представљању пословица и рема цртежа или слике; формулишу објашњења и закључке о производњи хлеба некад и сад и уочавају узрочно-последичне везе и односе; примењују мерење у једноставним реалним ситуацијама; изражавају своје доживљаје, емоције и запажања вајањем украса за славски колач; разумеју да су ти украси молитве упућене Богу; знају да је <i>Оченаш</i> молитва господња; изводе музичку игру кроз покрет; користе здраве намирнице у исхрани – хлеба, масти и алеве паприке; примењују стечена знања и вештине у новим ситуацијама; објективно процењују свој рад и рад вршњака.
Облици рада	фронтални, индивидуални, у пару, групни
Наставне методе	дијалогска, монолошка, игролике активности, илустративно-демонстративна, стваралачке активности, истраживачка, текстуална, писаних радова

Наставна средства	Презентација ПП <i>Од хлеба до неба</i>, видео-бим, лаптоп, пројекционо платно, одштампани текстови песама: „Замо-лите своје родитеље” Добрице Ерића, „Хлеб” Владимира Андрића, народне лирске песме „Наджњева се момак и дјевојка”, молитве господње <i>Оченаш</i>, „Хлеб” Благоја Рогача, народне пословице и изреке о хлебу; збирка семена различитих врста житарица; збирка тегли са различитим врстама брашна; старе наћве и сито, оклагије, печати за славски колач, кецеља, посуде за мешање хлеба; снимци са <i>Youtub</i>-а – како се праве украси за славски колач; филм <i>Хлеб који се смеје на месец</i> – нематеријална културна баштина Војводине – циповка; одломци ТВ серије <i>Приче из Нейричаве</i> – „Овде се рађа хлеб”, „Воденица”; песма за децу „Хлеба, масти, паприке” – Хор <i>Мелодии</i> из Новог Сада; посуде са изниклим житом које смо вајали у школи; бадњак, корпа са хлебом и пшеницама, украси за славске колаче које смо вајали на Ликовном, плакати са радовима ученика: симболом представљене пословице о хлебу, рецепти за хлеб и кифле, донос руко вођен дневник – анализа песме и цртеж, рецепти за различите врсте обредних хлебова.
Међупредметне компетенције	компетенције за учење, комуникацију, сарадњу, естетичка, одговоран однос према заједници, рад са подацима, решавање проблема, одговорно учешће у демократском друштву, дигитална компетенција
Корелација	Српски језик, Природа и друштво, Ликовна култура, Музичка култура, Математика, Верска настава, Физичко васпитање, Грађанско васпитање, припрема за приредбу поводом Дана школе
Активности ученика	Читају, разговарају, интерпретирају, размишљају, процењују, уочавају, посматрају, гледају презентацију ПП, повезују, пишу, изводе закључке, договарају се, истражују, образлажу, слушају, одговарају на питања, сарађују, изражајно казују, уче напамет, вајају, цртају, певају, плешу, симболом представљају, праве збирке семена и збирке брашна, доносе старе предмете, уређују простор, наступају, процењују свој рад и рад вршњака...
Активности наставника	Води разговор, чита, објашњава, показује, упућује, усмерава, подстиче, поставља питања, слуша, коригује, хвали, похваљује, организује, помаже, посматра, пушта презентацију ПП, пева, меси, прави плакате, води јавни час.
Коришћени извори	Музеј хлеба у Пећинцима, филм <i>Хлеб који се смеје на Месец</i> – Д. Вујадиновић, делови ТВ серије <i>Приче из Нейричаве</i> , <i>Чишанка</i> и <i>Природа и друштво</i> Издавачке куће <i>Едука</i> , разни интернет сајтови.

Пројектне активности
14 часова и јавни час

Начин укључивања окружења у пројекат:
пекара нам је донирала корпу пецива, хлеба, маст и алеву паприку. Пекара *Сакуле* – донирала је циповке.

1. **Како се рађа хлеб?**

Упознавање ученика са темом „Од хлеба до неба” и с активностима које нам предстоје.

2. **„Замолите своје родитеље” – Добрица Ерић**

Читање и анализа песме, техника „двоструко вођен дневник” где ученици одаберу две песничке слике које им се највише допадају, препишу их и објасне, а затим на насловној страни листића нацртају. Напишу и шта су научили из ове песме. Направили смо плакат од тих радова (у прилогу). Ученици самостално или у пару продужавају песму и од најуспелијих стихова правимо нову песму. На јавном часу су и ту песму читали.

3. **Прикупљање слика и текстова о хлебу**

У кабинету за информатику смо користили интернет и пронашли и сачували слике и текстове о хлебу. Ученици су радили у малим групама, по троје.

4. **Од њиве до трпезе**

Гледали смо презентацију ПП и користили претходна знања и уџбенике Природе и друштва о путу од њиве до трпезе, пут из зрна пшенице од земље до хлеба који је основа наше исхране. Направили смо збирку сејен, различитих врста житарица и збирку телли са различитим врстама брашна. Посејали смо пшеницу и заливали је да видимо како клија.

5. **„Хлеб” – Владимир Андрић**

Читање и анализа песме, различита занимања и делатности у вези су са потребама људи у крају у коме живе; Банат је део Војводине, а то је житница због плодне земље. Воденице, ветрењаче и суваче – у Војводини. Учење песме напамет.

6. **„Наджњева се момак и дјевојка” – народна лирска песма**

Читање и анализа песме, равноправност девојака и момака. Разлике у радовима приликом сетве, жетве, чувања жита некад и сад (презентација). Изражајно казивање и учење песме напамет.

7. **„Хлеба, масти, паприке”**

Певамо и плешемо кореографију уз песму коју изводи Хор *Мелодијум шоу*, а то је храна која се некада често јела у Војводини и Банату, а здрава је за исхрану.

Људски ресурси:
 вероучитељ
 Иван Барајевац,
 куварица Љиља
 Паунов, подршка
 колега и директора
 Славише
 Мишкова;
 техничка подршка
 Гордане Гатарић,
 наставнице
 информатике

Начин презентације:
 јавни час у холу
 школе, школски
 сајт, Фејсбук
 страница школе,
 Фејсбук страница
Глас Ойова.

Начин вредновања пројекта:

Рефлексија:
 Ученици пишу
 шта им се
 највише допало
 од активности у
 оквиру пројекта,
 наставе *о хлебу*
до неба зашто.
 Да ли им се нешто
 није допало?
 Шта сам научио/
 научила, или шта
 је порука овог
 учења о хлебу?

8. Од хлеба до неба

Обредни хлебови – живот између повојнице и поскурице

Повојница – хлеб за рођење детета; поступаница – хлеб када дете прохода; хлеб за младу – невесту; младенчићи – хлеб, колачићи за млади брачни пар; славски колач; ускршњи хлеб – симбол васкрсења и новог живота; поскурица – хлеб за преминуле.

9. Оченаш – молитва господња

Славски колач и украси јесу молитва у тесту (књига – да будемо добри ђаци, клас жита – да роди пшеница, ружа – да негујемо љубав, зрно је симбол васкрсења, пут зрна пшенице од земље, праско хлеба до неба, молитве у којој се обраћамо са Оче наш када славимо славу и ломимо колач [„Хлеб наш насушни дај нам данас...“]).

Вајамо од теста украсе за славски колач. Гледамо снимак са *Youtub*-а. Ђаци имају мале оклагије, а тесто је са много соли и суним се чепљу дана. Користимо и печат за славски колач.

10. Народне пословице и изреке о хлебу

(у прилогу)

Ученицима дајим текст са пословицама, читамо и објашњавамо њихово значење. Ученици бирају пословице која им се највише допада. Бележимо које су и тако ће учити напамет.

11. Симболом представи пословицу, изреку о хлебу (плакат)

Ученици треба да представе значење пословице цртежом или сликом. Помагали су једни другима како да дођу до најбољег решења. Нацртали су и радове за показиваче за читање које смо пластифицирали и поклонили гостима на јавном часу.

12. Сакупљамо рецепте за прављење хлеба, кифли, переца

Код куће траже помоћ експерата: бака, мама, тетака и записују рецепте и украшавају. Правимо плакат са рецептима.

*Сваки ученик процењује свој рад на часу и сврстава у једну од три категорије (смешко, равнодушан и тужан).

Остали ученици говоре да ли је ученик себе добро проценио, указују на добре одговоре, али и на пропусте. Усаглашавају став и ученик уписује своје име у једну од три колоне – симбола.

13. Хлеб који се смеје на Месецу

– филм Д. Вујадиновић

Нематеријална културна баштина Војводине – циповка Филм о врсти хлеба који се зове циповка – округли хлеб који се пече у фуруни. Такав хлеб смо надали за јавни час из пекаре у Сакулама (Општина Опово којој припада и Баранда).

14. Јавни угледни час „Од хлеба до неба”

Презентација ПП, и рецитовање и плес ученика у холу школе за све ученике од 1. до 4. разреда, присуство колега учитеља, психолога школе, директора, наставника. Изложба свих продуката у холу школе.

После 4. слајда рецитовање песме „Дамосмо своје родитеље” Добрице Ерића.

После 14. слајда „Хлеб” Владимира А. Ерића.

После 23. слајда *Оченаш* – молитва Господња.

После 27. слајда народне пословице и изреке о хлебу.

28. плес „Хлеба, масти, саприке”.

На крају смо се сви појужили сѣларинским сѣцијалијетом нашеј краја: ђарче хлеба са маићу и алевом ђајриком!

 [Прилози за преузимање уз Свјетник](#)

Eduka portal

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Eduka portal

Eduka portal

Посета музеју „Трагови прошлости”

ОШ „Јован Поповић”, Сусек, ИО у Баноштору

Посета музеју „Трагови прошлости”

Годинама се питање историјских извора своди на присећање са одлазака на школске екскурзије или на неколико илустрација које нас очекују у уџбенику.

Овога пута идемо у музеј који обухвата све врсте историјских извора, креиран за овај час.

Час се може реализовати како у учионици, тако и у току наставе на даљину.

Виртуелна тура се састоји од више панорамних фотографија обједињених у виртуелну туру. Посетиоци на овај начин имају могућност разгледања музеја у свим правцима, постоји могућност и зумирања жељеног детаља једноставним покретима миша. Кретањем покретима миша кроз виртуелну туру имате осећај као да сте заиста тамо. Виртуелне туре, постављене на сајту, врло су атрактивне и на тај начин задржавају посетиоце.

Музеју „Трагова прошлости” може се приступити са било ког уређаја (телефон, таблет, рачунар).

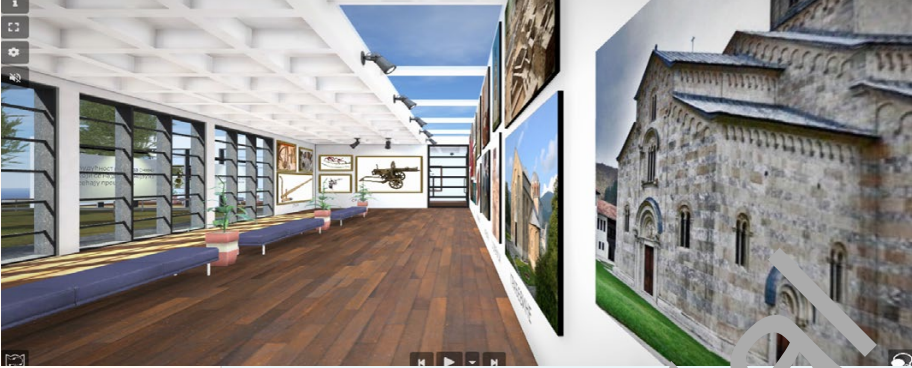
Можда још нисте чули, а интересно је да знате

Представници модерног музеја Никол Паран рекла је да уметност може позитивно и благотворно да утиче на здравље. Према њеним речима, посматрање дела може да утиче на когнитивне способности људи и могло би да смањује негативне ефекте у лечењу (депресија, стрес, анксиозност).

Лекари у Канади моћи ће у склопу пилот-пројекта да пацијентима пропишу као додатну терапију одлазак у музеј ([извор](#)).

Ми идемо у посету једном музеју који ће нас увести у истраживање прошлости.

ПРИРОДА И ДРУШТВО	
Разред	четврти
Наставна тема	Прошлост Србије
Наставна јединица	Водимо вас у музеј „Трагови прошлости”

Циљ часа	Оспособљавање ученика да истражују, упознају и усвоје начине истраживања прошлости путем историјских извора, трагова прошлости.
	
Наставни предмети са којима је тема повезана:	Природа и друштво, Српски језик, Грађанско васпитање
Дужина трајања:	два часа
Операционализовани циљеви Ученик ће бити у стању да: Природа и друштво – опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; – представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, цртежом и др.); – пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних). Српски језик – прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној; – повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; – правилно структурира текст; – учествује у предлагању садржаја и начина рада. Грађанско васпитање – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење; – образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду.	
Међупредметне компетенције:	Компетенција за учење • Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања.

Међупредметне компетенције:	- Ученик уме да планира време за учење и да организује процес учења и управља њиме. - Рад с подацима и информацијама. - Ученик користи и самостално проналази различите изворе информација и података, разврстава их и повезује. Дигитална компетенција - Уме да претражује, процењује релевантност и поузданост, анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа ИКТ средства. Естетичка компетенција - Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. Сарадња - Активно и конструктивно учествује у раду у пару. Критички процењује свој рад и приноси унапређивању рада у тандему и уме да представи резултате рада.
Методе рада:	дијалогска, монолошка, индивидуално-демонстративна, метода практичних радова, истраживачка
Наставна средства:	платформа <i>Арјсџејс</i> припремљена за овај час Музеј Трагови прошлости , наставни лист, евалуациони лист
Активности ученика:	- ученици у паровима са наставником праве план рада; - кооперативни рад уз инструктивни рад наставника – истраживачки задаци о предметима, објектима из прошлости; - представљање задатака истраживања; - промовисање радова; - евалуација рада.
Активности наставника:	- води ученике у рад на овој платформи; - припрема и договара се са ученицима о предмету истраживања; - подела истраживачких задатака ученицима; - усмеравање ученика у раду; - организовање презентације ученичких истраживачких радова.
РЕАЛИЗАЦИЈА ЧАСА	
Корелација са Српским језиком	
Опис активности	Уводни део часа личи на припрему за одлазак у музеј. Ученици, углавном, при одласку у музеј остану на нивоу сензација и узвикивања типа: „Види ово! А, види тек ово!...”

Опис
активности

Сачињавамо заједнички план активности тако да сви ученици могу несметано да раде на истраживачким задацима знајући све кораке у овој активности (метакогнитивност).

За одабрани предмет ученик треба да користи методологију истраживања која се односи на задатке различитих нивоа (по Блумовој таксономији).

1. Истраживачки задаци које ће ученици користити јесу:

Истраживање

Одакле је предмет истраживања?

Покушај да предмет сместиш у неки временски период.

Опишите предмет.

Којој врсти историјских извора припада?

Објашњавање

Која предзнања имате о овој врсти предмета?

За шта је коришћен? Наведите разлог због којих тако мислите.

Да ли се ова врста предмета и данас користи? Зашто да или зашто не?

Процењивање

Шта мислите зашто је изабран овај предмет да буде део музејске збирке?

Шта нам овај предмет говори о временском периоду када је створен или коришћен?

(Сви задаци припадају различитим нивоима учења по Блумовој таксономији.)

Ученици приступају платформи музеја „Трагови прошлости“ са чекају да се прочита и „прошетају“ музејом.

ЛИНК Музеј [Трагови прошлости](#)

Музеј је направљен на платформи Артсџејс.

Артсџејс је глобална веб-мултиплатформа за креирање и навигацију кроз 3Д виртуелне изложбе и просторе, са веома интерактивним и стимулативним могућностима приповедања. Лако интегрисане директно у сваку веб-страницу, виртуелне изложбе и павиљони постају преносиви широм света.

Са ВР у реалном времену и напредним функцијама дигиталног друштвеног умрежавања, ова платформа постаје незаборавно виртуелно искуство. Публика је неограничена и намењена је ствараоцима свих врста.

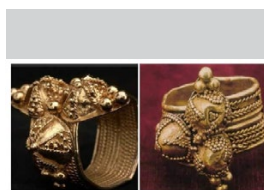
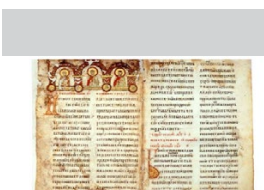
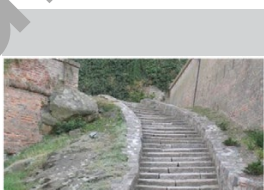
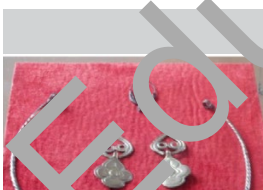
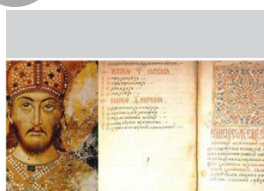
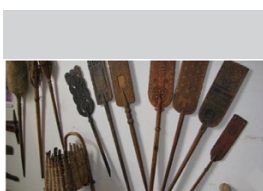
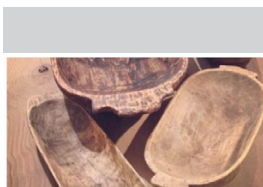
Ученици узимају, извлаче картицу предмета, проналазе га у музеју, зумирају, и раде свој истраживачки задатак.

Опис
активности

За рад су у музеју посебно припремљени подаци за следеће експонате.

Експонат је нова реч, означава предмет који се излаже, приказује у музеју, на сајму, на изложби и сл., изложбени предмет.

Припремљено је дванаест картица предмета о којима ученици треба да изврше истраживање. У виртуелном музеју ће наћи ове експонате, прићи ће кликом на слику и добиће основне податке са којима ће радити. Планиран је рад у пару, мада може и индивидуално да се ради (настава на даљину).

АНАЛИЗА ТРАГОВА ПРОШЛОСТИ

ИСТРАЖИ

Одакле је предмет истраживања?

Покушај да предмет сместиш у неки временски период?

Опишите предмет.

Којој врсти историјских извора припада?

ОБЈАСНИ

Која предзнања имате о овој врсти предмета?

За шта је коришћен?
Наведите разлоге због којих тако мислите.

Дали се овај предмет и данас користи? Зашто или зашто не?

РАЗМИСЛИ

Шта мислите зашто је изабран овај предмет да буде део музејске збирке?

Шта нам овај предмету говори о временском периоду када је створен или коришћен?

Опис активности

Представљање резултата истраживања

Истраживања представити другарима из одељења и учитељу, гост може бити и наставник историје.

Резултати ће нас одвести у различите временске периоде. Биће повучене интересантне паралеле. Разговараће о развијености људског друштва у одређеном периоду. Ученици ће чути и разменити занимљиве податке (на пример да је *Мирослављево јеванђеље* писано седам година).

ПРОЦЕНА ЧАСА ОД СТРАНЕ УЧЕНИКА				
1.	Задовољан/задовољна сам што сам посетио/посетила виртуелни музеј „Трагови прошлости”.			
2.	Представљање предмета (експоната) било је успешно.			
3.	Кретање кроз музеј (навигација) је:			
4.	Најинтересантнији предмети које сам видео/ чула били су: _____			

Литература

– Вера Матановић, Зорица Веиновић, Мада Станчић, Иванка Марковић, *Природа и друштво за 4. разред 4б*, Едука, 2009.

– Љиљана Вдовић и Бранка Метијевић, *Природа и друштво, уџбеник*, Едука, Београд, 2015.

– Гордана Јосимов, Љиљана Новковић, Биљана Стојановић, Арсен Ђуровић, Видосава Грахова, Дејко Ђанђур, *Кључна знања из прошлости у наставним предметима: Свет око нас и Природа и друштво као основа за учење историје*, Завод за предновање квалитета образовања и васпитања, Београд, 2010.

– Здравко Делетић, *Методика и технологија наставе историје*, Филозофски факултет, Косовска Митровица, 2018.

– Билал Лазин, *Методички приручник из историје*, Друштво историчара Србије „Стојан Новаковић” – Институт за савремену историју, Београд, 2009.

Eduka portal

ОСНОВНА ШКОЛА

Edukā portā

Eduka portal

Снежана Богићевић, Јелена Муцић, Татјана Хаџић Јововић, Весна Костић

„Детективска прича” (интегративна настава)

ОШ „Јован Дучић”, Нови Београд

Школа: ОШ „Јован Дучић”, Нови Београд

Наставнице: Снежана Богићевић, Јелена Муцић, Татјана Хаџић Јововић, Весна Костић

Корелација: Историја, Српски језик и књижевност, Хемија, Математика

Разред: седми

Врста активности: интегративна настава

Назив активности: Детективска прича

Тема: Откривање загонетне личности решавањем кривиза знања из предмета: Историја (Европа, свет и српске државе и народи на почетку 20. века); Српски језик и књижевност (путопис, лирска песма, живот и дело Јована Дучића); Хемија (смеше, атом); Математика (реални бројеви и многоугао)

Облик рада: групни

Методе: дијалошка, истраживачка, вршњачко подучавање

Међупредметне компетенције: Комјуникација, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, компетенција за целоживотно учење, решавање проблема.

Идеја за реализацију часа: У току онлајн наставе показало се да је ученицима потребна подршка да би, поред уџбеника, додатно дошли до тражених информација на интернету јер недовољно вешто бирају кључне речи у претраживачим и ретко користе све опције претраживања (слике, видео...). Стога је намера наставника била да се ученици усмере на правилно коришћење ИКТ и да развијају критички однос према доступним садржајима. Поводом Дана школе неколико наставника организовало је два часа интегративне наставе на даљину, у коме је сваки наставник имао своја задужења. Напред су припремили изворе и задатке. Решавањем задатака требало је да ученици дођу до потребних информација за завршну активност – откривање загонетне личности. Тако би питања из друштвених и природних наука различитог нивоа знања допринела томе да ученици из више углова сагледају живот и дело Јована Дучића.

Циљ часа: Уочавање веза међу појмовима из предмета Историја, Српски језик и књижевност, Хемија и Математика, као и примена наученог у новим ситуацијама. Сагледавање проблема из углова различитих предмета и смислено и функционално повезивање наставних садржаја и искустава при решавању проблемске ситуације. Вертикално повезивање градива (у оквиру истог предмета) и хоризонтално (у оквиру више предмета).

Очекивани исходи (ученик ће бити у стању да):

ојшћи исходи:

- упореди различита могућа решења проблемске ситуације преко релевантних критеријума и формулише препоруке за наредно искуство са истом или сличном ситуацијом;
- употреби податке из графикана и табела, као и одабрану литературу у елементарном истраживању, користећи ИКТ;
- критички се односи према информацијама из медија, користећи усвојена знања и вештине;
- покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог народа и других народа.

исходи из Историје:

- повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни);
- идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.

исходи из Српској језика и књижевности:

- користи књижевне термине и појмове обрћивне у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита;
- одреди род књижевног дела и књижевну врсту и прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера.

исходи из Хемије:

- објасни шта су, зашто се праве леуре и која је њихова примена;
- објасни шта представља хемијски симбол хемијског елемента;
- пише и чита симболе хемијских елемената.

исходи из Математике:

- примени знања о координатама тачака у правоуглом координатном систему и одреди вредност реалног броја;
- примени својства правилног многоугла (број страница, број дијагонала, централни ђао) и одреди врсту правилног многоугла.

Уводни део (20 мин)	Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
	– укључивање седмака у посебно формирану Гугл учионицу „Детективска прича”; – подела ученика у групе (према различитим нивоима знања) и представљање правила игре.	– чланови сваке групе бирају име групе; – чланови сваке групе бирају свог представника који повезује рад осталих чланова групе и комуницира директно са наставницима, прима њихове сугестије, шаље одговоре.

Главни део (45 мин)	– постављање детективских задатака на стриму Гугл учионице: детективска питања (1. и 2) у облику кратког филма: Прилог 1, Прилог 2; – подела упитника представницима тимова за упис тражених појмова у задацима: Прилог 3, Прилог 4; – препоручивање релевантних извора информација (Едукини уџбеници, проверени сајтови); – одговарање на коментаре и питања ђака на стриму Гугл учионице; – слање одговора вођама група у виду стикера о успешности решавања задатака; – по потреби, постављање квизова „Помоћ пријатеља 1 и 2” на стрим; – праћење тачности и брзине послатих одговора; – објављивање на стриму тренутних резултата ранг-листе у свим нивоима; – понављање поступка на другом нивоу игре.	– чланови група међусобно деле задужења у оквиру групе, а током трајања радионице у сталној су комуникацији преко изабраних апликација (Вибер и сл.); – заједно решавају проблемске задатке, уочавају везе и односе између стечених знања из различитих предмета и ваншколског искуства; – претражују интернет и друге препоручене изворе, бирају релевантне информације; – шаљу одговоре попуњавањем Гугл упитника; – постављају питања и коментаре на стриму Гугл учионице; – по потреби решавају квизове „Помоћ пријатеља”; – понављају поступке на другом нивоу игре.
Завршни део (25 мин)	– постављање завршног задатка у помоћ којег ће откривати загонетну личност: Детективска прича је текст који треба допунити загонетним појмовима тако да буду у облику који се слаже са реченицама: Прилог 7; – по потреби, постављање квиза „Помоћ пријатеља” за детективску причу: Прилог 8; – постављање евалуационог упитника; – објављивање коначних резултата игре на стриму Гугл учионице; – обрада података евалуације.	– решавају завршни проблемски задатак у оквиру групе; – одгонетају загонетну личност и шаљу одговоре; – по потреби решавају квизове који су „помоћ пријатеља”; – попуњавају евалуациони упитник.
Евалуација	Ученици попуњавањем анкетног листића врше самоевалуацију и евалуацију часа.	

Литература: М. Омрчен, Н. Грбовић, *Историја за 7. разред основне школе*, Едука, 2020; Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања, ЗВКОВ, 2008; Др Весна Врцељ Каћански, Слободан Павловић, *Мајмемашика 7, уџбеник и збирка задатака за 7. разред основне школе*, Едука, 2021; Гордана Влаховић, Јагош Влаховић, *Читанка за српски језик и књижевности за 7. разред основне школе*, Едука, 2020; Даница Павловић и Данијела Малинар, *Хемија за 7. разред основне школе*, Едука, 2020.

Прилози

Прилог 1 (Детективно питање 1): <https://drive.google.com/file/d/197jdH8F2pLPkLIH35mq2vuAgN3StZGE/view?usp=sharing>

Прилог 2 (Детективно питање 2):
<https://drive.google.com/file/d/1QyXTaS8RrAfXzgfgtKuWPtH3OFH3BWQTr/view?usp=sharing>

Прилог 3 (упитник за слање одговора):
docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScbZVxFoW3u64-IG7CpwFkNZDq3v3ecW2PdtQHejYDifaSQ/viewform?usp=sf_link

Прилог 4 (упитник за слање одговора):
<https://docs.google.com/forms/d/1jqmBzYmE6E44LupT9SohCmPllqWiJbvUc-Ie4Zs00/edit?usp=sharing>

Прилог 5 („Помоћ пријатеља 1” за Детективно питање 1):
<https://www.educandy.com/site/html5/bin/main.php?activity=spellit&quizid=566517>

Прилог 6 („Помоћ пријатеља 2” за Детективно питање 2):
<https://www.educandy.com/site/html5/bin/main.php?activity=spellit&quizid=566540>

Прилог 7 (Детективска прича, апликација за завршну активност):
<https://app.wizer.me/learn/GHZ4U9>

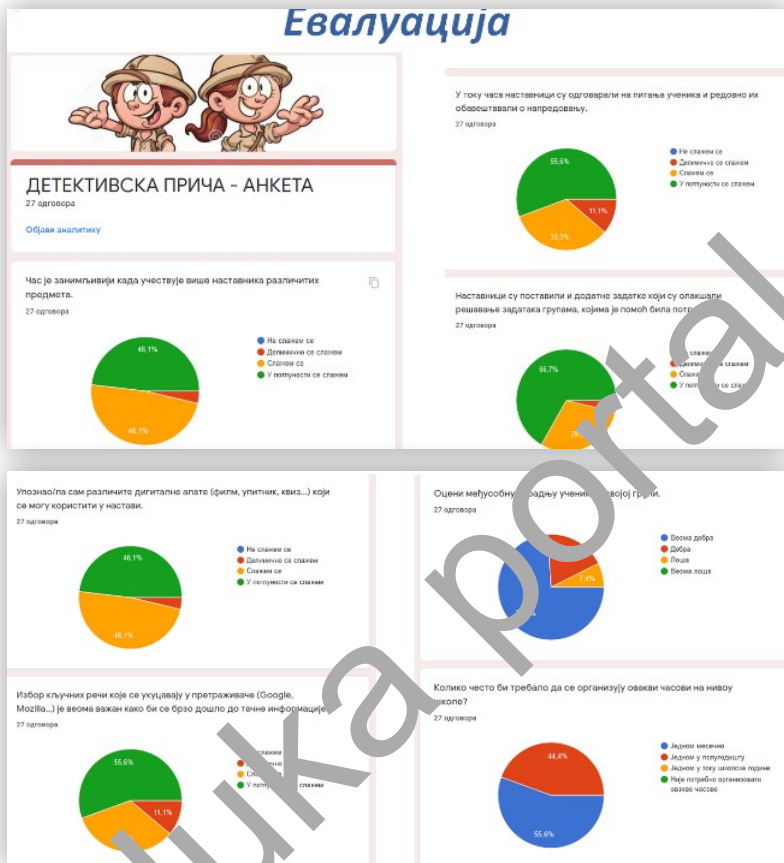
Илустрација уз Прилог 7

U ovom nivou, upisujete tačne pojmove u priču koja vas ovde čeka i kada sve pojmove tačno uneste, trebalo bi da rešite traženi pojam. Naravno, vodite računa da reči koje dodajete budu u obliku koji se slaže sa rečenicom.

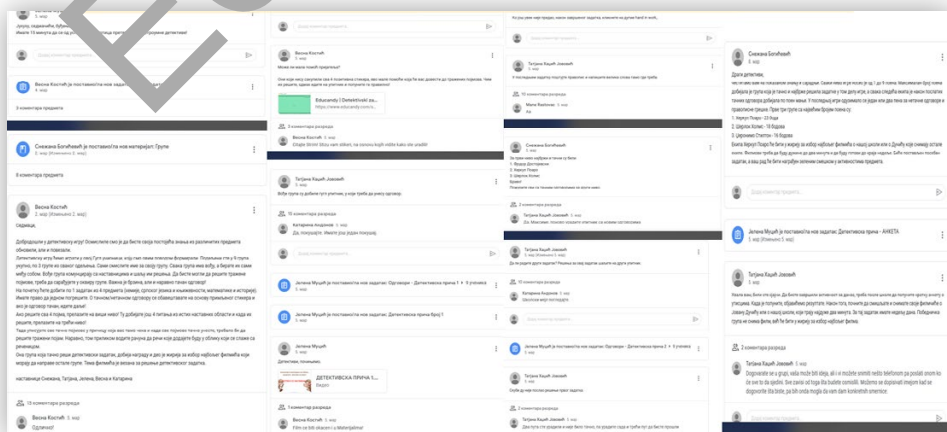
Poznati srpski _____ rođen je u _____ godine _____. Bio je pesnik moderne i pisao je ljubavne, opisne i misaone _____. Pored toga, poznat je i po svojim _____ u kojima je opisao Grčku, Francusku, Švajcarsku, Palestinu i Egipat. Član Akademije nauka postao je 1931. godine. Kao diplomatu u Madridu zatekao ga je Drugi svetski rat, pa se povukao prvo u Portugaliju, a zatim u _____, u SAD. Tamo je i umro 1943. godine. Njegovi posmrtni ostaci preneti su 2000. godine u _____, gde je želeo da bude sahranjen. Njegova bista nalazi se na _____. Zagonetna ličnost je _____.

Прилог 8 („Помоћ пријатеља” за завршну активност): <https://app.wizer.me/learn/7ZQRL1>

Евалуација:

Страница:

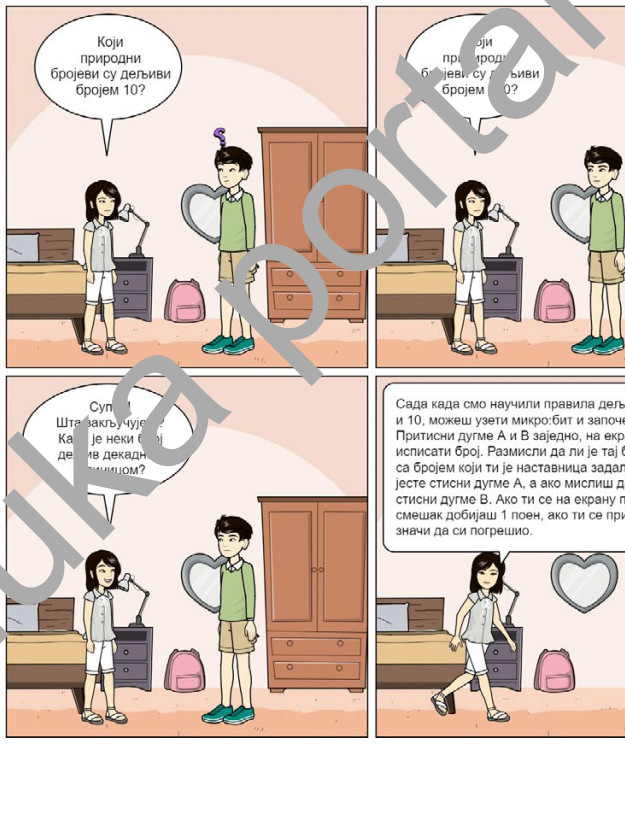
Дељивост

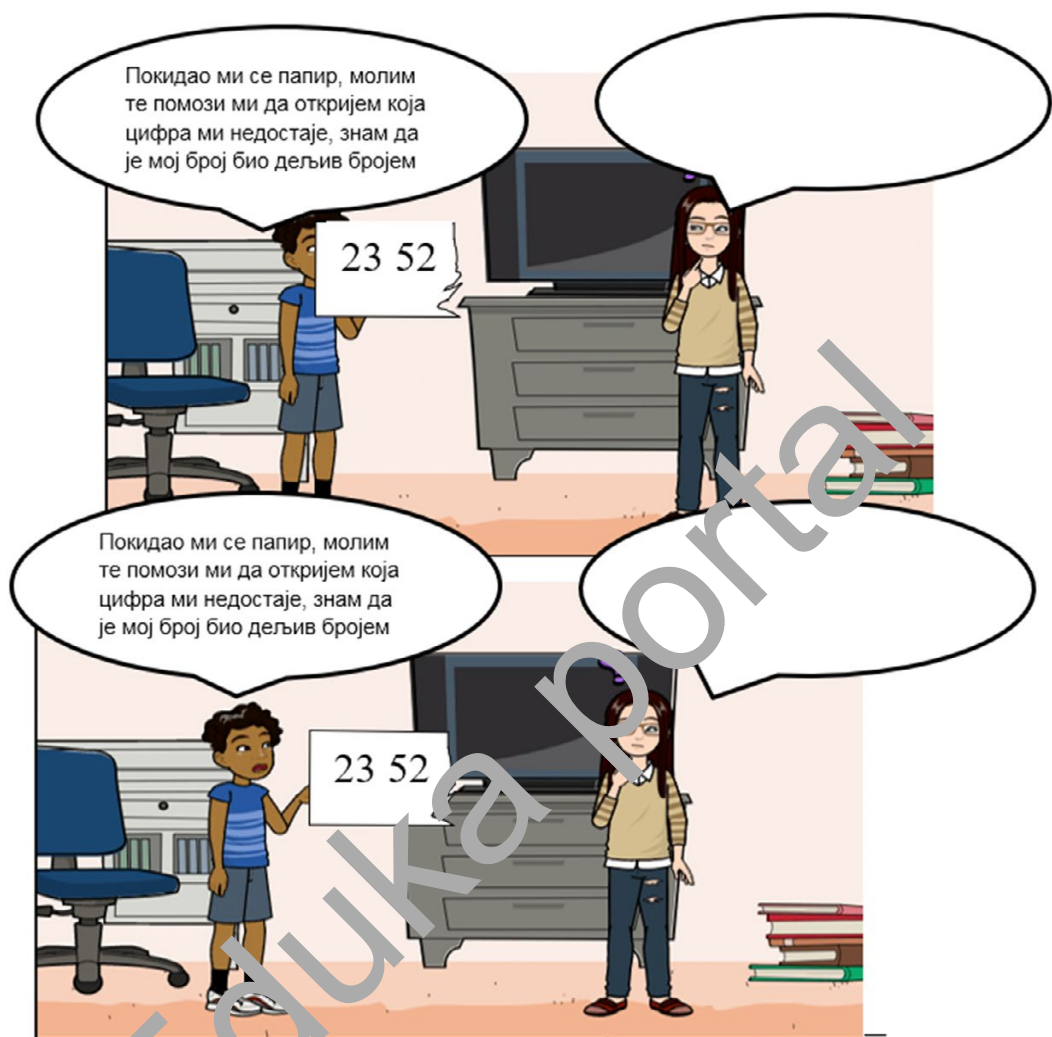
ОШ „20. октобар”, Врбас

1. Школа:	ОШ „20. октобар”	Место	Врбас
2. Наставница (име и презиме):	Бојана Апелић		
3. Предмет:	Математика	Разред	5
4. Наставна тема – модул:	Дељивост бројева		
5. Наставна јединица:	Дељивост		
6. Циљ наставне јединице:	Утврђивање примене критеријума дељивости бројевима 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 15, 25, 36 и декадним јединицама.		
7. Очекивани исходи:	Ученик ће знати да примени критеријуме дељивости и да утврди: – да ли је број дељив бројем 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама. Ученик ће знати да комбинацијом критеријума за дељивост сваког броја утврди да ли је број дељив бројевима 6, 12, 15 и 36.		
8. Методе рада:	рад у пару, самостални рад ученика, дијалогска		
9. Облици рада:	индивидуални рад, рад у пару		
10. Потребна опрема / услови / наставни средства за реализацију часа:	стрип Микробит		
11. Дигитални образовни материјали / дигитални уџбеници коришћени за реализацију часа:	<i>Pixton</i> – програм за креирање стрипа. <i>Microsoft make code for micro:bit</i>		
12. Литература:	Лазић, Милетић и Михајловић, Уџбеник за 5. разред, Едука.		
13.1. Уводни део часа 10 минута	Планиране активности наставника		
	Наставник истиче циљ часа. Дели ученицима стрип на коме се налазе задаци које ученици попуњавају у пару ради обнављања правила дељивости. Наставник прати рад ученика и подстиче их да се присете правила дељивости.		

13.2. Средишњи део часа 25 минута	Планиране активности ученика
	Ученици у пару попуњавају задатке у облику стрипа, на крају активности дискутују са наставником.
	Планиране активности наставника
	Наставник дели ученицима микробитове на којима је снимљена игрица и прецизно објашњава правила и начин на који ће га ученици користити. Ову игрицу су ученици сами креирали на часу информатике. Сваки ученик има задатак да провери да ли је насумично изабрани број дељив бројем који је добио на папирићу уз микробит. Уколико да тачан одговор, добија одређени број поена који носи тај задатак, у супротном му се одузима одређени број поена, зависно од тежине задатка. Наставник бодри ученике да освоје што већи број поена, тј. да тачно реше задатке. У почетку ученици утврђују правила дељивости бројевима 2 и 3 и дељивим јединицама, затим прелазе на сложенија правила за дељивост бројевима 4, 25, 3 и 9; уколико и ове критеријуме ученици савладају, прелазе на утврђивање дељивости бројевима 6, 12, 15 и 36 за које је потребно познавање сложенијих критеријума дељивости.
13.3. Завршни део часа 10 минута	Планиране активности ученика
	Ученици слушају наставникове инструкције, а затим играју интерактивну игру помоћу микробита утврђујући на тај начин тачна правила дељивости. Прелазе на следећи ниво решавајући задатке који подразумевају знање сложенијих правила дељивости. Ти задаци носе више поена. У сваком тренутку ученици могу да провере број освојених поена тако што протресу микробит.
	Планиране активности наставника
	Наставник даје ученицима да попуне анкету о евалуацији часа. Да ли знаш правила дељивости бројевима 2, 5 и декадним јединицама? Да ли знаш правила дељивости бројевима 4 и 25? Да ли ти је било интересантно да решаваш задатке у облику стрипа? Да ли ти је било интересантно да користиш микробит уређај? Домаћи задатак: Ученици за домаћи задатак имају да осмисле још једну игрицу помоћу које могу да утврђују правила дељивости.
	Планиране активности ученика
	Попуњавају анкету.

14. Линкови • ка презентацији уколико је она урађена у онлајн алату; • ка дигиталном образовном садржају уколико је доступан на интернету; • ка свим осталим онлајн садржајима који дају увид у припрему за час и његову реализацију.	Кодови за микробит: https://drive.google.com/drive/folders/1Sd4L9qC3ynIU6nO0TRl6gd3Ty5KimcUe?usp=sharing Стрипови https://share.pixton.com/qa59sxh https://drive.google.com/file/d/1dCRaCdhpI6TQB1FWgkGacWZtLbkAzqMk/view?usp=sharing
15. Начини провере остварености исхода:	Број поена освојен у игрици на микробит. Тачност урађених задатака на стрипу.
16. Оквир за преиспитивање оствареног часа: • планирани начини провере остварености исхода; • избор активности; • одступања/потешкоће приликом остваривања планираног. Шта бих променио/променила, другачије урадио/урадила?	Начини провере остварености исхода. Избор активности је одговарајући, ученицима је пажња све време усмерена на решавање задатака, одушевлени су радом са микробитом који су сада први пут користили.

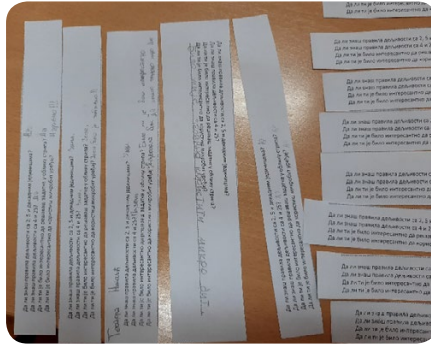

Фотографије са часа

Резултати анкете

Код за микробит

```
on button A+B pressed
  set broj to pick random 0 to 10000
  show number broj
  pause (ms) 200
  clear screen
```

```
on button A pressed
  if remainder broj 2 = 0 then
    change poeni by 1
    show icon [1]
    pause (ms) 200
    clear screen
  else
    change poeni by -1
    show icon [2]
    pause (ms) 200
    clear screen
```

```
on button B pressed
  if remainder of broj ÷ 2 = 0 then
    change poeni by -1
    show icon [2]
    pause (ms) 200
    clear screen
  else
    change poeni by 1
    show icon [1]
    pause (ms) 200
    clear screen
```

```
on shake
  show number poeni
  pause (ms) 200
  clear screen
```

У сваком тренутку
можемо проверити
колико бодова смо
освојили у игрици тако
што ћемо промућкати
микробит.

1. Школа:	ОШ „20. октобар”	Место	Врбас
2. Наставница (име и презиме):	Ана Божовић		
3. Предмет:	Информатика и рачунарство	Разред	V ₂
4. Наставна тема – модул:	Рачунарство		
5. Наставна јединица:			
6. Циљ наставне јединице:	Оспособљавање ученика за креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема.		
7. Очекивани исходи:	Ученици ће бити у стању да, у визуелном окружењу, креирају рачунарски програм који проверава дељивост насумично одабраног броја задатим бројем (2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 15, 25, 10, 100 и 1000).		
8. Методе рада:	истраживачка метода, решавање проблема		
9. Облици рада:	групни рад, фронтални		
10. Потребна опрема / услови / наставна средства за реализацију часа:	рачунар и пројектор, ученички рачунари и Микробит		
11. Дигитални образовни материјали / дигитални уџбеници коришћени за реализацију часа:	Microsoft make code for micro:bit		
12. Литература:	Светлана Мандић, Информатика 5 – уџбеник за пети разред основне школе, Klett, Београд, 2018.		
13.1. Уводни део часа 5 минута	Планиране активности наставника Наставник објашњава ученицима начин рада на текућем часу. – Упознаје ученике са циљем часа. – Дели их у четири групе поштујући жеље ђака и водећи рачуна о томе да групе буду хомогене и одређује које ће задатке обрађивати. Ученици ће израђивати четири задатка. Једна група прави кодове који проверавају да ли је број дељив бројем 5 и бројем 2, друга група да ли је дељив бројевима 4 и 25, трећа бројевима 3 и 9, а четврта бројевима 10 и 100. Ученици који заврше праве са 6 и 18 и 12 и 45. – Дели папириће са задацима.		

	Задатак Пошребно је креираи програм који ће испуниити следеће захтеве: – ирииском исповремено на тасиер А и Б ироменљива (број) добија насумично изабрану вредност из задатој интервала; – изабрани број се ириказује на екрану; – ироверава се да ли је насумично изабран број дељив задатим бројем. (Једна ируа ирави кодове који ироверавају да ли је број дељив бројевима 5 и 2, друа ируа да ли је дељив бројевима 4 и 25, трећа бројевима 3 и 9, а четврта бројевима 10 и 18. Ученици који заврше ираве са 6 и 18 и 12 и 45.); – ирииском на тасиер А одговор је Д, а ирииском на тасиер Б одговор је НЕ; – уколико је ученик иачно одговорно ирииском на одговарајући тасиер, број иена се иовећава за 1 (односно за 3 или 5 у зависности од тежине крииеријума за ироверу дељивости), и ијајљује се смешак на екрану, у суирином ие оду иа иоен и ијајљује се иужии на екрану; – у сваком иренуиу моомо ировериити колико бодова смо освојили у ириа иако иио ћемо ироиисити микробит... Планиране активности ученика – Ученици се упознају за задацима и договарају се о распореди активности унутар групе.
13.2. Средишњи део часа 30 минута	Планиране активности наставника Упућује ученике како да приступе www.makecode.microbit.org. Подсећа ученике на алгоритамски начин размисљања и блоковско програмирање. Користећи пројектор представља ученицима следеће групе наредби : • групу наредби из категорије Basic : Show number (за приказивање бројева), show icons (за приказивање понуђених икона), clear screen (наредба за брисање ЛЕД екрана) и pause(ms) (одређивање паузе између наредби); • групу наредби из категорије Input: On buton A pressed (одређена радња ће се извршити након притиска на тасер А, Б или комбинацију тастера А и Б и On shake (радња ће се извршити када протресемо микробит);

13.2. Средишњи део часа

30 минута

- групу наредби из категорије **Variables** где наглашава да дају име променљивима из задатка;
- групу наредби у категорији **Math** са нагласком на операцији дељења, наредбу **pick randum** помоћу које се долази до насумичних бројева, **remainder** која проверава да ли насумично изабран број при дељењу са задатим бројем даје остатак 0.
- Обилази ученике, прати њихов напредак и додатно помаже ученицима који затраже.
- Након сваког задатка наставник бележи колико је ученика урадило тај задатак.
- Питањима подстиче ученике на логичко размишљање.
- Подстиче вршњачку едукацију.
- Упућује ученике да помоћу опције **Download** пребаце свој програм на микробит уређај.

Планиране активности ученика

Прате инструкције наставника и приступају www.makecode.microbit.org.

- Слушају и записују наредбе које наставник наглашава.
- Паве сценарије решења.
- Паве програме и их анализирају дата решења.
- Анализирају функционалност направљених програма тестирањем.
- Програме пребацују на микробит уређаје.

13.3. Завршни део часа

10 минута

Планиране активности наставника

Наставник заједно са ученицима помоћу неколико примера тестира исправност кода.

Наставник даје ученицима да попуне анкету о евалуацији часа.

Да ли си научио/научила нешто ново на данашњем часу?

Да ли ти је било интересантно да програмираш микробит?

Домаћи задатак:

Ученици за домаћи задатак имају да осмисле још једну игрицу помоћу које могу да утврђују правила дељивости.

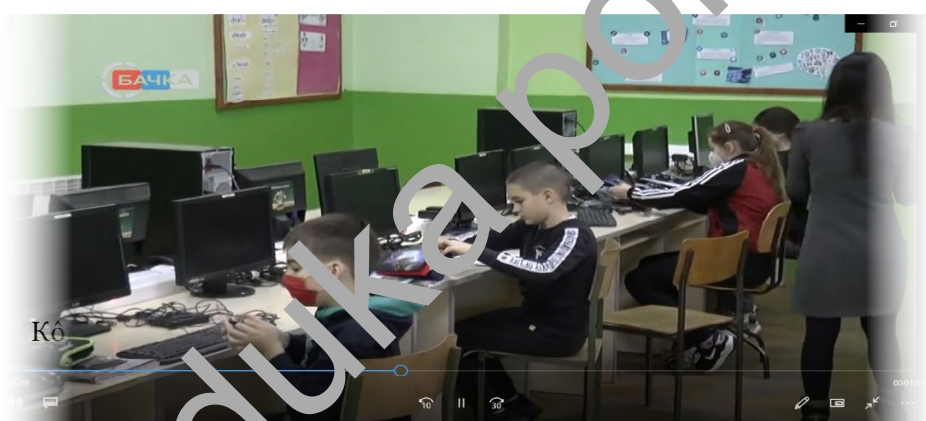
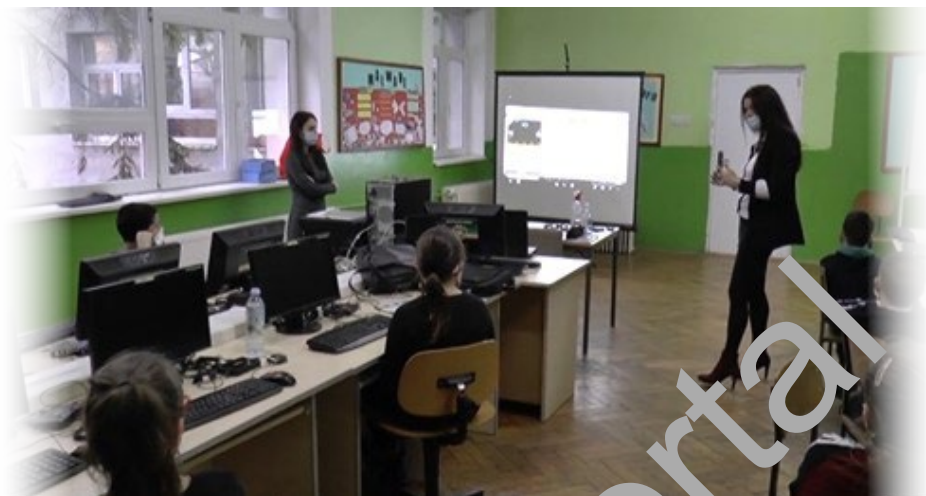
Планиране активности ученика

Ученици тестирају програм. Уколико не ради исправно, заједно са наставником траже грешку и поправљају је.

Попуњавају анкету.

14. Линкови • ка презентацији уколико је она урађена у онлајн алату; • ка дигиталном образовном садржају уколико је доступан на интернету; • ка свим осталим онлајн садржајима који дају увид у припрему за час и његову реализацију	Кодови за микробит: https://drive.google.com/drive/folders/1Sd4L9qC3ynIU6nO0TRL6gd3Ty5KimcUe?usp=sharing Презентација.pptx Презентација Видео-материјал, симулација рада микробита https://youtu.be/5EVRq-NVUV4
15. Начини провере остварености исхода:	Тестирање програма на крају часа. Праћење рада ученика током рада програма.
16. Оквир за преиспитивање оствареног часа: • планирани начини провере остварености исхода; • избор активности; • одступања/потешкоће приликом остваривања планираног. Шта би променили, приметили, другачије урадили/ урадили	Планирани начини су адекватни. Избор активности је одговарајући. Првобитно је задатак био да се добијају поени за сваки тачан одговор, али су ученици приметили да се на тај начин може „провести” микробит, тако да су предложили увођење негативних поена за сваки нетачан одговор.

Фотографије са часа

Географске регије Европе. Јединство грађе и функције као основе живота

ОШ „Јован Аранђеловић”, Црвена Река

Евровизија и Констракта у настави географије и биологије.

Интегративни приступ у реализацији часа.

Наставна тема Географија: Географске регије Европе Биологија: Јединство грађе и функције као основе живота	Облици рада: фронтални, групни, индивидуални
Наставна јединица Географија: Систематизација наставне теме Географске регије Европе Биологија: Систематизација наставне теме Јединство грађе и функције као основе живота	Методе рада: мозаичко-дијалогска, демонстративно-илустративна
Разред: седми	Наставна средства: уџбеник, географска карта Европе, атлас, дигитални уџбеник, компјутер, пројектор, модели органа
Тип часа: систематизација	Период реализације: један школски час
Циљ часа: – Проверити стечених знања о географским регијама Европе. – Проверити стечених знања о грађи људског тела, функционисању нервног система и регулацији осталих система органа за излучивање, транспорт и варење, као и упознавање са принципима здравог начина живота. – Оспособљавање за креативно и проблемско решавање задатака.	Кључни појмови: – природне и друштвене одлике Европе, географске регије Европе, државе и главни градови европског континента; – драж, нервни систем, ЦНС, ПНС, рефлекс, неурон, чула, аутономни нервни систем, регулација, излучивање, хормони, јетра, слезина, срце.

Исходи часа:

- Проналази на карти државе, проучава регије и именује их.
- Повезује постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком.
- Уме да објасни појам регионална географија и процес регионализације.
- Разликује појмове и типове географских регија.
- Уме да објасни значај регија, именује државе које им припадају и прикаже групе народа које их насељавају.
- Уме да одреди географски положај свих држава и њихових главних градова и уме да наведе природне и друштвене одлике свих држава.
- Разуме и објасни грађу и улогу нервног система код човека.
- Разуме и објасни поделу нервног система и улогу сваког дела нервног система код човека.
- Проучава и анализира делове нервног система на конкретним примерима (модел мозга).
- Разуме и објасни грађу и улогу система органа за излучивање.
- Разуме и објасни грађу и улогу система органа за циркулацију.
- Уме да користи усвојено знање у циљу решавања проблемских задатака.

Корелација:

Биологија, Географија, Хришћанско васпитање, Музичка култура

Литература:

*Географија за 7. разред (Едука),
Биологија за 7. разред (Едука),
Дигитални човјек за 7. разред (Едука)*

Међупредметне компетенције:

- компетенција за учење;
- Сарадња;
- решавање проблема;
- рад са подацима и информацијама;
- одговорно учешће у демократском друштву;
- одговоран однос према здрављу;
- дигитална компетенција.

Активности наставника

- Организује наставни процес.
- Припрема питања за ученике.
- Води евиденцију о активностима ученика на часу.
- Похваљује ученике.
- Објашњава.

Активности ученика

- Слуша упутства наставника за начин рада на часу.
- Учествује у раду.
- Мисаоно се ангажује.
- Повезује своја знања и изводи закључке.
- Одговара на питања.
- Примењује стечена знања.

Ток часа

Уводни део часа (око 5 минута)

Наставници географије и биологије упознају ученике са начином рада: градиво ће се систематизовати кроз интегративни приступ два предмета. Систематизација наставне теме Географске регије и државе Европе кроз такмичење за Песму Евровизије, а затим и Јединство грађе и функције као основе живота кроз песму *In corpore sano* у извођењу Констракте, која је представљала нашу државу на овогодишњем избору за Песму Евровизије.

Главни део часа (око 30 минута)

Наставник географије приказује интерактивну фотографију са неомом картом Европе. На карти су приказане све европске државе, а посебно су означене државе победнице такмичења за Песму Евровизије у последњих петнаест година. Ученици треба да препознају о којим државама је реч тако што истражују на карти Европе у свом атласу, а затим истражују главне градове приказаних држава, као и основне природне и друштвене карактеристике. На интерактивној карти су приказане следеће државе: Србија, Русија, Норвешка, Немачка, Азербејџан, Шведска, Данска, Аустрија, Украјина, Португалија, Израел, Холандија и Италија. Две од наведених држава не припадају европском континенту. Ученици истражују, користећи карту у атласу, које су од наведених држава ван европског континента. Очекивани одговор је: Азербејџан и Израел. Ученици траже ове државе на интерактивној карти. Наставник објашњава да су две државе у последњих петнаест година победиле два пута и због тога је означено само тринаест држава. Државе које су победиле два пута јесу Шведска и Украјина. Ученици траже на интерактивној карти и у свом атласу Шведску и Украјину. Наставник поставља питање у којој држави се одржало такмичење за Песму Евровизије ове године. Очекивани одговор је: Италија. Ученици треба да пронађу Италију на интерактивној карти и у свом атласу, а затим да пронађу град у коме се одржало овогодишње такмичење, као и са којим градом у Србији је привредно повезан град домаћин Евровизије. Наставник поставља питање: реч је о аутомобилској индустрији. Очекивани одговор: Турин и Крагујевац, фабрика аутомобила ФИЈАТ. Наставник поставља питање: Ко је представљао Србију на овогодишњем такмичењу за Песму Евровизије? Очекивани одговор је: Констракта.

Интерактивна карта Европе

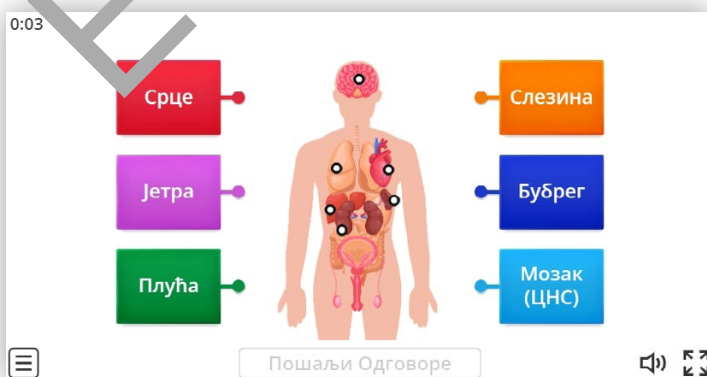

Након завршеног дела часа географије, фокусирамо се на овогодишњи наступ Србије на такмичењу за Песму Евровизије. Ученици прво слушају Констрактивну песму *In corpore sano*, обрађајући пажњу на текст песме. Наставник биологије поставља ученицима питање о медицини како би сазнао њихово мишљење о њеној важности и значају за здравље човека, као и о употреби латинских назива. Ученици износе своје мишљење о томе на који начин могу утицати на развој свести која би подстакла људе да развијају здраве навике. Ученици наводе примере свакодневних навика људи током савременог начина живота и на који начин оне могу утицати на човеково здравље. Уз помоћ наставника покушавају да направе паралелу са делом текста и да одгонетну тајну здраве косе Меган Маркл. Затим се ученици подсећају грађе организма као целине која се састоји од многобројних система органа, који су под контролом нервног система. Наставник поставља питања о аутономном делу нервног система и током дискусије са ученицима подсећамо се на који начин овај део нервног система контролише главне процесе у телу, попут рада срца, излучивања и варења. Ученици одговарају на питања везана за улогу хормона, функцију и улогу органа срца, јетре и слезине који се спомињу у тексту песме, као и на који начин несклад ових органа може довести до симптома тих појава које су такође споменуте у тексту песме. Целокупни обрађени садржај подржан је презентацијама са сликама и анимацијама, које је наставник унапред припремио. У раду користимо моделе органа из кабинета за биологију. Све време ученици су укључени и активно учествују у разговору, наставник слуша њихове коментаре и записује кључне речи на табли.

Завршни део часа (око 10 минута)

Наставници прате рад ученика, beleже њихове одговоре и оцењују их. Похваљују их и дају препоруке за даљи рад. Деле ученицима QR кодове на којима се налазе *wordwall* игре везане за наставну тему која је утврђивана како би могли практично да вежбају код куће.

Биографија

Гео игрица

Провера остваре-
ности исхода:

- Ученици препознају и набрајају основне физичко-географске појмове регије.
- Већина ученика повезује знања и изводи закључке о одликама становништва, насеља и привреде.
- Одређени број ученика анализира значај географског положаја регије.
- Ученици износе мишљења и закључке о значају и улози система за исцрпљивање.
- Ученици износе мишљења и закључке о значају и улози транспортног система.
- Ученици износе мишљења и закључке о значају и улози нервног и чулног система.

Запажања
наставника о
реализацији часа:

Линкови:

Интерактивна мапа: <https://view.genial.ly/6298c95d43bd9800113b34b7/interactive-image-evrovizija>

Био играца: <https://wordwall.net/sr/resource/33206807>

Гео играца: <https://wordwall.net/sr/resource/33214609>

Љиљана Ивановић Јованчевић, Љиљана Глођовић Пантић и Дејан Симић

Приче о биљкама

ОШ „Рада Миљковић”, Јагодина

Наставни предмети	1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 2. БИОЛОГИЈА 3. ХЕМИЈА
Име и презиме наставника	1. Љиљана Ивановић Јованчевић, проф. српског језика и књижевности 2. Љиљана Глођовић Пантић, проф. биологије 3. Дејан Симић, проф. хемије
Школа	Основна школа „Рада Миљковић”, Јагодина
Циклус	други
Тема(е) из програма предмета	Српски језик – Говорна и писана вежба – Како биљке добијају имена Биологија – Разноврсност у царству биљака Хемија – Етерична уља
Тема сарадничког часа	Приче о биљкама
Циљ сарадничког часа	Утврђивање знања о легендарним причама и предањима. Вежбање писања кохерентног наративног и дескриптивног текста на задату тему. Понављање основних знања о систематским категоријама и разврставању живих бића; практична примена знања стечених из систематике. Понављање, утврђивање и повезивање знања о смештању.
Трајање сарадничког часа	40 минута (2 школска часа)
Тип наставног часа	вежбање, утврђивање
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни, рад на тексту
Наставне методе	монолошка, дијалошка, илустративно-демонстративна, практичан рад
Наставна средства	радни листови, ппт, онлајн спојнице, мобилни телефони ученика, пројектор, лаптоп
КОМПЕТЕНЦИЈЕ	
Кључне компетенције	компетенција за учење, решавање проблема, комуникација, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу

Предметне компетенције (исходи)	Српски језик По завршетку часа ученик ће бити у стању да: – говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; – доследно примењује правописну норму; – саставља кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; – препозна легенду и предање; – чита с разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу с узрастом. Биологија Ученик ће моћи да: – објасни зашто је важно да се идентификује и научно именује одређени организам; – објасни шта садржи научни штапаодназива одређеног организма; – уочи значај биномне номенклатуре Карла Линеа; – примени научни метод приликом одређивања непознатог организма на основу задатог критеријума. Хемија – ученик схвата појам етарских уља; – разуме улогу етарских уља у биљкама; – повезује градиво при раздвајању састојака смеша са процесом добијања етарских уља; – именује познате делове апаратуре и упознаје се са новим хемијским посуђем; – наводи примере примене етарских уља из свакодневног живота; – процена значај етарских уља у медицини и лечењу.
Кључни појмови из сарадничког часа	Биљке, легендарне приче, предања, књижевност, систематика, народни називи, латински називи, етарска уља, дестилација, екстракција
Литература	Павле Софрић Нишевљанин, <i>Главније биље у народном веровању и њевању код нас Срба</i>, БИГЗ, Београд, 1990. Веселин Чајкановић, <i>Речник српских народних веровања о биљкама</i>, Српска академија наука и уметности, Српска књижевна задруга, 1985. Весна Милетић и Душица Комановић, <i>Биологија 7, уџбеник за седми разред основне школе</i>, Едука. Радомир Коњевић, Будислав Татић, <i>Речник назива биљака</i>, ННК интернационал. Татјана Недељковић, Драгана Анђелковић, <i>Хемија 7, уџбеник за седми разред основне школе</i>, Логос. Драгослав Животић, Драгана Животић, <i>Лековито биље у народној медицини</i>, „Отокар Кершовани”, Ријека, 1978.

Главни делови сарадничког часа са временским одређењима – секвенце

1. **Кратак увод кроз асоцијацију.** Наставница српског покреће асоцијацију чије је коначно решење ружа.

2. **Разговор.** Наставница са ученицима разговара о биљкама које се помињу у народним песмама.

3. **Подела у групе помоћу пузли и назива биљака.** Ученици извлаче делове пузли или назив биљака. Групу формира четворо ученика који су извукли пузле и један ученик који је извукао назив биљке. Склапајући слику препознају биљку и именују је.

4. **Обнављање.** Наставница српског обнавља са ученицима знања о легендарним причама и предањима.

5. **Спојница 1.** Ученици добијају исте радне листове или линк ка спојници, повезују називе биљака са предањима и легендама о њима. Извештавају о урађеном и коментаришу.

6. **Музички интермецо.** Након провере урађеног ученици шетају по учионици, траже QR кодове који крију песме о биљкама и проналазе песму у којој се пева о биљци која је у називу њихове групе.

7. **Како биљке добијају имена.** Наставница српског покреће презентацију путем које, кроз разговор са ученицима, обнавља градиво о систематици и значају Карла Линеа. Кроз примере са биљкама из народних песама објашњава како биљке добијају имена са освртом на народна и латинска имена.

8. **Спојница 2.** Ученици добијају исте радне листове или линк ка спојници, повезују називе биљака са њиховим описима. Извештавају о урађеном и коментаришу.

9. **Причам ти причу о...** Ученици добијају опис биљке путем QR кода уз инструкцију да биљци, на основу описа, смисле име и предање које би ишло уз њу.

10. **Шта су етарски (етерична) уља.** Наставник хемије покреће презентацију путем које упознаје ученике са појмом и значајем етарских уља у биљкама. Приказује поступак издвајања етарских уља и обнавља градиво са ученицима о раздвајању састојака смеша (поступак дестилације).

11. **Лековите биљке.** Наставник приказује слике лековитих биљака и наводи њихову примену у лечењу и народној медицини.

12. **Препознавање биљака по мирису.** Ученици по групама које су одређене у трећем делу часа добијају седам препарата (етарска уља и суве делове биљака потопљене у воду) и на основу мириса одређују врсту биљке и уписују њен назив поред броја препарата који су добили.

13. **Евалуација.** Ученици путем QR кода добијају линк ка Гугл упитнику којим процењују реализоване активности и оствареност циљева часова.

Рад по ИОП-у	– Ученици који раде по ИОП2 добијају пузле са биљкама које ће склапати. Седи и раде у оквиру изабраних група. – Након тога добијају песме о биљкама и преписују их у своје свеске, па илуструју. – Ученици који раде по ИОП1 учествују у раду група.
ГЛАВНЕ АКТИВНОСТИ ТОКОМ НАСТАВЕ	
Активности наставника	– Креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе која доприноси стицању знања, вештина и формирању ставова код ученика. – Припрема радни материјал за час и више припрему за час. – Дефинише активности и садржај часа. – Координира и даје смернице за рад. – Омогућава примену стечених знања из дијалога. – Прави спојнице, презентацију, QR кодове. – Проверава урађено. – Ради евалуацију и самоевалуацију.
Активности ученика	– Слушају, препознају, повезују, дискутују, закључују, исправљају, истражују, коментаришу, процењују, именују биљку на основу описа, смишљају предање, презентују урађено. – Раде у групи на радним листовима, сарађују, консултују се. – Праве корелацију између знања стечених из српског језика, хемије и биологије. – Раде евалуацију.
Активности за самоевалуацију	– Промислиће о часу – да ли су остварени сви задати циљеви.

Сања Симић де Граф, Александра Деспотовић, Мирјана Милићевић, Кристина Рондовић, Жељка Марковић, Мирјана Милићевић, Мирјана Марковић, Добро Андрић, Иван Негић и Катарина Павлица

Светски дан науке

ОШ „Вук Караџић”, Лозница

ПРЕДМЕТ: Интегративни пројекат кроз тематски дан – математика, хемија, техника и технологија, српски, енглески, италијански, физичко васпитање, верска настава и ликовна култура
Прилози са часова <https://osvukloznica.edu.rs/svet-ski-dan-nauke/>

НАСТАВНА ТЕМА: Светски дан науке

РАЗРЕД: VII разред

РЕАЛИЗАТОРИ: Сања Симић де Граф, професорка енглеског језика и координаторка пројекта, и реализатори – професорка математике Александра Деспотовић, италијанске математике Мирјана Милићевић, професорка хемије Кристина Рондовић, професорка српског Жељка Марковић, професорка италијанског Мирјана Марковић, професор физичког Добро Андрић, вероучитељ Иван Негић и професорка ликовног Катарина Павлица – ОШ „Вук Караџић” Лозница

ТИП ЧАСА: комбиновани кроз тематски дан

МЕТОДЕ РАДА: демонстративна, вербална, метода практичних вежби употребом веб-алата, метода практичних радова

ОБЛИЦИ РАДА: индивидуални, групни, у пару

ИСХОДИ: Очекује се бити у стању да:

- примени Питагорову теорему;
- игра шах;
- зна геометријске облике и геометријске фигуре и њихову површину;
- зна хемијске елементе и хемијска једињења;
- истражује, сарађује и анализира прикупљене информације;
- користи различите изворе за долажење до информација;
- учествује у дискусији;
- адекватно примењује информационе технологије;
- користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;
- користи ИКТ вокабулар енглеског језика употребом веб-алата *crosstools*.

КОРЕЛАЦИЈА: Српски језик, Верска настава, Информатика, Енглески језик

УВОД У ПРОЈЕКАТ Поводом Светског дана науке, који се обележава 10. новембра, координатор за међупредметно повезивање у школи професорка енглеског језика Сања Симић де Граф упућује позив колегама да заједнички обележимо овај дан кроз разне активности, угледне часове, интегративну наставу и тематско планирање кроз тематски дан. Након договора, усклађивања са распоредом, одлучено је да у тематском дану учествују одељења шестог, седмог и осмог разреда, а да се распоред реализује на следећи начин у среду, 10. 11. 2021. кроз тематски дан: 1. и 2. час (двочас). Интегративна настава: математика, физичко и енглески – Питагорина теорема кроз шах у VII₃ 3. час. Интегративна настава хемије и ликовног у VIII₁ Ученици VIII₁ на интегративном часу раде са пластилина и чачкалица атоме и молекуле. 4. час. Техника и технологија 5. час. Интегративни час српског италијанског и енглеског у VI₂ 6. час. Енглески, физичко и вештоство – интегративан приступ верској настави кроз шах VII₄ Потребна опрема / услови, наставна средства / софтвер – апликације – алати за реализацију часа Пројектор, таблоп, "уметни" телефони, веб-алати за израду укривљеница, видео-игрица и едукативних тестова	Планиране активности наставника: – уводи ученике у пројекат, објашњава, предлаже и делегира задатке, мотивише; Планиране активности ученика: – пажљиво слушају упутства; – предлажу задатке; – раде у групи, дискутују, објашњавају, анализирају;
ГЛАВНИ ДЕО	
Професори истичу циљ тематског дана: Данас ћемо обележити Светски дан науке кроз занимљиве часове. – Интегративна настава: математика, физичко и енглески – Питагорина теорема кроз шах у VII₃. У VII₃ утврђујемо Питагорину теорему кроз интегративни час математике, енглеског језика и физичког васпитања. Реализатори овог часа јесу професорка математике Александра Деспотовић, професор физичког Добро Андрић и наставница	Планиране активности наставника: – прати индивидуални и групни рад ученика, саветује, помаже, подстиче; – припрема наставни материјал; – прати оствареност исхода;

енглеског језика Сања Симић де Граф. Ученике смо поделили у три групе. Повезујемо математику са енглеским језиком и осталим дисциплинама кроз интерактивну презентацију, решавамо ребусе, асоцијације, а задатке радимо тако што су нам као подсетник за Питагорину теорему служиле шаховске фигуре и њихови потези, а о самом шаху и правилима говори професор физичког Добро Андрић. Као полазни материјал за предавање о Питагориној теореми узимамо презентацију професорке Сање Симић де Граф која је 2019. ушла у Зборник *Дијигитални час* Министарства трговине и на основу тога учимо Питагорину теорему

<https://www.youtube.com/watch?v=oaLi-kg6hgY>

Професор физичког обнавља са ученицима шаховске фигуре и како се крећу, а професорка енглеског језика у сарадњи са професорком математике урадила је презентацију са задацима и шахом

<http://online.anyflip.com/scxpd/hgju/mobile/index.html>

Ученици имају три задатка за основни, средњи и напредни ниво, а подсетник како гласи Питагорина теорема дат је тако да формирају речи теореме крећући се одређеним фигурама по шаховској табли – за основни ниво топом, за средњи краљицом и за напредни кракачем.

– Интегративна настава хемије и ликовног у VIII

Ученици VII₁ на интегративном часу праве од пластилина чачкалица атоме и молекуле.

– Час технике и технологије

Ученици VII₄ са својом наставницом Мирјаном Милићевић праве геометријска тела: коцку, квадар, пирамиде и друге разне призме. Од њих су правили модел који им служи да лакше схвате и нацртају тродимензионалну ортогоналну пројекцију. А ти модели геометријских тела послужиће ученицима осмог разреда за час математике.

Планиране активности наставника:

– саопштава резултате рада на основу направљених бележака;

Планиране активности ученика:

– слушају и прате наставника на упутства;
– раде индивидуално и у групи на састајн плаформама;
– проналазе и раврставају информације из различитих извора и анализирају садржаје;
– адекватно користе информационе технологије;
– излажу своје активности;

– Интегративни час српског, италијанског и енглеског у VI₂ Радионичарска настава – ученици истражују са наставницима о научницима и правимо једну књижицу са научницима и њиховим изумима тројезично – српски, енглески и италијански. Како би задатак био успешно реализован, сваки ученик се унапред договара са наставницама којег научника ради и на ком језику, а наставници процењују извор пројектног материјала и дају смернице. На самом часу ученици доносе материјал а наставнице им обезбеђују хамер картоне формата А-4 који се лако увежу у књижицу, тако да на крају имамо тројезичну књижицу о научницима и њиховим изумима. – Час енглеског, физичког и веронауке – интегративни приступ верској настави кроз шах VII Материјал за овај час урадила је професорка енглеског Сања Симић де Граф која и реализује час са вероучитељем Иваном Негићем у VI₃ Материјал https://www.youtube.com/watch?v=WjEDuQ3FDaE&t=1s Час је осмишљен тако да деца одговоре на спређена питања из Светог писма пратећу их одговорима помоћи знање из шаха, односно долазиће до решења крећући се по шаховској табли, а укључена су и знања граматике енглеског језика, такође користећи као помоћ кретање одређених фигура кроз шаховску таблу – идентификовање времена, множинне именица и слично.	
ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА	
Ученици су добили евалуационе листиће које попуњавају и дају професорима. Професори, након што су пажљиво бележили одговоре односно пратили постигнуће, похваљују ученике и дају им савете и смернице за даљи рад водећи рачуна о томе да је проценом обухваћен сваки ученик. Сви ученици добијају индивидуалан домаћи задатак по жељи: – постер или презентација о неком научнику; – постер/презентација о значајним изумима;	Планиране активности наставника: – саопштава резултате рада на основу направљених бележака; – даје препоруке и даља упутства за рад.

– креативне активности употребом веб-алата; – ликовно стваралаштво; – литерарно стваралаштво на српском, енглеском и италијанском; – видео-запис или мини-филм; – активност коју осмисли ученик уз одобрење наставника. Сваком ученику је дата могућност, уколико жели, да предложи активност, али сви ученици морају одабрати нешто. Рок за радове је максимално две седмице.	Планиране активности ученика: – попуњавају евалуациони листић; – дају повратну информацију о томе да ли су задовољни постигнућем и формативном и сумативном оценом; – предлажу и усвајају наредни пројекат.
--	---

Припрему урадила: Сања Симић де Граф, професорка енглеског језика.
 Прилоге са часова можете видети овде <https://osvukinica.du/s/svetski-dan-nauke/>

Урбанизација на енглеским говорним подручјима – УК, САД

ОШ „Братство-јединство”, Куцура

	Разред: 6	Одељење: 3
Писана припрема за час: Географија, Енглески језик		
Наставна тема:	Насеља	
Наставна јединица: огледни час Урбанизација на енглеским говорним подручјима – УК, САД		
Час су одржале наставница географије Вукосава Доби (ОШ „Братство-јединство”, Врбас) и наставница енглеског језика Здравка Мајкић (ОШ „Братство-јединство”, Куцура)		
Циљ часа		
– Утврђивање и проширивање усвојених знања о градовима.		
– Повезивање различитих наука у циљу што свеопухватнијег усвајања информација.		
– Развијање маште, инспирације и стваралачтва код ученика.		
Тип часа:	утврђивање	
Облик рада:	индивидуални, фронтални	
Наставна метода:	дијалог, кадемонстрације	
Наставна средства:	руководник, атлас, „паметна” табла, лаптоп, пројектор, наставна презентација са неом картом света (за уцртавање мегалополиса), <i>genially (interactive image, quiz – secret image, Geography quiz – escape room Let’s travel the world)</i>	
Исходи часа:		
– дефинише урбану географију;		
– дефинише урбанизацију;		
– објашњава појам агломерација;		
– дефинише појмове везане за урбанизацију и на енглеском језику;		
– објашњава како настају конурбације и набраја их;		
– објашњава како настају мегалополиси и набраја их;		
– објашњава како настају делтаполиси;		
– објашњава степен урбанизације у неразвијеним и развијеним државама, набраја државе као примере и лоцира их на географској карти;		
– објашњава континуиране процесе у развоју насеља и наводи примере на енглеским говорним подручјима (УК, САД);		
– доводи у везу градове и урбане процесе са миграцијама становништва.		
Образовни стандарди који се реализују у оквиру методске јединице:		
ГЕ.1.3.1.		
ГЕ.3.3.1.		

Међупредметне компетенције:	дигитална, естетска, компетенција за учење
Литература:	учбеник
Напомена:	Линкови за приступ наставним интерактивним садржајима https://view.genial.ly/6192a266d701830de9df57c0/interactive-image-interactive-image https://view.genial.ly/61b1cdc00626790d613dbc2f/interactive-content-secret-cities https://view.genial.ly/61b65a09aa2c840dd5317f54/interactive-image-chicpitt https://view.genial.ly/61b64671c6b5ca00dc7bb225/interactive-image-san-san https://view.genial.ly/61a8e8f5f843470c171e242c/interactive-content-geography-quiz Линк са сајта школе о одржаном општем часу географије и енглеског језика: https://os20oktobarvrbas.com/opstedni-cas-geografije-16-12-2021-god/
Корелација:	Енглески језик
Нови појмови:	урбанизација (<i>urbanization</i>), агломерација (<i>agglomeration</i>), конурбација (<i>conurbation</i>), мегалополис, делтаполис
Предвиђена диференцијација задатака:	Задата питања за основни, средњи и напредни ниво.
Уводни део часа	
Активности наставника: – Час почиње кратким представљањем и излагањем наставница Вуко-саве Доби и Здравке Маркић које истичу циљ часа. – Обавештавају ученике о начину понављања градива на часу, наглашавајући присуство интерактивних садржаја. – Наставница енглеског језика наводи ученицима из ког разлога је претходно наредна лекција везана за енглеска говорна подручја. Активности ученика: – Слушају наставнице и прате њихова упутства. – Лепе у свеску наставне листиће са неом картом света.	
Главни део часа	
Активности наставника: – Мотивишу ученике за рад. – Помажу када је то неопходно. – Наставница географије поставља неколико кратких питања у виду кратког прегледа пређене и научене области:	

1 Како се деле насеља?

Одговор: **села и градови**, градови и викендице, градови и салаши

2 Шта је урбанизација?

Одговор: **процес настанка и ширења градова**, процес ширења сеоских насеља, процес смањивања градских насеља

3 Шта је агломерација?

Одговор: **спајање града са приградским насељима**, спајање града са другим градом, спајање два приградска насеља или више приградских насеља

4 Шта је конурбација?

Одговор: **спајање две агломерације односно града или више агломерација, односно градова**, спајање две индустријске зоне или више индустријских зона, спајање града са сеоским насељима

5 Шта је мегалополис?

Одговор: **спајање две конурбације или више конурбација**, спајање две агломерације или више агломерација, спајање агломерације и конурбације

6 Шта је делтаполис?

Одговор: **спајање мегалополиса**, спајање конурбација, спајање агломерација

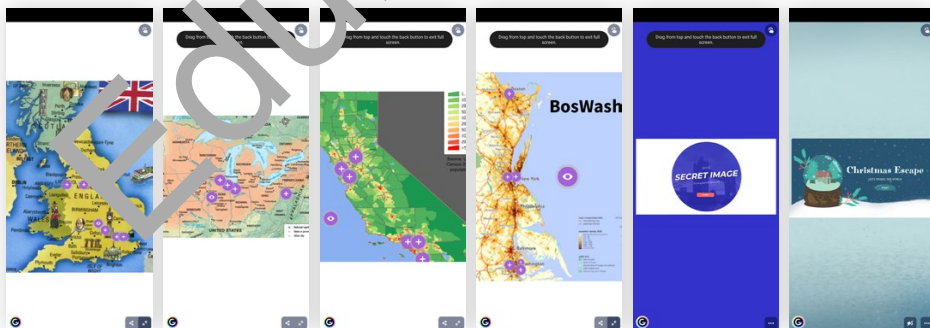
– Наставнице покрећу на интерактивној табли занимљиве садржаје који су рађени на платформи *Genially* (*interactive image, quiz – secret image, Geography quiz – escape room Let's travel the world*)

Активности ученика:

– Радо одговарају на питања, активно учествују у занимљивим интерактивним играма, дискутују са наставником, дискутују међусобно, објашњавају, анализирају, самостално доносе закључке.

– Записују у свеске интересантне чињенице, брзо памте.

Интерактивни садржаји

Завршни део часа

У завршном делу ученици су навели позитивне коментаре о часу, односно о интерактивном начину понављања и утврђивања пређеног градива.

Ученици онлајн попуњавају кратке анкете о претходном часу које су анонимне и које ће користити приликом евалуације часа.

Бројеви/Прости и сложени бројеви

ОШ „Вук Караџић”, Краљево

ПРИПРЕМА ЗА НЕПОСРЕДАН РАД СА УЧЕНИЦИМА

Разред и одељење: V₂ | Датум: 28. 12. 2021. | Час по реду: 79.

Основна школа „Вук Караџић”, Краљево

Наставнице: Сандра Рудњанин и Весна Милачић

Наставни предмет: Српски језик и књижевност и
Математика (интегративна настава)

Наставна тема: Језик (граматика)/Природни бројеви и деливост

Наставна јединица: Бројеви/Прости и сложени бројеви

Тип наставног часа: обнављање/обнављање

Циљ часа: обнављање и проширивање знања о бројевима; појмовно и терминолошко обогаћење речника ученика; проширивање знања из области правописа.

Очекивани исходи (На крају часа ученик ће бити у стању да...)

основни ниво: разликује врсте бројева; разликује просте и сложене бројеве;

средњи ниво: разликује категорије рода, броја и падежа бројева; поставља сложен број на просте чиниоце;

напредни ниво: самостално одређује граматичке категорије бројева; да закључи сложен број има просте чиниоце и да њиховом комбинацијом одреди праве делиоце сложеног броја.

Начин провере остварености исхода: праћење ученика од почетка до краја часа кроз дијалог вођен између ученика и наставника, као и између ученика и ученика, праћење ученика при решавању задатака по нивоима знања.

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару

Наставне методе и технике: дијалошка метода, метода запажања и показивања, текстовна метода, монолошка метода

Наставна средства, медији: Весна Ломпар, *Језичке љаволомке*, Клет; пројектор, рачунар, таблети.

Међупредметно повезивање: унутарпредметна корелација – Српски језик и књижевност – врсте речи; Математика – врсте бројева; Информатика и рачунарство.

Међупредметне компетенције: компетенција за учење, естетичка, комуникативна, дигитална.

Кључне речи: бројеви, подела бројева, основни бројеви, збирни бројеви, редни бројеви; прости бројеви, сложени бројеви, растављање, чиниоци.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ:

Ученици са којима се ради индивидуализација ове задатке ће радити када остали буду решавали језичке мозгалице.

Српски језик и књижевност

Циљ: упознавање ученика са бројевима као врстом речи.

Очекивани исходи: ученик препознаје бројеве и правилно их користи.

Наставне методе и технике: дијалошка, текст метода

Наставна средства: наставни листићи

Ученик се укључује у рад групе и уз помоћ вршњака решава задатке основног нивоа.

Прилагођени материјал:

- 1 Напиши словима следеће бројеве

5 _____, 20 _____, 36 _____

- 2 У следећем низу заокружи број:

дрво, девојчица, певати, дванаест, хрчац

- 3 Допуни бројевима следеће реченице:

Ја имам _____ година.

У мом одељењу има _____ ученика.

Идем у _____ разред.

Март је _____ месец у години.

Математика

- 1 а) Црвеном бојом подијели бројеве који имају само два делиоца, а плавом бојом бројеве који имају више од два делиоца.

$D_1 = \{1\}$ $D_6 = \{1, 2, 3, 6\}$ $D_{11} = \{1, 11\}$ $D_{16} = \{1, 2, 4, 8, 16\}$

$D_2 = \{1, 2\}$ $D_7 = \{1, 7\}$ $D_{12} = \{1, 2, 3, 4, 6, 12\}$ $D_{17} = \{1, 17\}$

$D_3 = \{1, 3\}$ $D_4 = \{1, 2, 4, 8\}$ $D_{13} = \{1, 13\}$ $D_{18} = \{1, 2, 3, 6, 9, 18\}$

$D_4 = \{1, 2, 4\}$ $D_9 = \{1, 3, 9\}$ $D_{14} = \{1, 2, 7, 14\}$ $D_{19} = \{1, 19\}$

$D_5 = \{1, 5\}$ $D_{10} = \{1, 2, 5, 10\}$ $D_{15} = \{1, 3, 5, 15\}$ $D_{20} = \{1, 2, 4, 5, 20\}$

б) Допуни реченице.

* Бројеви _____ имају само два делиоца. Ти бројеви се називају _____.

* Бројеви _____ имају више од два делиоца. Ти бројеви се називају _____.

* Број _____ није ни прост ни сложен број.

Циљ: упознавање ученика са појмом прости и сложени бројеви.

Очекивани исходи: ученик препознаје просте бројеве до 20.

Наставне методе и технике: дијалошка, илустративна

Наставна средства: наставни листићи

Истраживачки задаци (припремне активности):

Ученици су подељени у две групе: „математичари” и „србисти”. У оквиру групе у једном делу часа биће подељени у три подгрупе (ради боље и лакше организације рада). Такође, два ученика су добила задатак да пронађу занимљивости о бројевима и говоре о њима пред завршни део часа.

Час се реализује као двочас (90 минута)

За угледни час направили смо и позивницу у складу са темом:

ВАЖНО ОБАВЕШТЕЊЕ!

Заказује се двобој између слова и бројки! Код нас неће бити јединица и двојки! Зато, заострите оловке и спремите се да разгубате своје сиве вијуге. Чекају вас Римљани и Арапи, близанци (а нису Лука и Тијана), Кинези без четвртог спрата, Гуглов кум и још много тога.

Ако волите изазове, загонетке, укрштенице и мозгалице дођите на наш час у уторак, 28. децембра, у два и фртаљ.

Учионица: $\sqrt{64}$

🕒 Уводни део часа (10 минута)

Вежбе концентрације

Подељени у две групе, радимо вежбе концентрације. Прва група има задатак да броји, тапшући када на ред дође сваки број дељив са три; друга група када на ред дође самогласник. Циљ је да се ученици опусте, али и да схвате важност концентрације, пажње и слушања на часу.

🕒 Средишњи део часа (70 минута)

Најављујемо тему часа приказујући ребус („Спала књига на два броја”). Ученици треба да имају асоцијацију на изреку: „Спала књига на два слова”, али је ребус и измењена изрека начин да се истакне тема данашњег часа (бројеви), али и међупредметна повезаност (српски језик и математика). Такође, ученици се на овај начин мотивишу за рад и припремају за логичке задатке које ће решавати на часу.

1 Квиз (питања из опште културе) – презентација ПП

Фронталном методом рада, ученици решавају питања на кратком квизу из области биологије, географије, историје и опште културе. Сва решења су бројеви. Поред провере знања, циљ је да се уочи како се пишу бројеви (једночлани, вишечлани, редни...).

2 Подсећамо се које врсте бројева су ученици учили до 5. разреда
Математика – врсте бројева

Ученици обнављају шта су:

- природни бројеви,
- парни и непарни бројеви,
- прости и сложени бројеви.

Ученици у пару решавају кратак тест (на апликацији *quizzz*, <https://quizzz.com/admin/quiz/61c8b4bc47656b001e0eee8a/prosti-i-slozeni-brojevi>

Српски језик и књижевност – обнављамо које врсте бројева постоје – презентација ПП

Ученици попуњавају укрштеницу:

1. Врста бројева који означавају колико има нечега у збиру.
2. Редни број, 1.
3. Осми део нечега.
4. Најмањи основни број.
5. Врста бројева који означавају нешто по реду.
6. Збирни број који означава сума две особе.
7. Број који је десет пута већи од сто.

(Форма укрштенице је таква да је решење у осенченим пољима реч БРОЈЕВИ)

3 Квиз на апликацији *quizzz* (пет питања из математике и пет из српског језика)

<https://quizzz.com/admin/quiz/61c573474d3d4c001edbae2e/brojevi>

Наставници прате ток квиза и проглашавају победнике.

4 Језичке главоломке (Прилог 1)

Наставница поставља питање: Ако у поноћ пада киша, може ли се очекивати да ће након 72 сата време бити сунчано? (Не може, јер ће после 72 сата опет бити поноћ.)

Ученике тако уводимо у следећи део часа најављујући питалице.

Обе групе добијају задатке. Свака група је подељена у три подгрупе (по четири ученика) ради лакшег функционисања. Посебну групу чине гости (присутни наставници, директор, пп служба). Задаци су језичке и математичке мозгалице, и поред знања из ова два предмета захтевају и

логічно розмішля́нє и повезива́нє. Сви задаци има́ју везе са бро́јевима. Одговори се пишу на посе́бном папи́ру, по обавлє́ном задатку члано́ви исте гру́пе могу се консултовати, а зати́м преда́ју наставни́цама реше́нєа. Послє преглєда́нєа, проглашава́ се побєдничка́ гру́па и да́ју тачни одговори на сва пита́нєа.

5 Занимливості о бро́јевима

Учени́ци нам представл́ају за́нимливіє чи́ньєни́це о бро́јевима – презентаци́я ПП

(бро́ј Google, бро́јеви бли́занци, пали́ндроми...)

🕒 **Завршні део часа (10 минута)**

Евалуаци́я часа́ (за наставни́ке)

Анкєта за учени́ке на Гугл фòрмс (QR кòд)

Рефлекси и рефлексни лук

Школа за основно образовање одраслих, Сомбор

СЦЕНАРИО ЗА ЧАС ЕЛЕКТРОНСКИ ПОДРЖАНЕ НАСТАВЕ	
Разред	8
Наст. предмет	Биологија
Наставна тема	Јединство грађе и функције као основа живота
Наст. јединица	Рефлекси и рефлексни лук
Тип часа	обрада
Реализација	један школски час
Циљ наставне јединице	Упознавање ученика и стицање знања о рефлексима, рефлексном луку и његовом значају.
Очекивани исходи	По завршетку свих активности ученик 8. разреда биће у стању да: користи ИКТ и другу опрему у истраживању; објасни појам рефлекса и његов значај за организм; објасни положај и грађу кичмене мождине; објасни начин деловања рефлексног лука; објасни пут нервног импулса код рефлексног лука; објасни улогу кичмене мождине код рефлексних радњи; објасни поделу рефлекса на урођене и стечене; на конкретном примеру опише и анализира рефлексни лук; наводи примере урођених и стечених рефлекса; развија аналитичко мишљење и вештине уочавања.
Методе рада	примена ИКТ, демонстративно-илустративна, дијалошка
Облици рада	индивидуални, групни (овисно о броју доступних рачунара)
Потребна опрема / услови / наставна средства за реализацију часа	лаптоп, телефон или таблет, пројектор, интернет конекција, „паметна” табла, интернет алати, бела табла, панои, презентација

Дигитални образовни материјали / дигитални уџбеници	<u>GEMIALLY</u> – платформа за сакупљање и дељења интерактивног материјала – ауторски урађен интерактивни електронски материјал за учење: https://view.genial.ly/616ed3ba5527ad0e08961e0a/presentation-refleks-i-refleksni-luk Видео CNS, Reflex Arc https://www.youtube.com/watch?v=Y5nj3ZfeYDQ Рефлекси новорођенчета – материјал за ученике са изузетним интересовањима – https://youtu.be/QEur1320RV4 Educaplay – https://www.educaplay.com/learning-resources/10618676-povezi_reflekse.html Дигитални уџбеник издавачке куће Едука.
Активности наставника	Организује наставни процес (усклађује циљеве и исходе, планира садржаје, средства, методе рада) и друго што ће увести у наставни процес у одређеном сегменту времена; даје упутства за коришћење дигиталних материјала; организује прати и усмерава рад ученика, пружа помоћ током рада, упућује на одговарајуће алате и њихово одговорно коришћење, објашњава, одговара на питања, поставља питања, помаже ученицима да прецизирају своје исказе, координира, проверава, саветује, похваљује, подстиче активност ученика, мотивише их, подржава и развија њихова интересовања на часу.
Активности ученика	Рад на радном листу – индивидуално или групно; читају, дискутују, питају, управљају процесом учења, закључују, повезују, проверавају научено, уочавају, одговарају на питања, анализирају.
1. Уводни део часа (5-10 минута) мотивационо-психолошка припрема ученика Циљ: стварање подстицајне атмосфере за учење и активно учешће	СЦЕНАРИО ЗА ЧАС Пре записивања наслова на табли (ако је реч о непосредном облику рада) наставник отвара први слајд преко пројектора и оставља ученицима неко време пре било какве активне комуникације да сами у себи или са другом из клупе анализирају прву ситуацију коју могу прочитати на „паметној” табли или на пројектованом слајду (за то време уписује час и евентуално одсутне ученике). Отвара дискусију. Ученици износе коментаре о ономе што виде. У случају да је реч о настави на даљину, час је потпуно електронски интегрисан и омогућава реализацију ове наставне јединице потпуно неометано. На основу изнетих коментара наводи ученике да заједно одреде наслов данашње наставне јединице.

2. Средишњи део часа (20–25 мин)

Циль:

Упознавање
ученика и
стицање знања
о рефлексима,
рефлексном луку и
његовом значају

Наставник ученике упућује на следећи линк – ка дигиталној апликацији *Genially*, тј. на ПЛАТФОРМУ за дељење и сакупљање садржаја, на којој је **ауторски урађен** и представља интерактивни електронски материјал за учење у настави биологије и истиче циљ часа.

<https://view.genial.ly/616ed3ba5527ad0e08961e0a/presentation-refleks-i-refleksni-luk>

Ученици добијају основна упутства о оваквом начину рада и о могућности одређивања сопственог темпа рада, као и праћења сопственог напретка у усвајању знања, пошто успешно одговоре на постављена питања са вишеструким одговорима на крају овакве интерактивне лекције.

ДОДАТНО ОБЈАШЊЕЊЕ: Ово је часопис који је у час електронски подржане наслове. Интерактивни електронски материјал уочијаје ученика са саом рефлексном радњом, са преношењем и напредоваја различитим нервним влакнима, са значајем и улобом кичмене мождине када је реч о рефлексним радњама; анализира се рефлексни лук, врсте рефлекса, значај урођених и стечених рефлекса, те наравно и прерава се усвојено знање кроз занимљиве ипр и ипийиња.

Предност реализacije часа na оваkav način jeste u tome što i učenik i nastavnik imaju mogućnost kontrole i upravljanja nastavnim sadržajem, a na kraju pređenih tema na zanimljiv način, individualno, učenik može proveriti da li je razumeo i usvojio znanje kroz samostalno sadržaja igranjem interaktivnih igara na edukativnim veb-sajtovima. Ono što je najbitnije jeste sopstveni tempo učenja. Interaktivni elektronski materijal može kod učenika pobuditi interesovanje i angažovanost, kreativnost i kritičko mišljenje. Potешkoћа u realizaciji ovakvog scenarija za čas jesu uslovi rada, tj. nedostupnost internet konekcije i dovoljnog broja računara za svakog učenika.

3. Завршни део часа (10–15 мин)

Анализа и самое- валуација часа

Циљ: Провера остварености циља и исхода часа – утврђивање квалитета постигнутог знања ученика

На основу онога што су научили ученици процењују како, колико и шта су научили на часу, самостално кроз игру, решавајући занимљиве задатке **свих нивоа** преко понуђених линкова:

EDUCAPLAY – rasporedi ponuđene refleksne radnje u odgovarajućih tip refleksa: https://www.educaplay.com/learning-resources/10618676-povezi_reflekse.html

Квиз – рефлекс и рефлексни лук
<https://view.genial.ly/6164b5460599b50dd64a8986/interactive-content-refleksni-luk-kviz-pitaa>

3. Завршни део часа (10–15 мин)	Ауторски КОМПЛЕКС ИГАРА У QUIZLET-у – за све нивое lashcards – 15 картица са сликама и појмовима који се користе у наставној лекцији и објашњењима https://quizlet.com/628188644/flashcards/embed?i=1cx3fp&x=1jj1%22%20height=%22500%22%20width=%22100%22%20style=%22border:0%22%3E%3C/iframe LEARM – игрица за учење: https://quizlet.com/628188644/learn ТЕСТ – https://quizlet.com/628188644/test Након урађеног, наставник утврђује да ли је сваки ученик довољно изградио знања. Домаћи задатак: Ради утврђивања градива, упућује ученике на последњи слайд као и на истоимену лекцију и задатке из дигиталног рјешеника издавачке куће онога аутора за чији рјешеник се школа одлучила.
Начини провере остварености исхода	Уз употребу различитих дигиталних алата, утврђивањем градива учењем кроз игру повећава се ученичка мотивација, ангажованост, али и резултати рада ученика.
Обр. стандарди	БИ.1.2.2.; БИ.1.5.1; БИ.2.2.4; БИ.2.2.9; БИ.2.5.1; БИ.2.5.1.2; БИ.3.2.7.
Обр. задаци	Ученици треба да науче значај рефлекса у заштити организма.
Кључне речи	рефлекс, рефлексни лук, елементи рефлексног лука, урођени и стечени рефлекс
Функционални задаци	Оспособљење ученика за функционално и креативно коришћење ИКТ, за опажање битних појмова и за закључивање. Подстицати ученике на повезивање градива и примену стеченог знања.
Међупредметна корелација	Информатика и рачунарство – употреба интерактивног електронског материјал за учење у настави биологије. Српски језик – правопис, разумевање појмова. Биологија за пети, шести и седми разред. Ликовна култура – домаћи задатак. Хемија Физика
Место извођења	учионица са интернет конекцијом; облик наставе на даљину

Литература	• Биологија 8 – електронски и стандардни уџбеник за осми разред основне школе • Приручник за наставнике; додатни интернет извори
Међупредметне компетенције	компетенција за учење; комуникација; одговоран однос према околини; одговоран однос према здрављу; одговорно учешће у демократском друштву; сарадња; дигитална компетенција; рад са подацима и информацијама; естетичка компетенција.
Делови интерактивног материјала	

Предметна наставница	Јелка Филиповић, Школа за основно образовање одраслих, Сомбор
----------------------	---

Наследни материјал

ОШ „Симеон Аранички”, Стара Пазова

1. Школа:	ОШ „Симеон Аранички”, Стара Пазова		
2. Наставница:	Марина Бабић		
3. Предмет:	Биологија	Разред	6
4. Наставна тема:	Наслеђивање и еволуција		
5. Наставна јединица:	Наследни материјал, обрада		
6. Циљ наставне јединице:	Да ученик стекне основна знања о грађи улози и значају наследног материјала, о наследним особинама и њиховом значају		
7. Очекивани исходи	На крају часа ученик ће бити у стању да: - описује грађу и објашњава место и значај наследног материјала; - разуме улогу наследног материјала; - објашњава шта је ДНК, шта су гени и да их разликује; - описује и објашњава разлику између наследних и стечених особина; - препознаје које су особине наследне, а које стечене; - разликује улогу и значај телесних и полних ћелија; - стечена знања примењује у свакодневном животу; - за ученика по ИОП-2 – повезује родитеље и потомке на основу наследних особина.		
8. Методе рада:	разговор, дискусија, усмено излагање; - демонстрација: фотографијом, сликом, видео-записом, рачунаром; - експеримент.		
9. Облици рада:	– фронтални, индивидуални, рад у пару		
10. Потребна опрема / услови / наставна средства:	– рачунар, пројектор; - слике, видео-запис, презентација ПП, пано за самовалуацију; - стерилна чаша, пипета, алкохол, детерџент, сок од ананаса, слани раствор.		
11. Обавезна и додатна литература за ученике и наставнике:	– Корићанац Г., Ђуришић М., Радивојевић Д., Јешић Д. (2019). <i>Биологија за шестии разред основне школе – Биологија 6</i> , Издавачка кућа „Klett”, Београд; е-уџбеник.		

11. Обавезна и додатна литература за ученике и наставнике:	– Бошковић Д. (2019). <i>Биологија 6, уџбеник за шестии разред основне школе</i>, БИГЗ школство. – Букуров, Н., Букуров, М. (2017). <i>Водич за мале научне пројекте</i>, БИГЗ школство, Београд.
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
12.1. Уводни део часа – око 5 минута – Уводим ученике у нову наставну област – „Наслеђивање и еволуција” и наставну јединицу коју ћу обрадити на овом часу „Наследни материјал”. – Јасно истичем циљ часа: упознавање ученика са наследним материјалом и наследним особинама, њиховим значајем и улогом. – Записујем наслов на табли. – Излагање нове наставне јединице почињем подстицајним питањима и асоцијацијама на сам термин наслеђивање, а затим им помажем да дефинишу значење његовог појма у биологији.	– Слушају, записују, одговарају на питања и учествују у предавању изnoseћи своје мишљење.
12.2. Средишњи део часа – 30 минута – Повезивањем са градивом петог разреда, постављајући питања о грађи ћелије, усмеравам ученике да се подсети знања о наследном материјалу – у једру еукариота и цитоплазми прокариота. – Указујем на појам наследни материјал, говорим о његовој функцији и грађи објашњавајући да је то двоструки ланац, а за приказивање његовог изгледа у раду користим слике ДНК, као и 3д анимирани приказ који се налази на напред припремљеној презентацији. Учеником кабинету постоји модел ДНК, демонстрирам на њему. – Истичем разлику између ДНК и гена, напомињући да су гени кратки делови ДНК, носиоци наследних особина. – Након тога подстичем дискусију ученика о наследним и стеченим особинама и доприносим томе да се спонтана искуствена знања ученика повежу с научним знањима о наслеђивању особина. – Наглашавајући значај преношења наследног материјала, објашњавам улогу и значај телесних и полних ћелија и објашњавам разлику у количини наследног материјала у овим ћелијама. – После предавања, ученици ће у паровима радити лабораторијску вежбу у којој ће изоловати сопствени ДНК према упутствима које добију.	– Подсећају се знања из петог разреда о наследном материјалу. – Активно учествују у предавању. – Прате наставу и изnose своје знање и мишљење. – Повезују искуствена и научна знања о наслеђивању особина. – Коментаришу примере који се налазе у склопу презентације. – Записују у свеске. – Раде лабораторијску вежбу.

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
– За ученика по ИОП2 – у првом делу часа ученику показујем материјал са припремљеним сликама родитеља и потомака, објашњавам да личе по особинама и указујем на карактеристике сваког од њих. Дајем задатак да споји парове родитељ–потомак у царству животиња. На крају часа прегледаћу резултате његовог рада и продискутовати са њим о задатку. Похвалићу труд и залагање и дати препоруку за даље учење.	
12.3. Завршни део часа – 10 минута – Ради провере остварености исхода, ученици ће кроз квиз поновити оно што су научили на овом часу. – Знање ученика се уопштава издвајањем кључних речи које су обрађене на часу.	– Очишћавајући кодове и линкове који се де квизу, ученици ће одговорити на питања.
13. Домаћи задатак:	Уз помоћ интернета и стручне литературе, покушај да направиш модел ДНК. Тај модел може бити сачињен од отпадног материјала, па ћеш тако сачувати природу од отпадака, а модел ће служити као наставно средство за млађе другаре.
14. Оквир за преиспитивање оствареног часа: • начини провере остварености исхода; • избор активности; • окупација/постројење	

Излучивање

ОШ „Петар Лековић”, Пожега

Наставни предмет:	Биологија
Разред:	шести
Школа:	Основна школа „Петар Лековић”, Пожега
Наставница:	Сања Парезановић
Наставна тема:	Јединство грађе и функције као основ живота
Наставна јединица:	Излучивање
Трајање:	један школски час
Место реализације:	учионица
Тип часа:	обрада
Облици рада:	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе:	вербално-текстуална, демонстративно-илустративна, сарадничка, истраживачка, метода практичних радова
Међупредметна повезаност:	Биологија 5. разред – излучивање, Ликовна култура – бојење и моделовање дубрега, Информатика и рачунарство – самостално коришћење веб-алата и апликација
Наставни циљеви:	Успетиће основних појмова о грађи и функцији система органа за излучивање.
Исходи часа	Након часа ученици ће бити у стању да: – схвате значај излучивања; – разумеју грађу и функцију система органа за излучивање код људи; – разумеју еволутивни развој система органа за излучивање у животињском царству.
Литература за ученике и наставнике:	Бошковић, Д. (2019), <i>Биологија – уџбеник за 6. разред основне школе</i> , БИГЗ школство. Цамић Шепа, Н. (2019), <i>Методички приручник за наставнике</i> , БИГЗ школство, Београд.
Наставна средства:	рачунар, пројектор, таблети, модели дубрега, пластелин, цевчице, пасуљ, наставни листићи са задацима
Коришћене апликације, сервиси, веб-алати	• <i>Learning apps</i> • <i>Genially</i> • <i>Quizizz</i> • <i>Prezi</i> • <i>Nowcomment</i> • <i>Playpos.it</i>

Усаглашеност са наставним планом и програмом	Изабрани садржаји у потпуности су сагласни са Наставним програмом за 6. разред основне школе. Изабрана тема и начин њене реализације у складу су са интердисциплинарним приступом настави.
Компетенције ученика	Организоване активности имају циљ да унапреде бројне компетенције ученика: • компетенција за учење – ученик користи различите методе учења које ће му помоћи у ефикаснијем усвајању садржаја и оспособити га да открива и повезује нова знања; • компетенције за комуникацију и сарадњу; • дигиталне компетенције развијају сакупљивањем на дигиталне садржаје и навикавањем на употребу технологије на безбедан, одговоран и креативан начин; • развијање критичког мишљења кроз аргументовано процењивање свој и туђег рада; • креативност и способност уметничког изражавања кроз различите медије.
Активности ученика	• праве модел, осмисљују асоцијације; • сарађују, уче делове система, излажу, закључују; • проверавају знање решавањем различитих задатака; • дискутују о реализованим активностима; • анализирају и евалуирају свој и рад других ученика.
Активности наставника	• прати мише ученике за рад; • припрема материјале за час; • организује, прати и усмерава рад ученика; • пружа помоћ ученицима током рада; • упућује ученике на одговарајуће алате и одговорно коришћење.
Начини провере остварености исхода	– праћење учешћа ученика у раду; – увид у израђене материјале; – излагањем, показивањем на моделу и презентацији; – изношењем мишљења и закључака; – заинтересованост и мотивација ученика; – истицањем кључних речи и појмова из наставне јединице; – решавањем различитих задатака кроз игравне активности.

ТОК ЧАСА

Уводни део
(5минута)

Подстицајним питањима која су постављена на презентацији проверавају се знања ученика о излучивању стечена у петом разреду.

<https://prezi.com/i/qzvnfgzvnigg/>

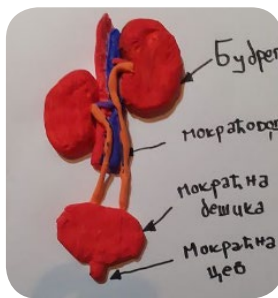
Истиче се циљ часа – проширивање знања о излучивању и објашњава се начин рада у групама.

Главни део
(35 минута)

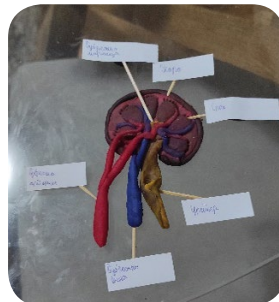
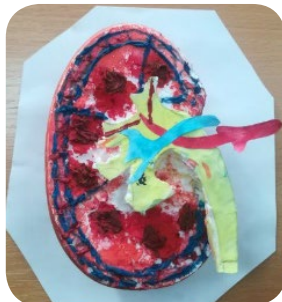
Ученици добијају упутства за рад и наставне листиће са радним задацима и радним материјалом.

Задаци за групе и резултати рада:

1. Уз помоћ материјала који сте добили направите модел система за излучивање код човека, наведите све органе који улазе у састав система и поставите га на одговарајуће место на моделу људског тела. Осмислите асоцијације за штетне материје и начине избегавања.

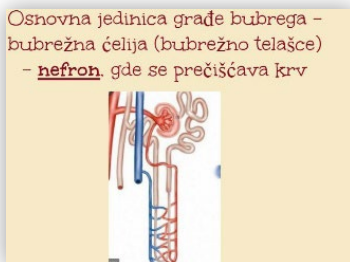

2. Посматрајте модел бубрега и опишите грађу и положај у телу.

Главни део
(35 минута)

3. Погледајте на презентацији Слајд број 4 и уз помоћ текста у уџбенику и снимка на презентацији опишите грађу бубрежног телашца.

<https://view.genial.ly/61980651fc88d90de3a49fce/presentation-izlucivanje>

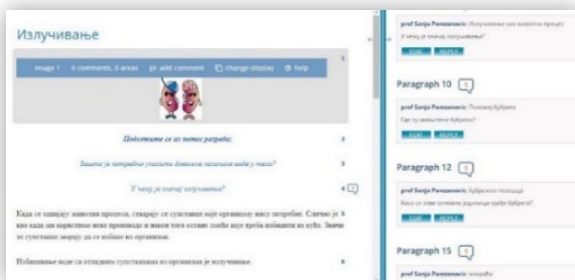
4. На основу интерактивног постера који приказује еволутивну разноврсност органа за излучивање у животињском царству, опишите начин излучивања код следећих животиња: сунђера, глиста, инсеката, ракова и кичменењака.

<https://view.genial.ly/619a0f6cb392cd0df22150bc/interactive-content-organi-za-izlucivanje-u-zivotinjskom-carstvu>

Завршни део
(5 минута)

За завршни део часа предвиђено је да ученици решавањем задатака провере знање, чиме се истичу кључни појмови и анализира се да ли су постигнути циљеви часа.

<https://nowcomment.com/documents/297533>

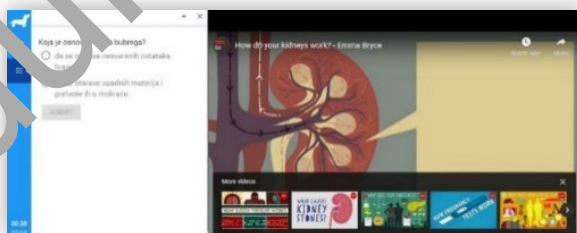
Завршни
део
(5 минута)

<https://quizizz.com/admin/quiz/6198e34613765701093605>

<https://learningapps.org/display?v=pzdd49py520>

https://app.playpos.it/player_v2?type=share&bulb_id=1414266&lms_launch=false

Ученици попуњавају евалуационе листиће и изnose утиске о начину рада и усвојености садржаја.

Задаци које нису стигли да ураде остају за домаћи рад.

Пољопривреда и географски простор

ОШ „Љупче Шпанац”, Бела Паланка

Предмет:	Географија
Разред	шести
Наставна тема:	Привреда
Наставна јединица:	Пољопривреда и географски простор
Тип часа:	утврђивање
Циљеви часа:	Утврђивање усвојених знања моделом „окренуте учионице”, проблемским и истраживачким задацима.
Очекивани исходи:	По завршењу часа ученици ће бити у стању да: – реши визуелне задатке, – одговори на различита питања, – анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности, – доводи до закључка утицај пољопривреде на географски простор, – предложи решење проблемског задатка, – повезује са знања из више предмета, – истражи на интернету по задатој теми.
Методе рада:	дијалогска, вербално-текстуална, илустративно-демонстративна.
Облици рада:	индивидуални, фронтални, рад у групи
Међупредметне компетенције:	компетенција за учење, сарадња, одговоран однос према здрављу и дигитална
Корелација:	Географија, Биологија, Историја и Српски језик и књижевност
Наставна средства:	одштампани задаци, слике, пројектор, рачунари
Садржај материјала за додатну подршку ученику:	Интерактивна табла Падлет , читанке за 4. и 6. разред основне школе и тематски радни лист
Провера остварености исхода:	На основу одговора ученика, урађеним задацима и активностима на часу.

Литература за ученике и наставнике:	Ђ. Комленовић, <i>Географија 6</i> , Едука. М. Јовић, Н. Тодоров, <i>Чиианка за 4. разред</i> , Едука. Др Јелена Журић, <i>У шраињу за ѿлавом звездом, чиианка за 6. разред</i> , Едука.
Нови појмови:	плантажа, полдер, фарма, органска (еколошка) пољопривреда, ФАО
ОКВИР ЗА ПРЕИСПИТИВАЊЕ ОСТВАРЕНОГ ЧАСА:	Да ли ми је адекватан избор начина провере остварености исхода? Да ли сам планирао/планирала адекватне активности ученика? Шта бих сада урадио/урадила нешто другачије?

Опис часа

Пре реализације часа ученицима је прослеђен материјал садржаним активностима ([„Радни текст-Пољопривреда и географски простор” и упутство](#)).

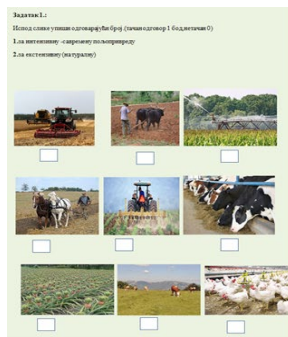
Уводни део часа – 10 минута

У овом делу часа наставник приказује слимак „Савремена пољопривреда” и са неколико уводних питања подсећа ученике на основне појмове о пољопривреди (питања су у прилогу).

Очекивани исходи (шта би сви ученици требало да знају, шта већина ученика)	Активности ученика	Активности наставника:	Начин вредновања процеса учења
Ученик/ученица може да: ► наброји савремене привреде, ► наведе градове пољопривреде, ► самостално или приложени текст, ► реализује активности по упутству, ► користи ИКТ, ► анализира прилоге, ► објасни појам „савремена пољопривреда”.	► гледају приказани слимак, ► одговарају на постављена питања, ► постављају питања, ► реализују активности по упутству за рад, ► континуирано прате презентовани садржај „Пољопривреда и географски простор”.	► планира активности и време за реализацију часа, ► примењује одабране методе за рад, ► приказује прилог о савременој пољопривреди, ► додатним питањима мотивише ученике на рад, ► подстиче ученике да износе своја мишљења.	► похваљују се активност ученика, ► оцењује се одговор на питања уписом у педагошку свеску.

🕒 Централни део часа – 25 минута

Главни део часа обухвата активности којима ученици решавају различите типове задатака и решавају проблемски задатак. У првом делу – **10 минута** – ученици решавају задатке 1. и 2. а затим одговарају на питања која су део презентације (у прилогу).

Задаток 2. Разврстај појмове у табели (појединачно или у паровима)

Група I РАСТАЊИВО

Житарице	Повеће	Надградњиве беле

Задаток 3. Разврстај појмове у табели (појединачно или у паровима)

Група II ФАКТОРИ

Природна фактори	Друштвена фактори

У другом делу – **15 минута** – ученицима се поставља **проблемски задатак** „Да ли има довољно хране за све становнике света?” Објашњава се проблемски задатак који треба реше, дају смерница за рад. (Додатна помоћ: Може ли стопа развоја пољопривреде да прати раст броја становника на Земљи? Предвиђа се да ће 2050. године на Земљи живети око десет милијарди људи!)

Очекивани исходи (шта би сви ученици требало да знају, шта већина ученика)	Активност ученика	Активности наставника:	Начин вредновања процеса учења
Ученик/ученица може да: - разврста појмове, - наброја природне и друштвене факторе - користи ИКТ проналажу решења проблема, - предложи решење проблема, - повеже усвојена знања са знањима из других предмета.	- решавају задатке, - одговарају на постављена питања, - постављају питања, - реализују активности по упутству за рад, - континуирано прате презентовани садржај и одговарају на питања, - анализира проблемски задатак.	- приказује презентацију, - дели листиће ученицима са задацима, - подстиче интеракцију наставник–ученик и ученик–ученик, - додатним питањима помаже ученицима да реше проблемски задатак наводећи аргументе, - подстиче критичко мишљење ученика.	- оцењују се задаци, - оцењује се усмени одговор на питања уписом у педагошку свеску, - похваљују се активност ученика, - евидентирају се предлози решења проблемског задатка, - даје упутство ученицима за самовредновање.

🕒 Завршни део часа – 10 минута

Набрајају се утицаји пољопривреде на географски простор. Наводе се примери – сеча шума и пожари у Амазонији за ширење плантажа, загађивање вода и земљишта, ерозија, глобални проблеми (глад, високе цене хране). Анализирају се резултата рада – степен усвојености знања о пољопривреди и географском простору, знања се вреднују оценом.

Ученици добијају упутства за самостални рад – да прочитају песме „Ратар” Вељка Петровића и „Шљива” Милована Данојлића (1. „појам” ратар = земљорадник = пољопривредник, 2. опис годишњих доба) и ИОП-3 да прочитају текст о органској производњи у Србији (у прилогу <http://www.minpolj.gov.rs/organska/?script=cir>). **Закључак:** Велике промене су се догодиле у пољопривреди. Поред бројних позитивних ефеката – обезбеђивање хране и сировина за индустрију, јављају се и бројна нежељена дејства: **стења се изглед пејзажа, уништавају се станишта биљака и животиња, загађује се земљиште, загађују се воде, нерационално се користе природни ресурси, секу шуме, изазива се ерозија.**

Очекивани исходи (шта би сви ученици требало да знају, шта већина ученика)	Активности ученика:	Активности наставника:	Начин вредновања процеса учења
Ученик/ученица може да: ► наброји негативне стране примене агротехничких мера у пољопривреди, ► повеже стечена знања из књижевности и географије, ► реши копиран задатак користећи рачунар или мобилни телефон.	► набраја три примера утицаја пољопривреде на географски простор, ► чита задате песме (обавезно учено грцив), ► анализира свој рад, ► учествова у вреднују ► попуњава упитник.	► наводи примере вредноса ученицима ► подстиче критичко мишљење ученика, ► задаје задатке за рад код куће, ► вреднује рад ученика и образлаже оценом ► врши самовредновање	► оцена и образложење, ► похвала за активне ученике.

Задатак за вежбу и проверу знања (основни ниво)

1. Разврстај појмове <https://learningapps.org/watch?v=pusjzkbdn22>
2. Повежи парове <https://learningapps.org/watch?v=pd8n1166222>

Оцени час (упитник за ученике) <https://forms.gle/pDynuq8Hm1hrUVgU7>

Ваљак, појам и елементи

ОШ „Десанка Максимовић”, Косовска Каменица

1. Школа:	ОШ „Десанка Максимовић”
2. Наставница (име и презиме):	Марина Јовановић
3. Предмет:	Математика Разред V_2
4. Наставна тема:	Ваљак, купа, лопта
5. Наставна јединица:	Ваљак – појам и елементи
6. Циљ наставне јединице:	Упознавање ученика са појмом ваљка као ротационог тела, са елементима ваљка и са осним пресеком ваљка.
7. Очекивани исходи	На крају часа ученици ће бити у стању да: – препознаје основне елементе ваљка; – одреди површину осног пресека ваљка на основу познатих вредности полупречника основе ваљка и висине ваљка; – одреди површину осног пресека ваљка применом Питојине теореме.
8. Методе рада:	дијалогичка, демонстративна, интерактивна, разговор
9. Облици рада:	фронтални, индивидуални
10. Потребна опрема, наставна средства и софтвер	учбеник, наставни листићи (картице), рачунар, пројектор, интернет, презентација <i>Power Point</i>
11. Опис начина употребе дигиталних образовних материјала и извора и литература	У почетном делу часа наставник приказује ученицима слику израђену у програму <i>Power Point</i> . Такође, у уводном делу часа, као и у главном делу часа, наставник за потребе овог часа користи електронску верзију учбеника МАТЕМАТКА 8 (ЕДУКА). Ради лакшег разумевања ваљка као ротационог тела наставник користи кратак видео-запис са сајта <i>yutube</i> . За завршни део часа наставник је креирао телевизијски квиз на платформи за учење <i>wordwall.net</i> .

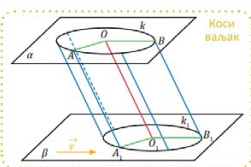
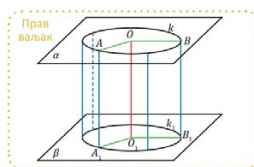
12.1. Уводни део часа

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
– Наставник приказује ученицима слику са предметима у облику ваљка и поставља им задатак да открију шта је заједничко предметима са слике. Прилој 1. Шта је заједничко предметима са слике?	– Ученици посматрају предмете и откривају да је заједничка особина свих предмета са слике облик – облик ваљка.
– Наставник затим пројектује ученицима из електронске верзије уџбеника (МАТЕМАТИКА 8) уводну причу о цилиндру. Прилој 2. Цилиндар Ана је за свој четрнаести рођендан организовала тематску прославу на коју је позвала све своје другове и другарице из одељења. У позивници је написала да сви гости буду обучени у стилу деветнаестог века, јер су јој се допадале раскошне хаљине које су тада биле модерне. На фотографијама, које је слала својим гостима, након слава, приметила је да су скоро сви другови носили цилиндре, чувену врсту мушких шешира који су у првој половини 19. века били незаобилазни у свакој прилици. Били су модастусни симболи који су се са пажњом чували у посебним кутијама. 	– Један од ученика чита причу док остали пажљиво слушају.
– Наставник наводи ученике да самостално закључе које геометријско тело ћемо обрадити на овом часу. – Наставник истиче циљ часа и записује наслов наставне јединице на табли.	– Након што су чули причу, ученици закључују да ћемо на овом часу упознати ново геометријско тело – ВАЉАК. – Ученици записују наслов наставне јединице у своје свеске.

12.2. Средишњи део часа

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
– Наставник упознаје ученике са појмом цилиндрична површ и након тога их упознаје и са тим да је ваљак геометријско тело ограничено са два круга који се налазе у паралелним равнима (тако да је сваки од њих ортогонална пројекција оног другог на одговарајућу раван) и делом цилиндричне површи између њих. – Наставник затим пројектује ученицима слику правог и косог ваљка из електронске верзије уџбеника (МАТЕМАТИКА 8).	– Ученици, подстакнути од стране наставника, учествују у раду и дају промишљене одговоре на постављена питања. – Ученици пажљиво прате излагање наставника и бележе у своје свеске кључне појмове. – Ученици, заједно са наставником, закључују да су дата два круга основе или базе ваљка, а да је део цилиндричне површи између равни основа назива омотач ваљка. – Ученици закључују да је растојање између равни основа висина ваљка. – Ученици записују на картицама основне елементе ваљка и лепе картице у свеске. – Ученици проверавају са слике да ли су тачно исписали основне елементе ваљка на картицама и уколико су направили грешке, коригују их.

Прилој 3.

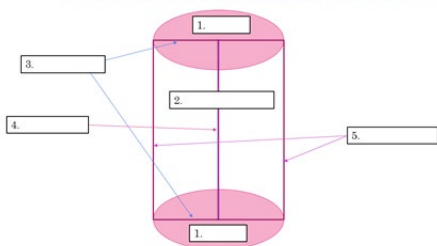
– Наставник затим на моделу жицаног ваљка, заједно са ученицима, изводи закључак да су дата два круга основе или базе ваљка, а да је део цилиндричне површи између равни основа назива омотач ваљка.

– Поставља питање ученицима шта би представљала висина ваљка.

– Наставник затим дели ученицима припремљене самолепљиве картице са сликом ваљка на којима треба исписати основне елементе ваљка и залепити их у свеске. Прилој 4.а.

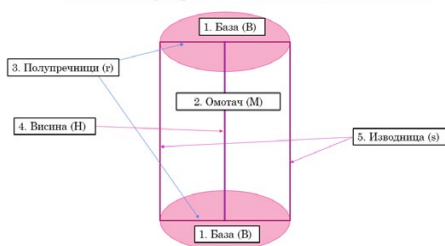
– Тачност исписаних елемената наставник проверава на припремљеном слајду у презентацији Power Point. Прилој 4.б

Записати у празна поља елементе ваљка:

Прилој 4.а.

Записати у празна поља елементе ваљка:

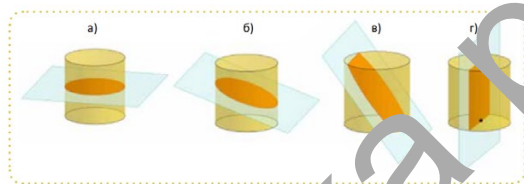
Прилој 4.б.

- Обнавља са ученицима појам полиедра, па отвара дискусију на тему да ли је ваљак полиедар.
- Након дискусије наставник наглашава да је ваљак пример геометријског тела које није полиедар и да он представља такозвано обло тело.
- Затим наставник, демонстративном методом, користећи кратак видео-запис са Јутјуба показује ученицима како ротацијом правоугаоника око једне његове странице настаје ваљак.

Прилој 5.

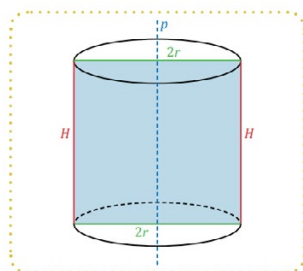
https://www.youtube.com/watch?v=I3j6O0rSCII&ab_channel=%D0%A8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%A0%D0%B0%D1%98%D0%B0%D0%BA

- Наставник приказује ученицима неке равне пресеке ваљка из електронске верзије уџбеника (МАТЕМАТИКА 8) и подстиче ученике да са слике изведу закључак шта све може бити пресек ваљка. Прилој 6.

Слика 6

- Након одређивања пресека, наставник упознаје ученике са тим да се права која садржи центре основ ваљка назива оса ваљка и да се пресек ваљка и равни која садржи осу ваљка назива осни пресек ваљка.
- На основу Слика 7 из електронске верзије уџбеника наставник наводи ученике да самостално изведу образац за израчунавање површине осног пресека. Прилој 7.

Слика 7

- Ученици учествују у дискусији на тему да ли је ваљак полиедар и закључују да није.
- Ученици на основу овог погледаног примера, подстакнути од стране наставника, закључују да је ваљак ротационо тело.
- Ученици прате видео-запис.

- Ученици, на основу слике, закључују шта све може бити равни пресек ваљка.

- Ученици пажљиво прате излагање наставника, записују у свеске кључне појмове и по потреби дискутују.
- Ученици на основу Слика 7 самостално изводе образац за израчунавање површине осног пресека ваљка.

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
– Наставник записује на табли образац за израчунавање површине осмог пресека. – Потом наставник, заједно са ученицима, решава примере 2, 3 и 4 из уџбеника и на тај начин успоставља унутарпредметно повезивање са једначинама и Питагорином теоремом. Затим решава, заједно са ученицима, и 1. и 2. задатак из уџбеника како би они што боље усвојили појам ротационог тела и осмог пресека ваљка.	– Ученици записују образац у своје свеске. – Ученици учествују у изради задатака.
12.3. Завршни део часа	
– Рекапитулацију усвојеног знања наставник проверава уз помоћ телевизијског квиза на платформи за учење <i>wordwall.net</i> – Квиз се налази на следећем линку: https://wordwall.net/hr/resource/14390700/%d0%b2%d0%b0%d1%99%d0%b0%d0%ba-%d0%bf%d0%be%d1%98%d0%b0%d0%bc-%d0%b8-%d0%b5%d0%bb%d0%b5%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%b8 <i>Прилој 8.</i> Наставник задаје домаћи задатак за наредни час.	– Ученици одговарају на питања из телевизијског квиза
13. Линкови • ка презентацији која прати час • ка осталим онлајн садржајима који дају увид у припрему за час и његову реализацију	https://docs.google.com/presentation/d/1URI8nNS4wX45lcn5DwKtFg5PFkZA8hiI/edit?usp=sharing&ouid=104047682271290202755&rtpof=true&sd=true https://www.youtube.com/watch?v=I3j6O0rSCII&ab_channel=%D0%A8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B2%D0%A0%D0%B0%D1%98%D0%B0%D0%BA https://wordwall.net/hr/resource/14390700/%d0%b2%d0%b0%d1%99%d0%b0%d0%ba-%d0%bf%d0%be%d1%98%d0%b0%d0%bc-%d0%b8-%d0%b5%d0%bb%d0%b5%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%b8
15. Начини провере остварености исхода	– Посматрање ученичког учешћа, закључивања и одговарања на постављена питања. – Анализирање успешности ученика у решавању примера и задатака. – Провера тачности исписаних основних елемената ваљка на картицама. – Резимирање наученог уз квиз на платформи <i>wordwall.net</i>.

15. Начини провере остварености исхода	ОКВИР ЗА ПРЕИСПИТИВАЊЕ ОСТВАРЕНОГ ЧАСА • Да ли ми је адекватан избор начина провере остварености исхода? • Да ли сам планирала адекватне активности ученика? • Да ли је било одступања приликом остваривања планираног? • Шта бих променила?
16. Стандарди, кључни појмови и међупредметне компетенције и корелација	Стандарди: Кључни појмови: Ваљак. Међупредметне компетенције: Ученик развија: • компетенције за целоживотно учење; • компетенције за сарадњу; • решавање проблема; • дигиталну компетенцију; • комуникацију. Корелација: Ваљак је присутан у наставним садржајима наставног предмета физика.
17. Литература	Радика Карловић и Сузана Ивановић, <i>Математика – уџбеник за осми разред основне школе</i>, Едука, 2021.

Пирамиде – вечита мистерија

ОШ „Станислав Сремчевић”, Крагујевац

ПЛАН РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА „ПИРАМИДЕ – ВЕЧИТА МИСТЕРИЈА”

Име и презиме наставника:	Данијела Драмићанин Денић
Школа и место:	ОШ „Станислав Сремчевић”, Крагујевац
Назив пројекта:	Пирамиде – вечита мистерија
Наставни предмет:	Математика (корелација са историјом, информатиком, географијом, биологијом)
Разред, број укључених ученика:	осми разред, 24 ученика
Место одржавања пројекта:	онлајн простори (сајт школе, блогови, друштвене мреже), пројекција видео записа у просторијама школе (угледни час)
Временски оквир:	четири недеље (март 2022)
Ниво сложености (показатељи):	Пројекат је сложен – траје четири недеље; укључено је више области из два предмета (математика и историја); одржава се у школи и ван ње; захтева мало више времена, напредних вештина и алата за креирање. Креирањем продукт је презентација. Напомена: пројекат је настао поводом обележавања Дана математике 14. марта 2022. На предлог Међународне математичке уније (<i>International Mathematical Union, IMU</i>), 40. Генерална скупштина <i>Унеска</i> одлучила је да прогласи 14. март (<i>Pi-Day</i>) за Међународни дан математике (<i>International Day of Mathematics, IDM</i>). Циљ је да се ученицима приближе математика и историја као науке и да се дође до закључка да кроз читаву људску цивилизацију постоји појам пирамида.
Циљеви пројекта:	– Проширивање и продубљивање знања стечених на редовној настави. – Стицање знања и компетенција неопходних за разумевање математике као науке на основу изучавања појава, процеса и догађаја у свакодневном животу.

Циљеви пројекта:	– Развој наклоности према математици и историји као наукама и свест о доприносу који оне имају у модерном друштву. – Развој вештине сарадње у групи, аргументовања и анализе. – Развој критичког мишљења. – Развој критичког односа према свом и туђем раду. – Развој самосталности проналажења информација. – Развој личне одговорности за реализацију пројекта. – Усвајање дуготрајног знања, вештина и навика примењивих у свакодневном животу.
Исходи знања:	– Провери ниво усвојености претходно стечених знања из математике и историје. – Формулише питања и хипотезе на основу података добијених личним истраживањем развоја математике и историје античког света. – Уочи правилности настанка формата за израчунавање непознатих елемената пирамиде (површина, запремина, површина дијагоналног пресека). – Уочи и тумачи међусобне односе египатских пирамида и чуда модерне архитектуре. – Препозна пирамиду свакодневном животу (пирамида исхране, пирамида знања, старосна пирамида, трошчка пирамида...). – Илустрира пирамиду која се разматра у проблемским (истраживачким) задацима.
Исходи вештина:	– Формулише истраживачко питање и задатак. – Прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи различите постојеће и савремене ИКТ алате. – Прикаже резултате истраживања користећи ИКТ технологију. – Сарађује у тиму дајући лични допринос. – Критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи. – Јавно презентује резултате рада.
Подстицајно питање – догађај:	Подстицајно питање које је организовано Наставник на часу који претходи организовању подстицајног догађаја даје ученицима задатак да бележе у свеску разлоге због којих воле и разлоге због којих не воле математику и историју. Сви одговори се затим групишу и бележе на флип чарту и чувају до краја пројекта. Такође, наставник пита ученике да ли су за време свог школовања могли негде да примене своја знања из оба предмета, да ли су у свакодневном животу

Подстицајно питање – догађај:	и у окружењу приметили неке математичке законитости повезане са историјским чињеницама или везу ова два предмета... Потребно је да све одговоре упишу на флип чарт. Очекивани одговори ученика Ученици записују своје одговоре и више је оних одговора зашто не воле математику, али наравно, желе да открију узрок тога. Услед преоптерећености градивом математике, ученици наводе да немају прилике да математику упознају и са оне лепше стране, везане за појаве у природи и свакодневном животу... С друге стране, истичу да им је историја као предмет интересантнија и да има доста појмова које повезују математику и историју. Наводе само неколико примера које су могли да уоче током школовања.
Крајњи продукт пројекта:	Крајњи продукт пројекта: презентација са приказаним материјалом на задату тему. Презентација обухвата више делова. Први део представља презентацију наставника и ученика под називом „Историја пирамида” и „Пирамиде у математици”. Други део је рад ученика на временској линији онлајн алата Сутори (могућено представљане дигиталног садржаја). Крајњи циљ пројекта јесте да се код ученика пробуди интересовање за математику и историју... Ресурси за израду крајњег пројекта: За израду крајњег продукта потребна су минимална средства – приступ интернету, библиотеци, приватним библиотекама. За презентовање продукта пројекта потребан је пројектор, рачунар, приступ интернету...
Резиме пројекта:	Пројекат укључује краћа истраживања на изабрану тему и презентовање резултата истраживања. У овом процесу ученици стичу знања проучавајући „своју” тему и пратећи излагања других... Календар пројекта: 1. час – увод у пројекат, подстицајна дискусија. 2. час – дефинисање теме пројекта, подела у групе, подела подтема групама: Пирамиде у математици, Историја пирамида, Кеопсова пирамида, Кефренова пирамида, Микеринова пирамида, Цестијева пирамида, Луврова пирамида и пирамида Хотел „Луксор”

Резиме пројекта:	3. час – анализа пронађеног материјала и дискусија о начину обраде; потешкоће са проналаском адекватне литературе; предлог начина истраживања (интернет, библиотека, часописи...); договор у вези с пројектним дневницима. 4–6. час – дискусија и анализа; наставница прати рад група и прегледа пројектне дневнике; вреднују појединачан рад и рад у групи; вреднују заједно квалитет прикупљених података; доносе одлуку о начину презентовања (презентација Power Point и на временској линији Sutori). 7. час – презентовање истраживања у разреду; евалуација. 8–9. час – јавно презентовање у школи (уједно, час). 10. час – вредновање пројекта и рефлексија
Дигитални алати:	За наставника: Sutori – за умрежавање наставника и ученика и постављање дигиталног садржаја до којег се истраживањем дошло. Geogebra – креирање интерактивне геометрије (мрежа пирамида). Testmoz – креирање теста о пирамидама. За ученика: Sutori – за умрежавање наставника и ученика и постављање дигиталног садржаја до којег се истраживањем дошло. Презентација Power Point.
Линкови ка садржајима који дају увид у припрему за час и његову реализацију	Линк до материјала у Геогебри: 1. Мрежа троугла пирамиде https://youtu.be/cthXnSblovo 2. Мрежа четворостране пирамиде https://youtu.be/C1zecnWTXrU 3. Мрежа шестостране пирамиде https://youtu.be/X9bZVMlpuKY Линк до апликације Testmoz: https://testmoz.com/4680596 Линк ка презентацијама које прате час: 1. Историја пирамиде https://docs.google.com/presentation/d/e/2PACX-1vRcJbyyBvB1WvRggPQ2B1yIM2cSh1FeEPuUkSQ9iYd6V31sz63deU7Drpf6_zKtG8MWMqnOO8ZPU3FV/pub?start=false&loop=false&delayms=3000

Линкови ка
садржајима
који дају увид
у припрему за
час и његову
реализацију

2. Пирамиде у математици
https://docs.google.com/presentation/d/e/2PACX-1vTQvm8f6q45kYCY_ZYRRGX8IU_bbjPc3lVuaq6fP459LVSZcmQssGILmo8U3dtjwQA/pub?start=false&loop=p=false&delayms=3000
3. Кефренова пирамида
https://docs.google.com/presentation/d/e/2PACX-1vR9L-COeHxxX-g_oCLCFKZsxyMtDmZXPbQ3Onw5d7iY6snJkoSEA2hZyyve1US40A/pub?start=false&loop=false&delayms=3000
4. Луврова пирамида
<https://docs.google.com/presentation/d/e/2PACX-1vQ4Vz9igjD5eoDddmiwh978JLgmsDUGbFbPmIw65SSJnJOYIxzQ037hPlmwXcLxKQ/pub?start=false&loop=false&delayms=3000>

Линк ка апликацији *Sutori* – Пирамиде, вечита мистерија:

<https://www.sutori.com/en/story/piramidie-viechita-mistierija--ua9M42dyWCAg58UPgzfBDbC>

Јавно презентовање у школи током часа (на временској линији историје)

Планирање часа

1. Наставница час почиње причом о **настанку речи пирамида** и наводи области у којима се све може користити овај термин (пирамида исхране, старосна пирамида, пирамида знања...).
2. Наставница приказује слайдове на којима су **упутства за реализацију пројекта** (подела у групе, листић са упутствима, радни задаци...).

➤ Подела у групе

Ученици су раније подељени у 6 група (по четири ученика). Свака група добила је задатак – састављање презентације о унапред задатој пирамиди. Сами треба да организују како ће поделити послове (да ли ће радити у пару, сви заједно, или ће сваки члан имати свој задатак), а уколико имају потешкоћа у извршавању задатака, ученици могу да се обрате наставници за помоћ.

➤ Листић са упутствима за ученике

Чланови ваше групе су..... и ваш задатак је да истражите.... пирамиду и направите презентацију о њој у жељеном алату. Ова презентација треба да има минимум 5–7 слайдова и да обавезно садржи следеће податке: где се налази, чему служи (или је служила), димензије, слику, када је направљена и неку занимљивост (ко је направио, зашто, нека занимљивост везана за

њену градњу, историју, или шта год ви сматрате да је занимљиво о њој и желите да то поделите са остатком одељења). У оквиру презентације обавезни сте да формулишете задатак за израчунавање површине и запремине ваше пирамиде на основу података које имате и да имате решење тог задатка (задатак ће радити остатак одељења). Презентацију морате предати наставници на време, а уз њу и расподелу послова (ко је шта радио или ће тек радити).

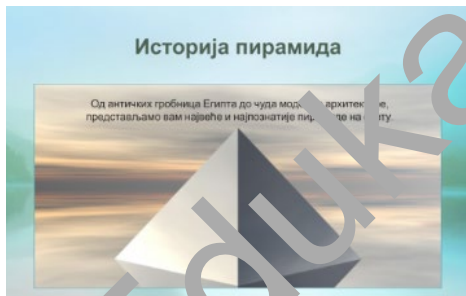
➤ Радни задаци:

истраживање (користећи литературу по избору – уџбеници, енциклопедије, интернет); сакупљање и сортирање информација (изабрати оне које ћете користити у презентацији); формулисање и решавање задатка из математике који ћете задати остатку одељења (осмислити на који ће се начин он решавати); састављање и излагање презентације, осмишљавање одељења у решавању математичког задатка.

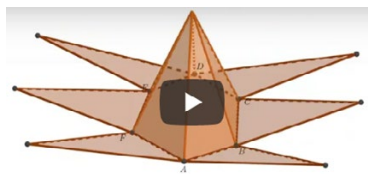
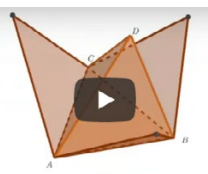
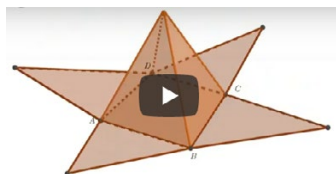
🕒 Уводни део часа

Ученици приказују презентације „Историја пирамида” и „Пирамиде у математици”.

Укратко се подсећају улоге и значаја пирамиде као архитектонске грађевине у старом Египту, али и пирамиде као геометријске фигуре. Истиче се примена и значај математике у свакодневном животу.

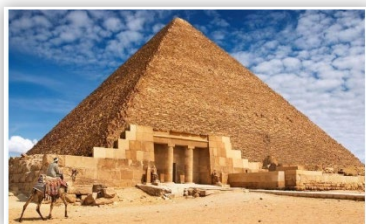
3. Наставница приказује аплете израђене у **Geoједри** (мреже троугла, четворостране, шестостране пирамиде).

4. У овом делу часа ученици **решавају тест о пирамидама** (питања су информативног карактера). Тест је урађен у веб-алату **Testmoz**.

5. **Прва група** излаже своју презентацију о **Кеопсовој пирамиди**.

Остатак одељења слуша,
поставља питања и
решава задатак.

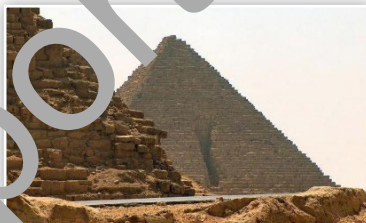
6. **Друга група** излаже своју презентацију о **Кефреновој пирамиди**.

Остатак одељења
слуша, поставља
питања и решава
задатак.

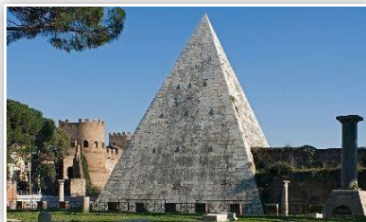
7. **Трећа група** излаже своју презентацију о **Микериновој пирамиди**.

Остатак одељења слуша,
поставља питања и
решава задатак.

8. **Четврта група** излаже своју презентацију о **пирамиди Гаја Цесарија у Риму**.

Остатак одељења слуша,
поставља питања и
решава задатак.

9. **Пета група** излаже своју презентацију о **Лувровој пирамиди**.

Остатак одељења слуша,
поставља питања и
решава задатак.

10. **Шеста група** излаже своју презентацију о **хотелу пирамиди „Луксор” у Лас Вегасу**.

Остатак одељења слуша,
поставља питања и
решава задатак.

🕒 Завршни део часа

- Ученици **решавају задатке** које су добили од осталих група.
Попуњавају табелу са решењима задатака и предају наставници да прегледа.
- Наставница ученицима дели папире за **самопроцену и процену сарадничког рада** које треба да попуне и предају наставници након завршетка часа.

Рубрика процена рада сарадника

1-потпуно се слажем; 2-слажем се; 3-не слажем се; 4-уопште се не слажем

	<u>ја</u>	<u>1.члан групе</u>	<u>2. члан групе</u>	<u>3.члан групе</u>
<u>Без противљења је прихватио свој задатак</u>				
<u>Доприносио је групним договорима</u>				
<u>Завршио је свој задатак на време</u>				
<u>Помагао је другима када им је била потребна помоћ</u>				
<u>Урадио је свој задатак тачно и потпуно</u>				
<u>Добро је сарађивао са осталим члановима</u>				
<u>Допринео је да група буде посвећена раду</u>				
<u>Био је вредан члан тима - свеукупно</u>				

Самопроцена рада групе

<u>Имена чланова:</u>	<u>Т</u>	<u>Н</u>
<u>Завршили смо наш задатак на време, и одлично смо га урадили.</u>		
<u>Подстицали смо и помагали једни друге.</u>		
<u>Били смо тихи и поштовани.</u>		
<u>Свако је излагао своје идеје, слушали смо се међусобно и проценили свој и рад осталих чланова групе.</u>		
<u>Најбоље смо:</u>		
<u>Следећи пут бисмо требали боље да:</u>		

- Ученицима се даје **домаћи задатак**:

За ученике који желе да прошире своје знање и интересовања, предлагемо да на интернету пронађу још неке грађевине инспирисане овим геометријским телом: куће, зграде, споменике и да на неком од наредних часова представе своје истраживање.

14. Бонус задатак

Необична зграда на слици има облик правилне четворостране пирамиде са основном ивицом дужине 9 m и бочном ивицом дужине 8 m. Кров је прекривен црепом. На јужном и западном делу крова налази се по шест, а на преостала два дела крова налазе се по четири прозора квадратног облика са страницама дужине 1 m.

Уз помоћ **дате слике** израчунати колика је површина крова и **проценити вредност** замене црепа на крову.

Упутство: изнети процену **најмање једне** новчане вредности замене црепа у односу на цену црепа...

15. Оцењивање

Сваки ученик ће добити оцену за свој рад, као резултат аритметичке средине више оцена које се добијају у току рада.

Свака од следећих ставки оцењује се оценом од 1 до 5:

- рад свих чланова групе (сарадња, активност сваког члана, заједничко доношење одлука),
- начин истраживања,
- разноликост литературе,
- креативност представљања математичког задатка,
- квалитет презентације,
- представљање презентације,
- резултат евалуационог листа.

16. Уместо завршне речи

Пројекат „Пирамиде, велика мистерија” представља скуп презентација о пирамидама, кроз које су ученици проверили стечено знање и научили нешто ново. Истраживањем и тимским радом ученици су успоставили корелацију с другим предметима, развили критички начин мишљења и научили да проналазе потребне информације како би дошли до нових saznanja.

Литература

1. Дамир Омрчен, Бора Пешић (2021), *Математика 8, уџбеник са збирком задатака*. Београд: Едука.
2. Радица Каровић, Сузана Ивановић (2021), *Математика 8, уџбеник*. Београд: Едука.
3. Александар Тодосијевић (2019), *Историја 5, уџбеник са одабраним историјским изворима*. Београд: Едука.
4. Александар Тодосијевић (2019), *Радна свеска са историјском чињанком за 5. разред*. Београд: Едука.
5. Интернет

Историјат, намена и садржај књижевних, верских и еколошких календара

(интегративно-корелативни приступ)

ОШ „Милица Павловић”, Чачак

Школа	Основна школа „Милица Павловић”, Чачак
Наставни предмет	Српски језик и књижевност
Разред и одељење	V ₁ , V ₂ и V ₃
Наставна јединица	Историјат, намена и садржај књижевних, верских и еколошких календара
Тип часа	обрада, обнављање, утврђивање, проширивање знања
Циљеви и задаци часа	Проширивање знања о календарима путем корелације српског језика и књижевности са градивом из других предмета; ематичко повезивање наставних садржаја из различитих наставних предмета; развијање компетенција ученика за учење, сарадњу, рад са подацима и информацијама и решавање проблема; развијање компетенција ученика за одрживи развој и изграђивање здравог стила живота; формирање ставова о значају историје и националне прошлости; мотивисање за стицање нових знања и вештина; навикавање на коришћење ИКТ средстава; припрема за дуално образовање путем усвајања трајних функционалних знања.
Образовни исход и компетенције	Ученик је у стању да: • чита са разумевањем и коментарише текст у складу са узрастом; • самостално или у групи тумачи линеарни и нелинеарни текст; • заснива ставове о прошлости на објективним чињеницама; • креативно представи одабране мотиве из календара; • проналази, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у нефикционалном тексту; • проналази и прикаже потребне информације у нелинеарном тексту; • истражује и проналази различите могућности решавања проблема;

Образовни исходи и компетенције	• утврди и прошири знања о историјским, верским и еколошким темама; • анализира елементе календара и препозна значај и улогу рачунања времена; • самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања са сопственим искуством и околностима у којима живи; • негује и развија лична интересовања; • стиче нова знања и уме да их повеже са сопственим искуством и околностима у којима живи; • развија свест о дејству људских активности на животну средину и природу; • усваја ставове о неопходности очувања екологичке средине и развија способности активног дејства ради очувања средине у школи, непосредној околини и породици; • упознаје значење речи, фразеологије и устаљених израза који се користе у вези са календарима; • промовише и негује своју националну и светску културну баштину; • користи средства информационо-комуникационих технологија; • користи податке из различитих извора и различите начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника; • активно и конструктивно учествује у раду групе или пара; • поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.
Кључни појмови	календар: лунарни, соларни, еколошки, верски
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни рад, рад у пару
Наставни методи	монолошки, текстуални, дијалошки, интерпретативни, интерактивни метод, демонстративно-илустративни (истраживачко посматрање)
Предметна корелација	Милутин Миланковић (творац најтачнијег календара), <i>Успомене, доживљаји, сазнања</i> ; Данијел Дефо, <i>Робинсон Крузо</i> (да недељу празнујем као успомену на своје спасење); Милован Глишић, „Прва бразда” (означавање значајних датума верским празницима); одредница календар у <i>Великом речнику сџраних речи</i> и у <i>Речнику МС</i> ; значења речи и израза; некњижевни текст, нелинеарни текст; календар, забавник, годишњак; типови календара: пољопривредни, народни, просветни...

Међупредметне корелације	Историја, Биологија, Географија, Верска настава, Ликовна култура, Грађанско васпитање
Историја	Календар – систем рачунања времена (Маје, Вавилон, Египат, Грчка, Рим, Кина); историјат календара: винчански, мајански...
Верска настава	Грегоријански и јулијански календар (задржан у српској и још неким православним црквама, који заостаје 13 дана); ознаке за празнике, пост, месечеве мене; дожје и црквене заповести; врлине и смртни греси (мане); исламски и јеврејски празници; вашари (панађури) у Србији.
Биологија Чувари природе	Еколошки календар – значајни датуми који се односе на заштиту животне средине, хигијену и здравље, одрживи развој.
Ликовна култура	Илустрације за годишњи календар: ликовни приказ мотива из књижевних дела за обележавање појединих месеци.
Грађанско васпитање	Упознавање значајних датума и еколошког календара; одрживо коришћење природних ресурса, правилан однос према природи и друштву.
Информатика и рачунарство	Коришћење дигиталних планова уџбеника, тражење података на интернету, избор и постављање материјала са часа на сајт школе. http://osmilicapavlovscacak.edu.rs/index.php/home/937-istorijat-sadrzaji-namena-kalendara.html
Литература	Николчић, Милуја (1992). <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Београд: ЗУНС. Антолијевић, Радован (2018). <i>Развој креативности у процесу васпитања</i>. Алексинац: Виша школа за образовање васпитача струковних студија. Вилотијевић, Младен, Вилотијевић, Нада, Мандић, Даница (2018). <i>Пројектна настава у ИКТ окружењу</i>. Београд: Учитељски факултет. Ђорђевић, Јован (1981). <i>Савремена настава</i>. Београд: Научна књига. Ивић, Иван и Пешикан, Ана (2001). <i>Активно учење</i>. Београд: Институт за психологију. Клајн, Иван, Шипка, Милан (2006). <i>Велики речник страних речи и израза</i>. Нови Сад: Прометеј. Недељковић, Миле (2014). <i>Годишњи обичаји у Срба, живог по народном календару</i>. Београд: Младинска књига. Шипка, Милан (2007). <i>Приче о речима</i>. Нови Сад: Прометеј. Даница, <i>српски народни илустрирани календар</i>. Београд: Вукова задужбина.

Наставна средства и материјал	Уџбеници: <i>Историја и Четијанка</i> за пети разред. <i>Еколошки календар</i>, Едука. Изложени примерци календара и књига које се односе на тему часа. Мотиви са календара (за формирање група и за изложбу). Наставни листићи са задацима за групни рад. Прибор за колаж, цртање или сликање према афинитетима ученика. Презентација (слајдови који приказују различите календаре). https://docs.google.com/presentation/d/1V0h0g0oJdyb1ROZ5SFBaMzKVtO12KXl/edit?usp=sharing&mid=103214163677308729343&rtpof=true&sd=true Мапе са географским одредницама старих цивилизација (Винча, Маје, Вавилон, Египат, Грчка, Рим). Временска оса и други нелинеарни прикази. Завршне презентације свих група. Изложба групних радова.
Иновација	Динамичност, сликовитост, информативност и модерне технологије мотивишу ученике на истраживачки рад и омогућавају им да поуже знања из различитих животних и наставних области. Градиво се усваја на забаван начин тако да су у процес укључени сви ученици, а наставник није само предавач него организатор, ментор и пројектни зач. Ученици се усмеравају на нове и занимљиве изворе знања (дигитална издања уџбеника, штампана издања разноврсних календара, Википедију и друге изворе). Знање стечено кроз искуство и делање трајно је и применљиво. Међупредметне корелације доприносе стицању међупредметних компетенција, разнолики типови задатака омогућавају да се укључе сви ученици и да одаберу активности према својим склоностима и способностима. Игровне активности представљају значајно средство развијања различитих способности и вештина код ученика, а то се односи и на унапређивање капацитета креативности. Ученици након час(ов)а могу да деле своје утиске на <i>Паплету</i>.
(Само)евалуација и корекција	Час је изведен са три одељења петог разреда. Ученици су распоређени у сали по одељењима, а након уводног дела, одељења су радила по групама. Потребно је да, према броју одељења, учествује одговарајући број предметних наставника који ће асистирати током поделе на групе и током групног рада.

**(Само)евалуаци-
ја и корекција**

Припремити пројектор за приказивање презентације, различите примерке календара, прибор за цртање/сликање, приступ дигиталним издањима уџбеника и интернету.

У зависности од обухвата понуђених тема, временски се час може организовати тако да траје 60 минута или два школска часа (90).

Унапред треба припремити и декорисати простор (ученици доносе календаре свих врста који се могу распоредити по просторији), као и припремити материјал за формирање група.

Садржаји се могу селектовати и прилагодити различитим условима и узрастима.

Не морају да се реализују на једном часу. Еколошке и верске календаре (и остале теме) могу сформирати по две групе како би ученици могли да одговор на захтеве и доврше своје презентације (усмене или у облику постера, пројеката, графичких или ликовних радова).

Састав ученика и струку ура часа променљиви су; може се радити са одељенима која су учествовала у обележавању неких датума и еколошког календара или на угледним часописима различите тематике што ће омогућити да се сагледа какој су мери напредовали у домену истраживачких техника и у домену представљања самосталних и групних радова.

Час је погодан за обнављање и систематизовање знања из историје и српског језика и књижевности.

Квалитетан материјал који настане у једној генерацији чува се за наредну годину. Садржаји се делимично селектују и модификују у односу на то у којим су активностима ученици већ учествовали.

Тема може да се реализује у оквиру више часова:

- упознавање садржаја еколошких, верских и других врста календара;
- интерпретација одабраних сегмената из неколико различитих календара;
- проналажење информација у датом календару/тексту;
- прављење календара различите намене;
- ликовни приказ мотива из књижевних дела погодних за календаре;
- изложба продуката, представљање активности на сајту школе.

(Само)евалуација и корекција

Очекивани ефекти сложеног интерпретативног приступа јесу:

- мисаоно ангажовање у вези са темом, рад на решавању задатака и повезивање вербалних и визуелних садржаја;
- јасно и концизно саопштавање, креативни и стваралачки приступ у представљању резултата истраживања;
- отварање проблемских питања и проналажење већег броја опција;
- уочавање сазнајних, естетских и етичких компонената календара.

Оствареност циљева и задатака може се сагледати кроз сам процес рада, а затим на наредним часовима када ће повезати стечена знања са новим градивом.

Евалуација са повратном информацијом педагошким ефектима рада, ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос њему.

Временска артикулација и садржај часа

Уводни део часа (10 минута)

Мотивациони разговор на тему календара (зидни, стони, џепни, верски, еколошки...).

Која су могућа значења речи **календар**:

1. систем поделе године на месеце и дане (табела или књижица са распоредом дана и месеци...);
2. распоред обавеза током године (школски календар, пољопривредни, спортски...).

Од које речи потиче: порекло речи: **календе** – први дан у месецу код старих Римљана.

Ученицима предочити чиме ће се бавити (припремити садржаје на следећим часовима).

Главни део часа (35–40 минута)

Рад по групама

I – историјске основе календара – бројање година од неких митолошких или историјских догађаја: јеврејски календар броји године од настанка света (3761. пре Христа); грчки од прве олимпијаде (776. године пре Христа); римски од оснивања Рима (753. пре Христа); хришћански од рођења Христа (1); исламски (муслимански) од Мухамедовог беге из Меке у Медину (622);

II – значења речи и израза: календе (први дан у месецу), календарић, календаров (који припада календару), календарски (према календару); нови (грегоријански), стари (јулијански), изгубити календар (чинити нешто што не одговара годишњем добу);

III – породични календар: датуми значајни за једну породицу (рођендани, „благих дани“, годишњице, прославе, посете, путовања...);

IV – еколошки календар: пронаћи у децембру датум међународног дана људске солидарности; издвојити остале датуме и поруке који се односе на солидарност и пријатељство (Светски дан људских права, Међународни дан људске солидарности);

V – еколошки календар: значајни датуми у септембру (Дан европске баштине, Светски дан оралне хигијене, Дан прашума, Светски дан очувања озонског омотача, Светски дан мониторинга вода, Међународни дан мира, Светски дан без аутомобила, Светски дан срца, Светски дан чистих планина, Светски дан заштите здравља, Дан зелене куповине);

VI – српски народни илустровани календар „Даница“ (садржај, списак пренумераната из нашег града...);

VII – избор из садржаја школског забавника „Даница за млад“ (личност године, песме наших стваралаца за децу; шaljиве питањe...);

VIII – верски календар: хришћанске врлине; јеврејски и римокатолички празници у октобру и новембру; месечеве мене;

IX – верски календар: смртни греси; датум вачара (панађура) у Чачку; пета и десета божја заповест (пета: Не кради! „Чача Јој дан“); девета црквена заповест; календар поста;

X – годишњи обичаји у Срба, живот по народном календару: веровања и празноверице око Бадњег дана, Чиста Недеља;

XI – Робинсонов календар – дневно и месечно дрво („Близу пећине дизала су се два дрвета, једно поред другог. Због сам шиљат камен, па у кори једног дрвета засекао реч: ‘Недеља, 26. маја 1654.’ [...] Решио сам да свакога дана, пре него што пођем на спавање, повучем по једну црту. Недеље ћу обележавати дужим цртама. А чим прође један месец, повући ћу црту на другом дрвету. [...] Случајно, на лађи сам од једног морнара научио како може човек то да израчуна на својој песници. Стегне се шака у песницу и гледају они зглавци који се тада појаве између прстију и надланице”);

XII – временске среднице у приповеци „Прва бразда”: Настао је *часни пост*. Велики пост или Васкршњи пост назива се и Часни пост или Света четрдесетница. Један је од великих и најважнијих постова код хришћана, а управо траје тачно 48 дана пред празник Васкрс према јулијанском календару (стоји се од Свете четрдесетнице и Страсне седмице.)

Огњан је о *Петровудне* довршио четврти разред, а Сенадин је одмах по *Преображењу* пошао у први. (Петровдан је црквени и народни празник који се слави 29. јуна по јулијанском календару / 12. јула по грегоријанском. Један је од 15 највећих хришћанских празника посвећен светим апостолима Петру и Павлу, првим проповедницима хришћанства и најближим ученицима Исуса Христа. Преображење господње је један од дванаест великих господњих празника. Слави се 6. августа по старом календару. Тог дана се прославља тренутак када се први пут Христова божанска природа учинила видљивом. На Преображење, у цркви се освећује грозђе и дели народу у знак захвалности Богу на плодовима за исхрану);

XIII – издвајање мотива из књижевних дела који су прикладни за илустровање календара (ученици бирају описе из књижевних дела за означавање појединих месеци: В. Илић: „Зимско јутро”, Антон П. Чехов: „Шала”, М. Данојлић: „Шљива”, Д. Максимовић: „Сребрне плесачице”, С. Сремац: „Чича Јордан”...);

XIV – Милутин Миланковић (1879–1958), српски математичар, астроном, климатолог, геофизичар, грађевински инжењер, доктор техничких наука, као и популаризатор науке и физичар, творац најтачнијег, Миланковићевог календара (ревидирани јулијански календар или Новојулијански календар, усвојена редакција новог календара на свеправославном Конгресу одржаном у Цариграду 1923, предложена од Милутина Миланковића, тада професора небеске механике на Београдском универзитету.

Завршни део часа

Представљање резултата групних радова: кроз кратке изјаштаје, презентације или изложбе.

У складу са расположивим временом, део активности се одвија кроз квиз питања, представљање плаката, постера и других радова са одговорима на захтеве који могу да се поставе на планош или зидове и да се накнадно тумаче и користе. Посебан део чини изложба илустрација за календар или сачињених календара.

<https://docs.google.com/presentation/d/1KcWHLxvBzRgflnJALjOZZmNUzykWZVV/edit?usp=sharing&ouid=13214163677308729343&rt=pof&true&sd=true>

Историјат, намена и садржај књижевних, верских и еколошких календара

(интегративно-корелативни приступ)

ОШ „Милица Павловић”, Чачак

Разред и одељење	VIII ₂ и VIII ₃
Наставна јединица	Историјат, намена и садржај књижевних, верских и еколошких календара
Тип часа	обнављање, утврђивање и проширивање знања
Циљеви и задаци часа	Проширивање знања о календарима путем корелације Српског језика и књижевности са градивом других предмета; тематско повезивање наставних садржаја различитих наставних предмета; развијање компетенција ученика за учење, сарадњу, рад са подацима и информацијама и решавање проблема; развијање компетенција ученика за одрживи развој и изграђивање здравог стила живота; формирање ставова о значају историје и националне прошлости; мотивисање за стицање нових знања и вештина; навикавање на коришћење ИКТ средстава; припрема за дуално образовање путем усвајања трајних функционалних знања.
Образовни исходи и компетенције	Ученик у у стању да: • заснива ставове о прошлости на објективним чињеницама; • проналази, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у нефикционалном тексту; • проналази и прикаже потребне информације у нелинеарном тексту; • истражује и проналази различите могућности решавања проблема; • критички сагледава садржаје и упоређује информације из више извора; • утврди и прошири знања о књижевним, историјским, верским и еколошким темама; • самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања са сопственим искуством и околностима у којима живи;

Образовни исходи и компетенције	• стиче нова знања и да их повеже са сопственим искуством и околностима у којима живи; • развија свест о дејству људских активности на животну средину и природу; • усваја ставове о неопходности очувања околине и развија способности активног деловања ради очувања средине у школи, непосредној околини и породици; • упознаје значење речи, фразеологизама и устаљених израза који се користе у вези са календарима; • промовише и негује своју националну и светску културну баштину; • користи податке из различитих извора и различите начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника; • негује и развија лична интересовања; • активно и конструктивно учествује у раду групе или пара; • поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.
Кључни појмови	календар: лунарни, соларни, еколошки, верски
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни рад, рад у пару
Наставни методи	монолошки, дијалогички, дијалошки, интерпретативни, интерактивни метод, демонстративно-илустративни (истраживачко посматрање)
Предметна корелација	Петар Петровић Његош, <i>Горски вијенац</i> (Бадњи вече); епска народна песма „Почетак буне против дахија” (ознавање датума верским празницима); Милутин Миланковић (творац најтачнијег календара), <i>Успомене, доживљаји, сазнања</i> ; Данијел Дефо, <i>Робинсон Крусо</i> (календар на дрвећу); Бранислав Нушић, <i>Аутобиографија</i> (хришћанска наука), Милован Глишић, „Прва бразда” (означавање датума верским празницима: Петровдан и Преображење); Стефан Митров Љубиша „Кањош Маце доновић” (означавање датума верским празницима: Видовдан и Цвети); одредница календар у <i>Великом речнику стираних речи</i> и у <i>Речнику МС</i> ; значења речи и израза; некњижевни текст, нелинеарни текст; календар, забавник, годишњак; типови календара: пољопривредни, народни, просветни...
Међупредметне корелације	Историја, Биологија, Географија, Верска настава, Грађанско васпитање

Историја	Календар – систем рачунања времена (Маје, Вавилон, Египат, Грчка, Рим, Кина); историјат календара: винчански, мајански... Временска оса постанка и развоја календара; француски револуционарни (1793).
Верска настава	Грегоријански и јулијански календар (задржан у српској и још неким православним црквама, који заостаје 13 дана); ознаке за празнике, пост, месечеве мене; бојје и црквене заповести; врлине и смртни греси (мане); исламски и јеврејски празници; вашари (панађури) у Србији.
Биологија Чувари природе	Еколошки календар – значајни датуми који се односе на заштиту животне средине, хигијену и здравље, одрживи развој.
Грађанско васпитање	Упознавање значајних датума из еколошког календара; одрживо коришћење природних ресурса, правилан однос према природи и друштву.
Информатика и рачунарство	Коришћење дигиталних издања уџбеника, тражење података на интернету, садржај на каналу <i>YouTube</i> са темом календара, избор и постављање материјала са часа на сајт школе. http://osmilicapavlovic@sak.cedu.rs/index.php/home/937-istorijat-sadrzaj-i-namena-kalendara.html
Литература	Николић, Милија (1992). <i>Методика наставе српској језика и књижевности</i> . Београд: ЗУНС. Антонијевић, Младен (2018). <i>Развој креативности у процесу васпитања</i> . Алексинац: Виша школа за образовање васпитача и наставних студија. Вилотијевић, Младен, Вилотијевић, Нада, Мандић, Даница (2018). <i>Пројектна настава у ИКТ окружењу</i> . Београд: Филозофски факултет. Ђорђевић, Јован (1981). <i>Савремена настава</i> . Београд: Научна књига. Ивић, Иван и Пешикан, Ана (2001). <i>Активно учење</i> . Београд: Институт за психологију. Шипка, Милан (2007). <i>Приче о речима</i> . Нови Сад: Прометеј. Францисти, Јарослав (1982). <i>Календар и мерење времена</i> . Нови Сад: НИШРО „Дневник”. Клајн, Иван, Шипка, Милан (2006). <i>Велики речник српских речи и израза</i> . Нови Сад: Прометеј. Недељковић, Миле (1998). „Српски обичајни календар прости 1998. године”. Српско наслеђе, <i>Историјске свеске</i> , број 3. Андрић, Иво (2018). <i>Вечити календар мајерњеј језика</i> . Београд: Штампар Макарије. Даница, <i>српски народни илустровани календар</i> . Београд: Вукова задужбина.

Наставна средства и материјал	Уџбеници: <i>Историја и Чишанка</i>. Вук Караџић, <i>Српски рјечник</i>. <i>Еколошки календар</i>, Едука. Изложени примерци календара и књига које се односе на тему часа. Задаци и прилози за групни рад. Презентација (слајдови који приказују различите календаре). https://docs.google.com/presentation/d/1Qmj-CWn4M2V7D4ZfcDDTk8iudb9DB5nb/edit?usp=sharing&ouid=103214163677308729343&rtpof=true&sd=true Мапе са географским одредницама старих цивилизација (Винча, Маје, Вавилон, Египат, Грчка, Рим). Временска оса и други нелинеарни прикази. Завршне презентације свих група изложба групних радова.
Иновација	Ученици се усмеравају на различите изворе знања (штампана и дигитална издања уџбеника, штампана издања разноврсних календара, Википедију и друге изворе). Међупредметна кооперација доприноси стицању међупредметних компетенција разнолики типови задатка омогућавају да се укључе сви ученици и одаберу активности према својим склоностима и способностима. Ученици након час(ов)а могу да деле своје утиске на <i>Падлеју</i>.
(Само) евалуација и корекција	Час је изведен са два одељења осмог разреда. Након уводног, фронталног дела, одељења су подељена на групе. Пожељно је да учествује одговарајући број предметних наставника који ће асистирати током часа. Наставник српског језика и књижевности представио је садржаје који се односе на историју језика, словенске језике и књижевна дела са овом тематиком. Наставник историје представио је типове календара у старим цивилизацијама. Наставник математике објаснио је разлике у рачунању времена и образложио прецизност Миланковићевог календара. У зависности од обухвата понуђених тема, временски се час може организовати тако да траје 60 минута или два школска часа (90). Садржаји се могу селектовати и прилагодити различитим условима. Не морају да се реализују на једном часу. За еколошке и верске календаре (и остале теме) могу се формирати по две групе (или пара) како би ученици могли да.

**(Само)
евалуација и
корекција**

одговоре на захтеве и доврше своје презентације (усмене или у облику постера, пројеката, графичких или ликовних радова)

Састав ученика и структура часа променљиви су; може се радити са одељењима која су учествовала у обележавању неких датума из еколошког календара или на угледним часовима различите тематике што ће омогућити да се сагледа у којој су мери напредовали у домену истраживачких техника и у домену представљања самосталних и групних радова.

Квалитетан материјал који настане у једној генерацији чува се за наредну годину. Садржаји се делимично селекују и модификују у односу на то у којим су активностима ученици већ учествовали.

Тема може да се реализује у оквиру више часова:

- сагледавање историјских аспеката развоја времена;
- упознавање одређених садржаја еколошких, верских и других врста календара;
- интерпретација одабраних семената из неколико различитих календара;
- прављење календара за домаћинство, породичних или школских;
- ликовни приказ мотив из књижевних дела;
- изложба пројеката, представљање активности на сајту школе.

Очекивани ефекти сложеног интерпретативног приступа јесу:

- мислено ангажовање у вези са темом, рад на решавању задатака и повезивање вербалних и визуелних садржаја;
- јасно и концизно саопштавање, креативни и стваралачки приступ у представљању резултата истраживања;
- отварање проблемских питања и проналажење већег броја опција;
- уочавање сазнајних, естетских и етичких компонената календара.

Оствареност циљева и задатака може се сагледати кроз сам процес рада, а затим на наредним часовима када ће повезати стечена знања са новим градивом.

Евалуација са повратном информацијом о педагошким ефектима рада; ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос њему.

Временска артикулација и садржај часа

Уводни део часа (10 минута)

Мотивациони разговор на тему календара и њихове улоге.

Словени су вероватно имали недељу од шест дана (пет радних и један нерадни дан) које су назвали: недеља, понедељак, уторак, среда, четвртак и петак. Радни дани носили су имена по редним бројевима, како су долазили после недеље:

Недеља – дан када се не ради, „не дела”, нерадни дан.

Понедељак – дан после недеље, дан „по недељи”, први дан у седмици.

Уторак – „втори” дан, други дан у седмици.

Среда – „среда” – средина, средњи дан у седмици.

Четвртак – четврти дан.

Петак – пети дан.

Седмодневну недељу словенски народи употребљавају, након преласка у хришћанство, када се уводи назив за шести седмици дан – субота (реч потиче од јеврејске речи „сабата”).

Након представљања различитих календара историјске основе календара – бројање година од неких митолошких или историјских догађаја: јеврејски броји године од настанка света; грчки од прве олимпијаде; римски од оснивања Рима; хришћански од рођења Христа; исламски [муслимански] од Мухамедовог беге из Меке у Медину; карактеристике винчанског календара) ученицима предочити чиме ће се бавити.

„Као мало који живићи народи свету, Срби имају развијен и богат властити народни календар са сопственим називима месеци, недеља и дана у седмици, уз именовање малих, по нечему нарочитих, одсека времена, и означавање дана по посебним својствима...”

Подсетити се на који је начин означавају датуми у делима народне и ауторске књижевности.

Главни део часа (35–40 минута)

Рад по групама

I – одреднице у речнику, *Приче о речима*: календе (први дан у месецу), календограф (сат који показује и дане и месеце), календаријум (део календара где су пописани дани – првобитно: пореска књига у коју су се бележила убирања пореза о календама), календариф, календаров (који припада календару), календарски (према календару); изрази: нови (грегоријански), стари (јулијански), изгубити календар (чинити нешто што не одговара годишњем добу), псовати читав календар (псовати све чега се сети);

II – еколошки календар: пронаћи датуме и поруке који се односе на солидарност и пријатељство; значајни датуми који се односе на ментално и физичко здравље;

III – српски народni илустровани календар *Даница* (историјат, почетак рукописа необјављеног Вуковог предговора првом годишту *Данице*; Ђорђе Поповић Даничар, Даничић);

IV – верски календар: хришћанске врлине и смртни греси; јеврејски и римокатолички празници у октобру и новембру; десета божја и девета црквена заповест; календар поста;

V – божје и црквене заповести, хумористички приказ начела Христове науке: *Аутобиографија* Бранислава Нушића („– Које је прво основно начело Христове науке? – пита господин катихета првога међу нама са којим му се сретне поглед. Онај грешник диже се са места и ћути као заливен. Катихету већ подилази гнев и понавља питање. Ђак упорно ћути, са истрајношћу првих хришћана пред судом многобожачких тирана. – Које је прво основно начело Христове науке, звекане један! – понавља гневно катихета, и већ му се стежу прсти у песнице. Па кад ђак ипак не одговара, он рече: – Милосрђе! – и тако немилосрдно звизне ђака по глави до овим покуља млаз светлаца из очију.”);

VI – *Горски вијенац*, одломак „Бадњи вече” и „Годишњи обичаји у Срба”, живот по народном календару: веровања и празноверење око Бадњег дана, Чиста недеља);

VII – датуми небеских прилика у песми „Почетак буне против дахија” (од Трипуна до Светога Ђурђа; од Ђурђевог до Светог Саве; од Светог Саве до Светог Саву; сину муња на Часне верице; у прољеће на Светог Трипуна);

VIII – календар Првог и Другог српског устанка (опевани бојеви у епским народним песмама о ослобођењу Србије);

IX – временске одреднице у три песме „Кањош Мацедоновић”: „Сваке године о *Видовудне*, у пучини љепа, биграла је скупштина отворито суђе и властелу [...] Наш су старостављик признали девет царева римских и цариградских, од Дукљана до Костадина. Потврдише га цареви и кнежеви српски од Немањића до Браковића [...] Приспје Кањош у Млетке на *Цвијети*, у најлепше добродошлице. [...] Иза службе божје, пође дужде с Кањошем о десетом.”);

X – „Речит календар матерњег језика” Иве Андрића који је послао поруку да се врати мо речима, свом језику, да чувамо и држимо своју реч, дао свој језик (описао је тридесетак речи: почео је са „део, бела, бело”, осветљеним придевима, и стиховима у којима је Косовка Девојка „засукала у јеле рукаве”, а око њих, у песми, „све сија и блешти од белине разних тонова”. Каже, када би неко рекао „разгалити” да је притом увек гледао „површине модрога неба међу размакнутима белим облацима”, а да са глаголом „снеживати се” човек може данима да се дружи и преиспитује” (приређивач књиге Мило Вуксановић делимично је надокнадио неостварену Андрићеву намеру прикупивши 327 записа о речима из његових бројних бележница и *Знакова њоред њуша*);

XI – Робинсонов календар и словенски календари (пастири су, када би лети са стоком одлазили на више месеци у планину, користили *дрвени календар*, један четвртасто истесан лесков штап на коме се за недељу урезивао крст, за обичан дан права црта, за мали црквени празник коса црта,

а за велики празник крст (као и за недељу). На овом штапу су се урезивали знаци за неколико месеци унапред, па како би која недеља прошла, власник календара би једноставно одрезао и бацио тај део. Опис оваквог календара налазимо код неколико словенских народа, те се сматра да он потиче из старословенских времена. Има претпоставки да је овај тип календара много старији и да потиче још из праисторијских времена, где је био урезан на стубовима или зидовима паганских храмова);

ХП – начинити брукмаркере – календар књижевника из периода романтизма; песника родољубиве поезије; аутора дела из школске лектире.

Завршни део часа (10–20 минута)

Представљање резултата групних радова: кроз кратке извештаје, презентације или изложбе.

У складу са расположивим временом, део активности се одвија кроз квиз питања, представљање плаката, постера и других радова са одговорима на захтеве који могу да се поставе на једно или више зидова и да се накнадно тумаче и користе.

https://docs.google.com/presentation/d/1l_mimnpk/Oz39DHHxJNNuenQDiqMj1M_/edit?usp=sharing&oid=103214163677308729343&rtpof=true&sd=true

Душан Ковачевић, *Свемирски змај*

ОШ „Бранко Радичевић”, Нови Сад

Наставни предмет	Српски језик и књижевност
Разред	седми
Наставна област	Књижевност
Наставна тема	У свету паралелне стварности (према <i>Четиријанци</i> Издавачке куће Едука)
Наставна јединица	Душан Ковачевић: <i>Свемирски змај</i>
Тип часа	обрада новог градива
Циљ часа	Упознавање ученика са драмском игром <i>Свемирски змај</i> Душана Ковачевића.
Задаци	Образовни: Упознавање ученика са биографијом Душана Ковачевића. Проширивање знања о драми као књижевном роду. Проширивање знања о драмској игри. Тумачење особина и поступака лица. Указивање на савремену тематику и одраз прилика у друштву. Проучавање елемената хумора. Уочавање и тумачење идејних слојева драмског текста. Васпитни: Неговање моралних и општељудских вредности. Развијање маште и оптимистичког приступа у решавању животних проблема. Практични (функционални): Примењивање стеченог знања из књижевности и повезивање са другим књижевним делима, са другим областима унутар предмета и са другим предметима.
Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују – корелација	Предметна повезаност: ✓ Књижевност: Кратке народне умотворине. Славне дечје дружине. Драмске игре. Стилске фигуре. ✓ Језик: Непроменљиве речи: Речце. Узвици. Творба/ грађење речи. Некњижевне речи. ✓ Језичка култура: Писање великог слова. Писање позивнице. Писање писма. Час са писцем. Међупредметна повезаност: ✓ Географија: Ветар. Креирање мапе Ветрових путовања. Планетарни систем. Историја свемирских летова, пас Лајка и Јуриј Гагарин.

Садржаји наставног предмета / наставних предмета који се обрађују – корелација	✓ Физика/Техника и технологија: Израда змаја од предвиђеног материјала. ✓ Ликовна култура: Илустрација лица, змаја и авиоједромобила помоћу најразличитијих техника. ✓ Музичка култура: Композиција песама по избору (препорука је да се уради композиција песама Милета Пилета, Влаје Научника и Миће Понављача [чији су уздаси „тихи и дубоки, као да је на прегледу плућа"] из првог чина) уз извођење на гитари. ✓ Физичко и здравствено васпитање: Пуштање змаја. (Посматрање плавог неба и праћење змаја корисни су за нерве и мишиће ока док је подизање главе добро за врат и кичму.) ✓ Грађанско васпитање: Дечја права и обавезе – Гинис и Гинисова књига рекорда. Судбине власт. Постујући предавачи – полицајац, кондуктер, чвар парка. ✓ Час одељењског старешине: Организовани одлазак у позориште и(ли) на „Змајску ту“. ✓ Читалачки клуб / Драмска секција / Дебатни клуб
Облици рада	фронтални, индивидуални, партнерски/групни, тимски
Наставне методе	монолошка, дијалoшкa, текст метода
Наставна средства	Читалица, лектира, ученичке школске свеске, Читалачки дневник, прибор за писање, табла, креда (табла и/или боја, сунђер, лаптоп, пројектор (и материјал за илустрацију и израду змаја)
Трајање часа	двострука школска часа
Место реализације часа	кабинет за српски језик и књижевност (школско позориште / позориште / „Змајада“)
Активности реализатора и активности ученика	Активности реализатора: Реализатор најављује циљ часа, излаже биографију аутора, локализује дело, тумачи, објашњава, интерпретира, бележи на табли... Активности ученика: Ученици излажу о резултатима истраживања, прате и читају са оловком у руци, користе различите стратегије читања (ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема), исказују утиске и размишљања о мотивима и ликовима, учествују у разговору, бележе, коментаришу, упоређују, закључују, издвајају из текста значајне појединости и аргументе за изношење сопствених ставова, изводе закључке засноване на тексту, допуњују се...

Образовни стандарди	CJ.1.1.5, 1.1.7, 1.3.15, 1.4.1, 1.4.5, 1.4.7, 1.4.8, 2.1.1, 2.3.11, 2.4.1, 2.4.2, 2.4.6, 2.4.7, 3.4.1, 3.4.2, 3.4.3, 3.4.6, 3.4.7, 3.4.8.
Очекивани исходи	По завршеном часу ученик ће бити у стању да: ✓ користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; ✓ истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; ✓ чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом; ✓ разликује етапе драмске радње; ✓ разликује аутора књижевноуметничког текста од драмског лица; ✓ разликује облике казивања (форме приповедања); ✓ идентификује језичко-стилски изразна средства и разуме њихову функцију; ✓ анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; ✓ уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; ✓ разликује емористичко од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; ✓ критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; ✓ повезује у везу значење изрека и пословица са идејним слојем текста; ✓ препоручи књижевно дело уз кратко образложење; ✓ упоређи текст и позоришну представу; ✓ развија љубав према књижевности и позоришту; ✓ говори јасно поштујући стандарднојезичку норму.
Међу предметнe компетенције које се развијају планираним активностима	1) компетенција за (целоживотно) учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.

Литература	Извори: ✓ Влаховић, Гордана и Влаховић, Јагош (2020). <i>Српски језик и књижевност: Читајте за седми разред основне школе</i>. Едука: Београд. ✓ Ковачевић, Душан (2020). <i>Драме 1</i>. Лагуна: Београд. Методичка литература: ✓ Илић, Павле (1997). <i>Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси</i>. Прометеј: Нови Сад. ✓ Николић, Милија (2006). <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>. Завод за уџбенике и наставна средства: Београд.
------------	---

УВОДНА НАПОМЕНА

По завршетку шестог разреда ученици добијају свој сак лектира за седми разред са оријентационим временом обраде. Дакле, драмска игра *Свемирски змај* Душана Ковачевића налази се у Наставном плану и програму за седми разред основне школе (од школске 2020/2021. године). Ученици на час обраде долазе припремљени – претходно прочитају драмску игру и представивши је у Читалачком дневнику.

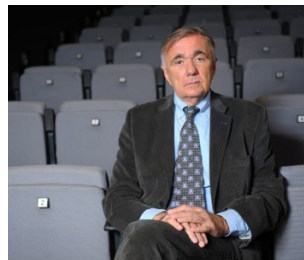
🕒 УВОДНИ ДЕО ЧАСА (10 минута)

Уводни део часа предвиђен је за разговор о играма некада и сада, о игри као мотиву у књижевним делима, о играма јунака из књижевних дела обрађених у претходним меридима, о славним дејим дружинама, о биографији Душана Ковачевића, о значењима речи змај, као и за подсећање на драмске игре са којима су се ученици сусрели у претходним меридима (Душан Радовић – *Калебан Дон Пилфокс*, Љубиша Ђокић – *Бидерче* и др.).

Издавачка кућа Пелица припремила је изборну едицију о славним дејим дружинама. Са неким романима ученици су се већ сусрели (са романом *Хајдуци* Бранислава Нушића у 5. разреду и са романима *Орлови рано лете* Бранка Ђопића и *Дечаки Павлове улице* Ференца Молнара у 6. разреду, јер сва три чине обавезну домаћу лектуру) док преостале (роман *Дружина Пере Квржице* Мате Ловрака и роман *Дружина Сиња Галеб* Тонета Селишकारа) предметни наставник свакако треба да им препоручи.

Душан Ковачевић (1948–) најпознатији је српски савремени драмски писац, академик и директор Звездара театра у Београду. Његове најзначајније и уједно најпознатије драме јесу: *Маратонци трче почасни круг*, *Радован III*, *Ко што шамо њева*, *Балкански шиијун* и *Професионалац*, за које је написао и филмски сценарио. Драмску игру *Свемирски змај* објавио је 1973. године у Београду.

Змај – 1. крилата неман; 2. фиг. **а.** храбар, срчан јунак; **б.** енергичан, ватрен и вредан човек; **в.** љута, бесна особа; 3. деџа играчка од папира са репом која лети на ветру; 4. симбол турске царевине; 5. име сазвежђа.

⌚ ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (70 минута)

С озбиром на то да је овогодишња генерација ученика седамт разреда друга генерација која се сусреће са овом драмском игром, ученицима су углавном доступна тек следећа издања:

С тим у вези, важно је да предметни наставник на време обавести ученике, али и да буде у дослуху са школским библиотекаром како би се благовремено прибавио одговарајући број примерака ове лектире.

Главни део часа предвиђен је за разговор о драмској игри *Свемирски змај*. Ученици пред собом имају *Чиштанку*, лектуру, школску свеску, Читалачки дневник, као и прибор за писање.

ПРВИ ДЕО: Ево како је то било

Покушајте да објасните поднаслов ове драмске игре (*Увод у ипре одраслих*). Наведите лица. Где је смештена радња? Опишите место дешавања радње на основу прве дидаскалије. Да ли је место дешавања радње именовано? Како тумачите то што није? Где су деца бележила важне догађаје из живота и како су називала то место? Да ли их бележите и ви? Уколико да, где? Да ли

сте се некада раније уписивали и да ли се и данас уписујете једни другима у лексикон/споменар? Да ли водите дневник? Како се зове прва „заборављена” игра које се играју деца једног великог дворишта у једном малом граду, тј. деца једног малог града у једном великом дворишту? Којих игара се ви понајвише играте када сте напољу? Зашто су придеви који стоје уз имена поједине деце написани великим почетним словом? Да ли ви имате некакав надимак који вас прати кроз основну школу? Какав је однос између Милета Пилета и Уображене Сање, а какав између Влаје Научника и Уображене Сање? Окарактеришите Уображену Сању најпре кроз однос са једним, а затим и кроз однос са другим дечаком. Да ли Уображеној Сањи прија пажња Милета Пилета? Зашто се Уображена Сања понаша непримерено према Влаји Научнику? Како се ви осећате у близини своје симпатије? Како се зове друга „заборављена” игра које се играју деца? Ко је још, поред Милета Пилета и Влаје Научника, заљубљен у Уображену Сању? Како је представљен Мића Понављач? Како изгледају његови описи Уображене Сање? Које стилске фигуре користи писац да би дочарао устрепталост дечака у близини фаталне девојчице Сање? Ко накратко и због чега прекида дечју игру? Упоредите љубавне игре деце и Чичице који, са педесет година закашњења, долази по младу, баба Јелу Поповић, и не отиче је код куће: „Увек кренем по младу и увек касно стигнем... Ђера ми неки баксуз... Имам осећај да ћу остати нежења. Баш сам баксуз. Велики баксуз.” Напоследку, присетите се и речи Миће Понављача о јомој сањој, на Мићин наговор и без упознавања, Чичица жели да се ожени. Зашто: разговарао сам са Баком – она се много обрадовала али деда неће ни да чује за тебе!” Шта мислите која је улога Чичице? Зашто хумор треба да буде неизоставни део наше свакодневице? Зашто је деци досадно? Како ви проводите летњи распуст? Да ли је и вама досадно, за време распуста, било досадно? Покушајте да протумачите следеће зајезање Миће Понављача: „Много је лепше кад школа ради, а ти не идеш у школу. То има смисла.” Како деца долазе на идеју да направе змај и како су поделили задужења? Да ли знате како се прави змај и да ли сте некада правили? Зашто је важан здрав такмичарски дух унутар, али и ван учионице? Када сте последњи пут прочитали штампану верзију новина? Да ли читате дечје новине, тј. дечје часописе? Како се информисате о дешавањима у земљи и у свету?

Каквог змаја, заправо, жели да направи Влаја Научник?

„Не звао се више Влаја
Направићу таквог змаја
Каквог никад није било
Нит’ ће икад више бити
Без мотора и без крила
До сунца ће долетити! (...)
Не звао се више Влаја
Направићу таквог змаја,
Од бамбуса и папира

Одлетеће баш до Марса
И још даље: до свемира! (...)
Не звао се више Влаја
Ако буде бољег змаја!
Црвенеће, ја вам кажем,
Ови клинци са Хаваја!
Ово ћу вам још открити:
Од мене ће бољи бити!”

Влаја Научник	Мића Понављач	Уображена Сања	Миле Пиле	Влаја Научник
				
идеја	папир	боје	канап	мапа свемира

ДРУГИ ДЕО: И ми смо били деца, али...

Шта је у другом делу драме заједничко Милиционеру, Кондуктеру и Чувару? Које животне појаве они симболизују? Какво је детињство било некада, а какво је сада? Да ли су се током времена променили тежња, права и обавезе? Шта мислите, зашто се осећај стида практично изгубио? Шта је довело до тога? Зашто су Милиционер, Кондуктер и Чувар закринути? Шта, заправо, симболизује змај?

ТРЕЋИ ДЕО: Ја знам шта сам*

Како деца реагују на нову игру? Где и како припадају радионицу за прављење змаја? Како је називају? Које су особности, а који су недостаци такмичарског духа у играма? Покушајте да објасните настанак речи змајодром и да је доведете у везу са проблематиком коју ова драмска игра отвара. Да ли сте запазили још неке творенице змајодрома/бил/аероједромобил, касније и чамчење/чамчити, змајонаут...? Зашто је важна машта? Какав је дечји план за змајево „путовање“? Шта пише у писмима која змај треба да понесе? Зашто змај не може да полети? Ко је и због чега потенцијални крадљивци Ветра? Која је улога Мачке, Ночнара и Путника Петра?

ЧЕТВРТИ ДЕО: Суђење или кад бих знао да сам Ветар ухватио, јајсепнији ја бих био

Кога се и због чега суди? Ко и где организује суђење? Коју друштвену појаву симболизује Чувар? Како би изгледао свет када би све природне појаве биле под човековом контролом? Како гласи пуно име Ветра, а како његових ривалеца? Где је рођен Ветар? Ко је поднео прву тужбу против Ветра? Како тумачите следеће Путничково запажање/приговор на ову оптужбу: „Прوماја је вештачки ветар. Као што постоји цвеће од пластике, тако постоји и ветар од отворених прозора. А каква је Прوماја, да ли је васпитана или неваспитана, то зависи од породице у којој станује. Према томе, да се зна: све што дува није Ветар!“? Ко је још и због чега поднео тужбу против Ветра? Какав је сељаков говор? Да ли су, према вашем мишљењу,

* Оно што су ученици приметили као велики недостатак у овом делу јесте опис прављења змаја. Дакле, ми сазнајемо шта је ко донео од материјала и где ће бити радионица. Међутим, само прављење змаја потпуно је изостављено, што нпр. може да буде један од задатака за ученике – проширити трећи део описима настајања великог шареног змаја. На тај начин код ученика ће се подстаћи развијање маште, ученици ће се опробати у писању, али и подсетити особености драме као једног од три књижевна рода.

основане тужбе против Ветра? Ко је на Ветровој страни? Наведите сва деловања и све добробити Ветра. С тим у вези, подсетите се речи Влаје Научника („Ветар доноси чист ваздух, помаже биљкама да расту, а птицама да лете...”) и Уображене Сање („Дрвеће целог света / Ради физкултуру / Уз помоћ Ветра!”). Како тумачите Ветрову мисао да не може и сува глава и заливена поља? Када је Чувар схватио да је претерао у својој неоснованој жељи да се осуди и затвори Ветар? Протумачите судијину одлуку („Мојом једногласном одлуком Ветар се ослобађа оптужби! (...) Нећу више да чујем како неко тужи природу! Ја сам судија за људе!”). Да ли је она праведна или није? Нацртајте Ветрову личну карту на основу информација које сазнајете у самој завршници ове драмске игре. Ко постаје змајонаут? Који вас је део *Свемирској змаја* највише насмејао и чиме? С обзиром на то да је ова драмска игра једночинка и да се као таква састоји из четири дела, поред сваког наведите етапу драмске радње. Направите табелу реалних и фантастичних мотива. Покушајте да објасните улогу песме

🕒 ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (10 минута)

Завршни део часа предвиђен је за истицање поруке/поуке/поенте *Свемирској змаја*. С обзиром на то да ученицима предстоји израда првог школског писменог задатка, предметна наставница или предметни наставник може да им најави једну тему у вези са („заборављеном”) игром или („заборављеним”) играма њиховог детињства.

ПРЕДЛОЗИ ЗА ДОДАТНЕ АКТИВНОСТИ

1. Истраживање змаја према његовим значењима.
2. Такмичење у прављењу најлепшег и најинтелигентнијег змаја и пуштање змајева у школском дворишту или на простору без дрвећа, каблова и других препрека.
3. Прављење најмањег змаја на часовима технике и технологије. У прорачунима може да помогне наставница/наставник физике. Уколико ученици инсистирају на томе да змај има путника, ставити мравца на њега.*
4. Драматизација једног дела или сва четири дела на часовима драмске секције.
5. Дебата (Суђење Ветру) на часовима Дебатног клуба или на часовима додатне наставе. Вежбање извођења аргумената.

* Предлог за ову додатну активност преузет је из *Чиштанке* Издавачке куће БИГЗ.

6. Гледање снимка представе коју је, према овој драмској игри, припремио Драмски студио Пожега. Писање позивнице Драмском студију Пожега за гостовање у нашој школи.
7. Планирање одласка на „Змајаду” и иницијатива да се у нашем граду оснује слична манифестација. Писање писма Градској управи за културу.
8. Гледање интервјуа са Душаном Ковачевићем.
9. Писање позивнице Душану Ковачевићу за гостовање у нашој школи.
10. Обрада још једне драме (по избору) Душана Ковачевића на часовима додатне наставе или на часовима Читалачког клуба.

„ЗМАЈАДА”

Змајеви високо на небу (или у стварности или на фотографији или на слици) асоцијација су за слободу. Готово увек изазивају осмех, али и мисао о безбрижном детињству. Змајеве пуштају и деца и одрасли. Наравно, постоје правила за пуштање змајева. Широм света постоје удружења и најразличитије манифестације. Због струјних ваздуха, највеће манифестације организују се управо на плажама и обалама мора, језера и река. Код нас је позната, мада недовољно, „Змајада” у Шумицама (у Београду). „Змајада” се организује више од двадесет година са циљем да се код деце развије интересовање за ваздухопловство, ваздухопловно моделарство и технику уопште, али и да се развије спознаја о вредности сопственог рада.

КАКО НАСТАВИТИ ЗМАЈА

- ✓ две сламчице или два танка дрвена штапића
- ✓ канап
- ✓ два папира (и комадићи украсног папира)
- ✓ лењир
- ✓ оловка
- ✓ маказе
- ✓ лепак или селотејп
- ✓ бојнице
- ✓ штапић од сладоледа

Поступак: Поставити две сламчице тако да формирају крст и везати их канапом. Канапом везати и врхове сламчица и конструкцију затим поставити на папир. Како тако увезане сламчице имају облик змаја, помоћу лењира повући линије између крајева сламчица. Вишак папира исећи маказима. Конструкцију потом залепити на папир. Обојити змаја према жељи. Дужина канапа треба да буде довољна како би змајем могло да се управља. Вишак канапа обмотати око штапића од сладоледа. Змаја додатно украсити прављењем репа са машиницама.

„Јутутунска јухахаха”, Јован Јовановић Змај

ОШ „Стеван Синђелић”, Каменица

ОШ „Карађорђе”, Горњи Матејевац

Наставна јединица: „Јутутунска јухахаха”, Јован Јовановић Змај

Тип часа: обрада (књижевност)

Разред: седми

Облици рада: фронтални, рад у пару, групни рад

Методе рада: текстуална, дијалошка, аналитичко-синтетичка, интерпретативна

Циљеви часа: упознавање са стваралаштвом Јована Јовановића Змаја; оспособљавање ученика за разумевање и самостално тумчење књижевног дела; сагледавање сатиричних, социјалних и родољубивих елемената; оспособљавање ученика за уочавање мотива, песничких слика, композиције, мелодије и ритма песме; развијање општељудских вредности човекољубља, родољубља и свести о значају грађанске слободe; повезивање предметних садржаја; оспособљавање ученика за самостални рад давањем прецизних истраживачких задатака.

Међупредметна повезаност: Историја: властелин Михаила Обреновића; Српски језик и књижевност: Јован Јовановић Змај, „Песмо моја”; Б. Нушић, „Власт”; Р. Домановић, „Вођа”

Очекивани исходи:

Ученик ће бити у стању да:

- одреди књижевни род и врсту дела; разуме пренесена значења књижевног текста; чита са разумевањем песму и коментарише је, у складу са узрастом; уочи основне елементе структуре дела: тема, мотив, композиција, амбијент, атмосфера; повезује и тумачи симболику мотива; препозна стилске фигуре: алегорiju, иронију, афоризму, алитерацију, ономатопеју; разликује основне облике стиха и строфе: катрен, осмерац, испрекидану риму; анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став.

Наставна средства: рачунар, пројектор, телефони, шест шешира, табла, креда, одштампани извештај и репортажа – радови ученика

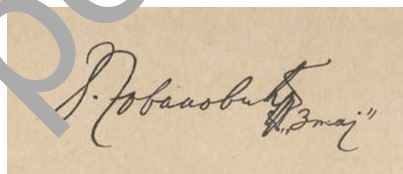
Литература за наставнике и ученике: Г. Влаховић, Ј. Влаховић, *Чиишанка*, српски језик и књижевност за седми разред основне школе, Едука, Београд, 2020; М. Николић, *Методика наставе српског језика*, ЗУНС, Београд, 2008; М. Поповић, *Романијизам 3*, Нолит, Београд, 1975. (53–108), <http://srpskaenciklopedija.org>, <https://g.co/kgs/byCqbj> (ученици су упућивани на сигурне везе на интернету)

Уводне припреме: Недељу дана пре обраде наставне јединице ученицима су подељени задаци. Сви производи рада су постављени у Гугл учионицу.

Први задатак је радила група од четири ученика и био је у корелацији са градивом које је већ обрађено на часовима историје. Овај задатак неопходна је основа за разумевање песме и захтевао је од ученика да истраже повратак на власт Обреновића, конкретно Михаила Обреновића. Ученици су истраживали начин доношења Преображењског устава, као и промене које је донео (апсолутистичка владавина кнеза Михаила), а онда све прикупљене информације у форми публицистичког стила – извештаја, сараднички унесу у програм [Canva](#). У овој активности водило се рачуна да странице часописа одговарају временском тренутку доношења Преображењског устава, па је за дизајн часописа узета страница из тада актуелног сатиричног листа *Комарац*. Један од захтева био је да извештај представља осуду донетог устава.

Други задатак био је за групу од четири ученика и састојао се у томе да ученици истраже живот Јована Јовановића Змаја. Овај задатак је урађен тако што су ученици истражили Змајев живот, направили везу између његовог живота и рада са владавином Михаила Обреновића, а након тога све сакупљене чињенице у облику репортаже која је, као публицистички функционални стил обрађена у седмом разреду, сараднички унели у програм [Canva](#), у отворене странице часописа *Комарац*.

Трећи задатак мотивисан је илустративним радом Јована Јовановића Змаја, као и чињеницом да је у одељењу умерено дислексични ученик. У оквиру овог задатка четири ученика су сараднички, такође у програму [Canva](#) урадили стрип за песму „Јутутунска јухахаха“ и то тако што су водили рачуна да стрип има онолико илустрација колико има песничких слика у песми, о томе да осим наративних постоје и дијалошки делови, да унети текст садржи кључне речи песме, као и да стрип осликава дух и атмосферу песме... Наставник је помогао ученицима у тражењу одговарајућих мотива, усмеравао их кроз идејни оквир задатка.

Час започињемо проналажењем скривеног појма. Наиме, ученици добијају задатака да у реченици „Све државе које желе зауставити кршење људских права и слобода имају тај документ.” пронађу појам који су недавно помињали на часу историје. Ученици откривају да је скривени појам устав, а онда их наставник позива да кроз активност „брејнсторминг” дају што више асоцијација које се односе на пронађени појам.

Током *мождане олује* ученици говоре, а наставник на таблу записују појмове: *Срећење, слобода, Срдија, йрава, народ, устйавобранийељи, кнез Мйхайло...* уз објашњење понуђених појмова. Сада наставник указује на то да је појам *устйав* блиско везан за тему данашњег часа и представља песму, најављује циљ часа – упознавање са Змајевим стваралаштвом које не припада дејој поезији. Записује на табли тему.

Сада наставник позива ученике који су у програму *Сапна* спремиле исторични текст о уставу – уставним законима који су донети на Пребржењској скупштини, да представе свој текст, а тако и владавину Мйхйла Обреновића. Тиме се истичу историјске околности настанка дела. На крају њиховог излагања, наставник наводи да је кнез волео уметност и бисмилени, али и савременик песника Јована Јовановића Змаја. Позива групу ученика да представе свој рад – репортажу о Јовану Јовановићу Змају. Током извођења наставник са ученицима коментарише и допуњава биографију песника.

Након тога наставник изражајно чита песму.

Следи разговор о утисцима и непознатим речима које записујемо на табли. Ученици још једном читају песму у себи, а онда почињемо разговор о њој.

Шйа је осим необичних речи још необично у йесми? Зашићо је оно о чему се йева смеићено у йшо необично краљевсйво? Ко је владар Балакаха, зашићо је баш йринаести? Шйа обећава и шйа йражи од свој народа? Који су йлавни захйеви њејове владйине? Зашићо је необичан њејов захйев народу да ћуиће и жмуре? Какав је йроућуји се слејо йридржава краљевих захйева? Краљ се свакој йрлећаћење йа дрей. Зашићо? Шйа йако ради? Да ли је йошредно да се истйна извикје не сав йлас да би се доказала њена истйинийост? Какав је однос истйи йрема народу из йесме? Како разумемо заразан смех који обухвайта све јунаке йесме? Који је йшо смех? Шйа у сйвари йесма йоручује?

Дошли смо до закључака да песма говори о краљу Балакаха, владару краљевства Јутутуту. Осим речи, необично је и понашање самог краља, а и народа којим он влада. Главни захтеви одсликавају апсолутистичку владавину краља. Јутутунци – народ који ћутке испуњава обавезе и плаћа порез, а заузврат, краљ им сваке године обећава да ће им због послушности дати јухахаха – устав. Поданици су верни, срећни и трпељиви, толико воле свог владара да их на сам помен краљевог имена или обећаног устава, преплави грохотан смех и радост. У опису народа смењују се дубока **иронија** и **сарказам**. Записујемо пример за иронију (*Обећао свом народу да ће дайи јухахаха*) и сарказам (*Само нека буду верни, Нек војују о свом круху Нека ћуиће и нек жмуре, Нек йлаћају јухухуху*), а онда и дефинишемо појмове. Сатира на

духовит и подругљиво оштар начин указује на мане друштва и појединаца са циљем да се негативне појаве изобличе како би биле искорењене. Сатира је заступљена у свим књижевним родовима, у стиху и у прози... (Чийанка, Треба да знаш 99–100)

Након разговора, група која је имала задатак да направи стрип представља резултате свог рада. Говоримо о лирским сликама, строфу по строфу, како се уноси и у стрип. Без стилских фигура не би било ни лирских слика, па овде говоримо о **асонанци**, **алитерацији** (фигурама дикције), **ономатопеји**, **алегорији**.

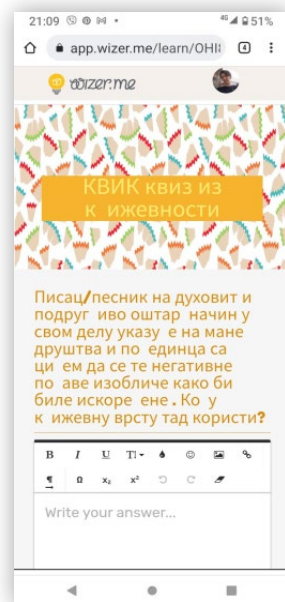
Следећа активност је групни рад, где су ученици на часу подељени у 6 група од по четири ученика тако што извлаче по један папирић у боји шешира, а онда добијају шешире са задатком, уз објашњење начина рада кроз технику „**шест шешира**”. Задаци су следећи:

- Бели шешир: Које чињенице и информације о друштвеним приликама у држави сазнајемо из песме?
- Црвени шешир: Која су осећања народа и краља изразила у песми?
- Црни шешир: Наведите лоше стране владавине Михаила Обреновића – краља Балакахе које запажете у песми и у сатиричном извештају који је објављен у *Комарцу*.
- Жути шешир: Шта је позитивно у песми и шта је нуду да ће се ситуација поправити? (Да бисте дали одговор на ово питање, посматрајте и репортажу о песнику, критичару друштва.)
- Зелени шешир: Која би промена помогла да се у друштву из песме догоди напредак?
- Плави шешир: Као неутрални посматрачи, закључите које слободе недостају јутутунском народу. Који је главни недостатак?

Ученицима је дато пет минута да формирају своје одговоре на задатке. Након тога су представљени резултати групног рада.

На крају часа провештавамо усвојеност књижевно-теоријских појмова тако што ученици користе своје телефоне и одговарају на питања у квизу (програм [Wizer.me](https://wizer.me)). С обзиром на то да се у програму могу пратити одговори ученика, најуспешнији ученик добија диплому.

Домаћи задатак је да прочитају песму Јована Јовановића Змаја „Јутутунска народна химна”, да упореде њен тон и основну идеју са химном „Боже, правде”, те да уоче основне разлике.

Народне бајке и дела заснована на бајкама

ОШ „Братство-јединство”, Куцура

Предмет	Српски језик и књижевност
Разред	пети
Тип часа	утврђивање
Наставна јединица	Народне бајке и дела заснована на бајкама
Циљ/еви	Оспособљавање ученика за самостално коришћење и аналитичко читање, разумевање и тумачење народних бајки. Утврђивање и проширивање знања о народним бајкама. Прецизним истраживачким задацима подстицање активног стваралачког учешћа ученика у настави. Развијање интересовања код ученика за народну књижевност. Развијање љубави према усменој књижевности. Формирање позитивних духовних и моралних вредности код ученика. Богатење речника ученика. Развијање смисла за откривање битних детаља у тексту. Разликовање ученика на тимски рад. Упознавање ученика са веб-алатима и подстицање да самостално креирају дигиталне садржаје. Оспособљавање ученика за почетно програмирање и коришћење микробит уређаја.
Исход	Ученици ће бити у стању да: – разумеју, протумаче и анализирају уметнички свет дела; – проуче поступке карактеризације и мотивације јунака; – усвоје позитивне вредности које народне бајке афирмишу; – креирају дигитални садржај уз помоћ веб-алата; – програмирају микробит за једноставне функције.
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстовна, метода индукције, аналитичко-синтетичка метода, метода поређења

Облици рада	фронтални, индивидуални, рад у групи
Наставна средства	мапе ума (ученички радови), веб-алати <i>Storyjumper</i> и <i>Genially</i> , микробит рачунар, „паметна” табла
Међупредметне компетенције	комуникативна, за сарадњу, естетска, решавање проблема, компетенција за целоживотно учење
Међупредметно повезивање	Ликовна култура, Информатика и рачунарство, унутарпредметна корелација (Књижевност)

ТОК ЧАСА

Уводни део (5 минута)	<u>Представљање мапа ума</u> Час утврђивања знања о прочитаним делима настаје након исцрпне анализе народне бајке „Биберче” и драмског дела истог имена аутора Љубише Ђокића, уочавања одлика обема књижевне врсте, њихових сличности и разлика. У уводном делу часа ученици су представили мапе ума које су самостално израдили према упутству наставника са претходног часа. Мапе ума представљају основне одлике бајки (централни појам је БАЈКА). Мапе ума послужиле су да се уз помоћ њих обнови градиво о бајкама, као и да се уоче одлике бајки као књижевне врсте.
Средишњи део (35 минута)	<u>Утврђивање градива о прочитаним делима</u> Градиво о народним бајкама и драмском делу насталом на основу народне бајке „Биберче” ученици ће променити кроз квиз питања која се налазе на интерактивној слици и интерактивној табли. Једна група ученика јесу испитаници, друга група језици који проверава тачност одговора уз помоћ микробит уређаја. Пре почетка активности наставник показује како уређај ради и како га је програмирао да показује „смајли” за тачне и нетачне одговоре (срећан и тужан). Ученици се такмиче, проверавају одговоре и утврђују знање о прочитаним делима. Након завршеног квица, приступамо следећој активности, а то је креирање дигиталне бајке уз помоћ веб-алата <i>Storyjumper</i>. Наставник показује како да приступе овом веб-алату, а затим позива ученике да на интерактивној табли сами креирају дигиталну бајку. Ученици креирају текст и илустрације уз помоћ веб-алата, према своме нахођењу – могу креирати познате бајке, а могу бити и њихове оригиналне замисли.

Завршни део (5 минута)	<u>Завршне активности – истраживачки задаци</u> Ученици се према жељи деле у две групе и започињу активности: истражују креирање дигиталне бајке или покушавају сами да програмирају микробит. Тиме завршавамо час, али и дајем ђацима упутства како да наставе своје истраживање у овим областима. Упућујем ученике на сајт <i>MakeCode for microbit</i>, као и како да наставе своје активности уз помоћ веб-алата <i>Storyjumper</i>. <u>Евалуација</u> Ученици записују на стикере бројеве од 1 до 5 којима оцењују колико мисле да ће им користити знање које су стекли на овом часу.
Начин коришћења микробита	У оквиру активности утврђивања тачности о прочитаним бајкама кроз квиз на интерактивној слици, ученици су користили микробит уређај као начин означавања тачног и нетачног одговора. Пре коришћења упућени су како и сами могу програмирати микробит за овакве једноставне употребе.
Уџбеничка литература	Снежана Манојловић, Марела Бадуновић, <i>Чишћанка за ђеши разред основне школе</i>, 2018. Народна бајка „Бидерче”, страна 52. Љубиша Ђокић, „Бидерче” (одломак), страна 179.
Остала литература	Милојевић, С. (1994), <i>Методика креативне наставе српског језика и књижевности</i>, Београд, Креативни центар. Белелхајм, Б. (2019), <i>Значење бајки</i>, Нова књига.

Прилози:

1) Веб-сајт микробит рачунар:

https://makecode.microbit.org/_XLMh1z4Rd68m

microbit-smajli.hex

2) Интерактивна слика – квиз:

<https://view.genial.ly/61a487d19750a70ddb0749fe/interactive-image-bake>

3) Фотографије са часа:

<https://drive.google.com/file/d/1q47npiDm95c3tYEGkeqDnSUtN4nPdoub/view?usp=sharing>

„Буре”, Исидора Секулић

ОШ „Никола Тесла”, Раковица, Београд

Предмет	Српски језик и књижевност
Наставница	Катарина Иванишевић Голубичић
Разред и одељење	VI
Наставна тема	Књижевност
Наставна јединица	„Буре”, Исидора Секулић
Тип часа	обрада
Циљ наставне јединице	Образовни циљеви: уочавање повезаности приповедача и главне јунакиње, повезивање биографије аутора са делом, уочавање форме приповедања, препознавање стилских фигура, издвајање теме и главних мотива, тумачење симбола птице и бурета, описивање унутрашњег и спољашњег портрета ликова. Васпитни циљеви: развијање читалачке навике и жеље за стварањем, уочавање значаја маште. Функционални циљеви: развијање способности јеничког изражавања и критичког мишљења, развијање запажања, повезивања, поређења и закључивања.
Очекивани исходи	На крају часа ученик ће бити у стању да: • чита текст са разумевањем; • самостално исказује утиске о прочитаном делу; • запажа, повезује, пореди и закључује; • описује особине ликова уз примере; • тумачи симболе; • разликује унутрашњи и спољашњи портрет; • издваја тему, ликове, место радње.
Провера остварености исхода	– непосредна комуникација са ученицима; – самостално ангажовање ученика; – посматрање ученичког учешћа, закључивања и одговарања на постављена питања поводом обрађеног дела.
Кључне речи	приповетка, приповедање у првом лицу, машта
Нови појмови	приповедање у првом лицу
Методе рада	дијалогска, монолошка, текстовна метода

Облици рада	фронтални, индивидуални
Наставна средства	презентација <i>Power point</i> (помоћни алати у реализацији: <i>Canva, Pixabay</i>), рачунар, пројектор, платно
Међупредметне компетенције	комуникативна, за сарадњу, естетска, дигитална, решавање проблема
Препоручена литература	• Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006. • Миодраг Павловић, <i>Припремање наставника и ученика за тумачење књижевних дела</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008. • Катарина Иванишевић, <i>Методички приручник уџбеничкој прози Исидоре Секулић</i>, мастер рад (неодјављен), Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2019. • Интернет (Википедија, сајтови посвећени раду Исидоре Секулић) • Наташа Станковић Пошћ, Бошко Сувајџић, <i>Чаролија стварања, чаролија за шестии разред основне школе</i>, Нови Милос, Београд, 2019. • Сајт Универзитетске библиотеке. • Интернет
Организација и структура часа са временском динамиком	
Планиране активности наставника	
Ученици су на претходном часу добили задатке.	
Истраживачки задаци за анализирање приповетке:	
1. Прочитај нешто више о биографији ауторке. Зашто је она важна за тумачење приповетке? 2. Читајући приповетку, шта је оставило на тебе најјачи утисак? 3. Имали девојчица сличности са данашњом децом? Да ли си и ти имао/имала некада склониште као и она? 4. На који начин девојчица доживљава књиге и свет књижевности? Шта открила читајући? 5. Зашто за своје скровиште бира буре? На који начин га уређује и зашто? 6. Шта све у јунакињи буди осећање љубави? 7. Зашто је значајан њен сусрет са птицом? 8. Када уочаваш мотив пролазности и како би га објаснио/објаснила?	
Задужења ученика:	
1. Сви ученици одговарају на истраживачке задатке и учествују у квизу. 2. Прва група ученика спрема биографију ауторке. 3. Друга група ученика пише саставе на тему „Моје тајно скровиште”. 4. Чланови Новинарске секције излажу своје радове ученицима.	

Уводни део часа (5 минута)

Прва група ученика представља биографију Исидоре Секулић и говори о значају уметности, књижевности и образовања у њеном животу и стваралаштву. Упознајући њена размишљања, боље разумемо њена дела. Исидора рано остаје без мајке и брата који умиру од туберкулозе, што ће даље утицати на њено схватање болести и у њене дане трајно унети осећање боли и меланхолије, а управо ове мотиве уочавамо и у „Бурету”. Волела је и друге народе и културе и желела је да их упозна; на тај начин је стално богатила свој живот.

Главни део часа (35 минута)

Ученици слушају аудио-запис одломка приповетке „Буре” који се налази у њиховим електронским читанкама. Наставник им пре часа даје исказивачке задатаке који им помажу у анализирању приповетке, а на часу их мотивише да искажу своје мишљење и ставове о прочитаном делу. Најпре најученици повезаност биографије писца са радњом приповетке и наизмађују мотиве: аутобиографске елементе, мотиве, симболе, приповедање у првом лицу, унутрашњи и спољашњи портрет, стилске фигуре.

Следи квиз кроз који ученици проверавају степен разумевања прочитаног и негују здрав такмичарски дух. Одговори на питања чије и постепено анализу дела коју ће на крају записати у школске свеске (изглед табле).

На претходном часу, заинтересовани ученици су добили задатак да напишу саставе на тему „Моје тајно скровиште”. На часу их изражајно читају, а затим их ученици заједно са наставником коментаришу и истичу најбоље делове уз конструктивну критику.

На крају главног дела часа чланови Робинарске секције излажу своје радове. Они су имали задатак да посете Лепоту Исидоре Секулић у Универзитетској библиотеци у Београду, да интервјуирају запослене, да фотографишу радну собу Исидоре Секулић. На часу ове чланке излажу ученицима и мотивишу их да и они посете ово значајно место за нашу културу и књижевност.

Завршни део часа (5 минута)

Ученици истичу поруке приповетке и одговарају на питање зашто је важно да у децисторији на свет гледамо „робинсонски”.

Том часу трајаће [презентација \(кликни\)](#).

Изглед табле

Исидора Секулић
„Буре”

Књижевни род: епика

Књижевна врста: приповетка

Тема: Усамљена девојчица ствара свој свет маште у бурету.

Мотиви: усамљеност, машта, птица, природа, смрт, сећање, игра, замишљена путовања.

Приповедање: у првом лицу.

Стилске фигуре: епитети, поређења.

Поруке дела: Лепота је свуда око нас. Све је пролазно, треба ценити све ситнице које нас окружују. Ако маштамо и читамо, никада нећемо бити усамљени.

Мали Принц, Антоан де Сент Егзипери

ОШ „Љуба Нешић”, Зајечар

Школа	ОШ „Љуба Нешић”, Зајечар		
Наставница (име и презиме)	Маја Живић		
Предмет:	Српски језик и књижевност	Разред:	седми
Наставна област:	Књижевност		
Наставна јединица:	<i>Мали Принц, Антоан де Сент Егзипери (двојач)</i>		
Циљ наставне јединице:			
Образовни:	Упознавање ученика са радом и делом Антоана де Сент Егзиперија. Издавање битних особина приповедачког поступка у обликовању уметничког света дела. Оспособљавање ученика за уочавање и издавање доминантних мотива, осећања, порука и животних мудрости. Самостална извода поетског плана текста и тумачење света поетског дела. Проширити обим познавања књижевнотеоријских и функционалних појмова.		
Функционални:	Развијање способности ученика за уочавање уметничких својстава романа. Подстицање ученика на језичко уобличавање запажања, мисли и осећања на дату тему. Подстицати их на самостално, самосвојно изражавање у литерарном исказивању. Развијање смисла код ученика за уочавање битних детаља и односа и стилских одлика дела.		
Васпитни:	Неговање радозналости, истраживачког духа и критичности код ученика. Подстицање ученика на критичко и аналитичко размишљање. Неговање љубави код ученика према читању и тумачењу књижевних дела. Неговање способности логичког мишљења и памћења код ученика.		

Очекивани исходи:	
Ученик/ученица ће моћи да: – разуме основна значења књижевног текста; – одреди књижевни род и врсту дела и издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у делу; – одреди временски оквир у којем је књижевник стварао; – разликује аутора романа од приповедача; – критички промишља о стварности на основу прочитаног дела; – повезује и тумачи симболику мотива; – уочи слојевитост књижевног дела; – користи и повеже обрађене књижевне термине и појмове са новим делом; – тумачи мотиве (према њиховом садејству и контрастивности); – анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; – критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – препозна националне вредности и негује културну историјску баштину.	
Методе рада:	вербално-текстуална метода, дијалошка метода, аналитичко-синтетичка метода
Облици рада:	фронтални и групни облици рада
Потребна опрема и наставна средства за реализацију часа	дигитална опрема - лаптоп и пројектор
Корелације:	– унутар предметна: градиво из књижевности, међупредметна: Информатика, Ликовна култура.
Литература:	1. Павле Илић, <i>Методика наставе. Српски језик и књижевности у наставној пракси</i>, Нови Сад: Змај, 1998. 2. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика</i>, Београд: ЗУНС, 2008. 3. С. Маринковић, <i>Методика креативне наставе српског језика и књижевности</i>, Креативни центар, Београд, 1994. 4. А. де Сент Егзипери, <i>Мали Принц</i>, Моно и Мањана, Београд, 1999.
14.1.1. Уводни део часа	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Ученици су добили задатак да прочитају роман.	

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник подстиче ученике на размишљање и разговор о повезивању одломка из романа <i>Мали Принц</i> Антоана де Сент Егзиперија, који су ученици обрађивали у четвртом разреду, са целокупним романом. Наставник, помоћу дигиталне опреме, емитује презентацију <i>Power Point</i> о писцу дела (https://docs.google.com/presentation/d/1imHCK1vp0jiUbO2DY3jufjwNQSMCIWLx/edit?usp=sharing&ouid=110672257739265550125&rtipof=true&sd=true).	✓ Ученици повезују прочитани одломак и целокупни роман и износе своје утиске о делу, размишљања, осећања и запажања. ✓ Ученици прате презентацију и записују битне чињенице о писцу и његовом књижевном раду.
14.2.1. Средишњи део часа	
Наставник уводи у фронталну анализу књижевног дела емитујући квиз на видео-биму (https://wordwall.net/resource/33782321). Наставник упућује ученике: – да одреде књижевни род и књижевну врсту дела; – да истакну фантастичне елементе у делу; – да анализирају понашање Малог Принца на својој планети и на свим осталим које обилази на путовању (оносно дела онима које упознаје на путовању); – да објасне симбол руке и баобаба; – да пронађу сличност између писца који је цртао змијског цара и Малог Принца и цртежа којим је био задовољан; – да протумаке осећања која преовлађују у делу; – да открију теме о љубави које се сазнају из опроветаног разговора Малог Принца и руке; – да одреде симболику планета и њихових станара; – да схвате какво је животно искуство стекао Мали Принц слушајући лисицу и припитомљавајући је; – да запазе какав став Мали Принц има према деци, а какав према одраслима; – да издвоје све мотиве који се јављају у делу. Наставник на табли записује кључне детаље.	✓ Ученици фронтално учествују у квизу и одговарају на питања. ✓ Ученици прате наставникова упутства и одговарају на његове захтеве, учествују у анализи књижевног дела износећи своје критичко мишљење. ✓ Преписују са табле наставникове забелешке.

14.3.1. Завршни део часа	
Наставник дели ученике у пет група по азбучном реду из дневника. Свака група добија одштампан QR код (https://docs.google.com/document/d/1JyV04zYhMoUutK_8yUIRBud884KWvr5-/edit?usp=sharing&ouid=110672257739265550125&rtpof=true&sd=true) на папиру формата А4 који ученици треба да читају помоћу апликације на мобилном телефону и сазнају тему домаћег задатка. Теме су: 1. <i>Мали Принц</i> – бајковит роман 2. <i>Мали Принц</i> – роман о пријатељству 3. <i>Мали Принц</i> – роман о љубави 4. <i>Мали Принц</i> – роман о злу које влада у свету 5. <i>Мали Принц</i> – роман о човековој усамљености	✓ Ученици прате упутства наставника, деле се у групе, читавају кодове помоћу којих сазнају тему домаћег задатка. ✓ Упутства о изради задатака добијају од наставника усменим путем.
15.1. Домаћи задатак	
За домаћи задатак ученици треба да обраде добијену тему, коју ће вођа групе представити наредног часа издвајајући из <i>чишћалачке књије</i> (https://youtu.be/GFZLIgkdF0U) мотиве који су у вези за задатом темом.	✓ Ученици израђују домаће задатке у групама, издвајају 3Д мотиве из <i>чишћалачке књије</i> и припремају се за представљање свог рада.
14.1.2. Уводни део часа	
Након кратког подсећања о садржајима обрађеним на претходном часу, наставник на видео-биму емитује видео презентацију <i>Мали Принц</i> (https://view.genial.ly/6217fab5620cb200193a8964/video-presentation-mali-princ)	✓ Ученици учествују у разговору на почетку часа и прате презентацију.
14.2.2. Средњи део часа	
Наставник прати излагање ученика, подржава дискусију и подстиче могуће сучељавање мишљења. Наставник објашњава ученицима да ће добити нове задатке, али да групе остају исте. Замена улога – Ја сам Мали Принц Ученици добијају задатке који се налазе у ковертама у којима се поред теме налази и упутство.	✓ Представници група читају своје радове, остали ученици прате излагања представника група, коментаришу и учествују у дискусији.

1. Писмо Малог Принца са путовања упућено ружи (у писму Мали Принц треба да пише о својим утисцима са путовања и о својим осећањима). 2. Кратак путопис Малог Принца (у задатку треба да се поштује форма путописа и план обилазака Малог Принца). 3. План путовања Малог Принца (планирање Малог Принца пре поласка на пут). 4. Свет виђен очима Малог Принца (утисци са путовања, упознавање разних људи и животиња, упознавање одраслих, спознаја света). 5. Интервју са Малим Принцем по повратку на планету Астероид Б12 (тема интервјуа је путовање Малог Принца).	✓ Ученици добијају задатке (Замена улога – Ја сам Мали Принц), читају упутства у вези са задацима и раде своје задатке. ✓ Након израде задатака, представници група читају урађене задатке, које остају ученици комедијарију.
14.3.2. Завршни део часа	
Наставник сумира рад група, износи своје мишљење о урађеним задацима и упућује ученике да одреде поруке романа у виду цитата из дела, али тако да за сваки писани рад и двоје по два цитата.	✓ Ученици прате излагање наставника и у делу проналазе цитате који одговарају порукама писмених састава. ✓ Представници група их читају и објашњавају ставове целе групе.
15.2. Домаћи задатак	
Допуни читалачку књижицу За домаћи задатак ученици треба да направе 3Д мотиве који су у вези са темом рада, а не налазе се у књижици.	✓ Ученици израђују 3Д мотиве у групама.
16. Начини провере остварености исхода	
Оствареност исхода наставник прати на основу израђених задатака, дискусије коју подстиче и сучељавања мишљења ученика, као и на основу ангажованости и залагања ученика. Ученик/ученица: – разуме основна значења књижевног текста; – одреди књижевни род и врсту дела и издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у делу; – разликује аутора романа од приповедача; – критички промишља о стварности на основу прочитаног дела; – повезује и тумачи симболику мотива; – уочи слојевитост књижевног дела;	

– користи и повеже обрађене књижевне термине и појмове са новим делом; – анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; – критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи.	
17. Линкови	https://wordwall.net/resource/33782321 https://youtu.be/GFZLIgkdF0U https://view.genial.ly/62b7fab5620cb200193a1964/video-presentation-mali-princ
18. Коришћене апликације и сервиси	PowerPoint https://office.live.com/start/PowerPoint.aspx Wordwall https://wordwall.net/ You tube https://www.youtube.com/ Genially https://genial.ly/
19. Евалуација часа	Ученици пишу коментаре у виду „смајлића” на папирићима које убацују у кутију: насмејани „смајлић” – изузетно ми се свиђа, равнодушни „смајлић” – добро, тужни – не допада ми се

Час српског језика и књижевности:
Деца, Иво Андрић и час одељењског
старешине: Буди истеривач насиља
ОШ „Милија Ракић”, Церовац, Смедеревска Паланка

Назив школе	Основна школа „Милија Ракић” Церовац, Смедеревска Паланка
Разред	8. разред
Назив предмета	Српски језик и књижевност / Час одељењског старешине
Област	Књижевност / ЧОС
Наставна јединица	Два часа: 1. Српски језик и књижевност: „Деца”, Иво Андрић 2. Час одељењског старешине: Буди истеривач насиља
Тип часа	Час српског језика и књижевности – обрада Час одељењског старешине – вежба
Циљ часа	Тематска и стилска анализа приповетке „Деца” Иво Андрића; умеравање ученика за самостално тумачење и описивање књижевних јунака; уочавање и разумевање насиља, превенција и сузбијање; разумевање фактора које утичу на појаву насиља; указивање на актере ситуације насиља: особа која врши, трпи и посматра насиље.
Наставне методе	Дијалогска, монолошка, текст метода, игровна
Наставна средства	Читанка, пројектор, рачунар, табла, веб-алати
Облик рада	фронтални, индивидуални
Корелација	Информатика и Грађанско васпитање
Очекивани исходи	Ученици ће уочити и анализирати поступке ликова и износити своје ставове о њима; повезиваће дело са сопственим искуством и проширити знања о насиљу и препознавању насиља; издвојити главне поруке.
Образовни циљеви	Помоћу истраживачких задатака ученици уочавају главне мотиве, описују јунаке и анализирају њихове поступке.
Васпитни циљеви	Развијање хуманости код ученика, превенција и уочавање насиља.

Функционални циљеви	Оспособљавати ученике да што самосталније, вештије и поузданије анализирају књижевно дело; усвајање и ширење сазнања о свету, животу и догађајима, посебно у делу Ива Андрића; превенција и осуда насиља.
Активности ученика	Активно учествују у раду на часу, процењују свој рад и рад одељења, одговарају и постављају питања.
Активности наставника	Организује час, мотивише, процењује усвојеност градива и активности ученика. Води квиз, асоцијације, спојнице усмерава ученике, помаже ученицима да дођу до тачних одговора и закључака.
Литература за наставника	1. Зорана Бошковић, Милан Шиповац, <i>Читанка 8</i> , БИГЗ, 2020. 2. Милија Николић, <i>Методике наставе српског језика и књижевности</i> , Завод за ученике и наставна средства, Београд, 2020.
Литература за ученике	Зорана Бошковић, Милан Шиповац, <i>Читанка 8</i> , БИГЗ, 2020.

Истраживачки задаци:

- Ученици су неколико дана раније добили припремни задатак да прочитају приповетку „Деца” и да размисле о карактеризацији главних јунака приповетке.
- Ученици би требало да обнове основне биографске податке Ива Андрића.
- Ученици треба да се подсете којих типова насиља постоје.

Ток часа	
Уводни део часа	На самом почетку часа помоћу квиза у <i>Wordwall</i> ученици обнављају основне биографске податке нашег новеловца Ива Андрића. Квиз се састоји од 10 питања. Свако питање нуди четири одговора, од којих је један тачан. На крају одигране игре, постоји и табела, па ученици могу уписати своје име. С обзиром на то да дела Ива Андрића обрађујемо од 5. разреда, питања служе и за повезивање и обнављање градива. https://wordwall.net/sr/resource/33906578 Након одиграног квиза, наставник најављује наставну јединицу и записује на табли наслов: „Деца” Иво Андрић (1892–1975) С обзиром на то да су ученици већ добили истраживачке задатке и прочитали приповетку, на часу је нећемо читати, већ одмах анализирати.

Средишњи део часа

Један од ученика износи основне податке о приповести, које би требало записати:

Књижевни род: епика **Књижевна врста:** приповетка

Тема: Хајка на јеврејске дечаке

Ликови: дечак (инжењер, приповедач), Миле,
Палика, јеврејски дечак

Време и место радње: пролеће (Велики четвртак),
јеврејска махала

Приповетку ћемо анализирати помоћу игре „врућа столица”. Потребна су четири ученика која ће добити улогу одређеног књижевног лика из дате приповетке. Четири ученика представљају јунаке приповетке: инжењера (као дечака), а поред њега седе ученици који представљају следеће јунаке: Милета, Палику и дечака Јеврејина.

Ученици излазе, представљају се и седе на столице. Присутни ученици постављају питања, ученици на „врућим столицама” одговарају на питања. Ученици треба да почну са најлакшим питањима.

– Прва група питања доноси основне информације о јунацима приповетке и физичку карактеризацију јунака (*Ко си ти? Како изгледаш?*). Ученици представљају главне јунаке и њихов физички изглед (уводни део приповетке).

– Друга група питања говори о психологији ликова. Питања доноси одговоре о психолошкој карактеризацији јунака (*Како си реаговао у одређеној ситуацији? Опиши сукоб дечака из свој ујла...*). Одговори ученика представљају сам сукоб ученика (насиља, јурњаву дечака, ослобађање Јеврејина, последице које трпи наратор-дечак).

– Трета група питања се односи на доношење закључка, исцрпљивање емоција и процењивање поступака (моралне норме понашања, поступци, деловање лика на околину, однос појединаца – колектив, став књижевној јунака према другом јунаку, моралне особине итд.). Нека од питања која могу поставити ученици:

Како си пројусетио дечака Јеврејина? Како се осећаш пошто те љуноу Миле? Како се осећаш, пошто су и други деца сазнала за твоју „неуспех” и на њихов подсмех? Како се осећаш пошто си искључен из групе? Какви су били твоји снови? Колико дуго си памтио догађај?

Одговори на ову групу питања садрже исход хајке на малог Јеврејина, анализе њихових поступака и како се осећају књижевни јунаци на крају приповетке.

Завршни део часа	Завршни део почињемо цитатом из приповетке <i>Мали људи које ми зовемо „деца”</i>... Ово је коментар приповедача који је пренео причу инжењера, а на основу које опомиње читаоце да децје патње и болове не смемо занемаривати и умањивати. Наставник подстиче ученике да наведу поруке дела које говоре о потреби прихватања других, посебно оних који су различите вере, порекла и националне припадности. Анализу приповетке настављамо на Часу одељењског старешине, са посебним освртом на насиље.
-------------------------	---

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Уводни део часа	Одељенски старешина подсећа ученике на врсте насиља кроз игру асоцијације. Помоћу решења асоцијације, врши се психолошко-мотивациона припрема ученика и спонтано увођење у наставне активности које следе.			
ударање	уцењивање	подсмивање	узнемиравајући позиви	
уништавање ствари	забрана комуницирања	прењењасина	слање неприкладних смс-ова	
саплитање	одбацивање	изолација	дистрибуција фотографија	
прљање	називање погрдним именима	фаворизовање на основу националности	снимање насилних сцена	
физичко насиље	емоционално (психичко) насиље	социјално насиље	дигитално насиље	
ОБЛИЦИ НАСИЉА				
Наставник подсећа ученике да поред ових врста насиља постоје и сексуално и вербално насиље. Циљ овога часа је да ученици препознају насиље, описују учеснике у насилним ситуацијама и осуде сваку врсту насиља.				
Средишњи део часа	У овом делу часа продубљујемо анализу јунака из приповетке „Деца”, па би тебало да се ђаци поистовете са њима. Када добро упознају јунаке, кроз анализу књижевног дела, ученици лако улазе у улоге и буду у „туђим ципелама”. У улоге позитивних јунака улазе са уживањем, док негативни јунаци представљају прави изазов.			

Средишњи део часа	Радионица има и шире значење: ученици се присећају догађаја када су они, можда, били жртве, насилници или сведоци догађаја. Наставник напомиње да ученици могу говорити из личног искуства, или као сведоци, или износити своје претпоставке. Овај део часа реализујемо кроз радионицу, а циљ је да ученици опишу две особе: 1. Особа која трпи насиље 2. Особа са насилним понашањем – Потенцијални одговори ученика: особа која трпи насиље је плашљива, неповерљива, несигурна, опрезна, преосетљива, тиха, уплакана, повлачи се у себе, нема пријатеље, изолована и одбачена од друштва. – Потенцијални одговори ученика: особа са насилним понашањем је импулсивна, нетолерантна, непријатељски настројена према околини; има мање разумевања за вршњаке, има позитивно мишљење о себи...
Завршни део часа	У завршном делу часа ученици могу одиграти спојнице и препознати врсте насиља https://wordwall.net/resource/33911990 На крају часа ученици могу написати поруку и убацити у „кутију лепих речи“. Поруке би требало да садрже мотиве љубави, толеранције, другарења и осуду насиља.

Изглед табле

„Дечка“ Иво Андрић (1892–1975) Књижевни роман Књижевна поста приповетка Тема: Лајка и јеврејске дечке Главни ликови: дечак (инжењер, приповедач), Миле, Палика, јеврејски дечак Време и место радње: пролеће (Велики четвртак), јеврејска махала 1. Особа која трпи насиље 2. Особа са насилним понашањем
--

Међународни дан матерњег језика

ОШ „Милија Ракић”, Церовац, Смедеревска Паланка

Разред	8. разред
Назив предмета	Српски језик и књижевност
Наставна јединица	Међународни дан матерњег језика
Тип часа	вежбање
Циљ часа	Развијање и неговање матерњег језика и његовог значаја; упознавање ученика са Међународним даном матерњег језика.
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстовна, аналитичко-синтетичка
Наставна средства	рачунар, пројектор, интерактивне игре, презентације
Облик рада	индивидуални, фронтални, групни
Корелација	Информатика, Историја, Географија, унутарпредметна повезаност (књижевност, језик, правопис, језичка култура)
Очекивани исходи	Ученици ће бити у стању да: – разуме појам матерњи језик и значај Међународног дана матерњег језика; – наводи омиљене писце и одгонетне загонетну личност; – разуме и објашњава значења и појам старих заната; – разуме правописна правила и проналази тачан одговор; – што боље говори брзалице.
Образовни циљеви	Ученици шире своју општу информисаност, обнављају биографије српских писаца, обнављају правописна правила, подсећају се старих заната. Вежбају правилно изговарање брзалица.
Васпитни циљеви	Развијање и неговање матерњег језика, његовог значаја и опште информисаности; пробудити љубав према лепом говору и култури усменог изражавања, истаћи важност правилне употребе језика.

Функционални циљеви	Пробудити истраживачку радозналост ученика; развијати критичко мишљење; учити их свестраном сагледавању, као и анализи језика и књижевности; припремати ученике за примену стеченог знања кроз решавање различитих задатака; подстицати ученичку креативност, обогатити речник; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад.	
Литература	Зорана Бошковић, Милан Шиповац, <i>Чишанка</i> 8, БИГЗ, 2020. Душка Кликовац, <i>Грамајика српској језика за основну школу</i> , Краеативни центар, 2018. Јелена Журић, <i>Бачки језички приручник</i> , Едука, 2014.	
ТОК ЧАСА		
Уводни део часа		
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика	
– Наставник, кроз презентацију, упознаје ученике са Међународним даном матерњег језика. Циљ обележавања је промовисање језичке културе и разноврсности, као и вишејезичности и равноправности. Може се користити и презентација ПП. https://view.genial.ly/62bc9dcdf6650011dc42b5/interactive-content-untitled-genial.ly	- Ученици гледају (прате) презентацију, постављају питања. ✓ Одговарају на питања наставника и допуњују једни друге.	
Средњи део часа		
– Наставник наводи циљ часа и најављује едукативне такмичарске игре. – Наставник бира две такмичарске екипе (нпр. група по пет ученика) или дели ученике у две групе. – Наставник мотивише и пита ученике да наброје најзначајније српске књижевнике, тј. омиљене писце. – Прва игра се зове „Погодите загонетну личност”. Ученици имају задатак да открију два позната писца српске књижевности. До јасне фотографије долазе одговарајући на постављена питања. https://www.educaplay.com/learning-resources/11479485-pogodite_zagonetnu_licnost.html https://www.educaplay.com/learning-resources/7577130-pogodite_zagonetnu_licnost.html	✓ Ученици слушају наставника и набрајају омиљене писце. ✓ Откривају непознате личности тако што одговарају на постављена питања.	

– Друга игра је „Стари занати”. Ова игра је у виду спојница, у левој колони су називи заната, у десној објашњени појмови. Треба спојити занат са његовим објашњењем. https://www.educaplay.com/learning-resources/11479605-stari_zanati.html https://www.educaplay.com/learning-resources/11479794-stari_zanati_2.html – Трећа игра зове се „Или-или”. Помоћу насумичног точка, ученици добијају два примера од којих је само један тачан. Циљ ове игре је обнављање правописних правила. https://wordwall.net/resource/29154554 https://wordwall.net/resource/29154699 – У четвртој игри ученици извлаче из шешира брзалице и такмиче се у њиховом изговарању. Сваки ученик извлачи једну брзалицу, док ученици (публика) или наставник дају 5, 10 или 15 поена. Брзалице: • На врх брда врба мрда. • Миш уз пушку, миш низ пушку. • Црн јарац, црн трн, црн брсти трн. • Јеси ли ти то ту? Јеси ли то ту ти? Јеси ли то ти ту? Јеси ли ту ти то? Јеси ли ту то ти? • Чича срче чај из чаше. • Риба риби гризе реп. • Свака сврака скакала два крака. • Туре буре ваља, буре Туре гура, брже Туре буре ваља но што буре Туре гура. • Купус клоп ће пил пошпоцем. У току часа наставник записује на табли број освојених поена. На крају овог дела часа сакупљамо поене и наставник проглашава победничку екипу.	✓ У другој игри, спајањем појмова ученици ће се подсетити старих заната. ✓ У трећој игри ученици откривају исправно написан појам и обнављају граматичка правила. ✓ У четвртој игри ученици извлаче брзалицу из шешира и труде се да је што брже, али правилно, изговоре.
Завршни део часа	
– У завршном делу часа наставник приказује презентацију која садржи цитате о матерњем језику. Из презентације видимо шта су о језику рекли Вук Караџић, Милош Црњански, Стефан Немања, Добрица Ерић и Душко Радовић. Веома је битно развијати љубав према матерњем језику, као и свест о важности матерњег језика, његовом неговању и чувању, као и свест о поштовању различитости и уважавању других, а овај час управо томе и доприноси.	✓ Ученици прате презентацију, постављају питања, записују.

Домаћи задатак

За домаћи задатак ученици треба сами да саставе по пет брзалица и да преведу реч *љубав* на десетак језика. Могу направити пано на хамеру и написати *љубав* на што више језика.

Изглед табле

Међународни дан матерњег језика**Прва група**

1. игра број поена: _____

2. игра број поена: _____

3. игра број поена: _____

4. игра број поена: _____

Друга група

1. игра број поена: _____

2. игра број поена: _____

3. игра број поена: _____

4. игра број поена: _____

Марко Краљевић у песми и причи

ОШ „IV краљевачки батаљон”, Краљево

Наставни предмет	Српски језик
Разред	шести (одељења VI ₁ и VI ₄)
Датум и место реализације	17. 5. 2017. године, амфитеатар школе
Наставна област	Књижевност (циклус песама о Марку Краљевићу)
Наставна јединица	Марко Краљевић у песми и причи (два часа)
Тип часа	обрада, утврђивање
Циљ часа	Обрада и утврђивање градива о Марку Краљевићу (Марко Мрњавчевић као историјска личност и легендарни лик Марка Краљевића кроз песме).
Образовни циљеви	Продубљивање анализе епских народних песама о Марку Краљевићу и увиђање одступања од историјских чињеница; упознавање ученика са распрострањеношћу легенде о Марку Краљевићу, разговором о локалитетима које носе његово име и предањима која се за њих везују; упутити ученике да схвате уметничке поступке и улогу стилске фигура при анализирању физичког и моралног лика Марка Краљевића; оспособљавати ученике за разумевање и самостално тумачење књижног дела; подстицати ученике да самостално читају, доживљавају и тумаче књижевно дело.
Васпитни циљеви	Побудити љубав према народној књижевности, посебно епској песми; развијати национални идентитет кроз проучавање народне поезије; утицати на формирање позитивних духовних и моралних вредности кроз поступке позитивних јунака у песмама; неговање породичних вредности; стварање читалачких навика.
Функционални циљеви	Прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад и будити креативност; навикавање ученика на тимски рад и презентацију градива пред одељењем; стицање способности и искустава која се могу применити у непосредној животној пракси; развијање моћи запажања и упоређивања, закључивања и доказивања, анализе и синтезе; развијање стваралачке способности ученика; подстицање читалачке радозналости за дела народне епске поезије; побудити истраживачки дух ученика; развијати способност за критички приступ књижевном делу.

Образовни стандарди	CJ.1.4.1; CJ.1.4.2; CJ.1.4.3; CJ.1.4.4; CJ.1.4.5; CJ.1.4.6; CJ.1.4.7; CJ.1.4.9; CJ.2.4.1; CJ.2.4.5; CJ.2.4.6; CJ.2.4.7; CJ.3.4.1; CJ.3.4.2; CJ.3.4.3; CJ.3.4.4; CJ.3.4.5; CJ.3.4.6; CJ.3.4.8
Очекивани исходи на крају часа	На крају часа ученик ће бити у стању да: – разликује историјску личност Марка Мрњавчевића и Марка Краљевића као епског јунака (легендарни лик); – разуме како и зашто је настала легенда о Марку Краљевићу; – уочи значај легенде о Марку Краљевићу за неговање националног духа српског народа; – говори о епском лику Марка Краљевића и водећи његове физичке и моралне особине и одређујући тврдње примерима из текста; – препозна одлике драме као књижевног рода (драмски приказ); – разликује облике казивања; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – уочи лепоту и богатство језика и стила у народној поезији и прози.
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Наставне методе	монолошка, дијалогска, текстовна, демонстративна, истраживачка
Наставна средства	Припремљени материјал: видео-снимак о Марку Мрњавчевићу, презентација ППТ о настанку легенде о Марку Краљевићу, презентација ППТ о локалитетима који носе име Марка Краљевића, костими за драмско извођење, пано са изложеним ликовним радовима и илустрације песама, пано са нацртаном лозом Мрњавчевића, лектира.
Место извођења наставе	амфитеатар
Корелација	Историја, Географија, Ликовна култура
Литература за ученике	Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајцић, <i>Умешности речи</i>, читанка за шести разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2014. Војислав Ђурић, <i>Антологија народних јуначких њесама</i>, Српска књижевна задруга, Београд, 1987.
Литература за наставника	Војислав Ђурић, <i>Антологија народних јуначких њесама</i>, Српска књижевна задруга, Београд, 1990. Вук Стефановић Караџић, <i>Српске народне њесме</i>, Просвета–Нолит, Београд, 1987.

Литература за наставника	Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i> , Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992. Павле Илић, <i>Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси</i> , Прометеј, Нови Сад, 1997.
Активности ученика	Слушају, самостално раде задатке, објашњавају урађено, дискутују, закључују.
Активности наставника	Објашњава, подстиче, показује, упућује, координира рад ученика.
Резултати часа	Ученици утврђују стечена знања и адекватно их примењују.

ИСТРАЖИВАЧКИ ЗАДАЦИ/УПУТСТВА ЗА РАД

На претходним часовима обрађене су песме „Марко Краљевић ужида свадбарину” и „Марко Краљевић и Муса Кесеџија”.

Сви ученици су добили задатак да обнове песму „Урош и Мрљавчевићи” (обрађена у петом разреду), да прочитају песме „Марко Краљевић и вила”, „Марко пије уз рамазан вино”, „Орање Марка Краљевића”, „Марко Краљевић и орао”, „Марко Краљевић и соко”, „Марко Краљевић и Љутица Богдан”, „Марко Краљевић и Мина од Костура”, „Сусрет Марка Краљевића” и да се припреме да говоре о физичким и моралним особинама Марка Краљевића наводећи примере. У млађим разредима обрађена је и песма „Марко Краљевић и бег Костадин”.

Прва група ученика добила је улогу у сценском приказу (који је оквир часа) и са наставницима га припремила за извођење.

Друга група ученика урадила је ППТ о распрострањености легенде о Марку Краљевићу.

Трећа група ученика наводи кратак драмски приказ сегмента песме „Марко пије уз рамазан вино” – сусрет Марка Краљевића и султана Сулејмана.

Четврта група ученика припремила је изложбу слика на тему *Морални и физички слик Марка Краљевића у његовим песмама*.

Пета група ученика пронашла је легенде о смрти Марка Краљевића у литератури и треба да их исприча на часу.

Ученици су од наставника добили детаљна упутства и подршку у току израде задатка.

СЦЕНАРИО ЗА ЧАС

Марко Краљевић у песми и причи (комбинација спонтаног и припремљеног часа)

(Час се одржава у амфитеатру школе са ученицима одељења VI₁ и VI₄. Неколико ученика из оба одељења добило је улоге, заједно са предметним наставницима, у сценском приказу. На интерактивној табли се налази слика

Марка Краљевића, а у уџлу йлакайи на коме је йриказан родослов Мрњавчевића. Ученици су на йозорници, а наставници у йудблици, у йрвом реду, и йовремено се йојављују на сцени.)

ЛИЦА

Аљоша, дечак који треба да напише домаћи задатак на тему о Марку Краљевићу

Огњен, Аљошин друг

Јулија и **Петра**, Аљошине другарице

Наставнице Данијела и Наташа

Аљоша (са кошаркашком лоптом): Јуче је наставница српског језика најавила писмени задатак на тему „Марко Краљевић у песми и причи”. Ма, шаб ме габри за Марка Краљевића! Али, ако не напишем ништа, добићу кеца, звоцаће ми ћале и кева, а онда нема компа, нема баскет, нема ничег. Ко је, бре, био тај Марко Краљевић?

Јулија: Не знам ни ја о њему много. Знам само да свака казна почиње речима: „Ни по бабу ни по стричевима”, што значи да су моји родитељи правични попут Марка Краљевића.

Огњен: А, тек кад кажу: „Дотерао си цара да дува”, е то значи, тебра, да си га угасио, нема даље! Биће да је од тог Марка и сам султан цвикао.

Петра: Као и Турци којима стално претоси. Знаш оно: „Море, Марко, не ори друмове, море, Турци, не газте орање!”

Огњен: Или оно: „Море, Муса, уклон ми се с пута, ил’ с уклони, ил’ ми се поклони!”

Аљоша: Добро, разумем, Марко је ушао у песму, причу и у језик, али хоће ли ми неко рећи да ли је он заиста постојао?

Јулија: Можда, неко таме нији и стручнији од нас. (Пушта снимак.)

ИСТОРИЈСКИ ПОДАЦИ О МАРКУ КРАЉЕВИЋУ

Видео-снимак о Марку Мрњавчевићу – говори наставник историје Александар Митровић (йовезаноси часа са наставом историје).

(Дато у прилогу.)

Аљоша: Тек ми сад ништа није јасно. Значи Марко Краљевић је признавао турску власт и борио се на страни Турака, а овамо причате о томе да су га се Турци плашили. Како је, уопште, настала легенда о Марку Краљевићу?

Огњен: Капирам шта те мучи. Да бисмо разумели смисао легенде о Марку Краљевићу, морамо се вратити на Косово. Слушај!

НАСТАНАК ЛЕГЕНДЕ О МАРКУ КРАЉЕВИЋУ

ППТ о настанку легенде о Косовском боју из које је изникла клица о Марку Краљевићу као највећем српском јунаку – урадила наставница српског језика Наташа Митровић.

(Дато у прилогу.)

Аљоша: Ова прича о Марку Краљевићу постаје занимљива!

Огњен: Легенда о Марку почиње упоредо са легендом о косовским божурима, цвећу тамноцрвене боје која подсећа на крв јунака палих на Косову, као и према грчком миту – када је Адонис погинуо у лову, из његове крви никле су црвена руже.

Наставница Данијела (*излази на сцену*): После пораза на Косову (1389) тешко се живело, народ је страдао, земља је пала под ропство. У мраку пораза, страдања и опште трагедије, родила се људска потреба за бесмртним јунаком, заштитником свога народа, који ће ненадмашном снагом кажњавати насилнике, делити правду и ослобађати заробљене. А зашто баш Марко?

Наставница Наташа (*излази на сцену*): Марко Краљевић је за рачун султана прогонио турске великаше који су се одметнули од цара, а убијати турске великаше била је велика храброст, па је народ, не разумевајући праве разлоге, славио Марка као осветника. Из те клице развила се легенда о Марку као заштитнику сиротиње раје.

Наставница (*Данијела*): Сада ћемо видети колика је распрострањеност легенде о Марку Краљевићу. Наведите места (географске појмове) која се помињу у песмама о Марку Краљевићу.

(Очекивани одговори: Ученици ће поменути *Косово* [„Марко Краљевић укида свадбарину“], *планину Мироч* [„Марко Краљевић и вила“], *Стамбол* [„Марко Краљевић и Муса Кесеџија“]...)

Наставница (*Наташа*): Неки од ученика су добили задужења да припреме код куће презентацију о локалитетима који се везују за име Марка Краљевића (*историјски и лејендарни топоними*).

РАСПРОСТРАЊЕНОСТ ЛЕГЕНДЕ О МАРКУ КРАЉЕВИЋУ

ППТ ученика VI₄: припремили Јован Ђорђевић, Огњен Василијевић, Ана Милановић и Ања Бојић (*извезиност часа са насловом Географије*)
(Дато у прилогу.)

(Ученици су се били договорили да пронађу топониме за које се везују историјски локалитети и приче [лејенде] о Марку Краљевићу, као на пример *осијаци* [Маркови осираји код Прилепа], *Марков манастир*, *Маркова сивена* на *Койсанику*, *Маркова сена* и *Маркова крчма* на *Мирочу* [Маркова окамењена љубав, прича о крчмарици Мари].)

Наставница (*Данијела*): И Бугари и Македонци славе Марка Краљевића у својим песмама јер су живели у сличним условима као и Срби.

Аљоша: Још ћу морати да учим историју и географију. Мене више занима како изгледа тај Марко, оно као каква је фаца, има ли Фејсбук профил.

ФИЗИЧКИ ЛИК МАРКА КРАЉЕВИЋА

(анализа кроз дијалог)

Наставница (*Данијела*): Како замишљате Марка Краљевића? Које Маркове физичке особине проналазите у песмама?

(Очекивани одговори: Марко је приказан као крупан, висок, маркантан човек и својом појавом изазива страхопоштовање.)

Стихови из песме „Марко Краљевић укида свадбарину”:

„А кад близу угледаше Марка,
не смедоше пред њега изићи...” [Слуге Арапинове су се уплашиле видећи
Марка како се приближава шатору.]

„... ти си видиш јунак од мејдана,
није кvara да стотину дадеш!” [Арапин говори Марку да треба да плати
свадбарину више од тридесет и четири дуката на основу утиска који је
оставио на њега Марков физички изглед.]

Стихови из песме „Марко Краљевић и Мина од Костура”:

„Сад навали, љута Арапијо!
Нема оног страшнога јунака
на шарену коњу великоме!” [Турци могу да покоре арапске главољивце само
са несавладивим Марком Краљевићем.]

Лице му красе дуги црни бркови. Мрког је и љутог погледа из кога често
сева ватра. На глави му је шубара и калпак који на очима намиче, што је знак
љутње који треба да упозори и запрети. Носи ду у зелену доламу – и у време
султанове забране у песми „Марко пије уз рамзан вино”.

Марко Краљевић има натприродну снагу. Црни Арапин га удара
буздованом, а он га пита: „Ој јуначе, Арапине црни, ил’ се шалиш, ил’ од
збиље бијеш?”, а затим му једним ударцем скиде из рамена главу”. Он је
једини јунак који може да се супростави великом јунаку Муси Кесеџији
кога ни три хиљаде војника Тупиџић-везира није могло да савлада.
Ученици ће констатовати да је писана хипербола као стилска фигура
у приказу физичког изгледа као и у описивању Маркове снаге [Маркови
нокти и коса након изласка из тамнице у песми „Марко Краљевић и Муса
Кесеџија” када стиском руке цеди суву дреновину, с лакоћом диже рало и
волове у песми „Орао и Марка Краљевића”...])

Наставник (Данијела): У народној епској поезији вредност јунака и
величина јунаштва приказују се посредно кроз јуначка обележја, а то су:
коњ, сабља и соко (подсећање на опис Бошка Југовића у песми „Цар Лазар и
царица Милица” – јунаштво Бошка Југовића се приказује кроз опис златног
одела, барјака који носи, коња кога јаше, и то је један од најлепших описа у
епској поезији). Која су обележја јунаштва Марка Краљевића?

(Очекивани одговори: Обележја његовог јунаштва јесу: коњ Шарац,
његова сабља и његов буздован. **Соко** и **орао** немају функцију јуначког
обележја, али се помињу у песмама „Марко Краљевић и орао” и „Марко
Краљевић и соко” као сведоци Маркове племенитости према животињама.
Марков коњ Шарац јесте коњ натприродних способности. Може да скаче „по
с три копча у висину”, да сустигне недостижно. У песми „Марко Краљевић
и вила” сустиже вилу, разуме Маркове речи, из копита му севају варнице,
из ноздрва модар пламен лиже. Марко са њим другује, тугује, пије вино –

осећајан [рони сузе над људском судбином и тешким животом поробљеног народа на Косову после пораза 1389]:

„Срдит Марко језди низ Косово,
рони сузе низ јуначко лице,
а кроз сузе гњевно проговара:
'Ој давори, ти Косово равно,
шта си данас дочекало тужно,
после нашег кнеза честитог,
да Арапи сад по теби суде!

...
Данас ћу вас, браћо, осветити,
Осветити, или погинути.”

Марко је **храбар и неустрашив**. Бори се против најхрабријих противника, као што су Муса Кесеџија, Мина од Костура, Лутица, Богдан... **Пркоси** непријатељу и **свети** му се за учињена злодела [„Свађе Марка Краљевића”, „Марко Краљевић укида свадбарину”, „Марко пије уз рамазан вино”, „Марко Краљевић и Мина од Костура”]. Не плаши се никога, па ни самог султана. Султан га позива у помоћ у војску и назива га посинком [„Марко Краљевић и Мина од Костура”]: Марко му помаже у многим ситуацијама, али га се не плаши, не поштује његове наредбе [не пости у време Рамазана], јер је он хришћанин и **заштитник хришћанских вредности**:

„Цар с одмиче, Марко с примиче,
док дотера ни до до дувар...”

И сам цар се плаши Марка, па му даје новац да се напије вина. У песми „Марко Краљевић и Муса Кесеџија” баца баца пред цара одсечену Мусину главу, Марко му се подсмева:

„Не бој ми се, царе господаре,
Јако брзо га жива дочекао
кад од мртве главе поиграваш.”

Марка се боји и негова посестрима Вила Равијојла:

„О, чујете, виле другарице!
Не стрељајте по гори јунака
док је гласа Краљевића Марка...”

Марко је **послушан син**, радо слуша мајчине савете, поштује и оца, али више воли правду и истину. У песми „Урош и Мрњавчевићи” додељује правду „ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истиног”. Марко је **правдољубив, објективан**, па чак и свом побратиму бегу Костадину указује на нечовештва, јер није сирочиће нахранио, ни осиромашене пријатеље и своје родитеље уважио и часно дочекао на „крсно име”. Он признаје и да је Муса Кесеџија бољи јунак од њега:

„Јаох мене до бога милога,
ђе погубих од себе бољег!”

У неким песмама видимо га као **заштитника животиња**. Није само Шарац предмет његове љубави, помаже орлу и соколу у невољи [„Марко Краљевић и орао”, „Марко Краљевић и соко”]. Народни певач му захваљује стиховима:

„Спомиње се Краљевићу Марко
као добар данак у години.”)

Наставница (Данијела): Инспирисане ликом Марка Краљевића у песмама, талентоване ученице одећења VI₁ (Сара Смиљковић и Ана Луковић) и VI₄ (Петра Милановић и Јелена Савовић) припремиле су малу изложбу својих ликовних радова.

ИЗЛОЖБА ЛИКОВНИХ РАДОВА

(*повезаност часа са наставом Ликовне културе*)

(Ученице су добиле задатак да илустрирају песме [песничке слике] које приказују једине Маркове особине. Оне анализирају свој рад излажући као закључак карактерне особине лика.)

(Дато у прилогу.)

Наставница (Нађаша): Ко су помагачи Марка Краљевића?

(Очекивани одговори: **коњ Шарац**, животиња којима је он помогао, **Вила Равијојла** – митска бића дају Марку значајних размера, сличност са помагачима у бајкама.)

Наставница (Данијела): На основу прочитаних песама старијих циклуса, сетите се какво је порекло Марка Краљевића. Од кога Марко наслеђује позитивне особине?

(Очекивани одговор: Марко је правдиност наследио од Мајке Јевросиме, а јунаштво и храброст од ујака војводе Момчила.

„... а Марко се тури на ујака,
на ујака војводу Момчила. [„Женидба краља Вукашина”]

Марков отац је у песмама приказан као негативан лик [подсећање на песме „Женидба краља Вукашина”, „Зидање Скадра” и „Урош и Мрнџчевић”].)

СМРТ МАРКА КРАЉЕВИЋА

(анализа кроз дијалог)

Наставница (Нађаша): Велики јунак не умире обичном смрћу. Како је приказана Маркова смрт?

(Очекивани одговори: Смрт великог јунака најављује посустајање Шарца, а вест о смрти добија од посестриме виле. Над Марком нема већег јунака, и он не може умрети обичном смрћу на бојном пољу, па његова смрт више личи на сан. По сазнању да ће умрети, уништава своја три добра – коња, сабљу и буздован да их се не би докопали Турци и светили хришћанима. Оставштину од три товара блага оставља оном ко га нађе, цркви и сиротињи. Сахрањује га монах на Светој Гори без обележја. Тако је остало веровање

да ће се родити исти јунак кад његов буздован изађе из мора [„Смрт Марка Краљевића”].)

(Неколико ученика, који су добили задатак да припреме код куће предања о смрти Марка Краљевића казују појединачно предања.)

Аљоша: Па ово је страва, подсећа ме на *Илијаду* и *Одисеју*. То му дође као Маркосеја (*живој Марка Краљевића*).

Наставница (Данијела): Наравно да те подсећа зато што постоји сличност епских циклуса са грчким еповима. Да ли ти је сада лакше да напишеш писмени задатак?

Аљоша: Можда. Да видимо: лајкује Србе, хејтује Турке иако се фајтује за њих, шерује правду, рејтује кад диже рало и волове и кад се да убије гаравог Арапина. Значи, лик је скроз кул, штета што нема Фејсбук или Инстаграм профил. А писмени? Биће, ваљда, нека двлица... или трица... дајује лойиу у замишљени кош).

Наставница (Данијела): А можда и петица!

ЛИТЕРАТУРА

Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајчић, *Методост речи*, читанка за шести разред основне школе, Нови Логош, Београд, 2014.

Војислав Ђурић, *Антологија народних јуначких песама*, Српска књижевна задруга, Београд, 1990.

Јован Деретић, *Српска народна јунака*, Издавачко предузеће Фиби Вишњић, Београд, 2000.

Милован Витезовић, Драгмир Ђуковић, *Читанка Косовској боја*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1989.

Владимир Ђоровић, *Мислија Срба*, Београдски издавачко-графички завод, Београд, 1993, стр. 248, 268, 269.

Андрија Веселиновић, Радош Љушић, *Српске династије*, Нови Сад, Плайонеум, 2001, стр. 64–67.

Абдулах Шаљбић, *Турцизми у српскохрватском језику*, Издавачко предузеће Свјетлост, Сарајево, 1966.

Милан Николић, *Методика наставе српској језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992.

Павле Илић, *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*, Прометей, Нови Сад, 1997.

Придеви и коришћење речника српског језика

ОШ „IV краљевачки батаљон”, Краљево

Наставни предмет	Српски језик
Разред	V (пети)
Датум реализације	10. 12. 2019.
Наставна област	Језик
Наставна јединица	Придеви и коришћење речника српског језика (двочас)
Тип часа	утврђивање (градива о придевима и проз стицање знања о коришћењу речника)
Циљ часа	Утврђивање основних знања о придевима и мотивисање ученика за коришћење речника.
Образовни циљеви	Усвајање знања о придевима и њиховим граматичким категоријама; вештама придева, компарацији придева; уочавање на који начин се обележава род, број и падеж у речницима српског језика; утврђивање разлике између именних и придева – трородне речи; утврђивање научног стицање нових знања о коришћењу речника; повезивање стеченог знања са претходним знањем, развијање логичког мишљења и закључивања.
Васпитни циљеви	Подизање свести о важности, чувању и неговању српског језика. Стицање радних навика и развијање свести о значају познавања граматичких правила и коришћења речника ради богаћења речника.
Функционални циљеви	Оспособљавање ученика за самосталан истраживачки рад и излагање резултата рада пред одељењем; стицање способности и искуства који се могу применити у непосредној животној пракси; развијање моћи запажања и упоређивања, закључивања и доказивања, анализе и синтезе; развијање смисла за откривање битних детаља и односа; развијање стваралачке способности ученика. Мотивација ученика да користе речник и богате свој речник.

Очекивани исходи на крају часа:	На крају часа ученик ће бити у стању да: ✓ разликује придеве од осталих врста речи; ✓ препознаје врсте придева; ✓ одреди род и број придева; ✓ пронађе реч у речнику и протумачи објашњење одреднице; ✓ разликује правописни речник од речника страних речи; ✓ препозна промену придева по падежима; ✓ уочи различите степене
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе	монолошка, дијалошка, текстовна, демонстративна, истраживачка, аналитичка
Наставна средства	припремљени материјал; презентација ЕПТ; наставни листићи са задацима, копије страних правописног речника, речници
Место извођења наставе	школска библиотека
Корелација	Језичка култура и књижевност
Литература за ученике	Јелена Срдић, <i>Дар речи</i> , Граматика за пети разред основне школе, Нови Сад, Београд, 2018.
Литература за наставника	Милија Николић, <i>Лексика настјаве српској језика и књижевности</i>, Завод за ученике и наставна средства, Београд, 2006. Павле Илић, <i>Српски језик и књижевност у настјавној теорији и пракси</i>, Прометеј, Нови Сад, 1997. Душан Климовац, <i>Грамађика српској језика за основну школу</i>, Српска школска књига, 2004/2005. Милош Милошевић, <i>Грамађички љручник</i>, Издавачка кућа Драђанић, Београд, 1998. Речници српског језика (у попису литературе на крају припреме)
Активности ученика	Слушају, самостално раде задатке, питају наставника, објашњавају урађено, анализирају, дискутују, закључују.
Активности наставника	Објашњава, подстиче, показује, упућује, координира рад ученика.
Резултати часа	Ученици утврђују стечена знања и адекватно их примењују.

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа

Ученици заузимају места љрема унаљред уљврђеном расљореду, у облику слова П које је окренуто љрема инљеракљивној табљи. Подељени су у шестљ љруља, а дан љре часа уљврђивања љридева љпоказан им је љлан седења. На табљи је наслов настљавне јединице:

Придеви и коришћење речника српског језика.

1. АКТИВНОСТ: У уводном делу часа наставник истиче циљ часа, а затим се обнављају придеви*.¹ Групе добијају задатак на **Наставном листићу 1** (Прилој 1) да од датих одређених слова саставе једну врсту придева:^{**}

I група: месни – ПОДЗЕМНИ IV група: присвојни – ЉУДСКИ

II група: временски – ЗИМСКИ V група: описни – ЧАРОВНИ

III група: градивни – ЖЕЛЕЗНИ VI група: описни – НАЈБОЉИ

Сваки ученик у групи има наставни листић испред себе и труди се да реши задатак. Уколико ученици као група не могу да пронађу одговарајући придев, наставник им открива које је прво слово и помаже надаље ако је потребно. Придев записује свако у своју свеску. Док ученици раде, примери свих група налазе се на презентацији ППТ (Слајд 3) тако да ко заврши свој задатак, може да открије решења за примере других група. Представник сваке групе наводи придев, али не и врсту, већ у рад укључује и остале ученике. Када се одреди врста придева, наставник селективно показује примере на табли, ученици их записују и врши се систематизација врста придева. Вођени питањима наставника ученици (проникливо) уочавају да су сви придеви у облику позитива осим придева НАЈБОЉИ који је у суперлативу. Понављају компарацију придева. Исти у да придев најбољи има неправилну компарацију и обнављају остале придеве: зао, мали и велики (Слајд 4). Уочавају да придев ЧАРОВНИ може гласити и ЧАРОВАН.

На Наставном листићу 1 налази се и помоћни задатак. Наставник даје упутство да сваки ученик осмисли реченицу, запише је у свеску и одреди службу придева, а решења ће се проверити на следећем часу. Поново се истиче да су придеви **трородни** речима имају облике јединине и множине и мењају се по падежима (Слајд број 5).

🕒 Главни део часа

2. АКТИВНОСТ: Наставник дели ученицима копиране странице **Правописног речника српског језика** Милана Шипке (*прилози 2А, 2Б, 2В*)^{***} и даје инструкцију да је њихов задатак да подвуку придеве и одреде им врсту. Затим да уоче како се у речнику наводе придеви (у *мушком роду*, са наглавом за женски и средњи род и наглавом за падеж, који се често појављује у једној речи). Наглашава да га питају све што им није јасно. По две групе раде исте примере са прилагођеним захтевима (Прилој 2 – **Наставни листић 2**). Кроз примере обнављају се врсте, род, број и падеж придева, писање присвојних придева и придева који почињу

* Ученици су у млађим разредима научили описне, присвојне и градивне придеве. Знају да придеви имају службу атрибута у реченици.

** Пре реализације часа препоручена је апликација *Парк речи*, едукативна игрица, у којој се од шест изабраних слова састављају речи (једносложне, двосложне и тросложне). Тачни одговори могу се наћи на сајту <https://parkrijeci.com>.

*** Учена је граматичка основа и граматички наставак.

**** При одабиру примера из *Речника* наставник је морао да води рачуна о разноврсности придева, а истовремено и о значењу других речи на изабраној страни, њиховој примерености узрасту и ситуацији, што је било тешко ускладити.

сугласником ј. Наставник проверава решења, а затим ученици сваке групе представљају другим групама своје примере које наставник показује из *Правовисној речника* у ПДФ-у на интерактивној табли и маркира жутом бојом.* Остале групе записују само обележене придеве и врсту придева. Наведени примери су:

ГРУПА А (1, 2): јесењи, Јованкин, Јованчетов, Јовин, Јовичин; јефтин, јечмен;

ГРУПА Б (1, 2): панцирни, паперјаст, папрен, папирни; панчевачки, папагајски;

ГРУПА В (1, 2): омлађи, омражен, ондашњи; омладински, онамошњи.

Наставник издваја придев ПАПЕРЈАСТ и приказује одредницу из речника (*Слајд 6*). Изводи се закључак на основу рада група:

- Придеви се у речнику пишу у облику позитива и у облику рода у номинативу једине.
- Наводе се наставци за женски и средњи род једине и за генитив множине.
- Бројеви поред одредница означавају под којим се редним бројем може наћи објашњење у вези са датим појмом на крају речника у III поглављу *Прејлед њавила*.
- У правописном речнику се наводе правилно написани облици уз истицање неправилних облика који се користе у народу.

Наставник** проверава да ли ученици знају како су сложене речи у речнику (*по азбучном реду сваког слова*) и објашњава шта је **правописни речник**. Истиче и показује да важећи *Правовис српској језика* Матице српске садржи кратак правописни речник.

3. АКТИВНОСТ Наставник даје свакој групи по један речник страних речи и Наставни листић на ком је издвојена по једна именица од које треба да изведе придев (*Прилој 3*).

I група: мотивација, МОТИВИСАН

II група: објективност, ОБЈЕКТИВАН

III група: субјективност, СУБЈЕКТИВАН

IV група: експресивност, ЕКСПРЕСИВАН

V група: емоционалност, ЕМОЦИОНАЛАН

VI група: ритам, РИТАМСКИ***

* Придеви јесенски и јововски су изостављени из анализе јер нису примерени узрасту, а неће се одређивати ни врста придева који нису изабрани за рад група (не могу се са сигурношћу груписати у одређену врсту).

** Сарадник у реализацији часа јесте библотекар школе, па и он може да говори о речницима.

*** Дате именице субјективност, експресивност и емоционалност (као одлике лирске поезије) ученици теже усвајају, а у претходном периоду обрађене су две лирске ауторске песме и појам сликовитост (и субјективност), а појмови музикалност и ритмичност помињали су се при обради посленичких песама.

Када наставник провери решење (или *јомојне ученицима да до њеја дођу*), ученици придев проналазе у речнику и преписују значење у свеску. Заједно уочавају да се користе скраћенице поред речи, које означавају из ког језика оне потичу, и да неке речи имају више значења што се обележава редним бројевима. Представници група саопштавају именицу и значење придева који је од ње изведен, као и своја запажања о томе како се реч објашњава у речнику. Ученици допуњују једни друге. Наставник приказује задате речи на интерактивној табли (*слајдови 7-13*) и показује да се **скраћенице** налазе на почетку речника, тумачи оне које је издвојио (*Мали школски речник скраћеница за њејаке, Слајд број 14*). Ученици записују само придеве и добијају домаћи задатак да у речнику самостално пронађу* оне које није радила њихова група и препишу само основно значење. Овај сегмент истраживачког рада наставник заокружује истичући да су особине лирске поезије поред сликовитости, музикалност, сажетости и **структурност, експресивност, емоционалност и ритмичност**. На овај начин наставник уводи ученике у свет лирике. Ученици примећују да је **лирска** уопште придеве у речнику страних речи зато што је наведен само мушки род, односно нема наставака за женски и средњи род.

Наставник објашњава шта је **речник страних речи**. Ученици усвајају и да је синоним за реч речник **лексикон**.

4. АКТИВНОСТ: Свака група ученика добија по три или четири изабране књиге** и међу њима један речник. Треба да уоче придеве у наслову књига и њихове граматичке особине. Наставник напре води кратак разговор о књигама и обнавља се подела књижевности према творцу и форми књижевног дела и књижевни родови (*Наставник јосјавља њијања: Да ли нека јруја има књиге које немају име њисца? Ко је њворац ових дела? Која јруја има њоезију? Које јрује? Има ли нека јруја драмска дела? Ко има лирска, а ко ејска дела?*). Ученици дају име својој групи према овим књижевнотеоретским појмовима. У речнику је коверат са називом групе и тада потврђују да ли су добро решили задатак. Наставник пита да ли има нека реч у наслову књиге да је непозната (**ПАРАЛАЖА** и **ХРОНИКА**). Наглашава да сва група имају по један речник и да их је важно користити када наиђемо на непознату реч или правописну непознаницу.

I група: **НАРОДНА ПРОЗА**

Правойисни речник српској језика, Милан Шипка

Анџолопија народних бајки

Злајина јабука и девет њауница

Приче са извора

* Наставник ученике обавештава да могу користити речнике из библиотеке или могу да их пронађу у ПДФ формату на интернету, уколико немају ниједан речник код куће.

** Према наставниковом мишљењу, ученици теже процењују дела која су им мање позната, односно која су намењена старијем узрасту, па је зато тим групама дата једна књига мање.

II група: ДРАМЕ

Савремени речник сѣраних речи, Љубо Мићуновић

Оловни новчић, Љубиша Ђокић

Поштована децо, Душан Радовић

*Лажа и ђаралажа, Јован Стерија Поповић**

Пути око светиа, Бранислав Нушић,

III група: АУТОРСКА ПОЕЗИЈА

Правопис српској језика Матице српске

*Вечерњи слон, Владимир Андрић***

Жича ђчелино чедо, Мошо Одаловић

Песма о свицима, Добрица Ерић

Врћи дејиньсѣва, Десанка Максимовић

IV група: АУТОРСКА ПРОЗА

Велики речник сѣраних речи и израза, Иво Клау, Милан Шипка

Башија сјезове доје, Бранко Ђопић

Седерна ружа, Гроздана Олујић

Пој Ђира и ђой Сѣира, Стеван Сремаћ

V група: САВРЕМЕНА АУТОРСКА ПРОЗА

Енѣлеско-срѣски срѣско-енѣлеско речник, Биљана Меселѣја

Чудесни ђодвизи Азбуѣ, Дејан Алексић

Зајонейне ђриче, Урош Петровић

О дуѣмѣшу и срећѣ, Јасмина Петровић

Дванаесѣо моѣ, Иво Коларов

VI група: АУТОРСКА ПРОЗА

Лекѣон сѣраних речи и израза, Милан Вуѣклија

*Рани речи, Данило Киш****

*Глава шеѣра, Милован Глишић*****

*Травничка хроника, Иво Андрић******

* Одломак се налази у читанци за пети разред.

** Дела савремених писаца Владимира Андрића, Игора Коларова, Уроша Петровића, Дејана Алексића (и неких других чија дела нису наведена) ученици су упознали кроз школску манифестацију *Баѣаљонѣи књиѣљуѣци*, чији је аутор и сарадник у реализацији Дејан Алексић.

*** Обрађена је приповетка *Дечак и ђас* из ове збирке.

**** Помиње се као значајно дело при обради *Прве бразде*.

***** Обрађен је текст *Мостови* и поменути романи нашег нобеловца.

Ученици читају наслове књига у којима су придеви и одређују врсту и граматичке категорије, а на интерактивној табли се налази слајд (15) и наставник их сукцесивно приказује, али се не записују у свеске. Уочавају да су **наслови увек у номинативу**.^{*} Обавештава ученике да ће списак наслова изабраних књига свих група бити код библиотекара школе и да могу да их одаберу, према својим интересовањима и уз препоруку библиотекара^{**}, и прочитају.

🕒 Завршни део часа

Наставник ученицима на крају часа дели листић са називима речника (Прилог 4) да их залепе у свеску. Приказује њихове насловне стране на интерактивној табли (слајдови 16–21). На првом слајду налази се *Српски рјечник* Вука Караџића, који је наставник помињао (и показао) ученицима када је обрађиван текст *Мода и љело*, истичући да је то први речник и да је прошле године навршено 200 година од његовог првог издања. Ученицима се саопштава да ће речници које су поменули током часа стајати у библиотеци на одређеном месту у наредној седмици (а може и аутоматски), па могу да дођу и упознају се подробније, уз подршку библиотекара, са коришћењем речника. Завршава час речима (Слајд 22):

РЕЧНИК – ТО ЈЕ ЧИТАВ СВЕТ ПОМЕЊУЊИХ АЗБУЧНОМ РЕДУ
(Анатол Франс, француски књижевник)

ЛИТЕРАТУРА

Јелена Срдић, *Дар речи*, Граматика и пети разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2018.

Милија Николић, *Методичке пријаве српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.

Павле Илић, *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*, Прометеј, Нови Сад, 1997.

Душка Климовац, *Граматика српског језика за основну школу*, Српска школска књига, Београд, 2004/2005.

Милан Ружалија, *Лексикон стираних речи и израза*, Просвета, Београд, 2006.

Љубо Милуновић, *Савремени речник стираних речи*, Глобус-М, Београд, 2006.

Иван Клајн, Милан Шипка, *Велики речник стираних речи и израза*, Прометеј, Нови Сад, 2006.

Милан Шипка, *Правовисни речник српског језика*, Прометеј, Нови Сад, 2010.

Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица, *Правовис српског језика*, Матица српска, Нови Сад, 2011.

^{*} Издава се наслов *Поштована децо* који је у вокативу.

^{**} Књиге које нису примерене узрасту биће изостављене, а број допуњен другим које су на листи најчитанијих књига за децу.

„Aska i vuk”, Ivo Andrić (dvočas) Šta će reći svijet? (problemska nastava)

JU VII osnovna škola, Mostar

NASTAVNA PRIPREMA IZ JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI	
Razred: osmi (VIII)	
Nastavni predmet: Jezik i književnost	
Naziv nastavne jedinice: <i>Aska i vuk</i> , Ivo Andrić (dvočas) Šta će reći svijet?	
Nastavna oblast: književnost	
Tip nastavnog časa: usvajanje novih sadržaja	
Nastavni pristup: problemska nastava	
Ključni pojmovi: alegorijska pripovijetka	
Nastavne metode:	
Ishodi:	
✓ prepozna je da je u književnom tekstu riječ o važnosti umjetnosti u životu čovjeka;	
✓ objašnjava značenjsku višeslojnost književnog djela koje je cijelo u prenesenom značenju;	
✓ piše sastav na zadanu temu;	
✓ piše osvrt na poglednu baletsku predstavu.	
Vrednovanje:	
Vrednovanje za učenje:	
Opažanja učeničkih aktivnosti (tokom individualnog rada ili rada u paru) i ponašanja tokom učenja i poučavanja; provjeravanje razumijevanja onoga što se uči i rođućara (cilj) na pitanja za provjeru razumijevanja); povratne informacije tokom aktivnosti i po završetku svake aktivnosti (usmeno).	
Vrednovanje kao učenje:	
Samovrednovanje (PRILOG)	
Vrednovanje naučenog:	
Moguće je vrednovanje sastava ili osvrta nakon što učenici pogledaju baletsku predstavu uz prethodnu najavu.	
Tok časa (opis aktivnosti)	
PRVI ČAS	
Uvodni dio:	
1. aktivnost	
Učenici komentarišu izreku: Najsretniji je čovjek koji radi posao koji voli.	
Učenike podsticati na razgovor sljedećim pitanjima: Postoji li nešto čime biste se stvarno voljeli baviti u životu? Šta o tome misle vaši roditelji?	

Centralni dio:

2. aktivnost

Čitanje ili slušanje teksta „Aska i vuk” Ive Andrića (može se pročitati na prethodnom času).

3. aktivnost

Rad u grupi

Učenici razgovaraju o pročitanoj tekstu, a zatim radimo u grupama.

Svaki učenik u grupi dobija svoju ekspertnu listu s pitanjima na koja treba odgovoriti. Nakon pravljenja bilješki razdvojite se u ekspertne grupe (npr. svi učenici koji imaju ekspertnu listu 1 čine ekspertnu grupu). Nakon analize odgovora u ekspertnoj grupi, vratite se u svoju matičnu grupu, obavijestite njene članove o svojim odgovorima te saslušajte i ostale članove grupe.

RADNA GRUPA 1

Utvrdite osnovne događaje u tekstu. Razvrstajte ih na stvarne i bajkovite.

Koji dio teksta djeluje:

- a) kao stvarna životna istina
- b) kao bajka, poetska lirski priča? Objasnite.

RADNA GRUPA 2

Iskažite temu ovog teksta jednom rečenicom. Izdvoj rečenice koje opisuju Askin ples za život. Objasnite ih.

RADNA GRUPA 3

Utvrdi kompoziciju djela i odredi: a) prolog, b) zaplet, c) vrhunac (kulminaciju), d) rasplet, e) završetak. Svako od dijelova odredi prigodan naslov.

RADNA GRUPA 4

Po čemu se Aska razlikuje od ostalih likova? Koje osobine ima Aska? Potvrdi primjerima iz teksta. Jeste li takve likove već susretali u književnim djelima koja ste čitali?

RADNA GRUPA 5

Kako se ponaša vuk? Ponaša li se vuk onako kako bismo od njega očekivali? Doživljao li vuk neko preobražanje? Pronađite navode u kojima se opisuje vukova nevjerica i iznenađenje. Čime je motivisana promjena vukovog raspoloženja? Kako zanosni Askin ples utiče na vuka?

RADNA GRUPA 6

U Askinom liku i njenom baletu Andrić je izrekao svoje misli (mudre izreke, svoje stavove o životu, o važnosti umjetnosti [stvaralačkog čina] u čovjekovom životu: „Znala je samo jedno: da živi i da će živjeti dok igra”). Izdvojte iz djela piščeve mudre misli koje govore o umjetnosti, o životu, o važnosti umjetnosti (stvaralačkog čina) u čovjekovom životu i objasnite ih. Otkrijte kojom mudrom izrekom se može iskazati glavna ideja ove pripovijetke.

RADNA GRUPA 7

Ko je Aska: mlada, nepokorna, radoznala ovčica, (u prevodu na jezik ljudi) tinejdžerka ili poslušna ovčica koja tačno zna šta smije, a šta ne? Obrazložite odabrani odgovor.

Podsjeća li vas Aska na današnje djevojčice i dječake? U čemu? Jeste li vi ikad čuli pitanje roditelja: „Šta će reći svijet?” Zašto vam to pitanje smeta? Smatrate li ga kao znak sputavanja vaših želja? Je li Aska bila posebna, nesvakidašnja ovca u stadu samo zato što se željela otrgnuti od učmale svakodnevice i ostvariti svoj životni cilj?

Obrazložite potvrdnu ili odričnu tvrdnju. Mogu li se vaši životni ciljevi ostvariti bez odricanja i rizika? Bi li čovječanstvo napredovalo da smo svi poslušne „ovčice”? Treba li mlad čovjek istrajati u svojim željama bez obzira na mišljenje drugih ili poslušati savjete odraslih i iskusnijih? Objasnite svoj odgovor.

4. aktivnost

Prezentacija radova – svaka grupa obrazlaže svoje zadatke, sateza (izgled table)

Na kraju interpretacije učenici povezuju književno djelo sa stvarnim svijetom, otkrivaju preneseno značenje pripovijetke te zaključuju da je riječ o alegoriji, odnosno alegorijskoj pripovijeci.

Završni dio:

5. aktivnost

Učenici dobijaju/biraju domaći zadatak – pisanje sastava prema uputstvima, npr.

To je moj svijet

Napišite sastav u kom ćete opisati situacije iz vlastitog života u kojima se osjećate sretno i ispunjeno baveći se nekom aktivnošću koja vas zanima, opušta i pomaže vam da zaboravite sve probleme s kojima se susrećete.

Učenici dobijaju zadatak da pogledaju baletsku/plesnu predstavu. Opisati svoj doživljaj predstave, razmišljanja i osjećanja tokom gledanja.

Možete izabrati savremene plesne predstave ili potražite na internetu snimke poznatih svjetskih baleta (npr. *Labudovo jezero*). Napišite osvrt slijedeći uputstva o pisanju osvrta. Za pisanje osvrta dobijaju analitičku rubriku za vrednovanje sastava.

DRUGI ČAS

Uvodni dio:

6. aktivnost

Osvrt na aktivnosti sa prethodnog časa i obnavljanje književnoteorijskih pojmova:

Po čemu je „Aska i vuk” alegorija? Zašto kažemo da je ova pripovijetka alegorijska?

Po čemu nas ova priča podsjeća na basne? Kakve osobine bi imao vuk, a kakve jedna ovca? Bi li oni mogli biti prijatelji? Zašto? Jeste li pomislili na trenutak da ipak mogu?

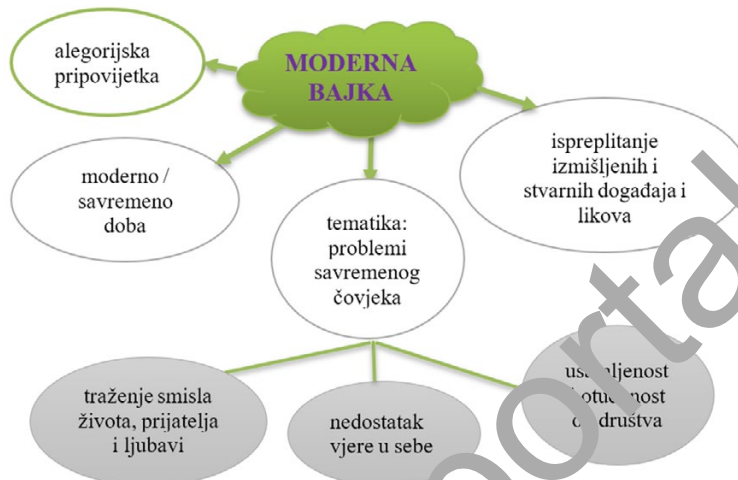
Smatrate li ovu pripovijetku bajkom. Po čemu? Šta je bajkovito u ovoj priči?

Centralni dio:

Postaviti problemsko pitanje: Povežite kraj pripovijetke sa načinom na koji se završavaju bajke: Je li u tom smislu kraj pripovijetke očekivan? Objasnite.

Učenici će uočiti odstupanja od klasične bajke.

TEHNIKOM VENOV DIJAGRAM uraditi sličnosti i razlike narodne i autorske (moderne, savremene) bajke.

6. aktivnost

Čitanje domaćih zadataka tehnikom autora na stolica.

7. aktivnost

Komentarisanje radova, vrednovanje na osnovu analitičkih rubrika za vrednovanje sastava koje su učenici dobili na prethodnom času.

Učenici popunjavaju analitičku rubriku za vrednovanje sastavka. (PRILOG)

Završni dio:

8. aktivnost

Učenici dobijaju instrukcije kako bi se pripremili za pismeni zadatak. (PRILOG)

Nastavni materijal	tableta/računar, prezentacija, tabla, markeri, čitanka, radni materijal
Nastavni resursi i literatura	Dr Jelena Žurić, <i>U traganju za plavom zvezdom 6</i> – čitanka, Eduka. Dr Jelena Žurić, <i>Čeznem da ti kažem 6</i> – čitanka, Eduka. Aleksandra Crnogorac, <i>Čitanka 6</i> , Bigz, Beograd. Olivera Radulović, <i>Književni pojmovnik</i> , Eduka. <i>Od A do Š</i> , <i>Književni pojmovnik</i> , Škola plus. Milka Andrić, <i>Nastava Srpskog jezika i književnosti</i> , priručnik za nastavnike 6, Zavod za udžbenike, Beograd. Grupa autora, <i>Hrvatski bez granica 6</i> , Školska knjiga, Zagreb. Grupa autora, <i>Šestica 6</i> – čitanka, Profil Klett, Zagreb. Vesna Alić, <i>Čitanka 7</i> , Nam, Tuzla.

Korelacija	odjeljenjska zajednica (učenik razvija lične potencijale), Muzička kultura (učenik slušno i vizualno prepoznaje, razlikuje, opisuje i upoređuje muzičko-scenske i vokalno-instrumentalne vrste), Informatika, Medijska pismenost, Građanski odgoj...
-------------------	--

Plan table i zapis u svesci / podsjetnik za učenike

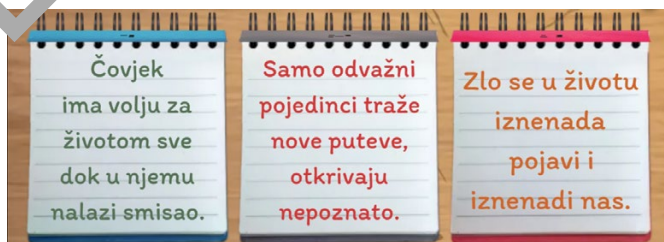
Ivo Andrić, „Aska i vuk”

- Tema: Borba ovčice Aske za život nakon što je zbog nepažnje i radoznalosti zalutala u šumu i našla se oči u oči sa proždrljivim vukom.
- Kompozicija
 - Uvod: Askina želja da postane balerina.
 - Zaplet: Susret s vukom.
 - Vrhunac (kulminacija): Askina čudesna igra osvaja vuka
 - Rasplet: Čobani su upucali vuka.
 - Kraj: Askin oporavak.
- likovi: Aska, vuk, čobani, majka
- Aska: neobična ovčica koja je voljela balet i željela postati poznata balerina; zaigrana, mlada, neiskusna, nepažljiva, zanesena igrom, ne obazire se na majčine savjete, buni se protiv sputavanja, ne želi da se podredi ustaljenim pravilima ovčijeg stada, bira životno zanimanje koje voli uprkos majčinim zabranama, uspjela je nadigrati i prevariti vuka, igrom spasava život.
- Vuk: „strašniji od majčinih opomena” stari, iskusna, lukav, zadivljen i zatečen ljepotom Askinog plesa doživljava duhovni preobražaj, neoprezan: postaje laka meta čobanima.
- Aska predstavlja mladu i naivnu osobu, a vuk staru, iskusnu, lukavu.

Alegorija je stilsko izrazno sredstvo u kojem se preneseno značenje proteže na dio umjetničkog djela ili na djelo u cjelini. Za alegoriju možemo reći i da je produžena metafora. Tek onda kad se protumače metafore i alegorija, može se shvatiti dublji smisao djela. Jedno se kazuje riječima, drugo smislom.

Alegorijska pripovijetka u cjelini se zasniva na prenesenom značenju. Često su u njoj glavni likovi životinje, a njihova razmišljanja, postupci i odnosi zapravo prikazuju probleme i izazove s kojima se susreće čovjek.

Aleksićin je zbiljeno izrečena, sažeta i mudra misao o životu i svijetu.

Pripovijetka govori o ljudskoj težnji da se umjetnošću pobijedi smrt i prolaznost.

Ideja: ... umjetnost i volja za otporom pobjeđuju svako zlo pa i samu smrt.

PRILOG – Analitička rubrika za vrednovanje sastava – To je moj svijet

Analiza sastava To je moj svijet! (priprema za pismeni zadatak sa analitičkom rubrikom za vrednovanje)			
Ishod učenja: Učenik piše sastav usklađen sa temom i prema planu.			
	u potpunosti	djelomično	treba doraditi
trodjelna kompozicija	Jasno je vidljiva trodjelna kompozicija: uvod, razrada, zaključak.	Uglavnom je vidljiva trodjelna kompozicija: uvod, razrada, zaključak.	Treba odrediti uvod, razrada, zaključak da budu jasno vidljivi.
uvod	Tema je najavljena u dvije do tri rečenice. Jasno je izraženo o što donosi preostali dio teksta.	Tema je najavljena u dvije rečenice.	Tema je najavljena u jednoj rečenici.
središnji dio (razrada)	Tema je detaljnije razrađena. Iznesene su i opisane aktivnosti i situacije iz života koje učenika ispunjavaju i usređuju.	Tema je djelimično razrađena. U tekstu treba detaljnije opisati i iznijeti aktivnosti i situacije iz života koje učenika ispunjavaju i usređuju.	Temu treba dodatno razraditi tako da se piše o aktivnostima i situacijama iz života koje učenika ispunjavaju i usređuju.
zaključak	Izdvojene su najbitnije informacije. Oblikovana je završna misao. Izneseno je osobno mišljenje i poruka teksta.	Izdvojene su najbitnije informacije. Oblikovana je završna misao.	Treba izdvojiti najbitnije informacije ili napisati završnu misao.
pravopisna i gramatička tačnost	Tekst je napisan uglavnom bez većih odstupanja od norme standardnog jezika. Prisutne su jedna do dvije pravopisne ili gramatičke greške.	Tekst je napisan uz djelimično odstupanje od norme standardnog jezika. Prisutne su tri do četiri pravopisne ili gramatičke greške.	U tekstu su u većoj mjeri prisutne pravopisne i gramatičke greške. Prisutno je više od pet pravopisnih i gramatičkih grešaka.

PRILOG – Analitička rubrika za vrednovanje osvrta

Osvrt na baletsku predstavu			
Učenik piše osvrt na pogledanu baletsku predstavu.			
	u potpunosti	djelomično	treba doraditi
trodjelna struktura teksta/vanjska kompozicija	Označio/označila sam sva tri dijela teksta uvučeno prema kojima uočavamo uvod, razradu i završetak.	Treba naposljetku označiti sva tri dijela teksta uvlačenjem prema kojima uočavamo uvod, razradu i završetak.	Trebam sva tri dijela teksta označiti uvlačenjem prema kojima uočavamo uvod, razradu i završetak.
uvod	Uvod uključuje sve osnovne podatke o baletskoj predstavi.	Uvod uključuje samo neke podatke o baletskoj predstavi.	Trebam napisati osnovne podatke o baletskoj predstavi.
centralni dio	Napisao/napisala sam kratak sadržaj baletске predstave u kom sam istaknuo/istaknula zanimljiv dio radnje koji će, prema mom mišljenju, privući publiku.	Napisao/napisala sam kratak sadržaj baletске predstave, ali još trebam istaknuti zanimljiv dio radnje koji će, prema mom mišljenju, privući publiku.	Trebam izdvojiti pojedinosti vezane za temu i sadržaj baletске predstave.
zaključak	U zaključku navodim preporuku za baletsku predstavu i svoj stav i mišljenje o temi baletске predstave.	U zaključku navodim preporuku za baletsku predstavu, ali još trebam objasniti svoj stav/mišljenje o temi baletске predstave.	U zaključku trebam napisati vlastito mišljenje o temi baletске predstave i/ili preporuku za baletsku predstavu.
pravopisna i gramatička norma	Tekst je napisan uglavnom bez većih odstupanja od norme standardnog jezika. Pravilno su napisane riječi koje sadrže veliko početno slovo u jednoimennim i višestručnim imenima, pravilno su napisane vlastite imenice i vanjski pridjevi te rečenični znaci.	Tekst je napisan uz djelimično odstupanje od norme standardnog jezika. Prisutne su tri do četiri pravopisne ili gramatičke greške.	U tekstu su u većoj mjeri prisutne pravopisne i gramatičke greške. Prisutno je više od pet pravopisnih i gramatičkih grešaka.

LINK PREDSTAVE

<https://www.youtube.com/watch?v=4jpB7trWiNc>

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Разред:	7.
Предмет:	Немачки језик
Наставна тема:	Was habe ich in den Ferien gemacht?
Наставна јединица:	Perfekt
Тип часа:	обнављање
Циљеви часа:	образовни: Ученици су пре неколико часова учили глаголско време перфекат у немачком језику. Образовни циљ овог часа јесте да обнове и увежбају перфекат, тако да науче неколико нових глагола у перфекту. васпитни: Развој осећања задовољства и сопствене вредности приликом коришћења перфекта у немачком језику, као и мотивисаност ученика да га користе у свакодневним ситуацијама кад буду тим у прилици за то. Поред тога, на основу текста могу видети како изгледа форма писма на немачком језику. функционални: Подстицање ученика да активно учествују на часу и да стечена знања сами репродукују и примене у пракси, колико је могуће на креативан начин, да би им она остала у дугорочном памћењу и олакшала стицање нових знања.
Исходи часа:	• препозна перфекат у реченици; • активно употребљава перфекат у свакодневном говору; • решава вежбања везана за перфекат; • пита друга/другарицу шта је радио/радила током распуста и сам/сама одговори на то питање.
Међупредметна корелација:	Српски језик, Енглески језик
Наставне методе:	дијалогска метода, монолошко-дијалогска метода, рад на тексту

Наставни облици рада:	пленум, индивидуални рад
Наставна и помоћна средства:	видео-снимак, табла, маркер, текст са задацима, картице
Литература за наставника:	• Дурбаба, Оливера (2011). <i>Теорија и пракса учења и наставе страних језика</i>, Београд: Завод за уџбенике. • Дурбаба, Оливера и сар. (2017). <i>Општи стандарди квалитета образовања за страног језик: Приручник за наставнике</i>. Београд: Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. • Хорњак, Соња (2013). „Игре као дидактички материјали у настави страних језика”. У: М. Вучо, О. Дурбаба (ур.), <i>Језик и образовање</i>, Филозофски факултет, Београд.

🕒 Уводни део часа

На почетку часа наставница пита ученике како су провели распуст, шта су радили, а ученици радо одговарају на питања наставнице. Затим их упућује да ће сада погледати један занимљив видео-снимак, а циљ видео-снимка јесте да ученици сами закључе која је тема данашњег часа. Ученици пажљиво гледају видео-снимак. На овај начин наставница се труди да мотивише ученике и да их заинтересује за тему данашњег часа. Након што су одгледали снимак, дискутовали су о томе шта су видели на видео-снимку и убрзо закључили да је тема данашњег часа глаголско време перфекат. Наставница потом записује наслов на видео-снимак „Das Perfekt”, а ученици га записују у своје свеске. Оквирно време трајања овог дела часа јесте 8 минута.

Линк видео-снимка: <https://www.youtube.com/watch?v=KPpVPTX76Io>

🕒 Главни део часа

На почетку овог дела часа наставница дели ученицима текст написан у перфекту, у коме Забине пише својој другарици Јулији, у форми писма, како је провела распуст. Ученици треба да прочитају текст индивидуално и да подвуку све глаголе у перфекту које су препознали. Приликом првог читања битно је да глобално разумеју текст. Након што су то урадили, свако од ученика чита по једну реченицу из текста и коментарише које глаголе у перфекту је у тој реченици уочио/уочила, а наставница све време контролише изговор ученика. Како би се проверило глобално разумевање текста, ученици раде вежбу тачно/нетачно, односно, на основу прочитаног текста треба да заокруже да ли је дата информација тачна или није. Након провере ове вежбе, ученици читају текст још једном и питају наставницу за непознате речи. Наставница непознате речи објашњава беспреводном методом (синонимима, антонимима, пантомимом) како би оне ученицима

остале што дуже у памћењу. Све непознате речи записује на табли, а ученици их пишу у своје свеске. Након што су записали непознате речи, наставница дели папире помоћу којих се присећају како се гради перфекат у немачком језику, а потом раде вежбу како би та правила још једном утврдили. Све материјале коришћене у току главног дела часа наставница је сама припремила. Оквирно време трајања овог дела часа јесте 25 минута.

Линкови ка материјалима:

<https://docs.google.com/document/d/1p51UtiP17I5QKWP3BwFTnHFEo5uDrhBo/edit?usp=sharing&ouid=106443348589774979493&rtpof=true&sd=true>

<https://docs.google.com/document/d/14uGAm6vvBND9H2rsESqkJpFfOaAv1Lz-/edit?usp=sharing&ouid=106443348589774979493&rtpof=true&sd=true>

🕒 Завршни део часа

У завршном делу часа наставница је донела картице са различитим активностима, а ученици треба да кажу шта виде на картицама, изразивши то реченицом у перфекту.

На пример: на слици су дечак и девојчица у аутомобилу и они треба да кажу: „Sie sind nach Berlin gefahren“ [Они су путовали за Берлин]. Све сличице које се налазе на картицама наставница је преузела са интернета, тражећи на Гуглу. На овај начин ученици вежбају употребу перфекта у неким свакодневним ситуацијама. На крају часа наставница задаје домаћи задатак, а домаћи задатак је да напишу неколико реченица у перфекту на тему „Was hast du in den Ferien gemacht?“ [Шта си радио/радила на распусту?] Оквирно време трајања ове фазе јесте 12 минута.

Картице:

Das Perfekt

- der Brief = pismo
- fliegen/geflogen (sein)/ = leteti
- der Spaziergang = šetnja
- bleiben/geblieben sein = ostati

Едука портал

Назив школе: ОШ „Ђура Јакшић”	Предмет: Физика
Наставник: Ксенија Драгаш	Разред: VII
Наставна тема: Равнотежа тела	
Наставна јединица: Полуга	
Тип часа: обрада	
Облици рада: фронтални, групни, индивидуални	
Метода рада: вербална, илустративна	
Циљ часа: Формирање појма полуга.	
Очекивани исходи: Ученик ће бити у стању да: ✓ дефинише појам полуга и препозна примере за полугу у свакодневном животу; ✓ наведе основне елементе полуге; ✓ наведе и објасни врсте полуга; ✓ објасни када је полуга у стању равнотеже; ✓ дефинише појам момент силе; ✓ препозна начине примене полуга у свакодневном животу.	
Наставна средства: штампани материјали, мобилни телефони, пројектор и лаптоп	
Кључни појмови: полуга, крак силе, крак терета, ослонац, момент силе, равнотежа полуге, врсте полуга, примена полуга	
Корисни извори: Радојевић, М. (2020), <i>Физика 7: уџбеник за седми разред основне школе</i> . Београд: Klett; http://www.classcraft.com/ ; https://www.youtube.com/ ; https://phet.colorado.edu ; https://learningapps.org ; https://kluszelj.weebly.com ; https://www.google.rs	
Уводни део часа (30 минута)	
Планиране активности наставнице	
Уводи ученике у наставну јединицу пуштајући видео-снимак и дајући додатна објашњења. (Видео-снимак је креиран помоћу програма <i>Movie Maker</i> и представља модификовану верзију снимка са линка youtu.be/jm5AazhSHlk. У видеу је приказано древно пророчанство о моћним бићима (ратницима, исцелитељима и чаробњацима) који ће спасти човечанство тако што ће пронаћи полуге које је отео људском роду један бесни бесмртни човек, изванредних моћи. Тај човек је бесан јер му људи	

нису били довољно захвални због његовог изума полуга и зато што се нису довољно интересовали за њих. Због тога је све полуге света однео на удаљено острво. Улазак других људи на острво није био могућ између осталог и зато што њега чувају моћне животиње које је изумитељ полуга одавно придобио за себе. Полуге се, према пророчанству, могу однети са острва само на један начин – уз помоћ „изабраних“, тј. индивидуа великих моћи (ученици). Они то могу остварити само уз помоћ „врховне чаробнице“ (наставнице) која ће им помоћи да уђу на острво и да стекну изванредне моћи. Моћи се стичу добијањем бодова, тзв. *Experience points* (XP), који им се додељују због доброг понашања, тачно решених задатака, итд. Бодови могу и да се одузму (*Health Points* – HP) због нпр. непримереног понашања. Постоје и *Action points* (AP) и они се користе како би ученици активирали добијене супермоћи. Пре него што узму све полуге, „изабрани“ ће морати доказати моћним животињама (Ватреном, Леденом, Мастиљавку и Рексу) да цене полуге које су направљене како би им унапредиле живот и да поседују знања којима они ће то доказати проласком кроз поједине делове острва где ће упознати моћне животиње које ће захтевати од њих одређено знање о полугама. Када прођу све делове острва које чувају моћне животиње, стићи ће пред улаз у дворца, где ће „изабрани“ приступити коначној „борби“ за полуге (битка са најбољим пријатељем изумитеља полуга – Страшним). Ове чињенице је „врховна чаробница“ сазила проучавајући древне списе у тренутку када је људском роду помоћ још није требала, онда када су све полуге однете.)

✓ Подстиче ученике да потпишу симболички уговор („Hero Pact“) којим се обавезују да у потпуности слепо слушају „врховну чаробницу“.

✓ Објашњава правила понашања у овој „борби“ за полуге користећи лаптоп, пројектор и алат „Classcraft“.

✓ Подстиче ученике који су претходно подељени у групе да за себе одаберу ликове ратника, исцелитеља и чаробњака.

✓ Упућује ученике да је потребно да током рада на задацима буду релативно тихи, јер моћним животињама смета велика бука. На овај начин ученици добијају могућност стицања додатних бодова. За остварење ове активности користи се опција из алата „Classcraft“ под називом „Volume Meter“.

Планиране активности ученика

- ✓ Гледају видео-снимак и слушају наставницу која их уводи у тему часа.
- ✓ Потписују „Hero Pact“.
- ✓ Слушају правила понашања у „борби“ за полуге.
- ✓ Пријављују се на „Classcraft“ и за себе бирају ликове ратника, исцелитеља и чаробњака.
- ✓ Слушају упутства о условима рада.

Средишњи део часа (50 минута)	
Планиране активности наставнице	
✓ Реализује уз помоћ алата „Classcraft” активност „Event of the day” као вид добре мотивационе активности која подразумева реализацију насумично одабране активности. ✓ Упућује ученике да у групама крену на пут по острву уз њену помоћ. ✓ Прегледа решене задатке које добије од ученика. – Шаље повратну информацију о урађеном за сваки задатак. ✓ Додељује ученицима већ поменуте бодове.	
Планиране активности ученика	
✓ Учествоју у реализацији активности „Event of the day”. ✓ Усвајају знања о полугама крећући се по острву и решавају задатке уз константну употребу интернета и мобилних телефона. ✓ Током рада на задацима дискутују са другим ученицима о њима у делу „Discussion”. ✓ Отпремају решене задатке у део предодређен за то. ✓ Добијају повратну информацију о урађеном за сваки задатак и већ поменуте бодове. Напомена: Задаци морају бити тачно решени како би ученици прошли даље. Изглед задатака се налази у прилогу.	
Завршни део часа (10 минута)	
Планиране активности наставнице	
✓ Подстиче реализацију коначне игре уз опције из алата „Classcraft” под називом „Boss Battles” („борба са моћном животињом која се зове Страшни) и „The Wheel of Destiny” (насумичан одабир ученика који ће се такмичити са моћном животињом). Ова игра подразумева квиз у којем ће бити наведена сва значајна питања о полугама. ✓ Проглашава победника коначне битке. ✓ Слуша утиске о одржаном часу (евалуација часа).	
Планиране активности ученика	
✓ Учествоју у квизу о полугама („Boss Battles”). ✓ Брше евалуацију часа. (Ученици додељују бодове „врховној чаробници” на основу на којој их је она њима давала током њиховог рада. „Врховна чаробница” добија „златне” (Gold Points – GP) и „гвоздене” бодове (Iron Points – IP). „Златни” бодови се добијају за предивно искуство, задовољство урађеним и стеченим знањем, као и начином проласка кроз стадијуме на острву. „Гвоздени” бодови се добијају због незадовољства.)	
Провера остварености исхода	
✓ решавање задатака; ✓ одговарање на питања из квиза.	
Самовредновање/ напомена о реализацији планираног:	

Хомогене смеше у природи – вода

ОШ „Јован Поповић”, Сусек

Наставни предмет: Хемија

Разред: 7.

Трајање: један школски час

***Час је реализован у складу са концептом учења STEM: ученици усвајају знања решавајући реалан проблем из свакодневног живота кроз трагичан рад користећи интердисциплинаран приступ.

ДНЕВНА ПРИПРЕМА НАСТАВНИКА ЗА ЧАС

Наставна тема	Хомогене и хетерогене смеше
Наставна јединица	Хомогене смеше у природи – вода
Тип часа	обрада
Циљ часа	Стицање знања о води као чистој супстанци и води као природном ресурсу.
Кључни појмови	вода, вода као природни ресурс
Очекивани исходи	Ученици ће бити у стању да: • наведу примера чисте воде; • разликује воду као чисту супстанцу од вода у природи које су смеше; • препозна проблем који се може експериментално истражити – „резерви питке воде нема довољно”; • постави хипотезу „воду можемо пречистити филтрирањем”; • планира и изводи експеримент за тестирање хипотезе „дизајнира, изгради и тестира филтер за воду”; • примењује научни метод; • доноси релевантне закључке на основу добијених експерименталних резултата; • развије одговорност према води и загађењу воде и животне средине уопште.
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе	„изокренута учионица”, илустративно-демонстративна, вербална, дијалогска

Наставна средства	лаптоп, интернет, дидактички материјал (песак, шљунак, пластичне флаше, дрвени угаљ, тканина, вата, папир, прљава вода, тракице за мерење рН вредности, лабораторијска чаша, мензура, штоперица), наставни листић
Место извођења наставе	Гугл учионица и кабинет за хемију
Корелација	Са претходним часовима хемије, са знањима стеченим на часовима физике, биологије, технике, природе и друштва и ликовног васпитања.
Литература и додатни материјал за наставнике	Миомир Ранђеловић, Мирјана Марковић, <i>Хемија, уџбеник за седми разред основне школе</i> , БИГЗ школство, Београд, 2020. http://www.stemalliance.eu/stem-resources http://www.scientix.eu/home
Литература и додатни материјал за ученике	Миомир Ранђеловић, Мирјана Марковић, <i>Хемија, уџбеник за седми разред основне школе</i> , БИГЗ школство, Београд, 2020. Гугл упитник за самопроцену знања о води, наставни листић.
Међупредметне компетенције	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – решавање проблема; – сарадња; – одговоран однос према природи – естетичка компетенција.
Начин провере постигнућа	Наставник размисли и анализира: • колико ученици учествују на часу – како одговарају на постављена питања, која питања они постављају, како дефинишу кључне појмове и како закључују; • колико су мотивисани за рад и дискусију и да ли поштују туђе мишљење; • каква је сарадња ученика приликом рада у групи и на који начин излажу резултате свога рада; • резултате Гугл упитника, колико покушаја и колико бодова.
ТОК ЧАСА	
Уводни део часа	
Активности наставника	
Проверава да ли су се ученици спремили за час по упутству са Гугл учионице. Поставља питања: 1. Да ли резерви пијаће воде има довољно? 2. Како можемо решити тај проблем?	

Записује на табли наслов лекције и истиче циљ часа. Записује резултат истраживања и могуће решење проблема. Проблем: питке воде нема довољно. Решење: пречишћавање воде. Како: филтрацијом. Задатак: направи свој филтер за воду.	
Активности ученика	
*Активности као припрема за час, техника „обрнута учионица”, ученици прате упутство на Гугл учионици (Прилог 1). Самопроцењују своје знање одговарајући на питања из Гугл упитника. Линк ка упитнику: https://forms.gle/r2THutfUMyLNXSfaA Ученици на часу износе резултате истраживања, идентификују проблем и предлажу решење: Резерви питке воде нема довољно, прљаву воду можемо пречистити филтрирањем.	
Главни део часа	
Активности наставника	
Креира окружење које развија мотивацију. Припрема материјале које ученици могу користити за израду филтера за воду. Дели ученике у групе. Објашњава ученицима да је њихов задатак да осмисле и изграде свој филтер за воду на основу материјала којима имају на располагању. Ставља ученике у улогу инжењера. Надгледа рад група. Води рачуна о временској динамици часа. Организује презентацију рада (филтера) и резултата филтрирања, подстиче дискусију.	
Активности ученика	
Ученици се деле у групе. Свака група осмисли свој дизајн филтера за воду, те бира и комбинује материјале по којима имају избор. Мере рН воде, време филтрирања и запремину воде пре и после филтрирања. Описују својства прљаве и филтриране воде. Цео поступак документују на наставним листићима (Прилог 2). Представници група износе резултате. Ученици уочавају сличности и разлике између филтера и доносе закључак. Следи редизајнирање и израда побољшаних филтера за воду те њихово тестирање. Затим изношење резултата и дискусија.	
Завршни део часа	
Активности наставника	Активности ученика
Задаје ученицима за домаћи задатак да ураде рефлексiju свога рада на часу: шта су знали, шта су научили, шта је било добро, шта су могли боље...	Записују шта имају за домаћи задатак.

Eduka portal

СРЕДЊА ШКОЛА

Edukacija portal

Eduka portal

Рационални алгебарски изрази.

Примена ИКТ-а

Техничка школа, Ивањица

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС	
АНАЛИЗА ЦИЉА И ВАСПИТНЕ МЕРЕ И ПОСТУПЦИ	
Назив школе: Техничка школа, Ивањица	
Образовни профил: економски техничар	Разред и одељење: I5
РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА	МАТЕМАТИКА
ПРЕДМЕТ: Пословна информатика НАСТАВНИЦА: Драгана Богдановић	ПРЕДМЕТ: Математика НАСТАВНИК: Биљана Марковић
Наставна тема број: 3 Назив наставне теме: Примена ИКТ-а	Наставна тема број: 2 Назив наставне теме: Реални бројеви и изрази
Редни број наставне јединице: 44 (I група) и 44 (II група) Наставна јединица: Примена ИКТ-а	Редни број наставне јединице: 62 Наставна јединица: Рационални алгебарски изрази
Циљ: Утврђивање знања из области Примена ИКТ-а (обрада текста, израда презентација).	Циљ: Понављање, увежбавање и систематизација знања о рационалним алгебарским изразима.
Образовни задатак: Увежбавање форматирања текста, убацивање слика и табела, креирање једначина у програму Word.	Образовни задатак: Примена формула (за разлику квадрата, разлику и збир кубова, квадрат бинома) приликом извођења рачунских операција са рационалним алгебарским изразима.
Функционални задатак: Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Развијање способности практичне примене стеченог знања.	Функционални задатак: Развијање способности за повезивање градива, систематичности и аналитичког приступа у решавању проблема.
Васпитни задатак: Развијање одговорног односа према кабинету. Развијање интересовања за Рачунарство и информатику и примену тог предмета у другим дисциплинама. Развијање сарадње при раду у тиму или у пару.	Васпитни задатак: Развијање прецизности, уредности и систематичности, радне дисциплине, као и развијање свести о значају математике. Развијање сарадње при раду у пару.

Исходи	Исходи
Ученик ће бити у стању да: ✓ креира и форматира документ у програму Word; ✓ подеси насловну страну и заглавље документа; ✓ убаци табеле и слике у програм Word; ✓ користи Equation Editor у програму Word; ✓ користи онлајн алатку Symbolab за прорачун полинома; ✓ убаци нумерацију страница.	Ученик ће бити у стању да: ✓ напише и примени формулу за разлику квадрата; ✓ напише и примени формулу за разлику кубова; ✓ напише и примени формулу за збир кубова; ✓ напише и примени формулу за квадрат бинома; ✓ изврши рачунске операције са алгебарским разломцима.
Литература за наставника	Литература за наставника
1. Филип Марић, <i>Информатика 1, уџбеник за први разред гимназије</i>, Клет, 2014. 2. Звонко Алексић, <i>ECDL 4.0 модул 3: Обработка текста Word 2003</i>, Компјутер библиотека, Београд, 2009.	1. Вене Т. Богославов, <i>Збирка решених задатака из математике 1</i>, ЗУНС, Београд, 2013. 2. Радивој Деспотовић, Ратко Тошић, Бранимир Шешеља, <i>Математика за I разред средње школе</i>, ЗУНС, Београд, 2013.
Литература за ученике	Литература за ученике
1. Филип Марић, <i>Информатика 1, уџбеник за први разред гимназије</i>, Клет, 2014.	1. Радивој Деспотовић, Ратко Тошић, Бранимир Шешеља, <i>Математика за I разред средње школе</i>, ЗУНС, Београд, 2013. 2. Вене Т. Богославов, <i>Збирка решених задатака из математике 1</i>, ЗУНС, Београд, 2013.
Датум реализације часа: 8. 3. 2022.	
ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА И ПРИПРЕМАЊЕ САДРЖАЈА	
Тип часа: утврђивање (угледни час)	
Наставни облици: индивидуални, фронтални, рад у пару	
Наставне методе: монолошка, дијалошка и демонстративна метода, метода практичног рада	
Наставна средства: аудио-визуелна (рачунар, пројектор), текстуална (свеска, наставни листић) и помоћно-техничка (табла и креда)	
Место извођења: кабинет за информатику	
Прилози: наставни лист и радни лист	
Корелација унутар предмета: Наставна јединица је у корелацији с претходним наставним јединицама.	
Корелација са Математиком: Рационални алгебарски изрази	

ВРЕМЕНСКА СТРУКТУРА ЧАСА

План извођења часа

1. Уводни део часа: 5–10 минута
2. Главни део часа: 25–30 минута
3. Завршни део часа: 5 минута

УВОДНИ ДЕО ЧАСА

Пре почетка часа (на одмору) наставник информатике припрема рачунар и видео-бим.

Наставници постављају следећа питања у вези с претходно обрађеном наставном јединицом из предмета Рачунарство и информатика и Математика (питања су у оквиру презентације *PowerPoint* и представљена су у виду квиза). Ученици појединачно одговарају на питања из квиза.

Питања за ученике (из Рачунарства и информатике)

- 1 Који се фонт најчешће користи у програму *Word*?
Очекивани одговор:
Најчешће се користи фонт *Times New Roman* величине 11pt или 12pt.
- 2 Како можемо да поравнамо параграф?
Очекивани одговор:
Параграф можемо поравнати уз леву (Left) или десну (Right) ивицу, по средини (Center) или подједнако од леве и десне ивице (Justify).
- 3 Које врсте размака постоје између линија једног пасуса?
Очекивани одговор:
Постоји једноструки проред (single), дупли (double), 1,5 линија (1,5 lines), тачно одређени број тачака (exactly) и вишеструки проред (multiply).
- 4 Параграф се може уравни у односу на...
Очекивани одговор:
Леву ивицу или десну ивицу за одређени број центиметара.
- 5 Које команде можемо да применимо над табелом?
Очекивани одговор:
Можемо да применимо команду за спајање ћелија (merge), за раздвајање табеле (split), за промену висине реда (row height) или ширине колоне (column width), за брисање редова или колоне (delete rows/columns), за брисање табеле или ћелија (delete table/cells)...
- 6 Како убацујемо слику у програму *Word*?
Очекивани одговор:
Слику можемо убацити преко траке *Insert*, односно команди *Picture* или *Clip Art*.

Питања за ученике (из Математике)

- 1 Како гласи формула за разлику квадрата?
Очекивани одговор:

$$a^2 - b^2 = (a - b) \cdot (a + b)$$

2 Како гласи формула за разлику кубова?

Очекивани одговор:

$$a^3 - b^3 = (a - b) \cdot (a^2 + ab + b^2)$$

3 Како гласи формула за збир кубова?

Очекивани одговор:

$$a^3 + b^3 = (a + b) \cdot (a^2 - ab + b^2)$$

4 Како гласи формула за квадрат бинома?

Очекивани одговор:

$$(a - b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$$

$$(a + b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$$

Наставник информатике ће приказати коришћење онлајн алатке *Symbolab*.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

Наставници деле ученике у 7–8 група по двоје ученика (облик рада: рад у пару).

Свака група решава различите задатке.

Наставници деле ученицима наставна листове са задацима и дају им упутства за рад:

- Задатке из математике решавати на радном листу.
- Комплетна решења (са поступком) откуцати у програму *Word*.
- Време израде задатка је одређено (20–25 минута).
- Ученици који реше св задатке пре истека рока решавају додатни задатак.

Док ученици решавају задатке, наставници обилазе одељење, прате њихов рад, дају инструкције и додатна објашњења (уколико су потребна) и бодре ученике да погодно питају све што им није јасно.

Задаци из Рачунарства и информатике налазе се у прилогу припреме.

Задаци из Математике налазе су у прилогу припреме.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

Заједнички (за Математику и Информатику) домаћи задатак

Проверити решења задатака из математике коришћењем алатке *Symbolab* и оценити свој рад

На крају часа ученици на онлајн паноу *Linolt* остављају утиске о данашњем часу.

Наставници похваљују ученике за њихов труд и рад на часу.

Наставници ће прегледати решене задатке и у складу са утврђеним критеријумима оцењивања формирати оцену за сваког ученика. Оцене са образложењем саопштиће ученицима на следећем часу.

Драгана Богдановић и Драгана Милосављевић

Извод функције (испитивање тока функције и цртање графика применом извода). Извештаји

Техничка школа, Ивањица

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС	
АНАЛИЗА ЦИЉА И ВАСПИТНЕ МЕРЕ И ПОСТУПЦИ	
Назив школе: Техничка школа, Ивањица	
Образовни профил: економски техничар	Разред и одељење: IV ₃
ПОСЛОВНА ИНФОРМАТИКА	МАТЕМАТИКА
ПРЕДМЕТ: Пословна информатика	ПРЕДМЕТ: Математика
НАСТАВНИЦА: Драгана Богдановић	НАСТАВНИЦА: Драгана Милосављевић
Наставна тема број: 1 Назив наставне теме: Базе података	Наставна тема број: 3 Назив наставне теме: Извод функције
Редни број наставне јединице: 49–50 Наставна јединица: Извештаји	Редни број наставне јединице: 68–69 Наставна јединица: Извод функције (испитивање тока функције и цртање графика применом извода)
Циљ: Утврђивање знања и вештина наставних јединица табеле, упита и извештаји. Утврђивање знања из области граф. кон.	Циљ: Систематизација, продубљивање и повезивање знања у јединствену целину.
Образовни задатак: Увежбавање израде табеле, упита и извештаја у програму Access, израде и форматирања графика у програму Excel.	Образовни задатак: Увежбавање цртања графика функција (применом граничних вредности, првог и другог извода).
Функционални задатак: Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Развијање способности практичне примене стеченог знања.	Функционални задатак: Развијање способности за повезивање градива, систематичности и аналитичког приступа у решавању проблема.
Васпитни задатак: Развијање интересовања за пословну информатику и њену примену у другим дисциплинама.	Васпитни задатак: Развијање прецизности, уредности и систематичности, радне дисциплине, као и развијање свести о присуству математике и у друштвеним наукама.

Исходи	Исходи
Ученик ће бити у стању да: ✓ креира табелу, упит и извештај у програму <i>Access</i>, експортује податке из програма <i>Access</i> у програм <i>Excel</i>; ✓ креира и форматира задати тип графикана; ✓ користи онлајн алатку <i>GeoGebra</i> за цртање математичких функција.	Ученик ће бити у стању да: ✓ одреди домен функције; ✓ нуле; ✓ знак; ✓ интервале монотоности, екстремне вредности; ✓ конвексност, конкавност; ✓ нацрта график функције.
Литература за наставника	Литература за наставника
1. Драган Маринчић, <i>Пословна информатика за четврти разред економске школе</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2010. 2. Милан Милосављевић, Младен Веиновић и Игор Франц, <i>ECDL 4.0 модул 5: базе података</i>, Универзитет Синџунум, Београд, 2007. 3. Коришћење сајта:	1. <i>Математика са збирком задатака за IV разред средње школе</i>. 2. Ивановић, Огњаровић, <i>Математика 4 са збирком задатака за IV разред гимназија и техничких школа</i>.
Литература за ученике	Литература за ученике
1. Драган Маринчић, <i>Пословна информатика за четврти разред економске школе</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2010.	1. Др Радич Вучићевић, мр Милорад Ђорђевић, др Миливоје Лазић, <i>Математика са збирком задатака за IV разред средње школе, одручје рада: економија, право и администрација</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003.
Датум реализације часа: 23. 3. 2022. (II група) и 29. 3. 2022. (I група)	
ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА И ПРИПРЕМАЊЕ САДРЖАЈА	
Тип часа: утврђивање (угледни час)	
Наставни облици: индивидуални, фронтални, рад у пару	
Наставне методе: монолошка, дијалошка и демонстративна метода, метода практичног рада	
Наставна средства: аудио-визуелна (рачунар, пројектор), текстуална (свеска, наставни листић) и помоћно-техничка (табла и креда)	
Место извођења: кабинет за информатику и кабинет за компјутерско конструисање	
Прилози: наставни листови	

Корелација унутар предмета: Наставна јединица је у корелацији са претходним наставним јединицама.

Корелација са Математиком: Испитивање тока функције и цртање графика.

Корелација са Пословном информатиком:

Корелација са Пословном информатиком (3. разред): израда и форматирање графикона.

Корелација са Рачунарством и информатиком (1. разред): креирање и форматирање документа.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА

Пре почетка часа (на одмору) наставник информатике припрема рачунар и видео-бим.

Наставници постављају следећа питања у вези с претходно обрађеном наставном јединицом из предмета Пословна информатика и Математика (питања су у оквиру презентације *PowerPoint* и представљена су у виду квиза). Ученици појединачно одговарају на питања из квиза.

Питања за ученике (из Пословне информатике)

- 1 Које команде служе за увоз и извоз података?

Очекивани одговор:

Команда за увоз података из неке друге датотеке назива се *Import*, док се команда за извоз података зове *Export*. Обе комаде се активирају преко траке *External Data*.

- 2 Који графикони постоје у програму?

Очекивани одговор:

У *Excel*-у постоје следећи графикони: стубићи, линијски дијаграм, хоризонтални стубићи, пите (графикон структуре у кругу)...

- 3 Како убадујемо називе серија и категорија неком графикону у програму *Excel*?

Очекивани одговор:

Селектовањем графикона активира се трака *Design*, одабиром команде *Select Data* активира се прозор за дијалог *Select Data Source* у коме је могуће подесити називе серија и категорија.

- 4 Како се креирају извештаји у програму *Access*?

Очекивани одговор:

Извештаји се креирају преко траке *Create*. У одељку *Report* ове траке постоји команда *Report* за креирање извештаја (извештај се креира на основу селектоване табеле или упита) и команда *Report Wizard* (овом командом покреће се чаробњак за израду извештаја у коме је могуће одабрати више поља из више повезаних табела или упита који припадају датој бази података).

Питања за ученике (из Математике)

- 1 Како одређујемо нуле функције?
Очекивани одговор:
То је она вредност x за коју је $y = 0$.
- 2 Како одређујемо екстремну вредност функције?
Очекивани одговор:
Применом првог извода. Тачка у којој је први извод једнак нули зове се стационарна тачка.
Дакле, решавамо једначину $y' = 0$
- 3 Како одређујемо монотоност функције?
Очекивани одговор:
Помоћу знака првог извода. Ако је:
 $y' > 0$, функција је растућа;
 $y' < 0$, функција је опадајућа.
- 4 Како одређујемо коју екстремну вредност има функција?
Очекивани одговор:
Помоћу знака другог извода. Ако је:
 $y'' > 0$, функција има минимум;
 $y'' < 0$, функција има максимум.

Наставник информатике ће приказати коришћење онлајн алатке GeoGebra

<https://www.geogebra.org/graphing?lang=en>

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

Наставници деле ученике у 8 група по двоје ученика (облик рада: рад у пару).

Наставници деле ученицима наставне листове са задацима и дају им упутства за рад:

ученици ће држањем руке наставницима дати знак да су завршили задатке.

Док ученици решавају задатке, наставници обилазе одељење, прате њихов рад дају инструкције и додатна објашњења (уколико су потребна) и боду ученике да слободно питају све што им није јасно.

Задаци из Пословне информатике налазе су у прилогу припреме.

Задаци из Математике налазе су у прилогу припреме.

УЧЕНИЦИ КОЈИ РЕШЕ ЗАДАТКЕ ПРЕ ИСТЕКА РОКА УРАДИЋЕ ДОДАТНИ ЗАДАТАК ИЗ МАТЕМАТИКЕ И ДОДАТНИ ЗАДАТАК ИЗ ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИКЕ.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

На крају часа ученици ће на онлајн паноу *Linolt* оставити утиске о данашњем онлајн часу.

<http://linoit.com/users/DraganaB/canvases/Ugledni%20IV3>

Наставници похваљују ученике за њихов труд и рад на часу.

Тригонометријске функције

Гимназија „Светозар Марковић”, Ниш

Предмет:	МАТЕМАТИКА
Разред:	други, природно-математички смер (Гимназија)
Наставна тема/област:	Тригонометријске функције
Наставна јединица:	Графици сложенијих тригонометријских функција
Тип часа:	систематизација
Облик рада:	групни рад
Наставне методе:	дијалогска, решавање задатака, хеуристична метода, графичка метода
Циљ часа:	- Цртање сложенијих функција облика $f(x) = a \sin(bx + c)$ познајући особине графика синусне функције. - Систематизација и провера знања и умења ученика о графицима сложенијих тригонометријских функција и о њиховом цртању.
Образовни задатак:	Ученик треба да зна да нацрта график функције цртањем коначно много тачака те функције и да уочи особине тригонометријских функција на основу графика.
Васпитни задатак:	Развијање социјалних контаката, комуникације, толеранције, критичког мишљења према сопственом знању.
Функционални задатак:	Развијање вештине брзог и тачног самосталног цртања графика тригонометријске функције.
Очекивани исходи на крају часа:	Ученик ће бити у стању да: - нацрта график функције $x \mapsto a \sin(bx + c)$ за различите вредности параметара a, b и c ($a \neq 0$ и $b \neq 0$); - скицира, тумачи и трансформише графике тригонометријских функција.

Образовни стандарди:	2.МА.2.1.3. Израчунава вредност израза у коме се појављују и елементарне функције и при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер. 2.МА.2.2.5. Примењује тригонометријске функције у реалним ситуацијама.
Наставна средства:	листићи са задацима, апарат за мерење притиска, PhET симулације, програмски пакет <i>GeoGebra</i> (онлајн), презентација
Литература	• Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић, Сузана Алексић, <i>Математика, уџбеник са збирком задатака за други разред.</i> • Вене Богославов, <i>Збирка решених задатака из математике за други разред.</i>
Међупредметне компетенције:	Ученик развија: - компетенције за целоживотно учење; - рад са подацима и садржајима

ТОК ЧАСА	
Уводни део часа (5 минута)	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник дели ученике на групе. Даје упутства ученицима за рад уз опште напомене о начину израде, дели наставне листиће. Подсећа ученике на материјал (презентацију о крвном притиску, PhET симулација о отпору) који је постављен у Гугл учионици, а који могу да користе приликом израде задатака. Напомена: наставник поставља материјал неколико дана пре часа како би ученици имали довољно времена да се припреме за овај час.	Слушају упутства наставника.
Главни део часа (35 минута)	
Ученици од наставника добијају још једном кратко упутство за рад: сваки тим добија задатке за рад (читање графика, повезивање вредности крвног притиска са тригонометријским функцијама, осцилације у физици и електротехници). Приликом рада ученици могу користити материјал који је постављен у Гугл учионици (PhET симулацију, алат <i>GeoGebra</i>, презентације). Сваки тим од резултата које добије прави постер (на папиру, презентација или неки други алат). За рад ученици имају 20 минута. Најуспешнији тим биће оцењен.	Прате упутства наставника. Решавају задатке из теста. Активно учествују у раду своје групе. Предају свој рад. Презентују резултате до којих су дошли.

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник обилази групе, помаже ученицима који се слабије сналазе и даје додатне инструкције. Кад реше задатке, наставник помаже ученицима да своје постере представе. Преузима радове од ученика. Сваки тим бира једног ученика који ће представити резултате до којих су дошли. Наставник прати излагање ученика, исправља, поставља питања.	
Завршни део часа (5 минута)	
Коментарише рад тимова и резултате до којих су ученици дошли. Проглашава најбољи тим. Све постере поставља у Гугл учионицу. На крају, ученицима је у Гугл учионици постављен и упитник о часу: https://forms.gle/RNcritPxKjZX6Scv9	Попуњавају упитник о раду на часу.
Материјал за час	
Презентација: Крвни притисак и физиолошке функције https://docs.google.com/presentation/d/1enAjnq39BgoBefiYRdOKLqTh0a9_lzGP/edit?usp=sharing&ouid=118226121602729449345&rtpof=true&sd=true Алат GeoGebra https://www.geogebra.org/classic?lang=sr Маса и опруга – phet симулације https://phet.colorado.edu/sims/html/masses-and-springs-basics/latest/masses-and-springs-basics_sr.html https://phet.colorado.edu/sims/html/masses-and-springs-basics/latest/masses-and-springs-basics_sr.html Задаци за ученике: https://docs.google.com/document/d/1gG8qQDol6FUxbnjHhhYKEUoaShH_anPz/edit?usp=sharing&ouid=118226121602729449345&rtpof=true&sd=true Упитник за ученике: https://forms.gle/RNcritPxKjZX6Scv9	

Механизми одбране

Седма београдска гимназија, Београд

Модел наставе:	комбиновани модел наставе – онлајн и класична настава		
Предмет:	Психологија	Разред:	II
Наставна тема – модул:	Личност као јединство психолошких процеса, особина и стања		
Наставна јединица:	Механизми одбране		
Циљ наставне јединице:	Разумевање и препознавање механизма одбране.		
Очекивани исходи	Ученик ће бити у стању да: • на примерима препознаје механизме одбране; • самостално наводи примере механизма одбране; • схвати природу различитих механизма одбране; • препознаје узроке фрустрација и унутрашњих конфликта, у својим реакцијама показује преференцију да их конструктивно решава; • научено о механизмима одбране примени у свакодневним ситуацијама.		
Методе рада:	метода изокренуте учионице, самостални рад, меморизација, вербално-дијалогска, кооперативно учење		
Облици рада:	индивидуални, индивидуални и групни		
Потребна опрема / услови наставе / средства / софтвер – апликације – алати за реализацију часа	дигитални материјал направљен у веб-алату quizlet.com, Гугл учионица Пројектор Материјал са примерима за групни рад		
Опис	Овај час подразумева употребу методе изокренуте учионице – ученицима је путем Гугл учионице подељен дигитални материјал направљен у веб-алату quizlet.com и инструкција за истраживање садржаја овог материјала. На претходном часу наставник демонстрира употребу алата и опције коришћења (алат подразумева меморијске картице – појам и дефиниција, праћене визуелним и кратким аудио-објашњењем појмова уз навођење примера). Задатак ученика је да проуче садржај и припреме по једно питање или дилему за час.		

Уводни део часа	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Наставник на пројектору приказује дигитални материјал који су ученици код куће проучавали. Кратко дефинише и објашњава механизме одбране и позива ученике да поставе своја питања формирана на основу проучавања садржаја. Након што ученик постави питање, наставник прво позива остале ученике да одговоре и тек уколико нико не зна одговор, одговара наставник. Наставник усмерава дискусију.	Ученици активно слушају упутства и инструкције наставника. Постављају питања, коментаришу, дају одговоре. Подсећају се садржаја који су проучавали пре часа и обнављају појмове.
Средишњи део часа	
Наставник дели ученике у групе, дели материјал и задатке за групни рад и даје инструкцију. Док групе раде, наставник обилази, коментарише, сугерише, наводи, помаже, подстиче размишљање, подстиче питањима мање укључене чланове група.	Ученици анализирају примере, решавају задатке, дискутују, размењују мишљења, процењују и повезују пример са проучаваном дефиницијом појма. Представници група излажу одговоре.
Завршни део часа	
Наставник сумира урађено, даје додатна објашњења, објашњава ученицима да у оквиру проучавањег материјала у <i>Квизлету</i> одат групу сајцију <i>Тести</i> и провере своје знање. Одговор на питање које су добре, а које лоше стране механизма одбране јесте домаћи задатак за следећи час.	Ученици раде кратку проверу знања и усвојености кључних појмова путем истог веб-алата у оквиру ког су проучавали садржај на меморисјким картицама. Записују питање за домаћи задатак.
Линкови	Механизми одбране – quizlet Психологија Материјал за групни рад
Начини провере остварености исхода	Веб-алат quizlet.com нуди опцију пребацавања садржаја у форму теста и у завршном делу часа ученици индивидуално решавају тест у оквиру овог веб-алата и бележе повратну информацију о успешности.
Корелација, међупредметне компетенције	Корелација: српски језик и књижевност. Међупредметне компетенције: компетенција за целоживотно учење, комуникацију и одговоран однос према здрављу, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња.

Литература

Биљана Милојевић Апостоловић, *Психологија, уџбеник психологије за други разред гимназије, и други и трећи разред подручја рада економија, право и администрација*, Нови Лојос, Београд, 2021.

Енциклопедија Човек: „Психологија”, Софос, Београд, 2007.

Ана Фројд, *Ја и механизми одбране*, Академска књига.

Инглиш и Инглиш, *Обухватни речник психолошких и психоаналитичких појмова*, Савремена администрација, 1972.

Марија Јеверичић, професорка српског језика, и
мр Александра Гордић, професорка ликовне културе

Поезија француских песника модерне (пројектна настава)

Гимназији „Свети Сава”, Пожега

ПЛАНИРАЊЕ ПРОЈЕКТА	
ИЗБОР МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА И ПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉА ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ	
Међупредметна/е компетенција/е (МПК)	сарадња, дигитална компетенција, комуникација, целоживотно учење, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција
Наставни предмети	Српски језик и књижевност и Ликовна култура
Циљ/еви пројектне наставе	Развој одговорности за заједничка постигнућа и уочавање значаја поезије француских модерниста у развоју књижевне културе.
Исходи пројектне наставе	Ученици ће бити у стању да: – наводе и објашњавају обележје уметничког периода на датом делу; – прикупљају грађу за израду задатка; – анализирају прикупљене податке; – праве критеријуме по којима ће селектовати прикупљену грађу; – процењују и бирају податке који одговарају изабраним критеријумима; – праве избор веб-алата који ће најбоље приказати прикупљени материјал; – презентују резултате рада приказујући их у одређеном веб-алату и наводећи примере из дела; – прате и вреднују рад других група као и успешност часа; – наводе и објашњавају значај сарадње за остваривање заједничких циљева као и значај одговорности за заједничка постигнућа; – закључе који је значај поезије модерне за развој књижевности и уметности уопште.
Међупредметна корелација	Рачунарство и информатика, Ликовна култура

Литература	Зона Мркаљ, Љиљана Бајић, Миодраг Павловић, <i>Читанка за трећи разред гимназија и средњих стручних школа</i>, Клет, Београд. Др Оливера Радловић, др Јелена Журић, <i>Читанка за трећи разред гимназија и средњих стручних школа</i>, Едука, Београд. М. Вилотијевић, Н. Вилотијевић, Д. Мандић, <i>Пројектна настава у ИКТ окружењу</i>, Учитељски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2018. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
ПОКРЕТАЊЕ ПРОЈЕКТА	
Дефинисање теме пројекта	Поезија француских песника модерне
Дефинисање циља пројекта	Разумевање карактеристика и значаја поезије француске модерне и њених представника.
Исходи пројекта	Ученик ће бити у стању да: ✓ прикупи релевантне податке, користећи различите изворе информација; ✓ процењује поузданост извора информација поштујући постављене критеријуме; ✓ креира одговарајући промотивни материјал поштујући постављене критеријуме; ✓ креира текстове различите књижевне врсте поштујући постављене критеријуме; ✓ представити, објасни и изведе закључке у вези са карактеристикама поезије француске модерне наводећи конкретне примере.
ОДРЕЂИВАЊЕ ЗАДАТАКА, ПОДЕЛА АКТИВНОСТИ	
Задаци	У сарадњи са наставницима организују се у групе како би реализовали следеће задатке: • читање поезије француске модерне и прављење примарне документације коју ће користити за израду задатака; • прикупљање литературе (користећи услуге библиотеке и интернета) и стварање секундарне документације која ће им користити за израду задатака; • постављање изабране литературе на зид веб-алата <i>Padlett</i>; • прављење дизајна пројекта (лого и предлог назива пројекта) користећи таблу Linoit;

Задаци	• прикупљање релевантних података које ће користити при прављењу трејлера, брошуре, постера и видео-материјала, Фејсбук странице; • креирање лога пројекта, израда брошура и постера на основу обрађеног материјала, користећи веб-алат Canva; • креирање видео-материјала користећи <i>Microsoft PowerPoint, ActivePresenter, Audacity</i>, и постављање на канал <i>YouTube</i>; • креирање Фејсбук профила писца; • провера остварености исхода користећи алат <i>WordWall</i>: • https://wordwall.net/about/template/quiz.
Облик рада	групни рад
Активности ученика	• дизајнирају лого пројекта (планирају све фазе и ток рада, дефинишу пројектне активности) користећи таблу Linoit; • линк до табле: Предлог назива и лога пројекта; • гласају за најуспешнији предлог лога пројекта и назива пројекта користећи Гугл упитник: Гласање за најуспешнији лого; • постављају изабрану литературу на <i>Padlett</i>: Постављање одабране литературе; • изналазе решења проблема (истражују, самостално прикупљају релевантне податке, организују материјал, предлажу решења, осмишљавају промотивне активности и израђују промотивни материјал). Извори података су: • прикупљени фото-материјал и видео-материјал са интернета; • штампани медији (дневна и периодична штампа, стручни часописи); • електронски медији; • непосредни контакт/усмено (са радницима у библиотеци, другим ученицима, наставницима,...); • сређују и анализирају податке; • презентују резултате рада (избор начина презентовања сређених података: постер, брошуре, видео-материјал, Фејсбук профил писца); • линкови до видео-материјала: Интервју са песницима француске модерне Слика друштва и лирског субјекта у поезији француске модерне Корелација са поезијом створеном пре појаве поезије модерне као и са савременом поезијом

Активности ученика	линк постера: Књижевно вече "Уклета поезија" линк брошуре: Брошура "Уклета поезија"; линк трејлера: Уклета поезија, трејлер; • креирају Фејсбук профил Шарла Бодлера у коме постављају продукте рада: Фејсбук профил "Уклета поезија"; • извештавају; • заједно са наставницима сумирају и изводе закључке који воде ка наредним задацима; • учествују у вредновању пројектне наставе и рада чланова група.
Активности наставника	• у сарадњи са ученицима, пажљиво планирају и припремају пројектну наставу; • помажу ученицима да поставе циљеве и изабране теме; • помажу ученицима у осмишљавању и изради пројекта; • прате, пружају подршку и умеравају ученике током целог процеса; • подстичу ученике на савремено истраживање и креативна решења; • подстичу сарадњу и тимски рад ученика; • помажу ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације; • заједно са ученицима вреднују резултате процеса и пројекта.
Провера остварености исхода	• ученици ће учествовати у <i>Wardwall</i> квизу чији је задатак да у вези са резултатима до којих су дошли током израде пројекта; линк до квиза: Поезија француске модерне.
Начин уључивања окружења у пројекат	Коришћење материјала из Народне библиотеке Пожега.
Улога родитеља у пројекту	Презентовање резултата истраживања на сајту школе.
ОДРЕЂИВАЊЕ УЛОГА И ОДГОВОРНОСТИ, ВРЕМЕНСКЕ ДИНАМИКЕ, РЕСУРСА, ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ	
Улоге и одговорности	У оквиру сваке активности ученици се на нивоу група договарају о улогама и одговорностима. Наставници су упознати са договореним поделама улога и одговорности и интервенишу у случају могућих потешкоћа.
Временска динамика	четири недеље

Ресурси	приступ интернету, библиотека, јавна читаоница, часописи, стручна литература, рачунар, пројектор, фотографије, видео-материјали, веб-алати, образовни дигитални садржаји
Праћење и вредновање	Ученици и наставници: • дефинишу шта ће се све пратити и вредновати; • одређују ко ће, кад и како процењивати (наставничка процена, самопроцена, вршњачко оцењивање); • дефинишу критеријуме вредновања; • линкови до упитника: Вредновање пројектне наставе Уклета поезија Вредновање рада чланова прве групе, Уклета поезија Вредновање рада чланова друге групе, Уклета поезија Вредновање рада чланова треће групе, Уклета поезија Вредновање рада чланова четврте групе, Уклета поезија Вредновање рада чланова пете групе, Уклета поезија

Предлог праћења и вредновања групног рада и презентовања пројектних активности. Користити: *Lino.it* и *Padlet* (табле) за сарадњу, *Microsoft PowerPoint* (презентације), *ActivePresenter* (видео-материјал), *Audiacity* (снимање звука) и *Canva* (брошуре) за продукте, *Wordwall* (квиз) за проверу остварености исхода, *Google Form* (упитник) за вредновање групног рада и циља пројектне наставе.

Дијалекти српског језика (проектна настава)

Гимназији „Свети Сава”, Пожега

ПЛАНИРАЊЕ ПРОЈЕКТА	
ИЗБОР МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА И ПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉА ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ	
Међупредметна/е компетенција/е (МПК)	сарадња, дигитална компетенција, комуникација, целоживотно учење, решавање проблема рада са подацима и информацијама, одговорно учење у демократском друштву, естетичка компетенција
Наставни предмети	Српски језик и књижевност
Име и презиме наставнице	Марија Јеверичић, професорка српског језика и књижевности
Учесници у пројекту су ученици (ког разреда и смера)	први разред, природно-математички смер
Циљ/еви пројектне наставе	Развој одговорности за заједничка постигнућа и учешће у очувању дијалеката за очување народне традиције и богатства језика нашег народа
Исходи пројектне наставе	Ученици ће бити у стању да: – наводе и објашњавају карактеристике дијалеката српског језика наводећи адекватне примере; – наводе и објашњавају ношњу, фолклор, легенде и обичаје везане за територију одговарајућег дијалекатског подручја; – прикупљају грађу за израду задатка; – анализирају прикупљене податке; – праве критеријуме по којима ће селекувати прикупљену грађу; – процењују и бирају податке који одговарају одабраним критеријумима; – праве избор веб-алата који ће најбоље приказати прикупљени материјал; – презентују резултате рада приказујући их у одређеном веб-алату и наводећи одговарајуће примере из дела;

Исходи пројектне наставе	– прате и вреднују рад других група, своје групе, сопствени рад као и успешност пројектне наставе; – наводе и објашњавају значај сарадње за остваривање заједничких циљева као и значај одговорности за заједничка постигнућа; – закључе о значају дијалеката за очување народне традиције и културе српског народа.
Међупредметна корелација	Рачунарство и информатика, Ликовна култура, Музичка култура, Историја, Веронаука
Литература	Весна Ломпар, <i>Грамађица за њрви разред ђмназија и средњих сѝручних школа</i>, Клет, Београд. Др Душка Килковац, мр Љиљана Николић, <i>Српски језик за њрви разред ђмназија и средњих сѝручних школа</i>, Едука, Београд. М. Вилотијевић, Н. Вилотијевић, Ђ. Мандић, <i>Пројектна настава у ИКТ окрѝжњу</i>, Учитељски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2018. Милија Николић, <i>Методика наставае српског језика и књижевности</i>, Зајед за ученике и наставна средства, Београд, 1999.
ПОКРЕТАЊЕ ПРОЈЕКТА	
Дефинисање теме пројекта	Дијалекти српског језика
Дефинисање циља пројекта	Уочавање карактеристика и значаја дијалеката за очување српске традиције и културе.
Исходи пројекта	Ученици ће бити у стању да: • прикупи релевантне податке, користећи различите изворе информација; • процењује поузданост извора информација поштујући постављене критеријуме; • креира одговарајући промотивни материјал поштујући постављене критеријуме; • процени успешност рада група, чланова групе, сопственог рада и пројекне наставе на основу постављених критеријума.
ОДРЕЂИВАЊЕ ЗАДАТАКА, ПОДЕЛА АКТИВНОСТИ	
Задаци	У сарадњи са наставником организују се у групе како би реализовали следеће задатке: • прикупљање литературе (користе услуге библитеке и интернета) и комуникација са особама које могу послужити као ресурс за стварање документације која ће им користити за израду задатака;

Задаци	• постављање изабране литературе на зид веб-алата <i>Padlet</i>; • дизајнирање пројекта (лого и предлог назива пројекта) користећи таблу Linoit; • прикупљање релевантних података у вези са дијалектима српског језика (језичке карактеристике и територијална распрострањеност дијалекта, обичаји, ношња, фолклор, легенде одређеног дијалекатског подручја и сл.); • креирање лога пројекта, израда брошура користећи веб-алат Canva; • креирање видео-материјала користећи <i>Microsoft PowerPoint, ActivePresenter, Animaplicity</i> и постављање на канал <i>YouTube</i>; • креирање кју-ар кодова за видео-материјале и постављање на брошуре; • провера остварености исхода користећи алат <i>Google forms</i>; • утврђивање критеријума за вредновање пројекта и рада чланова група; • вредновање пројекта, рада чланова група, вредновање рада група, самовредновање користећи инструменте за вредновање.
Облик рада	групни рад
Активности ученика	• дизајнирају пројекат (планирају све фазе и ток рада дефинишу пројектне активности); • креирају предлог назива и лога пројекта и постављају на таблу <i>Linoit</i>; линк до табле Предлог лога и назива пројекта; • гласају за најуспешнији предлог лога пројекта и назива пројекта користећи Гугл упитник: Гласање за најуспешнији назив и лого пројекта; • постављају изабрану литературу на <i>Padlet</i>: Коришћени извори за израду пројекта; • изналазе решења проблема (истражују, самостално прикупљају релевантне податке, организују материјал, предлажу решења, осмишљавају промотивне активности и израђују промотивни материјал); • сређују и анализирају податке; • презентују резултате рада (избор начина презентовања сређених података: брошуре, видео-материјал);

Активности ученика	• линк до видео-материјала: Плеј-листа видео-материјала "Нијансе нашег језика"; • брошуре (постављене у прилогу); • извештавају; • заједно са наставником сумирају и изводе закључке који воде ка наредним задацима; • учествују у вредновању пројектне наставе и рада чланова група, група и у самовредновању.
Активности наставника	• у сарадњи са ученицима, пажљиво планирају и припремају пројектну наставу; • деле ученике на групе и бирају координаторе група; • постављају на Гугл учионицу документ у коме се може прочитати списак чланова група, задаци сваке групе као и упутства за њихов извођење; • помажу ученицима да поставе циљеве и задатке одабране теме; • помажу ученицима у осмишљавању и изради пројекта; • прате, пружају подршку и смеравају ученике током целог процеса; • мотивишу ученике на стваралачко истраживање и креативна решења; • подстицају радњу и тимски рад ученика; • помажу ученицима да превазиђу неочекиване проблеме и ситуације; • постављају у Гугл учионицу ученицима упутства за рад и веб-алатима предложеним за коришћење; • постављају у Гугл учионицу материјал који говори о правилима и о значају групног облика рада, правила коришћења литературе и преузимања фотографија са интернета, критеријуме вредновања задатака; • израђују са ученицима критеријуме вредновања пројектне наставе и чланова група; • заједно са ученицима вреднују резултате процеса рада и пројекта.
Провера остварености исхода	• ученици ће урадити задатке у форми Гугл упитника чији је садржај у вези са резултатима до којих су дошли током израде пројекта; • линк до квиза: Нијансе нашег језика, провера остварености исхода; • јавно презентовање радова на Гимназијском фестивалу науке и уметности (Гимфесту) школе.

Начин укључивања окружења у пројекат	Коришћење материјала из Народне библиотеке Пожега, Фолклорни ансамбл „Разиграно коло” Пожега.
Улога родитеља у пројекту	Презентовање резултата истраживања на Гимфесту; родитељи могу бити ресурс за израду пројекта.
ОДРЕЂИВАЊЕ УЛОГА И ОДГОВОРНОСТИ, ВРЕМЕНСКЕ ДИНАМИКЕ, РЕСУРСА, ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ	
Улоге и одговорности	У оквиру сваке активности ученици се на нивоу група договарају о улогама и одговорностима. Наставник је упознат са договореним поделима улога и одговорности и интервенише у случају могућих потешкоћа.
Временска динамика	четири недеље
Ресурси	Извори података су и: • прикупљени фото-материјал и видео-материјал са интернета; • медији; • непосредни контакт (усмено (са радницима у библиотеци, фолклорним ансамблом, другим ученицима, наставницима, познаницима из различитих говорних подручја).
Праћење и вредновање	Ученици и наставник: • дефинишу шта ће се све пратити и вредновати; • одређују ко ће, кад и како процењивати (наставничка процена, самопроцена, вршњачко оцењивање); • дефинишу критеријуме вредновања.

За праћење и вредновање групног рада и презентовања пројектних активности користили:

– *Google Classroom* (учионица), *Lino.it* и *Padlett* (табле) за сарадњу, *Microsoft PowerPoint* (презентације), *ActivePresenter* (видео-материјал), *Audacity* (снимање звука) и *Canva* (брошуре) за продукте, *YouTube* (за постављање и објављивање видео-садржаја), *Google forms* (квиз) за проверу остварености исхода.

– У прилогу: брошуре, изглед Гугл учионице, табла *Линоит* и зид *Падлет*а, фотографије јавног представљања пројекта.

Песници романтизма у српској књижевности (пројектна настава)

Медицинска школа, Чачак

Предмет:	Српски језик и књижевност	Разред: II
Наставна тема:	Романтизам – песници романтизма у српској књижевности	
Наставне јединице:	Подтеме: Б. Радичевић: „Кад млини не умру“, „Бачки растанак“ Ђ. Јакшић: „На Липару“ Ј. Ј. Змај: <i>Ђулићи, Ђулићи, девојко</i>, „Лутугунска наодна химна“ Л. Костић: „Међу јавором и мандарином“, „Santa Maria della Salute“	
Циљ наставне теме/јединице:	- Упознавање са појмом романтизма, представницима и парадигматичним делима српске књижевности; - Учење техникама учења, истраживачком раду, коришћењу примарне и секундарне литературе, цитирању, описивању дигиталним уџбеником и подацима са интернета. - Процењивање базе знања одељења.	
Очекивани исходи:	<u>Исходи учења о наставној теми</u> На крају обраде наставне теме ученик ће бити у стању да: ✓ наведе представнике српског романтизма и њихова дела; ✓ уочава и образлаже одлике романтизма на конкретним песмама српске књижевности; ✓ тумачи уметнички свет и стваралачке поступке у структури обрађених дела; ✓ изнесе свој суд о књижевним делима користећи стечена знања и сопствена запажања; ✓ повеже знања из српског језика и књижевности са знањима из историје, географије, грађанског васпитања, верске наставе; ✓ препозна и усвоји вредности националне културе.	

Очекивани исходи:	<u>Исходи учења о техникама и начинима учења</u> На крају обраде наставне теме ученик ће бити у стању да: ✓ издвоји, подвуче битне податке из литературе и са интернета; ✓ пронађе релевантне сајтове и странице; ✓ селекује релевантне податке са интернета; ✓ наведе кључне речи; ✓ направи сажетак текста из секундарне литературе својим речима; ✓ правилно наводи литературу и цитира; ✓ сарађује у групи одговорно се односећи према свом доприносу тимском резултату рад; ✓ направи коректну презентацију према упутствима.
Тип часа:	обрада, утврђивање и систематизација, писмена провера
Методе рада:	пројектна настава као стратегија учења („мини-пројектна настава“ у обради наставне теме у току 13 часова, четири седмице)
Облици рада:	групни рад – обрада и утврђивање фронтални и индивидуални – систематизација, писмена провера
Образовни стандарди:	2СЈК.1.2.4. Уочава и примерима аргументује основне поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевних дела из обавезне школске лектире. 2СЈК.1.2.6. Наводи основне књижевноисторијске и поетичке одлике стилских епоха, праваца и формација у развоју српске и светске књижевности и повезује их са делима и писцима из обавезне лектире школског програма. 2СЈК.2.2.2. Познаје књижевнотеоријску терминологију и књижевнотеоријска знања адекватно примењује у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом. 2СЈК.2.2.3. Разликује методе унутрашњег и спољашњег приступа у интерпретацији књижевноуметничког и књижевнонаучног дела и адекватно их примењује приликом разумевања и тумачења ових врста дела. 2СЈК.2.2.7. Самостално уочава и анализира проблеме у књижевном делу и уме да аргументује своје ставове на основу примарног текста.

Образовни стандарди:	2СЈК.2.2.8. Активно користи препоручену и ширу, секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, аутопоетичку, теоријску) у тумачењу књижевноуметничких и књижевнаучних дела предвиђених програмом. 2СЈК.3.2.2. Влада књижевнотеоријском терминологијом и теоријска знања адекватно примењује у тумачењу књижевноуметничких и књижевнаучних дела која су предвиђена школским програмом и других дела ове врсте различитих жанрова, изван школског програма. 2СЈК.3.2.3. У процесу тумачења књижевноуметничког и књижевнаучног дела, одабира, примењује и комбинује адекватне методе унутрашњег и спољашњег приступа. 2СЈК.3.2.8. У тумачењу књижевног дела критички користи препоручену и самостално изабрану секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, аутопоетичку, теоријску).
Развој компетенција (међупредметне компетенције):	1. компетенција за целоживотно учење 2. комуникација 3. рад с подацима и информацијама 4. дигитална компетенција 5. решавање проблема 6. сарадња 7. одговорно понашање у демократском друштву 8. естетичка компетенција
Корелације:	Међупредметна корелација (хоризонтална и вертикална) успоставља се са Историјом, Географијом, Ликовном културом, Верском наставом, Грађанским испитањем, Рачунарством и информатиком.
Иновације:	Коришћење дигиталног уџбеника, релевантне базе са интернета, ИКТ-а у настави, ЛМС.
Наставна средства:	рачунар, пројектор, видео-бим, Гугл учионица (или др. ЛМС)
Литература за ученике:	Живковић 1994: Драгиша Живковић: <i>Теорија књижевности</i>, Београд: Завод за уџбенике. Пијановић 2015: Петар Пијановић, <i>Књижевност и језик</i>, Београд: Завод за уџбенике. СТИШОВИЋ МИЛОВАНОВИЋ–ЖИВКОВИЋ–ЖУРИЋ 2021: <i>Читанка 2 – српски језик и књижевност за други разред гимназија и средњих стручних школа</i>, Београд: Едука. Пројекат <i>Растко</i>, Библиотека српске културе на интернету. Јован Деретић, <i>Крајка историја српске књижевности</i>, https://www.rastko.rs/knjizevnost/jderetic-knjiz/index.html

Литература за ученике:	Виблионица. Наставни материјали, лекције, задаци https://viblionica.weebly.com/10591095108010861085108010941072/5060317
Литература за наставнике:	Божић 2018: Снежана Божић: <i>Пријатељство на мрежи – о инјернеју и настави књижевности</i>, Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу.
Напомена:	Учење учења Наставник подједнаку пажњу, поред садржаја књижевности, посвећује подучавању ученика да уче (истражују, користе релевантне изворе, интернет, правилно цитирају и наводе литературу), те развијају међупредметних компетенција. Индивидуализација Појединачна задужења у групи (индивидуализација и диференцијација наставе): 1. Биографија писца, фотографија (основни ниво) 2. Локализација текста – смештање дела у историјски контекст, спољашњи приступ делу (основни ниво) 3. Стилска анализа и формалне одлике дела (средњи и напредни ниво) 4. Композиција дела и мотиви (средњи и напредни ниво) 5. Издвајање идеје/поруке дела, одређивање крилатице и издвајање кључних речи (напредни ниво)
Задаци наставе (садржај):	
▲ 1, 2, 3. и 4. час – обрада ➤ Биографије песника (биографски подаци и стваралаштво) – прикупљање биографских података из читанке/дигиталног уџбеника; – прикупљање биографских података из секундарне литературе; – прикупљање података са интернета; – преузимање илустративних фотографија за пишчеву биографију (фотографија песника, породице, места рођења, школовања, спомен-кућа, кафана (нпр. <i>Три шешира</i>, Скадарлија), споменици (споменици песницима, црква у Венецији, Стражилово), савременици, фототипска издања збирки, часописа итд.). ➤ Анализа песама песника романтизма у српској књижевности: Б. Радичевић, Ђ. Јакшић, Ј. Ј. Змај, Л. Костић; с обзиром на структуру лирске песме, ученици одређују: – локализацију текста – мотиве – лирски субјект – стилску анализу – композицију – идеју/поруку дела – формалне одлике	

Дела: „Кад млидија’ умрети”, „Бачки растанак”, „На Липару”, *Ђулићи, Ђулићи увеоци*, „Јутутунска народна химна”, „Међу јавом и мед сном”, „Santa Maria della Salute”.

▲ 5, 6, 7. и 8. час – обрада и утврђивање

- Израда презентација (израда презентације Пауер поинт или Гугл, дељење презентације у групном раду, сваки ученик је уредник у Гугл презентацији)

▲ 9, 10, 11. и 12. час – систематизација

- Часови посвећени песницима – презентовање рада (презентују/наступају као група, али индивидуално и фронтално презентују појединачно задужење у оквиру групе у задатом временском интервалу увежбавајући усмену културу изражавања):
 - Бранко Радичевић
 - Ђура Јакшић
 - Јован Јовановић Змај
 - Лаза Костић

▲ 13. час

- Писмена провера знања – мерење исхода

Ток наставе (активности)

УВОДНИ ДЕО – 1. час:

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
• Истиче циљ часова/пројектне наставе и упознаје ученике са исходима које треба постићи. • Слуша идеје ученика, предлаже своје и систематизује их (на табли). • Структурира час, дели упутства за рад. • Дели ученике на групе. Помаже у распоређивању задатака на појединце и групе водећи рачуна о индивидуализацији (ученици са постигнућима основног нивоа раде бисеграфије песника и локализују књижевни текст; ученици средњег и напредног нивоа постигнућа анализирају песму на основу задатака (по структури лирске песме), ученици основног нивоа анализирају једноставније примере стилских фигура; ученици напредног нивоа постигнућа издвајају идеје дела). Такође, задаци се распоређују по склоностима и способностима ученика. • Предлаже секундарну литературу.	• Везује циљ и исходе које треба да постигну као путоказ наредних часова. • Износи идеје и предлаже начин рада на наставној теми. • Слушају и усвајају упутства за рад. • Распоређују задатке на чланове група. Именују групе (<i>Бранко, Ђура, Чика Јова, Лаза</i> итд.). • Задатке распоређују према нивоима постигнућа ученика и склоностима и способностима: естетским, информатичким, аналитичким итд. • Договарају се унутар групе о продукту пројектне наставе, о структури, дизајну презентације.

СРЕДИШНИ ДЕО (2–8. час)

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
- Упућује ученике на међупредметне корелације. - Учи их да уче: како да пронађу релевантне информације, сајтове (пројекат <i>Расџко</i> нпр.), како да издвоје битно, кључне речи, воде белешке у припреми продукта пројектне наставе, сарађују у групи, користе базе знања и праве одељењску базу... - Прати и координира рад ученика током часова. - Стоји на располагању за консултације у току сваког часа. - Усмерава рад ученика исправљајући грешке, помажући у одабиру, дајући информације које ученици нису прикупили или их се нису досетили, повезује њихова знања са реалним животом. - Упућује их у израду презентације (редукција текста, прављење молба, табеларних и симболичких приказа, одабира илустративних фотографија итд.). - Проверава грамписане поштовање језичких норми. - Пре презентовања рада проверава успешност израде сваке презентације. - Процењује и оцењује рад појединаца у групи, даје савете, упутства и препоруке; коригује рад групе – формативно вреднује начин рада, заинтересованост, залагање, сарадњу итд. према критеријуму вредновања.	- Издвајају мото часа и кључне речи: стих или цитат који лепо одсликава песника, његову личност, живот и стваралаштво или књижевно дело којим се баве. - Прикупља, одваја битно од небитног и систематизује информације из читанке или дигиталног уџбеника, секундарне литературе и са интернета: – основне биографске податке (праћене фотографијама: места рођења, породице, савременика, манастира, фототипским издањима итд.), – бира и пружа фотографије. - Користи примарну и секундарну литературу. - Анализује текст књижевног дела у књижевно-историјски контекст настанка (спољашњи метод). - Повезује знања из различитих предмета, успоставља међупредметне корелације. - Анализира дела с обзиром на њихову структуру: одређује позицију лирског субјекта, композицију, мотиве, стилска изражајна средства и њихову улогу, формалне одлике (версификација). - Издваја и образлаже идеју/ поруку дела. - Израђује презентацију и др.; правилно цитира и наводи литературу. - Ради групно/тимски. Сарађује са другим члановима групе. - Усваја упутства и препоруке наставника за даље напредовање.

Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Даје повратну информацију у формативном оцењивању са препорукама за даље напредовање како би постигли исходе у сумативном оцењивању на крају наставне теме.	- Презентује свој рад унутар групе. - Самостално ради писмену проверу. - Процењује иновирание видове наставе; самопроцењује свој рад и његове ефекте. - Ради анкету. Учествује у анализи ефеката оваквог начина рада. - Ради групно/тимски. Сарађује са другим члановима групе. Прави базу знања одељења.
ЗАВРШНИ ДЕО (9–12. час)	
Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
- Прави базу знања одељења и шаље је ученицима преко ЛМС (Гугл учионице). - Израђује примере задатака писмене провере (за мерење исхода) и оцењује је. - Анализира ефекте иновирание наставе – кроз писмену проверу, анкетирање ученика у Гугл упитнику (извештај педагога, колега – угледни час). - Образлаже оцене, даје повратну информацију ученицима.	- Презентује свој рад (до пет минута по ученику). - Комплетира базу знања одељења. - Самостално ради писмену проверу. - Процењује иновирание видове наставе; самопроцењује свој рад и његове ефекте. - Ради анкету. Учествује у анализи ефеката оваквог начина рада.
Начин провере остварености исхода:	Формативно вредновање ангажовања ученика у настави – наставник формативно вреднује рад појединаца у групи уз повратну информацију ученику са упутствима за рад и препорукама за напредовање у току рада на наставној теми, а пре презентовања рада и сумативног оцењивања – бележи се у педагошкој документацији наставника (у евиденцији о постигнућима ученика). Сумативно оцењивање кроз писмену проверу Презентација – вредновање резултата пројектне наставе на основу унапред утврђеног критеријума вредновања и креираног инструмента формативног вредновања ангажовања ученика у раду и продукта пројектне наставе.
Оквир за преиспитивање оствареног часа:	Анализа писмене провере. Анкетирање ученика – евалуација пројектне наставе (анкетни листићи или Гугл упитник).

Мотивација за пројектну наставу као стратегију учења и подучавања

Превасходни мотиви наставника да се наставна тема обради на приказани начин били су:

- иновирање наставног процеса;
- фокус на наставни процес, на процес учења и подучавања у учионици;
- групни (тимски) рад ученика, освешћивање личне одговорности за успех групе;
- постављање наставника у позицију ментора који усмерава наставни процес помажући ученицима да се „снађу и пронађу”, што би рекао наш нобеловац;
- ангажовање свих ученика – учење се одвија на часу;
- усмереност на циљеве и исходе учења, освешћивање циљева и исхода код ученика;
- развој општих и међупредметних компетенција;
- уочавање међупредметних корелација, освешћивање повезаности свих знања и одмак према лекцијашком учењу;
- постизање занимљивости наставе, позитивне радне атмосфере;

Ограничења у настави које је требало превазићи:

- оптерећеност ученика, згуснут распоред у средњој стручној школи;
- незаинтересованост ученика за рад који ће их додатно оптеретити – рад код куће, који одузима слободно време;
- место становања ученика, мноштво ученика путника;
- проблем састајања групе ван школе (због превоза нпр.).

Пре почетка рада на наставној теми *Романтизам*, односно *Песници романтизма у српској књижевности*, ученици су:

- дабрали пројектну наставу као стратегију учења, и то прилагођену условима рада у одељењу П₄ медицинска сестра-васпитач (ученици раде по реформисаном програму који обухвата сва дела наведена у методичкој припреми);
- парламентарно је изгласано да продукт пројектне наставе буде презентација како би била креирана база знања одељења у Гугл учионици;
- одељењска база представља ученичке радове у Гугл учионици који су доступни свим ученицима у припреми писмене провере сходно индивидуалној динамици учења.

Прилози методичкој припреми:

– Презентације – продукти пројектне наставе у одељењској бази

Бранко Радичевић

https://drive.google.com/file/d/1WDF-EV_ATOXiULBtXO0RCRUFMFvwr5f/view?usp=sharing

Ђура Јакшић

https://drive.google.com/file/d/1Y6iwsXEWdCSg5c_dIKui2j8csokSnRzN/view?usp=sharing

Јован Јовановић Змај

<https://drive.google.com/file/d/10SaQtEKambyC62dbvcEClIUaXcws5h8M/view?usp=sharing>

Лаза Костић

<https://drive.google.com/file/d/1rsQqMjNof00n2zn71BtN5lBrIWjPTw/view?usp=sharing>

– Упутство за израду презентације

https://drive.google.com/file/d/1G252cPfUFYtU8_ICsiZ85S6YB4Qjt/view?usp=sharing

– Критеријум вредновања групног рада

https://drive.google.com/file/d/1Ute6VqHGcztIQ82ionZ2TdZRr_HnbhN/view?usp=sharing

– Критеријум вредновања презентације

<https://drive.google.com/file/d/1LZzuv1c64cIPV1Mm3tbCHEcCiraHLpEb/view?usp=sharing>

Данило Киш, „Славно је за отаџбину мрети”

Техничка школа, Чачак

Наставни предмет	Српски језик и књижевност	Разред: четврти
Наставна тема	Савремена српска књижевност	
Наставна јединица	Данило Киш, „Славно је за отаџбину мрети”	
Одељење	IV ₅	
Датум	3. 3. 2022.	
Редни број часа по теми	9.	
Тип часа	обрада градива	
Кључне речи	Данило Киш, мотив смрти, Албер Каму, затвор, мајка	
Циљ часа	Тумачење тематско-мотивске структуре приповетке „Славно је за отаџбину мрети” у контексту збирке <i>Енциклопедија мртвих</i> и културног мозаика стваралаштва Данила Киша.	
Задаци часа		
Образовни (материјално-сазнајни)	– Оспособљавање претходно стечених знања о стваралаштву Данила Киша, делу <i>Енциклопедија мртвих</i> и опсесивној теми смрти. – Тумачење мотива смрти, вере и наде у приповеци „Славно је за отаџбину мрети”. – Препознавање и тумачење мотива из грчке митологије (мит о Егеју). – Повезивање тематско-мотивске структуре приповетке са романима <i>Сиранац</i>, <i>Злочин и казна</i>, <i>Проклећа авлија</i>, драмом <i>Чекајући Гогоа</i>, <i>Ејом о Гилјамешу</i>, <i>Библијом</i>, грчким митовима.	
Функционални (развојни)	– Развијање креативног односа према књижевном делу. – Оснаживање ученика да тумаче књижевна дела помоћу сличних или истих мотива/симбола из различитих књижевних дела (савремена књижевност – грчка митологија).	
Васпитни	– Вредновање поступака главног јунака и његове мајке.	

Васпитни	– Морално процењивање личности младића, његове мајке и поређење са поступцима Камијевог јунака. – Ученици се мотивишу да повезују поступке књижевних јунака из различитих књижевних дела.
Очекивани исходи на крају часа	Ученик ће бити у стању да: – искаже сопствени доживљај (мисли, осећања, ставове) приповетке Д. Киша; – тумачи приповетку „Славно је за отаџбину мрети” у контексту Кишовог стваралаштва; – тумачи тематско-мотивски структуру приповетке; – објасни симболику мотива свитанца, молитве, беле хаљине, љиљана; – анализира и вреднује поступке јунака (младића, стражара, мајке, светине); – уочи и анализира аналогije са делима класичне и светске књижевности; – уочи и објасни апсурд повезе са делом <i>Странац</i>; – анализира однос појединца и власти; – препозна библијски слој и тумачи га у контексту теме смрти; – истакне и аргументује свој став поводом судбине младог грофа и његове смрти; – тумачи идејни слој дела.
Облици наставног рада	фронтални и индивидуални
Наставне методе	методолошка, дијалошка, демонстративна, рад у групи
Наставна средства	текст приповетке, мобилни телефони, ТВ, табла, креда, презентација креирана у дигиталном алату <i>Genially</i>
Наставни објекат	учионица
Корелација	Верска настава, Историја
Иновација	Коришћење дигиталног алата <i>Genially</i> .
Литература	Данило Киш, <i>Енциклопедија мртвих</i>, Завод за уџбенике, Београд. Бранислав Васић, „Интерпретација новеле ’Енциклопедија мртвих’ Данила Киша”, <i>Поља</i>. Михаило Пантић, „<i>Енциклопедија мртвих</i> – прича и смрт”, предговор збирци у издању „Књига-комерц”, Београд.

Међупредметне компетенције	компетенција за целоживотно учење, комуникација, дигитална компетенција, одговорно учешће у демократском друштву, естетичке компетенције
Васпитни	

СТРУКТУРА ЧАСА			
ЕТАПА ЧАСА	Облик рада	Метода рада	Трајање
Уводни део	фронтални	дијалошка, демонстративна	5–10
Главни део	фронтални, рад у групи	демонстративна, дијалошка	30–35
Завршни део	индивидуални	дијалошка	5

ТОК ЧАСА	
Активност наставника	Активност ученика
Уводни део часа	
Упознаје ученике са циљевима часа. Ученици су благовремено добили истраживачке задатке чији је циљ да усмере њихову пажњу на тематско-мотивску структуру збирке. Наставник усмерава рад ученика и пружа им неопходну помоћ када су решили задатак у што краћем року. Ученици су добили основна упутства за израду задатка. Наставник помаже ученицима уколико се нису снашли.	Помоћу истраживачких задатака, ученици су се код куће припремили за тумачење приповетке. Помоћу дигиталног алата <i>Genially</i>/ <i>Escape room</i> ученици могу проверити да ли су пажљиво прочитали приповетку. Прилог бр. 1.
Главни део часа	
Наставник отвара слику „Данило Киш” и подмиче ученике да наведу најважније догађаје из живота Данила Киша. Подстиче ученике да повежу тему смрти са Кишовом биографијом. Наставник отвара слику „Енциклопедија мртвих”. Усмерава разговор ка теми и структури збирке <i>Енциклопедија мртвих</i>.	Ученици ће у даљем току часа користити други дигитални алат (<i>Genially</i>) који се налази у Гугл учионици, а могу да прате и на ТВ екрану или видео-биму (Прилог бр. 2). Прате упутства наставника и активно учествују у анализи приповетке.

Активност наставника	Активност ученика
Уколико је потребно, помаже ученицима да објасне шта је енциклопедија, а шта палимпсест.	Из Кишовог књижевног рада посебно издвајају смрт као Кишову опсесивну тему и повезују са његовом биографијом (јеврејско порекло, прогон Јевреја, смрт оца, борба за место у друштву, Кишова болест и смрт). Ученици износе своја знања о збирци приповедака <i>Енциклопедија мртвих</i>. Истичу доминантну тему смрти и повезују са темом приповетке „Енциклопедија мртвих” („Чини животно”). Закључиће да Киш смрт доживљава као крах цивилизације, а не само одбрана је стваралаштво. Објашњавају шта значе енциклопедија и палимпсест и повезују ове појмове са стваралчким поступцима Данила Киша. Ученици енциклопедију („опште знање”) повезују са пишчевом потребом да документује грађу и да његово дело представља енциклопедију симбола и мотива из богате српске и светске књижевне баштине. Палимпсест се у контексту стваралаштва Данила Киша може тумачити као потреба писца да савремене и актуелне теме премести у давну прошлост. Ишчитавањем Кишових дела, долазимо до <i>Еја о Гилиамешу</i>, <i>Библије</i>, грчке и словенске митологије.
Усперава важну ученика на тумачење теме, доминантних мотива, композиције приповетке „Славно је за отаџбину мрети”. <u>Отвара слику „Хаљина”.</u> Информише ученике о историји мађарске аристократске породице Естерхази (моћна и угледна мађарска породица која је имала блиске дипломатске односе са Хабзбуршком монархијом; били су мецене и поклоници уметности;	Износе утиске о приповеци „Славно је за отаџбину мрети” – наводе кључне речи које најбоље илуструју њихове утиске (нада, смрт, мајка, затвор...). Ученици повезују податке о породици Естерхази са судбином главног јунака.

дворац ове породице велика је туристичка атракција у Мађарској; Киш се дружио са писцем Петером Естерхазијем који је Кишову приповетку „Славно је за отаџбину мрети” уградио у свој роман *Harmonia caelestis*). Реч је о великој историји породице Естерхази. Писац у свом делу приповеда о судбини свог оца, грофа, након доласка комуниста на власт.

Усмерава ученике да објасне мотив свитања и молитве. Наводи ученике да повежу положај младог грофа са положајем Тамиле из романа *Проклећа авлија* и да повежу „егземпларну казну” са Христовим страдањем.

Наводи ученике да однос грофа према смрти повежу са делом *Еј о Гилиамеишу*.

Подстиче ученике да размишљају о томе зашто гроф жели да буде достојанствен до самог краја.

Усмерава их да објасне мотив дима („дим цигарете љубичаст као свитање”).

Побуђује у ученицима интересовање за психолошку анализу lika младог грофа.

Упуђује ученике да анализирају лик младићеве мајке и да у контексту мотива из грчких митова – Аријаднина нит, бела једра, Егеј, Тезеј, Минотаур – тумаче положај младића. Наводи их да у тексту пронађу цитат који илуструје апсурд.

Наводи ученике да поменути цитат упореде са цитатом из романа *Сиранац* – „Била је у праву. Излаза није било.”

Разговара са ученицима о значењу речи „светина” и „гомилао.

Ученици анализирају делове композиције приповетке:

1. понашање младића у затворској ћелији

(тумаче мотив свитања и молитве у библијском новозаветном смислу – почетак новог живота; гроф – Тамил – порекло и боравак у затвору; тумаче егземпларну казну);

2. његова размишљања

(ученици ће уочити да се младићев однос према смрти мења – неуслаживо је јуришао и сабрао се борио, међутим, у затворској ћелији осећа да му је смрт најближа – Гилгамеш се чељасти смрти док јуриша са Енидуом, али када му пријатељ умре, он осећа страх од смрти и креће у потрагу за вечним животом; достојанствена смрт – наслеђе предака; дим – упућује на дим свеће);

3. мајчина посета

(уочиће да је мајка горда, самоуверена, свесна свог порекла, француским језиком истиче свој друштвени положај; нуди сину Аријаднину нит – могућност да можда изађе из страшног лавиринта чији је Минотаур највиши представник власти; бела једра – нада да је успела да му помогне); ученици ће пронаћи у тексту цитат који илуструје апсурд: „... да је одсада његов живот само трагична фарса коју исписују људи скоро исто толико моћни као богови”.

Активност наставника	Активност ученика
Подстиче ученике да размишљају о поступку младићеве мајке. Зашто се појавила у белој хаљини? Шта симболизује љиљан? Како изгледа балкон где се мајка налази? Шта илуструје та идилична слика мајке? Помаже ученицима да објасне симболику љиљана (крина). Означава безгрешност, чедност, чистоту, безусловну љубав; код старих Грка био је посвећен Зевсовој жени Хери, заштитници брака и потомства; називају га и Богородичин цвет (архангел Гаврило даје Богородици крин као знак да ће безгрешно зачети); према легенди никли су на месту где су пале Исусове сузе и зној у последњим тренуцима живота; налази се на грбовима владарских породица.	4. сусрет са бучном светином (младић је дочекан повицима мржње окупљене светине – људи без става, застрашени понашањем представника власти; не би волели да су на младићевом месту); 5. мајка у белој хаљини (мајка изгледа као да је у рају, окружена зеленилом и обасјана светлошћу – можда сина припрема за нови живот – бољи, праведнији; њена хаљина представља бела једра – нада да је близу бољег живота, да смрт није толико страшна младић је можда победник (по Тезеј); у Библијској заповести симбола љиљана, мајка има улогу Богородице која гледа како њој дете воде на погубљење); 6. Последњи тренуци живота и размишљања о смрти (до последњег тренутка надао се да ће се десити чудо).
Приказује следећи слајд и наводи ученике да коментаришу изаз. Показује следећи слајд „Два закључка“. Покреће дискусију, омогућим закључцима о смрти младог грофа. Приказује следећи слајд/слику („Поруке“). Да ли је младић до самог краја био свестан смрти или се нада да ће се чудо догодити? Наставник се враћа на почетни слајд и отвара слику на којој се налази Албер Ками. Отвара слику са питањима и подстиче разговор о књижевним аналогијама истичући да је то једна од најзначајнијих одлика стваралачког поступка Данила Киша.	Ученици аргументовано наводе своје ставове о смрти младог грофа. Ученици тумаче поруке приповетке и долазе до закључка да је смрт неминовна, али људска нада је неуништива. Млади гроф је свестан смрти, али га нада до краја није напустила. Ученици препознају да се на слици налази Албер Ками. Кроз наредни разговор биће им јасно зашто се баш његова слика нашла на самом врху степеница. Ученици уочавају аналогију са драмом „Чекајући Годоа“ и указују на заједничке мотиве чекања и наде. Естрагон и Владимир чекају Годоа и надају се да ће им он донети спас, као што гроф чека и нада се да ће га мајка спасти.

Активност наставника	Активност ученика
Наводи ученике да уоче аналогije између Кишове приповетке и неких дела савремене и класичне књижевности.	Следећа аналогија односи се на роман <i>Злочин и казна</i> – заједничко грофу и Раскољникову јесте гордост, али имају различит однос према вери и спасењу. Највише аналогија уочиће са делом <i>Странац</i> – понашање јунака у затворској ћелији, потреба за цигаретама, однос према мајци, однос према смрти, разговор са свештеником, ишчекивање пресуде, однос према светини; однос између вечала и гиљотине... Аналогија са романом <i>Поклепа авлија</i> – порекло грофа и Ђамила, понашање стражара према затвореницима, неизвесност.
Завршни део часа	
Отвара последњи слајд где се налази домаћи задатак. Даје ученицима упутства како ураде задатак и одговара на њихова питања.	Ученици постављају питања у вези са домаћим задатком.
Домаћи задатак	Ученици су добили задатак да напишу текст у форми дијалога између грофа, Мерсоа и свештеника и да на основу најбољег домаћег задатка осмисле стрип/постер.
Прилог уз припрему (шеснаест листић, анкета)	https://view.genial.ly/6050722249da820d39745258/interactive-content-d-kish-slavno-e-za-otabinu-mreti (Прилог бр. 1) https://view.genial.ly/620cd193332f860019daee0c/interactive-image-d-kish-slavno-e-za-otabinu-mreti (Прилог бр. 2)

Исидора Секулић – биографија

Средња стручна школа „4. јули”, Врбас

Наставни предмет:	Српски језик и књижевност
Разред:	III
Наставна тема:	Међуратна српска књижевност
Наставна јединица:	Исидора Секулић – биографија
Тип часа:	пројектна настава
Кључне речи:	Исидора Секулић, биографија, стваралачко, образовање, школски часопис
Исходи учења (можете навести циљеве или исходе, није обавезно навести оба)	Ученици су спремни за истраживачки рад на одређену тему (Исидора Секулић – представница српске међуратне књижевности). Повезују садржаје из више наставних предмета (Српски језик и књижевност, Математика, Филозофија, Музичка култура). Појединачно преузимају одговорност за заједничко постигнуће свих учесника у пројектној настави. Прикупљају и обогачују информације (податке) из других установа и од стручних сарадника. Показују дигиталну писменост. Свесни су да је образовање жена много значајно и значи при родној равноправности. Ученици писаним радовима о И. Секулић обогачују школски часопис (њихови први радови који ће бити објављени).
Облици наставног рада	групни рад, индивидуални рад, фронтални рад
Наставне методе	разговор са ученицима, усмено излагање, презентација
Наставна средства	презентације, видео-снимак
Наставни објекат	школска учионица
Корелација	Математика, Филозофија, Музичка култура
Литература	Зона Мркаљ, „О стваралачким активностима у настави српског језика и књижевности”, Школски час, Београд, 2014. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, ЗУНС, Београд, 1999. Обука за реализацију нових програма наставе и учења оријентисаних према исходима, ЗУОВ, 2019. Семинар <i>Добра припрема за час – усипан час</i>, 2021.

Литература	Др Оливера Радловић, др Јелена Журић, <i>Чиианка за шрећи разред тимназија и средњих стиручних школа</i>, Едука. Миодраг Петровић, <i>Историја математике</i>, Академска мисао, Београд, 2019. <i>Математика између бројева и стварности</i>, извор са сајта www.bbc.com Извор са сајта, https://www.ravnoplov.rs/somborska-preparandistikinja-najumnija-srpkinja/
Иновације	Примена дигиталне писмености, креативнији приступ настави, сарадња са појединцима и установама изван школе.
Напомене, запажања	Висока мотивисаност ученика и наставника за рад (међупредметна сарадња), ученици, наставници и ПП служба похвалили су час.

Структура наставног часа			
Етапа часа	Облик рада	Метод рада	Трајање
Уводни део часа	фронтални	разговор са ученицима и слушање музичког предлога	5 минута
Главни део часа	групни, индивидуални, фронтални	презентација (мултимедијална), усмено излагање ученика, разговор са ученицима	35 минута
Завршни део часа	фронтални, индивидуални	метода три речи	5 минута

Ток часа	
Уводни део часа	
Активности ученика	Активности наставника
Ученици слушају музички предлог И. Бајића „Српкиња” и одговарају на питања даним одговорима. Песму за уводни део часа изабрала је пета група ученика, а преузела је ученица Јелена Радовић.	Наставник пушта песму И. Бајића „Српкиња”. Када ученици одслушају песму, наставник им поставља питања: Зашто сте одабрали ову песму (питање је упућено групи коју представља ученица Јелена Радовић)? Знате ли да је Исидор Бајић рођен у Кули (недалеко од Врбаса)? Уклапа ли се лик и дело И. Секулић у Бајићеву карактеризацију Српкиње?

Главни део часа	
Активности ученика	Активности наставника
Ученик (који је изабран по мишљењу осталих ученика, са најбољим дигиталним вештинама) приказује мултимедијалне презентације. Ученици су истраживали подељени по групама, претходно су од наставника добили пројектне задатке, јасна упутства и литературу за истраживачки рад. Саставили су ПП презентације (прва, друга и шеста група). Ученик изабран од чланова своје групе представљао је истраживачки рад те групе. Прва група се позабавила биографским подацима и навођењем књижевних дела Исидоре Секулић (Презентација 1). Друга група је сместила рад И. Секулић у тадашње друштвене оквире, наглашавајући положај жена у друштву (Прилог бр. 2 и Презентација 2). Пошто је она радила као наставница математике, ученици из треће групе пренели су неке математичке занимљивости о бројевима и рачуну (Прилог бр. 3, дијалог). Четврта група је истраживала Исидорин интересовање и образовање везано за филозофију са посебним освртом на књигу <i>Његошу, књижа дубоке оданости</i> и њеном сагледавању Његоша као писца животне филозофије (Прилог бр. 4, текст). Пета група је из приповетке „Госпа Нола” издвојила разговор између Госпа Ноле и Пауле, притом наглашавајући просветитељски дух који је Исидора Секулић доносила међу Србе (Прилог бр. 5, текст и Презентација 5).	Наставник чита пројектне задатке: * Исидора Секулић, биографски подаци и стваралаштво Исидора Секулић, жена која је ишла испред свог времена * Задивљујућа математика * Његош, извор Исидорине филозофије * Исидора Секулић и њена „Госпа Нола”

И. Секулић је своје прво књижевно дело „Шта су Србину гусле” објавила у <i>Школском листу</i> у Сомбору 1883. То је шеста група искористила као предлог за причу о нашем школском часопису <i>Средњошколац</i> (папирно и електронско издање) и о његовом значају за ученичко стваралаштво. Ученица Снежана Граховац позвала је мр Павла Орбовића запосленог у Музеју града Врбаса, бившег ученика и наставника наше школе, сарадника <i>Средњошколца</i>, који је проучавао личност и стваралаштво Исидоре Секулић. Због епидемиолошке ситуације, ученица се одлучила за видеопозив (прилози бр. 6, текст, и бр. 7, снимљени интервју).	Школски часопис као полазиште уметничког (ученичког) стварања Својим допунама и слагањима ученика повезује рад група. Истиче вредност међу предметног повезивања. Похваљује креативност и сарадњу ученика и наставника.
--	---

Завршни део часа

Ученик истиче да је реализација часа о И. Секулић, жени која је ишла испред свог времена, уприличена на Дан жена и уз честитање свим присутним ученицама и професоркама, најавио је инструментал, младу виолинисткињу Јелену Ђорђевић с композицијом „Пуж и ружина”. Ово је избор шесте групе ученика, а инструментал је преузео ученик Мирко Лалић. Попуњавање листића – метода три речи.	Наставник дели листиће и говори присутнима да напишу три карактеристичне речи о овом часу (своје утиске).
--	--

Јован Стерија Поповић, *Тврдица*

Економско-трговинска школа, Кула

Модел наставе:	хибридни, комбинација онлајн наставе и наставе уживо; модел „изокренуте учионице”
Предмет:	Српски језик и књижевност
Разред:	други разред средње школе
Наставна тема – модул:	Барок, класицизам, просветитељство
Наставна јединица:	Јован Стерија Поповић: „Тврдица” (дјелас)
Циљеви наставне јединице:	Упознавање ученика са основним биографским подацима Ј. С. Поповића и са стваралаштвом кроз анализу његове комедије „Тврдица”, анализа композиције дела и карактеризација ликова; израда дигиталних садржаја у групном раду.
Очекивани исходи:	Ученици су у стању да користе начин рада у „изокренутој учионици”, користећи материјале, лекције из Гугл учионице, припремајући се за час наставе уживо. Ученици су упознати са кључним биографским подацима из живота Ј. С. Поповића и у стању су да одговоре на питања о томе. Ученици су прочитали дело „Тврдица” у целини и у стању су да одговоре на питања у вези са садржином дела – драмском радњом и ликовима. Ученици уочавају основне карактеристике стваралаштва Ј. С. Поповића кроз анализу његове комедије „Тврдица”. Ученици анализирају композицију комедије „Тврдица”. Ученици уочавају типове карактера у делу и праве карактеризацију ликова. Ученици утврђују изворе комике у делу. Ученици уочавају одлике класицизма у делу и одлике просветитељства. Наводе особине ликова у обрађеном делу и заузимају ставове према њиховим поступцима. Креирају дигиталне садржаје као продукт групног рада.
Методе рада:	демонстративна, текст метода, дијалогска, истраживачко читање, самостално учење, интерактивно учење, сарадничко учење. Напомена: припрема може бити проширена за пројектну наставу.

Облици рада:	индивидуални, фронтални; групни
Потребна опрема / услови / наставна средства / е-алати за реализацију часа	рачунар, пројектор, интернет веза, таблети или рачунари за ученике, или „паметни“ телефони; детаљније у реду испод
Детаљан опис начина употребе дигиталних образовних материјала / дигиталних уџбеника / апликација и алата	
Да би двочас био реализован како је планирано, неопходна је претходна припрема ученика за интерактиван рад и модел „изокренуте учионице”. Ученицима обраду наставне јединице најавити у Гугл учионици две недеље пре саме реализације. Дати им упутства и смернице како би се припремили за предстојећи час – упутства и истраживачке задатке да читају дело Ј. С. Поповића „Тврдица” у целини и припремају се на основу литературе и припремљених материјала постављених у Гугл учионици. Везе ка дигиталним садржајима (образовним материјалима) подељене су у Гугл учионици у виду додељеног материјала. Дигиталне образовне материјале користе пре самог двочаса, у смислу „изокренуте учионице”. Ученици унапред читају комедију „Тврдица” (дело могу наћи у дигиталном формату – постоји ПДФ формат дела на интернету; или на сајту Антологија српске књижевности – АСК) вођени истраживачким задацима, проналажу лекцију направљену у алату <i>Плејџосиџ</i> коју је наставник креирао; гледају на РТС <i>Планетиа</i> две видео-лекције (два часа); читају дело и савладају лекцију путем дигиталних образовних материјала. Двочас уживо у школи представља: ✓ Примену самостално стицањем грађовински стечених знања, активно учешће ученика у групном раду, израду задатака и креирање дигиталних садржаја – рад у пет група, а вође група су ученици који се добро сналазе у раду са технологијама. Задаци су полуотвореног типа јер наставник самостално даје задатке, а ученици, на нивоу групе и у њеним оквирима, израђују оној мери ће их разрадити, такође могу да одаберу неки други дигитални алат уколико им предложени не одговара: 1 Група „Кир Јања”. Ученици креирају ленту времена – редослед догађаја и поступака одређеног јунака (Кир Јања) чиме ће резимирати догађаје (ток драмске радње, композицију, особине јунака и односе са другим јунацима, издвојити изворе комике у делу) – уз помоћ предложеног дигиталног алата <i>Тајм-рајм</i>: http://timerime.com/. 2 Група „Катица”. Ученици израђују социограм за одређеног јунака (Катица), разматрају однос овог лика према другим ликовима, поткрепљују примерима из дела – уз помоћ предложеног дигиталног алата <i>мајна ума</i>, <i>Мајндмај</i>: https://www.mindmup.com/. 3 Група „Нотарош Мишић”. Ученици израђују актанцијални модел за јунака (Мишић) – уз помоћ предложеног дигиталног алата <i>мајна ума</i>, <i>Мајндмај</i>: https://www.mindmup.com/.	

- 4 Група „Јуца”. Ученици израђују карактеролошку таблицу за одређеног јунака (Јуца), израђују портрет, карактер, поступке и наводе примере из дела – уз помоћ предложеног дигиталног алата *Пауер поинт*, *Ексел*, *Глобстер еду*: <http://www.glogster.com/>.
 - 5 Група „Слуга Петар”. Ученици израђују карактеролошку таблицу за одређеног јунака (Петар), израђују портрет, карактер, поступке и наводе примере из дела – уз помоћ предложеног дигиталног алата *Пауер поинт*, *Ексел*, *Глобстер еду*: <http://www.glogster.com/>.
- ✓ Излагање група праћено приказивањем креираних садржаја, представљање резултата рада група; дискусија коју наставник води, евалуација рада групе након излагања, процењивање рада групе и појединаца; креирачи садржаја пројектују се на табли или „паметној” табли у учионици и прате излагање сваке групе ученика; вршњачко подучавање и учење; ученици су активни предавачи и слушаоци, наставник је ментор, коригује, упутује, саветује – по потреби;
 - ✓ Провера исхода израдом Гугл упитника: <https://forms.gle/5QaZb5s4Aexsc7qr7>.
 - ✓ Евалуација уз помоћ е-алата *Линоин*, ученици на дигиталним стикерима износе утиске о двочасу.
- Домаћи задатак** – писање састава на једну од понуђених тема, по избору.
- Креативни задаци** (Др Ана Стишовић Миловановић, др Вукосава Живковић, др Јелена Журић, *Чиианка за други разред гимназија и средњих стручних школа*, Едука):
- ✓ Упореди Молијеровог Харпона и Стеријиног Кир Јању. Направи упоредну табелу њихових особина, склоности, емоција. Спреми се да своје запажање изложиш на часу.
 - ✓ Напиши краћу драмску сцену у којој би ова два јунака разговарала о својим животима, емоцијама, ставовима. Представи своју малу драму друговима и другарицама, одиграј је и анализирајте заједно.

Напомена

Ученици треба да буду припремљени и за рад са е-алатима; ученици са којима радим у настави већ су навикнути на употребу дигиталних алата, платформи и програма (Позната им је [Вебциклопедија](#) као простор у којем могу да се информишу о веб-алатима корисним и углавном бесплатним у основним верзијама) јер се мање-више слично ради током првог разреда, тако да креирање дигиталних садржаја није новина за њих у другом разреду и креирање иде много брже.

Неки дигитални образовни садржаји дати у овој припреми раније су креирани за потребе наставе, а сада су уграђени у ову припрему (лекција у *Плејоусију* и Гугл презентација која прати час). Проблеми могу да наступе уколико се деси прекид интернет конекције, што се на самом часу десило, па су ученици материјале креирали/цртали на плакатима (задаци су то омогућавали), а не у е-алатима.

Уводни део (дво) часа – око 15 минута	Планиране активности наставника. Најављује циљеве часа; упознаје ученике са исходима; мотивише ученике за рад, између осталог уз помоћ креиране презентације <i>Пауер поинти</i>, упућује ученике у план рада на часу; даје упутства и објашњава начине рада; дели ученике у групе, дели задужења и задатке; поставља-уже циљеве; предлаже садржаје, веб-алате и методе рада. Планиране активности ученика. Слушају, бележе, прате упутства наставника; износе своје предлоге; постављају питања.
Средишњи део (дво) часа – око 60 минута (35 минута рад у групама, 25 минута извештавање, свака група по 5 минута)	Планиране активности наставника. Организује рад у сарадњи са ученицима, усмерава, прати, процењује, бележи; подстиче ученике на размишљање, анализирање и стваралачко истраживање; прати активности ученика и оствареност исхода; резимира активности ученика и систематизује закључке до којих ученици долазе током рада; процењује рад група (самосталност, сарадња, мотивисаност, остварени резултати, креирани материјали); консултује се са ученицима у вези са евентуалним недоумицама током рада; управља презентацијом којом прати час (евентуално, јер ће примарно бити презентовање ученичких групних радова и њихова излагања) – презентација је подељена у материјалне делове, ученици тако да приказивање није неопходно, она је по потреби јер је она доступна ученицима; искористити диференцирана питања која се налазе у питањима у току ученичких излагања када је то погодано, и то и са појмовима које обнављамо и с новим појмовима које треба усвојити, а налазе се у питањима изабраног одломка. Планиране активности ученика. Истражују у групи, прикупљају информације, анализирају и повезују садржаје; размењују идеје, раде у оквиру групе и сарађују са другим групама по потреби; креирају дигиталне радове: временску ленту, мапу ума, социограм, презентацију у формату ППТ, карактеролошке таблице, актанцијални модел – у зависности од задатака које су добили на нивоу групе; целом одељењу презентују, аргументовано излажу, износе запажања и закључке до којих су дошли током рада на нивоу групе; процењују свој рад, рад своје групе, рад свих учесника у активности; дискутују, критички промишљају, аргументују, износе своје ставове и закључке; резимирају о делу и ликовима.

Завршни део (дво) часа – око 13 минута	Планиране активности наставника. Припрема тест за проверу стеченог знања делећи линк ка њему у Гугл учионици у простору задатка; дели линк на стриму Гугл учионице одељења ка евалуационим листићима на <i>Линоит</i>у; задаје домаћи задатак: писмена вежба на једну од понуђених тема – 1. Лик Кир Јање (или Лик Стеријине комедије „Тврдица” – по избору), 2. „Шкрт више плаћа”, 3. Композиција Стеријине комедије „Тврдица” (традиционално и модерно); предлаже начине објављивања радова група како би били доступни дигитални образовни садржаји за друге ученике. Планиране активности ученика. Раде онлајн Гугл упитник – провера; дискутују, процењују, изnose сопствене утиске и о свом раду и о раду осталих ученика на <i>линоит</i> е-табли; предлажу начине објављивања радова група како би били доступни дигитални образовни садржаји за друге ученике.
Литература	1. Ј. С. Поповић, <i>Кир Јања</i>, неко од издања комедије које нађу у библиотекама или у припреми предложен ПДФ формат комедије у АСК-у. 2. М. Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, ЗУП, Београд, 1999. 3. М. Павић, <i>Историја српске књижевности 1–4</i>, Научна књига, Београд, 1991. 4. Петар Пјеновић, <i>Књижевност и српски језик</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2009. 5. Ј. Србодушић, <i>Из методичке теорије и праксе наставе књижевности</i>, ИЦЈК, Подгорица, 2011. 6. Др Т. Живковић, <i>Теорија књижевности са теоријом писмености</i>, Научна књига, Београд, 1964. 7. Др Снежана Клепић, <i>Нови модели у настави српског језика и књижевности</i>, докторска дисертација, Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Одсек за српску књижевност, Нови Сад, 2018.
Начини провере остварености исхода	<u>Гугл упитник</u> – кратка провера на часу. Увид у дигиталне садржаје или садржаје које ученици праве у групном раду на часу, а на основу задатака којима се остварују исходи. Увидом наредног часа у домаћи задатак, писмена вежба на једну од понуђених тема (Лик Стеријине комедије „Тврдица” – по избору, „Шкрт више плаћа”, Композиција Стеријине комедије „Тврдица”) и креативни задатак.
Прилози	https://docs.google.com/document/d/1lbaxsz2LRYkPlagkHMZE2LgwkfzQMenA/edit?usp=sharing&ouid=109415685344187627116&rt=pof=true&sd=true

ЧАС ЗА УГЛЕД 8

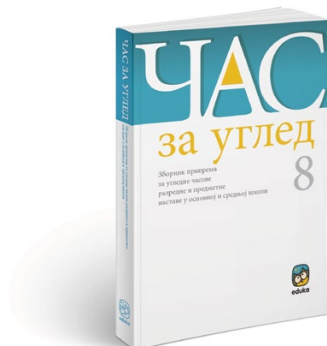
Зборник припрема за угледне часове разредне и предметне наставе
у основној и средњој школи

РАЗРЕДНА НАСТАВА

Бојана Пурић
Ђурђица Стојковић
Јасмина Шајкић
Марина Ристов
Милица Антић
Сава Ковачевић
Снежана Савић
Татјана Попов

ПРЕДМЕТНА НАСТАВА

Александра Гордић	Јелка Филиповић
Александра Деспотовић	Катарина Иванишковић Голубичић
Александра Секулић	Катарина Минић
Ана Божовић	Катарина Павличић
Ана Павловић	Катарина Петровић
Биљана Марковић	Кристина Лондарић
Бојана Анђелић	Ксенија Драгаш
Бојана Апелић	Љилана Иванић Јованчевић
Весна Андрејевић	Мара Жилић
Весна Костић	Марија Јегричић
Весна Милачић	Марија Кривојевић
Вукосава Досић	Маријана Милутин
Данијела Драмићанин Денић	Марина Бабић
Данијела Петрић	Марина Јовановић
Добрица Андрић	Mili Hilmo Selimotić
Драгана Божовић	Мирјана Марковић
Драгана Милошевић	Мирјана Милићевић
Душа Ђорђевић	Наташа Митровић
Љељка Марковић	Оливера Крупеж
Љељка Марковић	Савица Ђурђевић
Иван Негић	Сандра Рудњанин
Иван Цветковић	Сања Перовановић
Јасминка Олић Илчешин	Сања Симић де Граф
Јелена Муцић	Слађана Трајковић
Јелена Орбовић	Снежана Богићевић
Јелица Говедарица	Татјана Хацић Јововић

eduka

Издавачко предузеће ЕДУКА д.о.о.
Змаја од Ноћаја бр. 10, 11000 Београд
Телефон/факс: 011/2629 903; 3287 277;
3286 443

Имејл: eduka@eduka.rs
Сајт: www.eduka.rs

